

УЧАСТЬ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ

**МАТЕРІАЛИ
28-Ї СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий факультет

УЧАСТЬ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ

**Матеріали
28-ї студентської науково-теоретичної конференції**

м. Миколаїв, 22-24 березня 2015 р.

Миколаїв
2015

УДК 338.432-053.6
ББК 65.32.4+60.542.15
М

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 689 від 25.11.2014 р.)

Редакційна колегія:

В. С. Шебанін – д-р техн. наук, професор;
В. П. Ключан – канд. екон. наук, доцент;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, доцент;
В. О. Ханстантинов – д-р. політ. наук, доцент;
Ш. М. Іхсанов – канд. техн. наук, доцент;
Н. Г. Шарата – канд. пед. наук, доцент.

М34 Матеріали 28-ї студентської науково-теоретичної конференції “Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни”, 22-24 березня 2015 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2015. –181 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей студентів обліково-фінансового факультету на 28-ї Науково-теоретичній студентській конференції, присвяченій питанням формування інноваційної економіки провідних країн світу та України, перспективним напрямом економічного розвитку держави, соціально-політичному розвитку суспільства, економічного аналізу і аудиту, сучасних комп’ютерних технологій в економіці й освіті, удосконалення бухгалтерського обліку, обліково-фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств, українознавства.

УДК 338.432-053.6
ББК 65.32.4+60.542.15

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2015

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СЕКЦІЯ “ОБЛІК, АУДИТ І АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ”

УДК 631.158:657.1

ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Романченко К. А., студент групи ЗБ 6/1

Науковий керівник – д.е.н., доцент Дубініна М. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Впровадження у практику господарювання фермерських господарств нових підходів до організації бухгалтерського обліку, в першу чергу, вимагає дослідження ряду чинників, що визначають їх функціонування.

Це такі як національні особливості, політичні та економічні зв'язки, податкова система, методи фінансування капіталу, специфіка функціонування суб'єктів господарювання, рівень професійної підготовки фахівців, наукові розробки та їх впровадження у практику господарювання. Разом з цим, негативний чи позитивний характер впливу кожного з перерахованих чинників на організацію та ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах є наслідком дієвості важелів законодавчого і нормативного регулювання за всіма напрямками господарської діяльності.

Для мікропідприємств у багатьох країнах дозволено спрощений облік (іноді на касовій основі) та не оприлюднення фінансової звітності.

З запровадженням МСБО і МСФЗ в облікову практику вітчизняних підприємств ставляться відповідні вимоги до рівня кваліфікації облікових працівників фермерських господарств. Так, МСБО 41 “Сільське господарство”, передбачає оцінку біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю, що впливає на порядок визначення фінансових результатів фермерського господарства та формування показників фінансової звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності не обмежують фермерські господарства у виборі форми обліку, проте орієнтують на об'єктивне відображення їх діяльності.

Практичний досвід показує, що вагомий вплив на організацію бухгалтерського обліку має рівень фахової підготовки самого фермера. За цим критерієм нинішніх українських фермерів можна умовно поділити на кілька груп. До першої належать колишні керівники колгоспів та радгоспів (голова колгоспу, головний інженер, головний агроном, головний зоотехнік). Ці особи мають найвищу кваліфікацію у галузі сільськогосподарства та

адміністративні навички. До другої групи входять колишні фахівці великих сільськогосподарських підприємств, які також здобули відповідну освіту й знають особливості сільськогосподарського виробництва. Третю групу становлять звичайні селяни, які не мають спеціальної освіти, але успішно господарюють на власній чи орендованій землі. До четвертої групи можна зарахувати колишніх міських мешканців, які раніше не мали ані спеціальної підготовки, ані досвіду роботи в сільському господарстві, проте вирішили стати власниками землі й започаткувати своє виробництво.

Фермери, що відносяться до перших двох груп, мають більше досвіду по організації сільськогосподарського виробництва та навичок щодо облікового забезпечення діяльності фермерських господарств, ніж дві останні. Однак досвід зарубіжних країн з розвиненою ринковою економікою свідчить про доцільність відбору керівників фермерських господарств на конкурсній основі з врахуванням наявності відповідної кваліфікації.

Отже, динамічні зміни в законодавчо-нормативному регулюванні обліку, впровадження МСФЗ в практику вітчизняних підприємств вимагають високого рівня кваліфікації облікових працівників фермерських господарств. Відсутність чітко визначеної облікової політики в фермерських господарствах створює перешкоди для узагальнення та систематизації облікової інформації, ускладнює процес складання фінансової звітності, впливає на достовірність економічної інформації, стримує впровадження МСФЗ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у сільському господарстві : [навч. посіб.] / Ф. Ф. Бутинець, М. М. Коцупатрий. – Житомир : ПП “Рута”, 2003. – 512 с.
2. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з поставальниками [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2009_5/files/EC509_09.pdf
3. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підруч.] / М. Ф. Огійчук. – К. : Аграрна освіта, 2001 – 605 с.

УДК 657.371:631.11

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Шпак Є. А., студент групи ЗБ 6/1

Науковий керівник – д.е.н, доцент Дубініна М. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Ведення господарської діяльності передбачає достовірне фіксування облікових даних та поступове їх перенесення і відбиття у фінансовій звітності. Головним індикатором даного контролю виступає інвентаризація, що саме і забезпечує підбиття підсумків його роботи.

Інвентаризація являє собою процес визначення відповідності фактичних та бухгалтерських даних, яка проводиться за рішенням керівника та на його розсуд. Але обов'язково вона проводиться перед складанням річної фінансової звітності, при зміні матеріально-відповідальних осіб, при ліквідації підприємства та ін.

Проведення інвентаризації передбачає створення постійно діючої інвентаризаційної комісії, до складу якої входять керівники структурних підрозділів, головний бухгалтер, а очолює сам керівник підприємства або його заступник. Робоча комісія разом із бухгалтерією аграрного підприємства бере участь у визначенні результатів інвентаризації та розробляє пропозиції щодо заліку нестач і надлишок.

Завдання інвентаризаційної комісії спрямовані на такі головні аспекти у діяльності аграрних підприємств [2]:

- інвентаризацію майна, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів і незавершеного виробництва у місцях зберігання та виробництва;
- визначення результатів інвентаризації і розробки пропозиції та внесення пропозицій з питань упорядкування приймання, зберігання і відпуску товарно-матеріальних цінностей, поліпшенню обліку та контролю за їх зберіганням;
- оформлення протоколу із зазначенням у ньому стану складського господарства, результатів інвентаризації і висновків щодо них.

Інвентаризація аграрних підприємств передбачає використання таких прийомів:

1) органолептичних прийомів:

- дослідження документів, що полягає в формальній, юридичній, логічній їх перевірці.
- зустрічна перевірка документів, що представляє собою отримання від контрагентів необхідних даних про той чи інший об'єкт контролю шляхом їх письмового запиту;

2) розрахунково-аналітичні та документальні методичні прийоми контролю, що включають:

- економіко-математичні розрахунки, за допомогою яких можна визначити розмір природних втрат запасів;
- оцінювання – представляє собою присвоєння об'єктам бухгалтерського обліку певних вартісних величин відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Основними причинами виникнення нестач чи надлишків є [3]:

- 1) отримання від постачальників ТМЦ в надлишку;
- 2) невраховані відхилення від норм при списанні ТМЦ у виробництво;
- 3) відвантаження покупцям за фактом меншої кількості ТМЦ, ніж указано у видаткових документах;
- 4) неоприбуткування ТМЦ (не проведені в обліку документи, що надійшли);
- 5) неоприбуткування ТМЦ, які утворилися в результаті ліквідації основних фондів.

При цьому надлишки поділяють на 3 групи:

- 1) надлишки, пов'язані з перекрученням розрахунків з контрагентами;
- 2) надлишки, що утворилися у процесі діяльності підприємства;
- 3) надлишки, точне походження яких визначити неможливо. Такі надлишки оприбутковують на відповідні матеріальні рахунки.

Надлишки у аграрних підприємствах можуть виникнути у природних втрат, помилок під час приймання та відпускання цінностей, розкрадання. Облік нестач грошових коштів та інших цінностей і втрат від псування цінностей, що виявленні в процесі заготовлення, переробки, зберігання та реалізації, ведеться на субрахунку 947 “Нестачі і втрати від псування цінностей”.

Виявлені при інвентаризації нестачі запасів в межах встановлених норм природного убитку, а також наднормативні нестачі визначаються витратами звітного періоду з відображенням їх фактичної собівартості. Одночасно суми нестач і втрат від псування цінностей понад норми природного убитку до прийняття рішень про конкретних винуватців відображаються на позабалансовому рахунку 072 “Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей”. Якщо винні особи не встановлені, суми списаних цінностей обліковуються на позабалансовому субрахунку 072 не менше строку позовної давності, тобто 3 роки з моменту встановлення факту нестачі.

Останнім пунктом проведення інвентаризації є документальне оформлення її результатів за допомогою інвентаризаційних описів, актів, звіряльних відомостей, даних про нестачі, псування, надлишки та пересортицю. Привиявленні відмінностей комісія приймає письмові пояснення осіб, які допустили нестачу або псування цінностей чи інші порушення і оформляє протокол [1].

Отже, інвентаризація є найдієвішим способом сприяння ведення ефективної господарської діяльності, зменшення помилок і перекручень.

Створення необхідного інформаційного зв'язку забезпечить всі процеси інвентаризації, між запланованими цілями і досягнутими результатами. Ефективність роботи у проведенні інвентаризаційних заходів багато в чому залежить від кількісного та якісного відбору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Граковський Ю. Інвентаризація товарів у роздрібній торгівлі / Ю. Граковський // Вісник податкової служби України. – 2009. – № 45. – С. 20-27.
2. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Наказ: від 11 серпня 1994р., № 69/ Міністерство фінансів України. – Офіц. вид. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Ковенко М. Інвентаризація на підприємстві: основні організаційні елементи / М. Ковенко // Податки та бухгалтерський облік. – 2013. – № 101. – С. 3-13.

УДК 338.24

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ОЦІНКА

Грицевська О. А., студент групи Б 6/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток ринкових відносин пов'язаний із відповідальністю ухваленні управлінських рішень. Їх ефективність значною мірою залежить від об'єктивної, своєчасної та всебічної оцінки фінансового стану підприємства загалом і ділової активності зокрема.

Аналіз ділової активності посідає вагоме місце у фінансово-економічному аналізі підприємства. Основним інструментом для оцінки ефективності використання ресурсів підприємства є оцінка й аналіз ділової активності суб'єкта господарювання, за допомогою якого можна об'єктивно оцінити результативність господарсько-фінансової діяльності підприємства та визначити перспективи його розвитку. Від об'єктивності та точності оцінки й оптимізації ділової активності підприємства залежить якість важливих та відповідальних управлінських рішень, які дають змогу не пристосовуватися до змін на ринку, а активно реагувати та впливати на ринкову ситуацію, що постійно змінюється, своєчасно адаптуватися до змін.

На основі опрацьованих літературних джерел нами виявлено, що ділова активність – це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства, а тому визначається системою таких критеріїв, як місце підприємства на ринку конкретних товарів, географія ділових відносин, репутація підприємства як партнера, активність інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоспроможність [1].

Таким чином, ділова активність може характеризуватись динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому.

Під оцінюванням ділової активності розуміють процес кількісного вираження наслідків проявлення ділової активності, як певного процесу. Оцінювання ділової активності є питанням проблематичним, оскільки науковці мають різні погляди щодо ідентифікації наслідків її прояву. Так, існують погляди, що наслідками прояву ділової активності є зростання (зниження) прибутковості та рентабельності підприємства, для інших – пришвидшення (сповільнення) оборотності активів і посивів або зміна коефіцієнта стійкості економічного зростання тощо.

Аналіз ділової активності полягає у дослідженні рівнів і динаміки різноманітних фінансових коефіцієнтів – показників оборотності [2].

Оцінку ділової активності підприємства здійснюють за напрямками щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання та параметрами активності у зовнішньому економічному середовищі. Внутрішня активність виражається у зростанні економічного потенціалу підприємства чи підвищенні ефективності його використання.

З метою виявлення напрямів підвищення ділової активності підприємства доцільно використовувати такі методи: спостереження, порівняння, абстрагування, історичний метод та синтез, економіко-математичне моделювання.

Метою аналізу ділової активності підприємства є: визначення динамічності його розвитку; аналіз швидкості обороту засобів підприємства.

Ділова активність підприємства формується за рахунок внутрішньої і зовнішньої ефективності. Внутрішня ефективність забезпечується організацією господарської діяльності, зовнішня – асортиментом готової продукції, товарів, робіт і послуг. Щодо переліку об'єктів діяльності підприємства, то виділяють дві концепції: маркетингову – виходячи з потреб ринку і технологічну – побудовану на інноваційних можливостях [4].

З метою уникнення кризових явищ у господарській діяльності з метою забезпечення стійкого зростання треба створювати умови зростання ділової активності підприємства, яка охоплює усі аспекти його роботи і мінімізує ризики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник [Електронний ресурс] / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с. – Режим доступу : <http://library.if.ua/books/52.html>
2. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / М. Д. Білик / Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 24–37.
3. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : підручник / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К.:Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
4. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник [Електронний ресурс]. – К : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с. – Режим доступу : <http://subject.com.ua/economic/analysis1/index.html>

5. Антипенко Є. Ю. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності та існуючих підходів до її оцінювання / Є. Ю. Антипенко, С. М. Ногіна, Ю. С. Піддубна // Міжнародний науково-виробничий журнал “Сталий розвиток економіки”. – № 3. – 2013. – С. 38-46.
6. Півторак М.В. Оцінка ділової активності підприємств [Електронний ресурс]. Стаття – Вісник аграрної науки Причорномор’я Режим доступу : <http://www.stattionline.org.ua/agro/43/5111-ocinka-dilovo%D1%97-aktivnosti-pidpriyemstv.html>
7. Ямборко Г. Аналіз ділової активності підприємств в умовах фінансової кризи / Г. Ямборко [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.econa.at.ua/Vypusk_5/yamborko.pdf

УДК 63.002.6.009.12

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Двойнісюк Т. В., студент групи Б 6/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.

Миколаївський національний аграрний університет

В економічній літературі поняття “конкурентоспроможність” визначається як здатність продукції, товару і послуг відповідати вимогам ринку. У свою чергу, товари та послуги, що володіють певними споживчими властивостями і якісними параметрами, являють собою сукупність економічних, науково-технічних, виробничих, організаційно-управлінських, маркетингових та інших можливостей товаровиробників.

Конкурентоспроможність являє собою можливість ефективної діяльності та її практичної прибуткової реалізації за умов впливу конкуренції.

Економічні аспекти конкурентоспроможності відображаються у двох поняттях: конкурентоспроможність окремого товару, конкурентоспроможність фірми.

Конкурентоспроможність товару являє собою сукупність якісних і вартісних показників вироблених виробів, що забезпечують задоволення конкретної потреби покупця (споживача) [1]. На ринку товарів конкурентним є товар, що володіє комплексом споживчих і вартісних властивостей, які забезпечують йому комерційний успіх, дозволяють бути прибутково обмінени на гроші за умов широкої пропозиції до обміну інших товарів-аналогів. Тобто конкурентоспроможними є лише нові види товарів, що не мають аналогів на ринку.

Дане уявлення про сутність і зміст поняття “конкурентоспроможність” застосовне до конкретного ринкового товару сільськогосподарського призначення.

Конкурентоспроможність фірми залежить від можливостей конкретного товаровиробника виробляти конкурентоспроможний товар,

споживчі та якісні характеристики якого порівняно із товарами – аналогами визначають його ринковий успіх, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Визначається рядом факторів, найважливіші з яких – витрати виробництва, продуктивність та інтенсивність праці, які здійснюють вплив на ціну і якість товарів.

У процесі функціонування товаровиробники, об'єднані у різного роду компанії і фірми, поставлені перед необхідністю забезпечувати їх конкурентоспроможність, у тому числі і міжнародну. До найважливіших чинників фірмової конкурентоспроможності слід віднести: рентабельність виробництва; характер інноваційної діяльності; рівень продуктивності праці; ефективність стратегічного розвитку та управління фірмою або підприємством; здатність адаптуватися і швидко реагувати на мінливі умови і вимоги ринку.

Стосовно до сільськогосподарського виробництва можна виділити галузеву, внутрішньогалузеву і міжгалузеву конкурентоспроможність.

Галузева конкурентоспроможність визначає положення і спеціалізацію, яка формується під впливом міжнародного поділу праці.

Внутрішньогалузева конкуренція – це форма суперництва між товаровиробниками однієї і тієї ж галузі за більш вигідних умов виробництва та збуту товарів.

Міжгалузєва конкуренція складається між товаровиробниками різних галузей.

До числа причин недостатньої конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції слід віднести: недостатній облік базисних умов і можливостей виробництва продукції; відсутність дієвого конкурентного середовища; недостатня кількість і висока вартість ресурсів виробництва; недостатня мотивація товаровиробника у розширенні асортименту продукції.

Узагальнюючим показником, який характеризує положення країни на світовому ринку, є показник світової конкурентоспроможності. Він характеризує здатність країни за умов вільної конкуренції виробляти товари і послуги, що задовольняють вимогам світового ринку, реалізація яких збільшує добробут країни й окремих її громадян. До числа найважливіших чинників, що визначають конкурентоспроможність країни, можна віднести: внутрішній економічний потенціал; зовнішні економічні зв'язки; державне регулювання; кредитно-фінансова система; ринкова інфраструктура; система управління; науково-технічний потенціал; трудові ресурси.

Сильними сторонами економіки у міжнародній конкуренції є науково-технічний потенціал і трудові ресурси, а найбільш слабкими – роль держави в економіці, система керування підприємствами, кредитно-фінансова і податкова політика.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адамик В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства / В. Адамик, Г. Вербицька // Всіник ТНЕУ. – 2008. – № 1. – С. 69-78.

2. Береговий В. Шляхи формування конкурентоспроможної продукції аграрного сектора економіки України / В. Береговий // Бухгалтерія у сільському господарстві. – 2001. – № 5. – С. 4-8.

3. Бидик А. Г. Підвищення конкурентоспроможності виробництва в АПК: дис... канд. екон. наук: 08.07.02 / Бидик Алла Геннадіївна. – Тернопіль, 2004. – 178 с.

УДК 338.24

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сухорукова В. В., студент групи Б 6/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Інвестиційна діяльність є однією з умов розвитку сільськогосподарських підприємств, від обсягів та ефективності якої значною мірою залежить подальший розвиток сільського господарства, яке потребує значних коштів на освоєння нових технологій, модернізацію, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції тощо.

Відповідно до Закону України “Про інвестиційну діяльність” інноваційною діяльністю є сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій з метою отримання комерційного або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, вкладених в об'єкти інноваційної діяльності [1].

Інвестиції – це усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [1].

Під інвестуванням розуміють процес здійснення додаткових вкладень найбільш ефективних засобів виробництва, які сприяють нарощуванню виробництва продукції і створюють умови щодо зростання. Реалізація інвестицій передбачає взаємодію суб'єктів інвестиційної діяльності, тобто економічні відносини. Зміни у кількісному співвідношенні інвестицій впливають на обсяг суспільного виробництва, зайнятості, структурні зрушення в економіці.

Джерелами фінансування інвестицій в основний капітал є: власні кошти підприємств і організацій, кошти державного і місцевих бюджетів, іноземних інвесторів, населення, у тому числі на індивідуальне житлове будівництво та кредити банків й інші джерела фінансування.

Актуальним є визначення та вибір найбільш пріоритетних напрямів інвестицій. Головні вимоги в даному випадку полягають в найшвидшій окупності вкладених коштів і швидкому нарощуванні прибутку, що

забезпечить розвиток усіх галузей та виробництв. До пріоритетних напрямів слід віднести технічне переозброєння, що дасть можливість збільшити частку інноваційної продукції у загальному обсязі виробництва [4].

На обсяг інвестицій та активізацію інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств впливає привабливий інвестиційний клімат. У формуванні сприятливого інвестиційного клімату провідну роль повинна відігравати гнучка державна інвестиційна політика, з відповідними механізмами її реалізації. Комплексна кількісна оцінка фактичної інвестиційної привабливості може бути проведена за допомогою інтегрального показника, що формується під впливом відповідних факторних ознак.

Негативною ознакою інвестиційного клімату для зовнішніх інвесторів є незначні обсяги внутрішніх капіталовкладень. З метою залучення іноземних інвестицій в аграрну сферу необхідно перш за все розв'язати проблеми макроекономічної стабілізації, розвитку інфраструктурного забезпечення.

Зростання інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств дозволить проводити не тільки просте, а й розширене відтворення. Основними заходами, що будуть сприяти активізації інвестиційних процесів на підприємствах, на регіональному рівні є наступні: стратегічне планування соціально-економічного розвитку; реалізація інформаційної політики, спрямованої на формування сприятливого інвестиційного іміджу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України [Електронний ресурс] від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Чернадчук В. Д. Фінанси : підручник / В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос, Т. О. Чернадчук / За заг. ред. В.Д. Чернадчука. - 2-ге вид., перероб. і доп., 2005. - 384 с.
3. Підхомний О. М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках : навч. посібник / О М Підхомний. – К. : Кондор, 2003. – [Режим доступу]. – <http://readbookz.com/pbooks/book-27/ua/>
4. Борецько І. П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки / І. П. Борецько // Економіка АПК – 2009. – № 12. – С. 68-74.
5. Тридід О. М. Розробка інвестиційної стратегії підприємства як напрям забезпечення його інвестиційної привабливості / О. М. Тридід // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2011. – № 1 (37). – С. 92-99.

УДК 338.24

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Кулик Л. В., студент групи ЗБ 6/1

Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О.М.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасний економічний розвиток суспільства все більше акцентує увагу бізнесу та держави на проблемах інноваційно-інвестиційного розвитку. Однак на практиці дуже часто виникає ситуація здійснення інвестиційної діяльності підприємствами, напрям якої не є інноваційним, що характеризує негативні тенденції. Без інноваційного розвитку не може відбутися економічного зростання, що потребує формування передумов до інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

З метою розуміння сутності економічної категорії “інноваційно-інвестиційна діяльність” доцільно дослідити сутність понять та взаємозв’язок.

Так, для категорії “інвестиційна діяльність” найпоширеніше визначення науковця Кравченко Н. А., на думку якого інвестиційна діяльність – це комплекс заходів і дій фізичних і юридичних осіб, які вкладають свої ресурси з метою отримання прибутку. Або це діяльність юридичних, фізичних осіб і держави, яка спрямована на залучення та збільшення засобів для реалізації інвестиційного процесу з метою отримання економічного та соціального ефекту [2, с. 24].

Щодо визначення економічної категорії “інноваційна діяльність” не має єдиної думки, що ускладнює визначення та розуміння цієї економічної категорії. За визначеннями таких вчених, як Покропивний С. та Завлін П. Н. інноваційна діяльність – це процес, спрямований на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий чи удосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи удосконалений технологічний процес, використаний у практичній діяльності, а також пов’язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки [1, с. 150].

Різні підходи до визначення категорії “інноваційна діяльність” призвели до виникнення різних підходів щодо виділення інноваційно-інвестиційної діяльності у окрему категорію. Так, на думку Загорної Т. О. інвестиційно-інноваційна діяльність – це процес реалізації результатів інтелектуальної праці в різних видах майнових та інтелектуальних цінностей, які мають грошову оцінку та вкладені в об’єкти підприємницької та іншої діяльності, у результаті якої формується прибуток або інший соціально-економічний ефект [3, с. 24].

Череп А.В. та Маркова С.В., вважають, що “інноваційно-інвестиційна діяльність” являє собою економіко-соціально-правову категорію, що відображає комплекс практичних заходів щодо використання інтелектуальної праці, результати якої виражені в новому (раніше не відомому) або вдосконаленні існуючих властивостей об’єкта при залученні інвестиційних ресурсів з метою отримання прибутку та іншого інтересу” [1, с. 157].

Варто зазначити, що значну роль у стимулюванні інноваційно-інвестиційної діяльності відіграє держава та державна політика у цій сфері, оскільки, по-перше, формує правові засади ведення інноваційно-інвестиційної діяльності, а по-друге, може впливати на зниження ризиковості впровадження інновацій.

З метою вдосконалення процесу державного управління інноваційно-інвестиційною політикою необхідно виділити такі стратегічні напрями: адаптація інноваційної системи до умов глобалізації та підвищення її конкурентоспроможності; створення сприятливого інвестиційного клімату; переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий попит і споживача; створення привабливих умов щодо залучення і освоєння інноваційного капіталу; стимулювання інноваційної активності підприємництва; застосування системного підходу в управлінні інноваційним розвитком.

Необхідним є запровадження інструментів державної підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності: здешевлення довгострокових кредитів з частковою компенсацією відсоткової ставки комерційних банків; спрямування частини коштів, отриманих від приватизації державного майна, на фінансування інноваційної діяльності підприємств; механізм державно-приватного партнерства. Тому доцільно продовжити стимулювання створення спеціалізованих інноваційних банків, а також фондів довгострокового кредитування функціонуючих комерційних банків шляхом встановлення відповідних пільг з оподаткування коштів, що інвестуються з метою здійснення технологічних зрушень, внесення змін до порядку розподілу коштів від податку на додану вартість.

Отже, інноваційно-інвестиційна діяльність має велике значення для існування та розвитку як окремого підприємства, так і держави в цілому. Проведений аналіз та порівняння цих двох категорій дає змогу стверджувати, що значну роль у стимулюванні інноваційно-інвестиційної діяльності відіграє держава та державна політика через формування правових засад ведення інноваційно-інвестиційної діяльності, впливу на зниження ризику впровадження інновацій, унеможливленню факторів фінансового шахрайства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Череп А. В. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності / А. В. Череп, С. В. Маркова // Інноваційна економіка : Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – Тернопіль : ДВНЗ Тернопільський інститут агропромислового виробництва. – 2010. – № 17. – С. 154-158.

2. Кравченко Н. А. Інвестиційна складова інноваційного розвитку / Н. А. Кравченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць. – Маріуполь : ДВНЗ Приазовського національного технічного університету, 2011. – С. 23-27.

3. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : [підручник] [електронний ресурс] / Т. В. Майорова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/investuvannya/investitsiyna_diyalnist_-_mayorova_tv

УДК 001.895:338.43.009.12

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РИНКОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мельнік В., студент групи Б 5/1

*Науковий керівник – д.е.н., професор Вишневська О. М.,
к.е.н., асистент Бобровська Н. В.*

Аналіз ринкових можливостей підприємства є однією з початкових і, відповідно до цього, особливо важливою стадією встановлення ринкових можливостей фірми. Кожна фірма повинна реально оцінити свої наявні можливості та нові, які відкриваються на ринку. Це особливо значимо, оскільки жодна із діючих на ринку структур не може постійно покладатися на досягнуте місце на ринку, адже, цілком зрозуміло, що тривалість життя послуги чи товару незначна. Кожна компанія чи фірма повинна реально оцінити свої потенційні можливості, зокрема, сильні і слабкі сторони своєї діяльності.

При оцінці ринкових можливостей підприємства важливе значення має оцінка інтенсивності конкуренції в галузі, де діє підприємство. Конкурентне середовище може бути схарактеризовано як сукупність суб'єктів і чинників ринку, що впливають на положення підприємства на певному сегменті ринку стосовно інших підприємств цього ж сегмента [1].

Досліджуючи сучасні умови функціонування сільськогосподарських підприємств, слід відмітити, що зміни в політичному та економічному житті проходять значно швидше, ніж раніше. Для того, щоб в цих умовах підприємство залишалося фінансово стійким, необхідно враховувати макро- та мікроекономічні умови господарювання, щоб вміло та швидко маневрувати наявними ресурсами. Це питання особливо гостро потребує вирішення в умовах нестабільності діяльності більшості сільськогосподарських підприємств.

В умовах ринку стратегія розвитку підприємства спрямовується на все повніше задоволення потреб споживачів (клієнтів), на досягнення переваг над конкурентами, розширення ринків продажу, збільшення обсягу продажу,

нарощування виробництва конкурентоспроможної продукції тощо, з тим, щоб збільшити доходи і прибутки.

Для оцінки ринкових можливостей підприємства з'ясовують, наскільки вироблена або запланована до випуску продукція матиме попит на різних ринках. До уваги беруть у першу чергу ту продукцію, що для підприємства є традиційною і на виробництві якої воно має досвід і можливості. При визначенні видів продукції, котрі підприємство може запропонувати на ринок, у першу чергу здійснюють ретроспективну оцінку, використавши показники: сума прибутку на 1 га посіву (умовну голову тварин), рівень рентабельності, розрахований за повною собівартістю, те ж – за ціною, достатність виробничого потенціалу підприємства для виробництва того чи іншого виду продукції, шкода навколишньому середовищу.

Для оцінки інтенсивності конкуренції в галузі, де діє підприємство, виділяють три агреговані чинники:

- характер розподілу ринкових часток між конкурентами;
- темпи росту ринку;
- рентабельність ринку.

Способи і методи оцінки конкурентоспроможності продукції достатньо багаточисельні і практично усі вони базуються на порівнянні технічних параметрів і якісних характеристик аналізованої продукції з кращими зразками світового, вітчизняного і регіонального ринків[2].

При оцінці ринкових позицій підприємства використовується показник витрат на підтримку конкурентоспроможності продукції, що випускається, і просування її на ринок. Витрати на підтримку конкурентоспроможності продукції, що випускається, (удосконалення якості продукції, поліпшення її дизайну, упровадження післяпродажного сервісного обслуговування) щорічно відбиваються в звітних фінансових документах.

Порівняння витрат на підтримку конкурентних позицій з отриманим прибутком підприємства не дозволить одержати достовірну інформацію, оскільки ведення фінансової звітності в сучасних умовах в Україні дозволяє представити дохід як штучний показник. Для одержання всебічної оцінки витрат на підтримку конкурентних позицій можна розрахувати питому вагу витрат кожного виду на підтримку конкурентних позицій (витрати на поліпшення дизайну продукції, що випускається; витрати на поліпшення упакування і сервісного обслуговування продукції, що випускається; витрати на стимулювання споживачів) у загальному розмірі витрат, що спрямовуються на ці цілі, а також відношення витрат кожного виду на підтримку конкурентних позицій до валового доходу підприємства.

Достовірність експертних оцінок, використовуваних при оцінці ринкових можливостей підприємства, багато в чому зумовлена вибором методики проведення експертної оцінки і повнотою реалізації її основних принципів – конкретністю оцінюваних параметрів, можливістю кількісної оцінки якісних параметрів, компетентністю експертів і розуміння ними цілі експертизи, уніфікованістю шкали оцінки, можливістю інтеграції і

дезинтегрованості результатів оцінки. Методики експертних оцінок конкурентоспроможності продукції і правила формування експертних груп достатньо добре відомі та докладно описані у сучасній економічній літературі [3].

Отже, враховуючи сучасні умови господарювання сільськогосподарських підприємств, слід відмітити, що оцінка їх діяльності повинна проводитися в комплексі, тобто з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів впливу. При цьому результативність економічних досліджень може бути різною з урахуванням характеристик факторів впливу. Так, якщо вплинути на внутрішні фактори господарювання певними управлінськими рішеннями, можливо, зовнішні фактори впливу є майже неконтрольованими або частково неконтрольованими. При цьому слід зазначити і те, що за певних умов господарювання фактори які можна було контролювати, можуть трансформуватися в неконтрольовані.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / І. З. Должанський. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 384 с.
2. Гайдук В. А. Конкурентоздатність в умовах сучасного ринку / В. А. Гайдук // Економіка та держава. – 2007. – № 2 (47). – С. 32-38.
3. Реутов В. Є. Конкурентоздатність підприємства: критерії, показники і методики оцінювання / В. Є. Реутов // Економіка та держава. – 2006. – 6 (39). – С. 24-30.

УДК 631.11:338.49:657.1

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОБ'ЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Тебенко О. М., студент групи ЗБ 6/1,
Науковий керівник – к.е.н., доцент Ксьонжик І. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Дослідження стану обліку і аудиту у СТОВ “Відродження” Казанківського району дозволило виявити окремі недоліки у їх ведені. По-перше для правильної організації аналітичного обліку на підприємстві повинні бути розроблені: робочий план рахунків, правила документообігу, графік документообігу, структура інвентарного номера. Натомість у Положенні про облікову політику СТОВ “Відродження” знайшов своє відображення робочий план рахунків. Щодо оформлення графіку і схеми документообігу, то в цьому документі існують певні недоліки.

Документообіг – це рух документів від моменту їх складання (або одержання від інших підприємств, організацій), опрацювання і використання

за призначенням у визначений період часу і до передачі в архів. Головне завдання документообігу – прискорення руху документів, і чим коротше та швидше буде організовано цей процес, тим він буде ефективнішим, і користувачі зможуть вчасно отримати інформацію для прийняття рішень.

Порядок документообігу залежить від характеру й особливостей господарських операцій та їх облікового оформлення, а також від структури підприємства і його облікового апарату (бухгалтерії). Етапи документообігу:

- 1) надходження документів зі сторони та оформлення їх на підприємстві;
- 2) опрацювання і певна обробка первинних документів на підприємстві до надходження їх до бухгалтерії;
- 3) надходження первинних документів до бухгалтерії;
- 4) опрацювання документів у бухгалтерії: їх перевірка за формою, змістом та арифметична перевірка; оцінка в грошовій формі кожної операції, відображеної в документах; запис на документах бухгалтерських проведення; відображення операцій в облікових регістрах;
- 5) передача документів в архів бухгалтерії і забезпечення поточного зберігання документів;
- 6) передача документів на зберігання до архіву підприємства, а потім до державного архіву (рис. 1).

Перелічені етапи документообігу відображаються у спеціальному документі, який називається план (графік) документообігу.

Графік документообігу на підприємстві, в установі має забезпечити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожний первинний документ, визначити мінімальний термін його знаходження в підрозділі, а також сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його механізації та автоматизації.

Графік документообігу оформлюється у вигляді схеми або переліку робіт із створення, перевірки та обробки документів, що здійснюються кожним підрозділом підприємства, установи, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і терміну виконаних робіт.

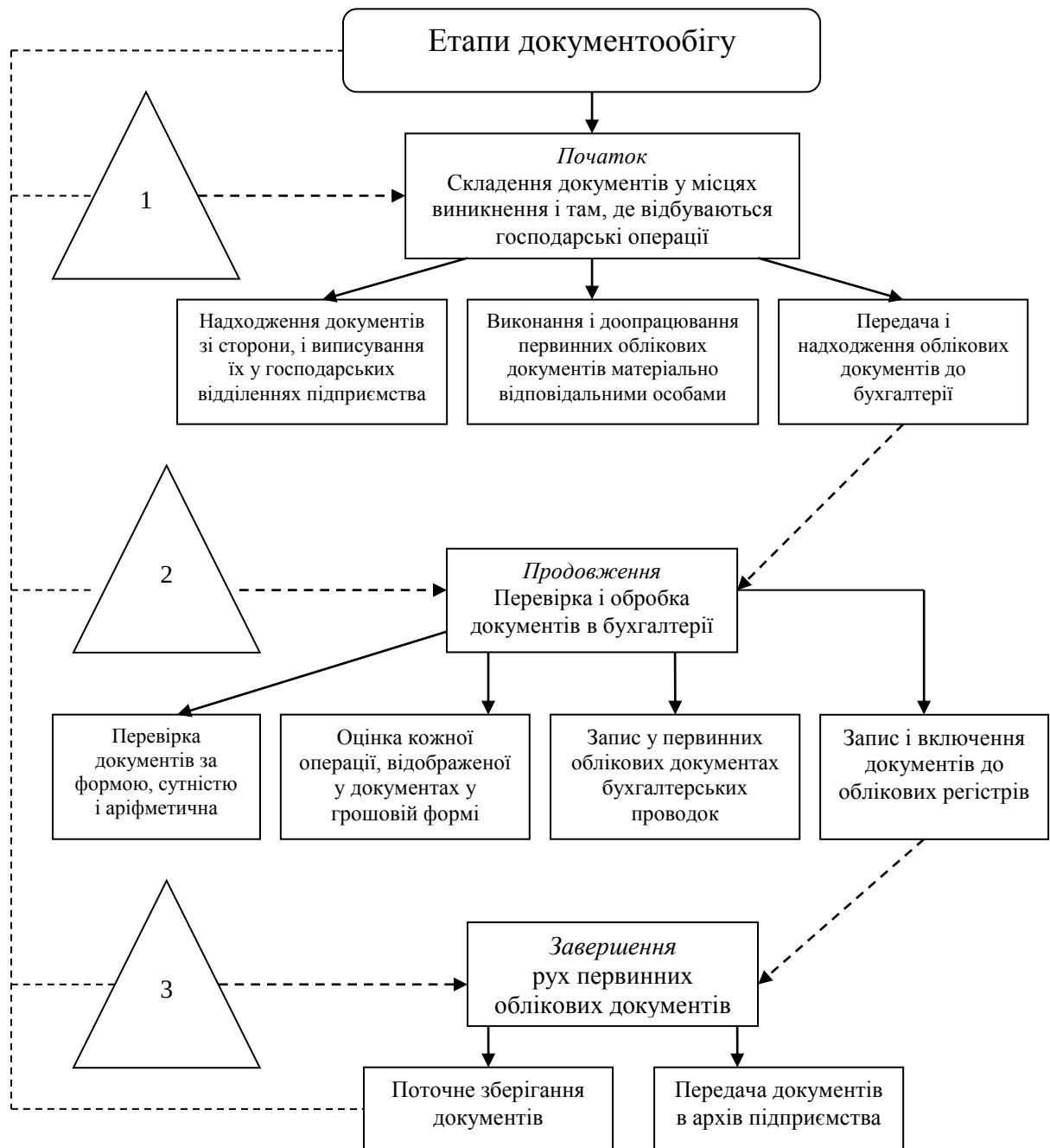

Рисунок 1 – Схема проходження документів на різних етапах обліку у сільськогосподарських підприємствах

Джерело: розроблено автором

Працівники СТОВ “Відродження” створюють і подають первинні документи, які належать до сфери їх діяльності, за графіком документообігу. Для цього кожному виконавцю надається витяг із графіка. У витягу наводиться перелік документів, що належать до функціональних обов'язків виконавця, термін їх подання та підрозділ підприємства, установи, до яких подаються ці документи. Розробимо для СТОВ “Відродження” графік документообігу підприємства з обліку об'єктів інфраструктури (табл. 1).

Таблиця 1 Графік документообігу з обліку об'єктів інфраструктури СТОВ “Відродження” Казанківського району

№	Назва документа	Шифр документа	Створення документа				Обробка документів			Зберігання документа		Строк зберігання
			Операція, що реєструється і мета документа	Відповідальна особа, що випускає документ	Підтверджувальні підписи	Кількість екземплярів та куди передається документ	Строки передачі в обробку	Виконавець, який відповідає за обробку	Відображення в реєстрах обліку	Поточне місце зберігання документа	Відповідальний за зберігання	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Акт приймання-передачі	ОЗ-1	Приймання або передача ОЗ	Комісія	Керівник підприємства	1 будівля, зав. коморами	На дату приймання	Бухгалтер по ОЗ	Журнал-ордер	На території підприємства	Комірник	20 років

Джерело: розроблено автором

Контроль за дотриманням графіка документообігу в СТОВ “Відродження” здійснюється головним бухгалтером. Вимоги головного бухгалтера щодо порядку подання до бухгалтерії або на обчислювальний пристрій необхідних документів та відомостей є обов'язковими для всіх підрозділів і служб підприємства.

Ще одним заходом по оптимізації документообігу є розробка і впровадження таблиць форм облікових документів.

Табель форм облікових документів – це перелік форм облікових документів, які застосовуються в діяльності бухгалтерської служби підприємства, з характеристикою статусу документів, основних етапів їх підготовки та проходження.

Табель включає всі форми облікових документів, що створюються в діяльності підприємства, але він не дає повного уявлення про маршрут документів, оскільки в ньому, як правило, позначаються лише найбільш важливі і значущі з точки зору документообігу облікові операції по обробці документів, такі як підготовка документа (зазвичай в таблиці вказується підрозділ чи посаду працівника, у зоні відповідальності якого знаходиться підготовка документа), узгодження (візування) документа (у таблиці вказуються підрозділи чи посади працівників, які беруть участь у погодженні документа), підписання (затвердження) документа і деякі інші.

Крім того, табель включає найменування лише тих документів, які готуються в організації, і не включає форм документів, що надходять в

організацію. Оскільки не існує єдиної встановленої форми табеля, кожне підприємство, яке проводить таку роботу, може виходячи з власних потреб і завдань, що розв'язуються, розробити для себе форму табеля, що і було зроблено нами для СТОВ “Відродження” (табл. 2).

Таблиця 2 Табелі уніфікованих облікових документів СТОВ “Відродження” Казанківського району

Найменування уніфікованої форми облікового документу	Код форми облікового документу	Особа (підрозділ), відповідальна за підготовку облікового документу	Термін підготовки (періодичність) погодження документу	Погодження облікового документу	Посвідчення			Адресат
					підпис	завтвердження	печатка	

Джерело: розроблено автором

Основне завдання табеля форм документів – визначити склад форм облікових документів, які застосовуються підприємством у процесі документування його діяльності, а оскільки табелі форм облікових документів затверджується керівником і є документом, обов'язковим для застосування, його можна розглядати як спосіб оптимізувати склад документів (види, різновиди, форми документів), які застосовуються суб'єктом господарювання.

УДК 338.432: 631.16

НАПРЯМИ НАРОЩУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

*Корнієнко Н. О., студент групи ЗБ 5/1,
Науковий керівник – к.е.н., асистент Бобровська Н. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Діяльність підприємств аграрного сектора спрямована на досягнення позитивного фінансового результату, з метою не тільки розвитку в складних конкурентних умовах, а й взагалі подальшого існування. Ризик напрямів нарощування фінансових результатів у виникненні збитків, тому найважливішу увагу потрібно зосереджувати на резервах зростання прибутку.

Покращення фінансових результатів підприємств аграрного сектора розглядались у багатьох працях вітчизняних вчених, зокрема: В. Андрійчук, А. Бурковська, О. Вишнеська, О. Крисальний, Ю. Лузан, Л. Лахтіонова, І. Охріменко, В. Савчука, Н. Сіренко та багатьох інших. Проте потрібно зауважити, що кожен з дослідників виокремлює фактори, які впливають на оптимізацію фінансових результатів на свій розсуд.

Так, І. Охріменко вважає, що важливим напрямом забезпечення впливу витрат на фінансові результати аграрного підприємства виступає їх використання у ролі інструмента здійснення обраного варіанту цінової стратегії (політики). Цінові стратегії передбачають отримання певного позитивного фінансово-економічного результату у вигляді збереження чи збільшення прибутку від реалізації, підтримання платоспроможності, закріплення на ринку нової продукції. Незалежно від обраного варіанта цінової стратегії кожна з них здійснюється за допомогою двох важелів – обсягу продаж та цінових пропозицій підприємства. Додатковий прибуток можна отримати шляхом підвищення збутової ціни і зменшення обсягу продаж або, навпаки, зменшення збутової ціни і нарощування обсягу продаж. Для кожного варіанту поєднання цих двох важелів необхідно мати достовірну картину витрат, собівартості і кінцевого результату – прибутку [4].

Дослідники Н. Сіренко, А. Бурковська та Н. Безугла до основних джерел формування доходів суб'єктів господарювання аграрного виробництва відносять збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції, підвищення продуктивності праці, зниження собівартості, поліпшення якості продукції [6].

О. Вишневська і В. Стефуракз метою підвищення доходів підприємств розглядають декілька шляхів і один із них це залучення інвестицій. Роль інвестицій полягає у забезпеченні високоефективного розвитку товаровиробників, можливості підприємства впливати на збільшення своїх доходів, використовуючи основний важіль – скорочення собівартості продукції [2].

До обов'язкових умов нормального функціонування сільськогосподарського виробництва автори відносять достатній рівень забезпеченості кредитними ресурсами. На сьогодні незважаючи на позитивну динаміку у кредитуванні і податковій політиці, існуючих системні проблеми галузі пов'язані з необхідністю вдосконалення інфраструктура ринку і впровадження експортно-імпортних операцій [2].

Науковці Л. Вдовенко і О. Вдовенко вважають, що на сьогодні існує об'єктивна потреба стимулювання банківських установ, які активно кредитують аграрні підприємства через запровадження податкових пільг для них [1].

В. Рябоконь, поділяючи вищенаведену думку, зазначає, що кредитні відносини між банками і аграрними підприємствами з урахуванням специфіки аграрного виробництва мають здійснюватися шляхом встановлення диференційованих термінів видачі короткострокових кредитів для підприємств окремих галузей; надання кредитів заготівельним, переробним і торговим підприємствам під заставу фактично закупленої продукції та у вигляді авансів із використанням їх для розрахунків за одержану сільськогосподарську продукцію й сировину; передачі заборгованості сільськогосподарських підприємств по кредитах

заготівельним і переробним підприємствам у межах вартості зданої та неоплаченої продукції [5].

О. Митяй вважає, що фінансова результативність, виражена у величині прибутку, залежить від обсягу всіх видів діяльності суб'єктів аграрного господарства: операційної, інвестиційної та фінансової. Ці показники характеризують результати всіх напрямів господарювання. Таким чином, факторами зростання прибутків суб'єктів підприємницької діяльності аграрного сектора автор вбачає у регулюванні ринків збуту продукції, які на сьогодні є неоднорідними, крім того нестабільність цін і нерівні умови продажу сільськогосподарської продукції потребують державного втручання [3].

У підсумку зазначимо, що питання нарощування фінансових результатів діяльності підприємствами аграрного сектора є постійною темою досліджень науковців і практиків. Проте, ми вважаємо, що тільки у єдності державної підтримки, податкової та кредитної політики, інвестиційного забезпечення, ринкової пропозиції, власне цінової політики самих підприємств і ресурсного забезпечення надасть об'єктивну змогу для їх розвитку і прибутковості діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вдовенко Л. О. Сучасний стан фінансового забезпечення агропромислового виробництва : [Електронний ресурс] / Л. О. Вдовенко, О. С. Вдовенко. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/>
2. Вишневська О. М. Теоретичні аспекти формування і розподілу доходів сільськогосподарських підприємств : [Електронний ресурс] / О. М. Вишневська, В. А. Стефурак. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/>
3. Митяй О. В. Вплив економічних ризиків на фінансову безпеку аграрних підприємств / О. В. Митяй // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 4 (9). – С. 87-92.
4. Охріменко І. Витрати як фактор впливу на фінансові результати аграрних підприємств / І. Охріменко // Агросвіт. – 2011. – № 2 – С. 2-5.
5. Рябоконт В. П. Соціально-економічна сутність аграрної політики та шляхи її реалізації / В. П. Рябоконт // Економіка АПК. – 2011. – № 6. – С. 3-8.
6. Сіренко Н. М. Напрямки зростання прибутків вітчизняних сільськогосподарських підприємств : [Електронний ресурс] / Н. М. Сіренко, А. В. Бурковська, Н. С. Безугла. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/>

СЕКЦІЯ “ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ”

УДК 631.1:005.932

РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АПК УКРАЇНИ

Вєтрова А. В., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Матеріально-технічне забезпечення сільського господарства тісно пов'язане з функціонуванням усього вітчизняного агропромислового комплексу, продовольчою безпекою держави. Нині питання матеріально-технічного забезпечення вітчизняного аграрного виробництва набуває особливого значення, оскільки традиційні технології й техніка, що склалися ще за часів радянської держави, давно вичерпали свій ресурс.

В Україні при достатньо високому рівні забезпеченості сільського господарства земельними і трудовими ресурсами залишається відкритою проблема забезпеченості основними засобами виробництва та, зокрема питання його технічної оснащеності.

Питаннями технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств займалися такі вчені, як Яковенко В. П., Білоусько Я. К., Підлісецький Г. М., Могилова М. М., Олійник О. В. та інші. Зокрема, О. В. Олійник і Т. В. Калашнікова приділяли значну увагу програмі часткової компенсації вартості складної техніки вітчизняного виробництва.

Недосконалість аграрної і технічної політики держави, непослідовність і нерішучість виконавчих органів призвели до кризового зниження технічної та енергетичної оснащеності сільськогосподарського виробництва. Матеріально-технічна база АПК майже повністю позбавлена новітніх технологій порівняно з 1990 роком. Внаслідок низького рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств матеріально-технічними засобами не виконуються окремі технологічні операції. Загальні витрати сільгоспвиробників пов'язані із нестачею та низьким станом машин.

Кількість основних технічних засобів у сільськогосподарських підприємствах з року в рік зменшується, а навантаження на одиницю техніки відповідно збільшується.

Навантаження на один обліковуваний трактор у 2010 році перевищило 100 га, а на зернозбиральний комбайн – 240 гектарів. У південних областях навантаження на один зернозбиральний комбайн перевищує 300 гектарів [1].

Внаслідок цього основні технологічні операції – сівба і збирання урожаю – виконуються з великими відхиленнями від оптимальних строків, з низькою якістю. Через це сучасні сорти і гібриди сільгоспкультур реалізують свій генетичний потенціал лише на 30-35%, а щорічні втрати зерна досягають 5-6 млн тонн.

Матеріально-технічне забезпечення сільського господарства в Україні досягло критичної мети. Машинно-тракторним парком підприємства забезпечені лише на 40-50%, понад 92% якого відпрацювали свій амортизаційний строк [4]. Він дійшов до межі, за якою експлуатація його стає просто неможливою, різко погіршується стан підготовки техніки до сільськогосподарських робіт.

При списанні технічних засобів і поповненні виробничої сфери новими машинами та знаряддями спостерігається значне перевищення їх вибуття над їх надходженням. Сучасний стан в Україні із взаємо розрахунками за послуги сільгоспвиробниками не регульований, тоді як у розвинених країнах це контролюється державою, де договірні ціни за послуги визначаються на базі стабільного показника, яким є повні енергетичні витрати. Для придбання новітніх технологій повинні бути оптимальні ціни, які гарантовані державою на продукцію сільського господарства, не нижче від світових. Строки служби машин вітчизняного виробництва мають бути оптимальними, тобто такими, що забезпечують найменші витрати на їх виготовлення і використання у виробничому процесі протягом усього періоду експлуатації. Успіх у виконанні робіт, що пов'язані з постачанням, технічним обслуговуванням і ремонтом, а також використанням сільськогосподарської техніки, залежить значною мірою від чітко налагоджених договірних економічних відносин між заводами – виробниками, службами технічного сервісу та споживачами машин. Відносини під час виконання матеріально-технічного забезпечення АПК залежать від структури виробничо-технічних зв'язків в послідовності “споживач – посередник – завод-виробник”.

Є необхідність подальшого розвитку бюджетної програми “Часткова компенсація вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва” (КПКВ 2801430) із визначенням реальних джерел фінансування.

Завдання поліпшення матеріального й технічного забезпечення АПК має стати визначальним у розробленні аграрної політики держави. Зміцнення матеріально-технічної бази сільського господарства, впровадження досягнень науково-технічного прогресу – це основні шляхи виходу АПК з економічної кризи.

Таким чином, проаналізувавши одну із головних проблем АПК, можна сказати, що важливим напрямом відновлювання матеріально-технічної бази є інвестування коштів в придбання новітніх технологій, широке розповсюдження якісно нових технічних засобів, розвиток вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, належна організація ринку матеріально-технічних ресурсів. Тільки при виконанні таких заходів

можливий вихід АПК України із кризового стану та поява перспектив виходу на міжнародний рівень як аграрно розвинутої країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білоусько Я. К. Тенденції і перспективи техніко-технологічного переоснащення сільського господарства / Я. К. Білоусько, В. Л. Товстопят // Агроінком. – 2011. – № 7-9. – С. 132-135.
2. Олійник О. В. Державна підтримка матеріально-технічного забезпечення аграрних підприємств / О. В. Олійник, Т. В. Калашнікова // Економіка АПК. – 2012. – № 7. – С. 95-100.
3. Павловська Л.Д. Системний підхід до формування та використання виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств / Л. Д. Павловська, Н. К. Мрачковська // Економіка АПК. – 2012. – № 6. – С. 74-80.
4. Могилова М. М. Матеріально-технічне забезпечення аграрної галузі / М. М. Могилова, Я. К. Білоусько, Г. М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 61-63.

УДК 631.3-027.63

ОСОБЛИВОСТІ ПОСТАЧАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Коник Г. В., студент групи Е 1/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Останніми десятиліттями рівень технічного забезпечення агротехнологій в економічно розвинутих країнах світу досяг оптимальних параметрів. Як показує історичний досвід, під час розробки та створення складних сільськогосподарських машин і знарядь карколомних якісних стрибків у їх конструкціях, як правило, не буває. Здебільшого відбувається поступове удосконалення наявних серійних зразків за такими напрямками: використання досягнень технічного прогресу на базі масштабних та глибоких фундаментальних наукових досліджень, через оригінальні й вдалі конструктивні удосконалення окремих вузлів, агрегатів, систем і машин у цілому; застосування новітніх технологій виготовлення деталей, використання режимів термообробки, технологій збирання тощо. Великомасштабне виробництво того чи іншого виду сільськогосподарської техніки є ефективним і рентабельним лише там, де для нього є наявні технічні, технологічні, організаційні та ринкові переваги.

Через ці обставини, починаючи із середини 80-х років минулого століття, світове сільськогосподарське машинобудування зазнало докорінної структурної перебудови, що зумовлювалося вивільненням у низці країн виробничих потужностей. У результаті цих процесів виробники сільгосптехніки здійснили реструктуризацію підприємств і скоротили свої

витрати завдяки зосередженню та спеціалізації на виробництві окремих машин, агрегатів, вузлів або навіть робочих органів у великих масштабах.

Серед орендних операцій найбільше поширення в міжнародній торговій практиці одержали лізингові операції. Цікавлять лізингові операції й українських підприємців. Правда, в Україні процес становлення лізингу знаходиться в початковій стадії, але активно розвивається. Тому знання теоретичних основ лізингу в зовнішньоекономічній діяльності, техніки його організації має важливе значення для майбутніх вітчизняних спеціалістів.

Що стосується суті лізингу, треба відзначити, що єдиної думки відносно даного явища поки що нема. Спеціалісти вважають, що лізинг являє собою дещо середнє між кредитом і орендою, тому він схожий і з кредитом, і з орендою. Економічна суть лізингу полягає в передачі однією стороною (лізингодавцем) другій стороні (лізингоодержувачу) матеріальних цінностей в тимчасове користування з виплатою вартості послуг лізингоодержувача у відсотках за кредит.

Переваги лізингу для лізингоодержувача полягають в наступному:

1. В умовах використання лізингових поставок виникає можливість зменшення одноразових витрат на придбання передової техніки.
2. При застосуванні лізингу питання фінансування і придбання обладнання вирішуються одночасно. Лізинг дозволяє 100%-е кредитування угоди.
3. Не використовується позичений капітал, і в балансі підприємства підтримується оптимальне співвідношення власного й позиченого капіталу.
4. Лізинг дозволяє також спочатку використати машини, а потім купити їх; за умов оренди обладнання в сезонних галузях використовується лише у період його фактичної експлуатації.

В той же час лізинг має наступні недоліки:

1. В деяких випадках техніка може бути дорожчою за умов лізингу порівняно з її купівлею за рахунок банківської позики.
2. Лізингоодержувач, не будучи власником товару, має обмежені можливості щодо користування технікою, взятою в оренду.
3. У деяких випадках короткотерміновий лізинг промислового обладнання при несприятливій кон'юктурі може виявитися збитковим для орендаря.

Проте ці недоліки можна перебороти при умові грамотного оформлення лізингової угоди.

Нині практично кожна велика іноземна компанія, що спеціалізується на розробці та серійному виробництві сільськогосподарської техніки, орієнтується на випуск не одиничних модифікацій, а цілісних, повністю укомплектованих усіма силовими, робочими і допоміжними машинами технологічних комплексів. Всесвітньо відомі виробники John Deere, CLAAS, New Holland, Caterpillar, CASE IH, Massey Ferguson та інші постачають на ринок колісні й гусеничні трактори різних класів тяги, самохідні зерно- і

кормозбиральні комбайни, машини для кормовиробництва, машини для захисту рослин та внесення добрив тощо.

Машинобудівники практично усіх країн ведуть нині цілеспрямовану планомірну роботу за право постачати свою продукцію до світового сільського господарства шляхом якомога повнішого задоволення вимог покупців щодо номенклатури, технічного рівня, якості та сервісного обслуговування машин і обладнання. Наприклад, лінійка зернозбиральних комбайнів компанії CLAAS, за найскромнішими підрахунками, налічує шість серій та понад 25 моделей і модифікацій.

Розвиток ринку сільськогосподарської техніки у світі підпорядковується тенденціям її відтворення, динаміці зростання обсягів випуску у певному співвідношенні за продукцією, що виробляється, визначається фондоозброєністю праці, її продуктивністю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петров В. М. Виробнича та ринкова політика провідних світових виробників сільськогосподарської техніки / В. М. Петров // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 63-69.
2. Могилова М. М. Матеріально-технічне забезпечення аграрної галузі / М. М. Могилова, Я. К. Білоусько, Г. М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 61-63.
3. Поиск вашего дилера : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://claas.ru/>

УДК 001.895:631/635

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Семенчук Ю. М., студент групи Е1/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України є інноваційна модель розвитку. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на сучасному етапі зумовлюється в значній мірі широким впровадженням у практику вітчизняних і світових досягнень науково-технічного прогресу, стратегічна роль в якому належить інноваційній діяльності. В сучасних умовах розвитку сільського господарства України освоєння завершених науково-технічних розробок складає дуже низький процент до загальної кількості створених інновацій і не завжди відповідає вимогам сільськогосподарського виробництва. Розвиток інноваційної діяльності, а особливо впровадження її результатів в АПК, являє собою розробку раціональної структури інноваційного процесу, що повинна повністю бути адаптованою до

регіональних умов виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

Інноваційний процес в АПК – це постійний, безперервний процес перетворення окремих технічних, технологічних та організаційно-економічних ідей і наукових варіантів вирішення певного практичного завдання з метою переходу галузей та підприємств АПК на якісно новий рівень виробничого процесу. На здатність підтримувати інноваційну діяльність в АПК впливає велика кількість факторів: особливості природно-економічних умов господарювання, стан організаційно-виробничого механізму, рівень готовності господарств до впровадження інновацій, засоби стимулювання досягнень науки та їх впровадження на практиці та регіональні відмінності суб'єктів господарювання.

Результати впровадження інновацій віддзеркалюються в збільшенні обсягу продаж, зниженні собівартості продукції, зростанні фондоозброєності та продуктивності праці, підвищенні рентабельності роботи й інших виробничо-фінансових показників діяльності аграрних підприємств, а також соціально-економічного розвитку сільських територій.

Із впровадженням інновацій у сільськогосподарське виробництво види продукції, як правило, не змінюються, тільки набувають покращених властивостей. Інноваційну діяльність у сільському господарстві запропоновано розглядати на чотирьох етапах: розробка інновацій, їх апробація та перевірка, відтворення інновацій, а також впровадження їх у виробництво.

Слід відзначити, що у сільському господарстві розробка інновацій і їх впровадження пов'язано переважно з новими сортами рослин, виведенням нових порід тварин, застосуванням нової техніки, нових ресурсозберігаючих технологій, використання яких у більшості випадків змінює характерні властивості сільськогосподарської продукції, що виробляється.

Основним продуцентом новацій для сільського господарства нині є мережа науково-дослідних інститутів УААН та Міністерства аграрної політики України. Найбільш поширеними новаціями є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки і модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методики, різні рекомендації тощо). Відтворення новацій у сільському господарстві здійснюють насінницькі господарства, племінні заводи, машинобудівні підприємства, біологічні фабрики тощо. Впровадження розробок у виробництво, або перетворення новацій в інновації здійснюється за ініціативою суб'єктів підприємницької діяльності з метою досягнення комерційних вигод.

Сучасний стан наукового забезпечення інноваційного процесу сільськогосподарської науки дійшов до критичної межі: матеріально-технічна база науково-дослідних установ зношена, не вистачає приладів для досліджень, особливо це стосується наукомістких напрямів.

Наукові дослідження потребують щорічного масштабного фінансування і всебічної державної підтримки, оскільки від цього залежить науковий рівень та якість новацій, що надзвичайно важливо в умовах поширення на українському ринку науково-технічної продукції конкурентоспроможної іноземної техніки й технологій, які за своїми техніко-економічними параметрами перевершують вітчизняні аналоги.

Розвиток інноваційної діяльності в сільському господарстві України – важливий напрям по нарощуванню конкурентних переваг, які важливо реалізувати на тлі науково-технічних досягнень розвинутих країн світу.

У контексті існування необхідності нарощування обсягів виробництва та рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції одним із перспективних напрямів розвитку аграрних підприємств України є використання інноваційних підходів до здійснення господарської діяльності в сільському господарстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Садиков М. А. Управління інноваційними процесами в аграрній сфері АПК: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.02.03 / М. А. Садиков. – К., 2002. – 30 с.
2. Чабан В. Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору / В. Г. Чабан // Економіка АПК. – 2006. – № 7. – С. 68-72.
3. Шквиря Н. О. Особливості інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Н. О. Шквиря // Держава та регіони, 2007. – № 6. – С. 216-219.

УДК 631.158:338.43(477)

РОЛЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Онищенко О. О., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Визначальною рисою розвитку сільських територій в Україні є катастрофічне скорочення чисельності сільського населення, потенційними наслідками якого є руйнування поселенської мережі, поглиблення процесів старіння селян, недовиробництво продукції сільського господарства, що загрожує запустінням сільськогосподарських угідь, деградацією аграрного сектора, продовольчою небезпекою тощо. Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що саме у сільському господарстві, особливо там, де неможливе потокове виробництво продукції, складно досягти вагомих результатів без зміцнення приватної власності та особистого інтересу працівника. Розвиток фермерських господарств є основою формування заможного селянства, становлення середнього класу, а згодом і великих формувань корпоративного

типу. Шлях України в напрямку формування потужного агропромислового комплексу вимагає проведення цілеспрямованої державної політики розвитку фермерства. Визначимо головні заходи, які сприятимуть цьому процесу.

Фермерські господарства – основа ефективного функціонування сільського господарства промислово розвинутих країн. У США, наприклад, 87% аграрних господарств складають сімейні ферми. Існують різні підходи до організації особистих селянських господарств як форми виробництва у багатоукладній ринковій економіці. Є різні підходи стосовно того, кому віддати перевагу при організації особистих селянських та фермерських господарств: або дозволити створювати господарства всім бажаючим це зробити, або обмежити доступ у фермери жителям міст і увести ценз ведення господарства та оформлення прав на нього по закінченні певного строку (міському жителю – 5 років, мешканцю села – 2 роки), або ж дозволити формування особистих селянських чи фермерських господарств тільки мешканцям села на основі виділених земельних та майнових паїв. Введення освітнього цензу, цензу осілості і строку ведення господарства необхідне для впорядкування процесу організації фермерських та особистих селянських господарств, скорочення нераціонального використання державних коштів, зменшення ймовірності дилетантства в АПК. Розміщення малих форм господарювання АПК складається під впливом таких основних факторів, як:

1. Близкість великих міст і промислових центрів. Основна причина такого взаємозв'язку полягає в тому, що міста є основними пунктами збуту сільськогосподарської продукції, а їх наближеність до виробника скорочує транспортні витрати;
2. Сільськогосподарська спеціалізація природно-економічних зон;
3. Чисельність сільського населення територій;
4. Характер реагування місцевої влади на появу у регіоні суб'єктів малого підприємництва.

Основні шляхи створення фермерських господарств подібні до європейських та американських механізмів. До них належать:

- перетворення із особистих селянських господарств;
- формування декількох господарств на місці реформованих колективних сільськогосподарських підприємств та інших господарств;
- утворення шляхом виходу селян із колективних сільгосппідприємств з майновими та земельними паями;
- створення шляхом придбання майна або земельних ділянок за конкурсом або на аукціоні.

Розвиток фермерства в Україні є задовільним, якщо зважати на якісні показники діяльності. Однак порівняно із закордонними фермерськими господарствами, вітчизняні фермери мають значно нижчу рентабельність виробництва.

На шляху розвитку фермерства в Україні стоять такі перешкоди:

- багато державних програм з підтримки сільськогосподарських виробників (наприклад, програма відшкодування відсоткових ставок за кредитами

сільськогосподарським товаровиробникам) є недоступними для невеликих фермерських господарств;

- кредитні механізми підтримки малих фермерів, наприклад кредитні спілки, все ще перебувають на ранніх стадіях розвитку. Комерційна банківська система не орієнтована на задоволення потреб малих фермерських господарств у кредитних ресурсах;
- системи ресурсного забезпечення і збуту, орієнтовані на невеликі обсяги постачання або доставки, потребу в яких відчують фермери, лише почали розвиватися. Обслуговуючі кооперативи, орієнтовані на ресурсне забезпечення та послуги фермерам у сфері маркетингу та збуту, погано розвинуті або взагалі не існують;
- відсутнє бізнес-середовище в сільському господарстві, що дозволило б найефективнішим виробникам використовувати нові технології для збільшення власної продуктивності.

Перехід України до ринкових відносин вимагає в аграрно-промисловому комплексі розробки нових підходів до стратегії аграрної політики, спрямованої на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, докорінну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрній сфері, свободу підприємництва та конкуренції. Держава мусить формувати стратегію розвитку фермерства, виходячи із завдань продовольчої безпеки та формування ринкових структур в АПК.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ткачук В. І. Диверсифікація сільської економіки: соціально-економічний аспект / В. І. Ткачук // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 125-130.
2. Непочатенко О. О. Кредитування селянських (фермерських) господарств / О. О. Непочатенко. Дис. д-ра екон. наук. – К., 2008. – 511 с.

УДК 631.115:338.43

РОЗВИТОК МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СЕЛІ

***Величинський В. С.**, студент групи Е 1/2*

Науковий керівник – к.е.н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток підприємницької діяльності на селі є невід’ємною складовою розв’язання економічних та соціальних проблем як сільського населення, так і держави в цілому. Однак стан розвитку малого підприємництва в сільській місцевості незадовільний, що вказує на необхідність формування якісної системи його підтримки. Тому є потреба аналізу бар’єрів розвитку малого підприємництва та визначення адекватних цілей для їх подолання.

Як відомо, переваги малого бізнесу – мобільність, здатність швидко пристосуватися до змін споживчого попиту, раціональна організаційна структура підприємства, оперативність освоєння випуску нової продукції малими партіями, низькі експлуатаційні витрати. Суть і значення малого бізнесу полягає у тому що він є соціально значимим сектором ринкової економіки, становить основу дрібнотоварного виробництва, визначає темпи економічного розвитку, структуру й якісну характеристику ВВП, забезпечує структурну перебудову економіки, швидку окупність витрат, свободу ринкового вибору, насичення ринку споживчими товарами та послугами повсякденного попиту, запровадження інновацій, додаткові робочі місця, має високу мобільність, раціональні форми управління.

Малий бізнес на селі розвивається в двох основних напрямках: сільськогосподарського й несільськогосподарського спрямування. Оскільки домінуючою тенденцією в розвитку економічної підсистеми села є збереження та поглиблення його моно функціональності на сільськогосподарській основі, то на нинішній час провідним є саме сільськогосподарське підприємництво. Інші напрями підприємництва, на жаль, не відіграють значної ролі в економічному житті села.

Найпоширенішими суб'єктами малого підприємництва на селі є особисті селянські господарства, фермерські господарства, фізичні особи – підприємці та малі підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю.

Особисті селянські господарства разом із сільськогосподарськими підприємствами є головними виробниками сільськогосподарської продукції. До малого підприємництва на селі належать товарні особисті селянські господарства (коефіцієнт товарності 70-100%), що безпосередньо реалізують надлишки готової продукції й діяльність яких спрямована, насамперед, на одержання таких надлишків.

Нині особисті селянські господарства залишаються основним джерелом забезпечення сільського населення продуктами харчування. Наприклад, особисті селянські господарства Хмельницької області в 2011 році у структурі сільськогосподарського виробництва мають частку понад 50%, що більше на 2,4%, ніж у середньому по Україні у виробництві таких культур як картопля, овочі, плоди та ягоди частка особистих селянських господарств становить 99,3; 94,7; 91,0% відповідно[3] .

Фермерське господарство формується на основі приватної власності або оренди на землю й засоби виробництва, одноосібного володіння та/або користування ними і повної відповідальності за результати діяльності. Основними видами діяльності фермерського господарства є виробництво та переробка, транспортування, зберігання, реалізація сільськогосподарської продукції власного виробництва, сільський туризм.

Фермерське господарство самостійно визначає напрям своєї діяльності, необхідні умови забезпечення ефективного використання землі, збереження і поліпшення її родючості, обсяги виробництва та форми реалізації продукції.

Фермерські господарства організувалися шляхом: створення з особистих селянських господарств; формування кількох господарств.

Крім того, на селі функціонують несільськогосподарські малі підприємства у вигляді фізичних осіб – підприємців, які відповідно до Закону України “Про державну підтримку малого підприємництва” визначаються як суб’єкти підприємницької діяльності, що реєструються в установленому порядку і ведуть підприємницьку діяльність без створення юридичної особи. Малі підприємства є самостійними суб’єктами господарювання будь-якої організаційно-правової форми й форми власності, що має статус юридичної особи.

Слід враховувати, що на динаміку малого підприємництва на селі впливають різноманітні фактори, які приводять як до позитивних, так і негативних результатів. Зокрема, до них можна віднести такі, як: нестача кваліфікованої робочої сили, високий рівень трансакційних витрат, територіальна розосередженість населених пунктів, наявність додаткових ресурсів у вигляді корисних копалин, забезпеченість сільськогосподарськими землями, близькість розміщення рекреаційних зон тощо.

Як показує досвід більшості країн із ринковою економікою, активний розвиток малого підприємництва дає змогу розв’язати проблему ефективної зайнятості сільського населення, забезпечити йому високий рівень життя, адже сільські жителі на відміну від міських не мають можливості швидко знайти роботу через відсутність великої концентрації однотипних підприємств на селі. Таким чином, мале підприємництво дає змогу реалізувати принцип “економічної людини”, сформульований А. Смітом, коли підприємець, керуючись у забезпеченні ефективності власними інтересами, приводить до економічного зростання держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.
2. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003, № 973-IV, зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.06.2011 р. № 3523-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
3. Рарок О. В. Розвиток малих підприємств на селі / О. В. Рарок // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 31-39.

УДК 338.12:338.439.5:637.1

ЕКОНОМІЧНА КОН'ЮНКТУРА РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Коршунова Н. В., студент групи Е 1/1

Науковий керівник – к.е.н. доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

У міру того, як поглиблюється процес розвитку ринкової економіки, діяльність підприємств і економічна ефективність їх виробництва все більшою мірою залежать від взаємовідносин підприємств із споживачами, постачальниками і конкурентами. У рішенні завдань по забезпеченню продовольством населення особлива роль належить харчовій та переробній промисловості. До цієї сукупності галузей належить і молочна промисловість.

Молочна галузь в Україні розвивається дуже динамічно. Товарна номенклатура досить широка і наближається до європейських стандартів. Вже є досвід створення брендів, впровадження високотехнологічного виробництва тощо. Лідери ринку почали впливати як на попит, стимулюючи підвищення вимог споживачів до якості продукції, так і на постачальників та роздрібну мережу, вимагаючи більш якісної сировини, кращих умов транспортування та зберігання товару. В цілому модель розвитку молочної промисловості можна охарактеризувати як наздоганяючу: Україна прискореними темпами повторює розвиток європейського ринку.

Молоко доставляється на підприємства транспортом як сільськогосподарських, так і молочних підприємств, тому сільгоспвиробникам більш вигідно поставляти молоко на підприємства, розташовані на території України. Але як показує опитування серед виробників і переробників, внаслідок нестачі сировини молочні підприємства змушені завозити молоко і з більш віддалених населених пунктів або інших областей, однак це не є постійним і головним критерієм при доставці молока.

Продавцями (постачальниками молочної сировини) на даному ринку в основному є сільськогосподарські підприємства, а також фермерські господарства та господарства населення, а покупцями – переробні підприємства-молочні комбінати, які здійснюють діяльність з переробки молока та виробництва цільномолочної продукції.

За останні два роки число магазинів, які оснащені сучасними холодильними установками, значно зросло. Важливу роль зіграло поява у великих містах великих продуктових супермаркетів. Завдяки цьому є можливість істотно розширити збут “живої” продукції, чутливою до умов зберігання. Недостатня розвиненість торговельної інфраструктури поряд з консервативністю переваг і низькою купівельною спроможністю населення є чинником, що стримує процес витіснення імпоротної продукції.

Аналітики прогнозують, що процес глобалізації скоротить розрив між національними та світовими цінами, а також якісними характеристиками молочної продукції. Серед економістів немає згоди стосовно таких питань: чи зростуть ціни в країнах з низьким рівнем вартості молока, або ж вони впадуть там, де раніше були традиційно високі. Який із сценаріїв буде мати місце в Україні, залежить від того, як ми станемо інтегруватися із СОТ та ЄС.

Зростання добробуту населення і вплив західних ринків внесли зміни в раціон харчування українців: збільшується споживання збагачених продуктів, охолоджених і заморожених напівфабрикатів і готових страв, питних йогуртів та інших молочних інноваційних продуктів, готових безалкогольних та алкогольних напоїв. Ці кількісні та якісні зміни обумовлюють розвиток вітчизняних розробок, залучення досвіду зарубіжних технологій виробництва продуктів і застосування сучасних високотехнологічних інгредієнтів. Показники української молочної галузі зовсім не в'яжуться з численними заявами державних чиновників і галузевих функціонерів про деградацію галузі та тяжке становище села. Для забезпечення продовольчої незалежності та безпеки України необхідні заходи щодо докорінного поліпшення ситуації в усіх сегментах тваринництва і переробки молочної сировини. Галузь вимагає суттєвої державної та фінансової підтримки, в тому числі низьких кредитних ставок, своєчасних виплат дотацій, врегулювання зовнішньої торгівлі продуктами тваринництва, гармонізації вітчизняних стандартів в рамках міжнародних вимог, і в кінцевому підсумку, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних молочних продуктів, як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку. Крім розробки ефективного економічного механізму підтримки галузі, галузь потребує створення політичних умов, що стимулюють розвиток підприємництва і ринкових відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Электронная база “Анализ рынков” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.roconsulting.com.ua/analiz/pitanie/milk>.
2. Через несколько лет в Украине останется максимум 10 крупных производителей молочных продуктов : [Електронний ресурс] // Компании и люди. – 2002. – № 41 (297). – Режим доступу : <http://www.companion.ua/Articles/Content/?Id=2703&Callback=46>.
3. Астарта-танит : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.astartatanit.com.ua/product/milk/press/>

УДК 316.334.3:338.43

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЕЛА

Дорога С. О., студент групи Ф 1/1

Науковий керівник – к. е. н., доцент Марчук Л. П.

Миколаївський національний аграрний університет

Вітчизняна соціологічна думка традиційно зорієнтована на сільські проблеми. В працях багатьох істориків, соціологів, етнографів акцентується увага на думці, що українське село вважається джерелом національної ментальності, осередком збереження культурних, історичних та національних особливостей нашого народу. Історично склалося так, що доля українського села тісно пов'язана із соціально-економічними, політичними процесами, які або сприяли розвитку традиційного для нього життєвого укладу з одночасною адаптацією до тенденцій соціально-економічного буття, або завдавали йому нищівних ударів. Тільки у ХХ ст. відбулися дві радикальні зміни фундаментальних засад сільського буття, які радикально вплинули на його розвиток – спочатку примусова колективізація (початок 30-х років), а потім “добровільна” приватизація (початок 90-х років).

В структурі соціологічної науки помітне місце посідає соціологія села як спеціальна соціологічна теорія. Соціологія села являє собою вивчення сутності та особливостей свідомості селянства як великої соціальної групи суспільства, її поведінки в умовах специфічної життя, зумовленої близькістю до природного середовища, характером виробничої діяльності і повсякденного побуту.

Досліджуючи питання соціальних проблем села, я виявила чимало таких проблем. Кожна з них займає чільне місце в соціології села, та я розповім вам саме ті, які є більш актуальними. В даний час в країні закинуто 20 млн га землі, що має сільськогосподарську цінність. Залучення їх в оборот при існуючому рівні врожайності може забезпечити продуктами харчування до 5 млн. чоловік. Сільськогосподарське виробництво багато в чому залежить від стану соціальної сфери села, що охоплює інтереси більшої половини населення, що проживає у сільській місцевості. Умови життєдіяльності впливають не тільки на ефективність їхньої праці, але й на ставлення до політики держави. Актуальною лишається проблема заробітної плати не лише в селі, а й в місті. Детальніше про село. Протягом 1998-2003 рр. заробітна плата працівників сільського господарства залишалася однією з найнижчих у країні. На тлі загального зниження реальної заробітної плати, що склав в цілому по економіці за останні роки 49%, реальні заробітки працівників сільського господарства знизилися на 70%. Середньомісячна заробітна плата працівників зайнятих в сільському господарстві, за останні 5 років в 2-3 рази менше, ніж у працівників інших галузей економіки. Сільське населення більш диференційовано, ніж міське, за рівнем середньодушових

грошових доходів. Висока поляризація доходів загострює проблеми бідності на селі. Грошові доходи сільських сімей і числа тих, хто не має їх на рівні прожиткового мінімуму, залишаються приблизно на 30% нижче доходів “бідних” груп населення в містах.

Відсутність зручного транспортного сполучення скорочує трудову мобільність і спектр соцможливостей сільського населення. Одна з причин, що сприяють погіршенню транспортного обслуговування сільських мешканців, поганий стан автомобільних доріг. Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям складає в цілому по країні 29 км. на 1 тис.кв.км. території. Проблема розвитку доріг та підвищення їх якості особливо гостро відчутна в сільській місцевості і багато в чому визначає соціальний і економічний розвиток сільського господарства. У 2000 р. в порівнянні з 1995 р. введення в дію відомчих та приватних доріг на селі скоротився в 104 рази, а в ряді регіонів майже не здійснювався.

За останнє десятиріччя саме українське село першим відчувало процеси депопуляції (фізичного зменшення населення). Нині 112 сільських районів віднесені до зони демографічної кризи, де смертність помітно перевищує народжуваність. Несприятливого характеру набуває статево-вікова характеристика сільського населення.

Саме із демографічною ситуацією на селі тісно пов'язана проблема трудових ресурсів. На кожну тисячу працездатних припадає майже 1050 непрацездатних, що в 1,5 рази більше, ніж в містах. В рослинництві майже 60%, а в тваринництві – 40% працівників віком старше 45 років. Правда, останнім часом ситуація почала трохи покращуватися за рахунок рееміграції, повернення в село колишніх селян, що в різні роки з нього виїхали, але це докорінно не змінює проблему;

Важливим напрямом досліджень соціологів є специфічний сільський спосіб життя. Демографічна криза, призвела до погіршення ситуації у сфері шлюбних відносин сприятливих для шлюбу вікових групах (18-25 років), що негативно позначається на перспективах сільської сім'ї. Специфікою сільського способу життя є те, що місце основної роботи, виробнича праця, з одного боку, і побут, домашня праця, з іншого, тісно пов'язані в просторі і часі. Серйозною проблемою є організація дозвілля на селі, залежність його від виробничих циклів, обмеженість форм і видів проведення дозвілля, особливо молоді. Помітно відрізняється від міста (не в кращий бік) стан культури, освіти, охорони здоров'я на селі. Лише половина сільських населених пунктів забезпечена шкільними приміщеннями, 40% – дитячими дошкільними закладами, руйнуються будинки культури, не вистачає медичних і профілактичних закладів.

Сучасне українське село знаходиться не в кращому своєму стані існування. Численні реформи загострили соціальні проблеми на селі, пов'язані з майновою диференціацією, недостатньою адаптованістю значної кількості сільського населення до нових економічних умов, з появою синдрому соціальної невпевненості. У зв'язку з реформами аграрної сфери

особливої актуальності набуває аграрна політика держави, яка, з одного боку, повинна враховувати особливості сільського укладу життя, а з іншого – сприяти інтегруванню села в оновлюваний соціально-економічний простір, забезпеченню його мешканцям стабільних умов і життєвих перспектив. Адже нові відносини, які формуються на селі, суттєво впливають на звуження сфери застосування праці сільських мешканців, спричиняють нові хвилі масової міграції, зміну демографічних параметрів сільського соціуму.

Через звужений спектр можливостей працевлаштування та незадовільну якість середовища життєдіяльності відбувається інтенсивна міграція освіченої й конкурентоспроможної частини селян, погіршується забезпеченість працівниками агропромислових та інших підприємств і закладів, розташованих у сільській місцевості. Посилюється небажання молоді постійно проживати на селі, про що свідчить, зокрема, падіння інтересу до сільськогосподарської освіти.

Можна зробити висновок, що на селі залишилося чимало невирішених проблем, які “заважають” розвиткові як старшому поколінню, так і молоді. Хотілося б, аби держава (не тільки на словах та в своїх передвиборних компаніях) більше уваги приділяла розвиткові села, сільського господарства, в якому працюють хороші, терпеливі люди! Тоді, в майбутньому, село сприйматимуть не найнижчою ланкою суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чічкін А. В. Деякі проблеми правового регулювання соціального розвитку села / А. В. Чічкін // Аграрне та земельне право. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.nubip.edu.ua/>

СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ”

УДК 178.1-053.6

ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Черевчук Е. В., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Зараз вживання спиртних напоїв в Україні характеризується величезними цифрами. Від цього страждає все суспільство, але в першу чергу під загрозу ставиться підростаюче покоління: діти, підлітки, молодь, а також здоров'я майбутніх матерів. Адже алкоголь особливо активно впливає на організм, що не сформувався, поступово руйнуючи його.

Шкода алкоголю очевидна. Доведено що при попаданні алкоголю усередину організму, він розноситься по крові до всіх органів і несприятливо діє на них аж до руйнування.

Вивчення вживання алкоголю серед молоді в Україні багато в чому спирається на досвід подібних досліджень за кордоном, які в кінці ХІХ-початку ХХ в. широко проводилися у Західній Європі та Північній Америці і велися в самих різних напрямках: вивчалися поширеність і характер вживання алкоголю учнями, досліджувався вплив алкоголю на дитячий і підлітковий організм, визначалася взаємозв'язок між успішністю і вживанням алкоголю, розроблялися і випробовувалися програми антиалкогольного навчання.

У дослідженнях 20-30 -х рр. ХХ ст. дана картина існувала. На той час проблема алкоголізації дітей та підлітків, розглядалася з особливим акцентом на вплив сім'ї, батьків у залученні дітей до спиртного.

Алкогольна поведінка матері робить істотний вплив на алкоголізацію, перш за все дочок. Алкогольна поведінка батька обумовлює алкоголізацію у його дочки і має найбільший вплив на алкоголізацію синів

Організм дитини в шість-вісім разів швидше звикає до спиртного, ніж організм дорослої людини. У дітей, які долучаються до алкоголю, швидко розвивається хронічний алкоголізм. Дитина, що почала вживати спиртне з 13-15 років, може стати алкоголіком всього за один рік.

До 16 років різко зменшується число підлітків, які не вживають або рідко вживають алкогольні напої. Більшість з них випивають по святах і сімейних торжествах, а деякі “з друзями за компанію”, “від нічого робити”, “щоб не відставати від товаришів” і т.д.

В цілому діяльність органів і систем організму в пубертатний період відрізняється функціональною нестійкістю, а в зв'язку з цим і підвищенням

реактивності тканин до багатьох факторів зовнішнього середовища, особливо до шкідливим. Не випадково, що організм підлітка виявляється легко вразливим до впливу алкоголю.

Дослідники бачать причину пияцтва в особливості процесу соціалізації, деформуванні культурних норм поведінки, в тому числі і споживання алкоголю.

Таким чином, не треба володіти великою уявою, щоб уявити собі всю шкоду, яку може викликати у підлітка хоча б однократне вживання вина і навіть пива. Потрапивши в організм, алкоголь досить повільно розщеплюється в печінці зі швидкістю 0,1 г / кг маси тіла на годину.

Зловживання алкоголем є однією з причин широкого розповсюдження самогубств серед підлітків.

Медичні працівники та психологи виділяють такі фактори впливу, що приводять до вживання алкоголю: негативна соціальне мікросередовище, неповна сім'я, алкоголізм в сім'ї, негативний психологічний клімат, низький освітній рівень батьків і неправильне сімейне виховання, асоціальна компанія.

В результаті тестування виявилось, що учні пробували спиртні напої в різному віці. В основному школярі пробували спиртні напої у віці 14-15 років. Це свідчить про те, що чим старше вік, тим більше підлітків вживають спиртні напої. І лише одиниці, з числа досліджуваних підлітків, ще не пробували алкогольную продукцію.

Найпоширенішими причинами вживання спиртних напоїв є: доступність спиртних напоїв, відсутність місць відпочинку для молоді, а також рекламування.

Більшість підлітків вживають алкоголь від одного до двох разів на місяць. Найчастіше школярі вживають слабоалкогольні напої – 47,5%; на другому місці пиво – 34,5%; далі вино – 15%; ну і звичайно ж є такі підлітки які вживають горілку – 3%.

Найпоширенішими мотивами вживання спиртних напоїв серед підлітків є: зустріч з друзями, свята, випивають за компанію, а також коли хочеться бути дорослим, або коли поганий настрій.

Після вживання спиртного у кожного мають бути свої відчуття і підлітки не є винятком. Отже, після вживання спиртного підлітки в основному відчувають головний біль, нудоту і сильну спрагу.

Сьогодні ми бачимо, що алкоголь був і залишається трагедією в Україні. А також є однією з актуальних проблем сучасності.

Алкоголізм це величезне соціальне зло, яке зсередини “роз’їдає” особистість, завдаючи величезної шкоди суспільству.

Алкогольний спосіб життя – це як антипод здорового способу життя – веде до передчасної смерті, школярі повинні знати про це. В останнє десятиліття на основі збільшення доступності спиртного, алкогольних традицій і психологічної налаштованості на споживання алкоголю почала розвиватися алкоголізація учнів у школі.

У результаті дослідження 92,38% підлітків вже вжили спиртні напої і всього 7,62% мають негативне ставлення до алкоголю. І чим більший вік, тим більше школярів вживають алкоголь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Айзман Р. І. Фізіологічні основи здоров'я / Р. І. Айзман. – Вид. Компанія Лада-Н, 2003. – 234 с.
2. Братусь Б. С. Психологія, клініка і профілактика раннього алкоголізму / Б. С. Братусь. – М., 2001. – 156 с.
3. Волокітіна Т. В. Основи медичних знань : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. В. Волокітіна, Г. Г. Баральніна, М. І. Микитинська. – М. : Видавничий центр "Академія", 2008. – 280 с.

УДК 178.8-053.6

НАРКОМАНІЯ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З НИМИ

Лебедєва А. А., студент групи ЗЕДІ/І

Науковий керівник – асистент Грєхова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

В даний час число молодих людей, які вживають психоактивні речовини, продовжує невпинно зростати. Найскладніша проблема, пов'язана з підлітковою наркоманією – це проблема соціально-психологічної схильності та психологічної залежності підлітка до вживання наркотичних речовин. Йдеться про наслідування дорослих, специфіка соціалізації й пошук нових вражень, порушення в емоційній сфері. Крім того, впливають стрес, сугестивність, надмірна цікавість, педагогічна занедбаність, наслідки травм, сімейні проблеми, спадковість, психопатології, неповна сім'я, деструктивна сім'я, ригідна сім'я й т.д. Не можна не враховувати особистісні особливості, потреба у визнанні, пригніченість щиросердечних і сексуальних переживань, психологічний захист, стиль поведінки й мислення і т.д.

У медичному підході до наркоманії надзвичайно важливе місце займає діагностика. Часто від її точності залежить кінцевий результат лікування й, як наслідок цього, доля пацієнта. Зупинимось на діагностичних критеріях наркоманії. Діагноз наркоманії залежить від багатьох факторів і не завжди його легко поставити. Основні критерії це: порушення поведінки, порушення сну, розрив зі школою, конфлікти з батьками, спілкування з наркоманами, мода.

Профілактику прийнято поділяти на первинну, вторинну й третинну. Первинна профілактика спрямована на попередження розвитку наркоманії, вторинна – має на меті засоби стримувати темп розвитку хвороби і

попереджувати ускладнення, а третинна – являє собою комплекс реабілітаційних впливів на наркоманів.

Сім'я грає дуже важливу роль на всіх етапах розвитку наркоманії. Робота із сім'єю є важливою складовою системи профілактики молодіжної наркоманії. Вона може здійснюватися в декількох формах: індивідуальна робота із членами проблемних сімей, робота із сім'єю в цілому, спеціальні батьківські групи, робота з масовою батьківською аудиторією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белогуров С. Б. Наркотики и наркомания / С. Б. Белогуров. – СПб. : Университетская книга. – 1997. – С. 23-31.
2. Максимова Н. Ю. Про склонности подростков к адиктивному поведению / Н. Ю. Максимова, М. М. Исаева // Психологический журнал. – 1996. – Том 17 – № 3. – С. 149-157.
3. Ялтонський В. М. Профілактика наркоманії у підлітків: від теорії до практики / В. М. Ялтонський, І. І. Хажилина, Н. С. Видерман. – М., 2002. – С. 63-74.

УДК 316.613.5-053.2/5

ВПЛИВ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Шведова Н. П., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Головним інститутом виховання особистості дитини є сім'я.

Взаємини в сім'ї – психологічні відносини суб'єктів, пов'язаних спорідненістю, спільністю побуту, взаємною моральною відповідальністю та взаємодопомогою.

Чинником, що порушує виконання виховних функцій сім'ї, може бути зміна в її складі.

Стабільність сімейного середовища є важливим чинником для емоційної рівноваги і психічного здоров'я дитини.

Демократичні батьки цінують у поведінці дитини самостійність і дисциплінованість.

Авторитарні батьки вимагають від дитини беззаперечного підпорядкування [2].

Байдужі і жорстокі батьки виховують подібних собі [2].

Гіпоопіка – несприятливий варіант сімейних відносин [2].

Гіперопіка призводить до пасивності, несамотійності, труднощів у спілкуванні з однолітками [2].

Будь-яке серйозне відхилення внутрішньо-сімейних відносин від норми означає ущербність, а часто і криза сім'ї [5].

Виховання активізує процес освоєння дитиною суспільно необхідних нормативів поведінки, чинить серйозний вплив на його здатності до сприйняття стихійних впливів навколишнього середовища, стимулює засвоєння позитивного прикладу.

Батьківська позиція надмірної вимогливості дуже часто позбавляє дитину віри у власні сили.

Батьківська позиція надмірного оберігання може викликати у дитини запізнювання соціальної зрілості.

Позиція дитини в сім'ї змінюється в залежності від її віку.

На позицію дитини впливає число дітей в сім'ї.

Батьки для дитини є для неї прикладом особистості.

Діти, виховані в конфліктній сім'ї виявляються погано підготовленими до сімейного життя.

Емоційний стан батьків гостро сприймають діти будь-якого віку. До наслідків дисгармонії сімейних відносин можна віднести наступні:

- заниження самооцінки, невпевненість у собі, замкнутість, схильність до агресії як засобу захисту, низька успішність як наслідок проблемного здійснення навчальної діяльності, схильність до асоціальної поведінки.

Вплив на сімейне виховання надає духовна культура батьків, їхній досвід соціального спілкування, сімейні традиції.

Батьки дітей епілептоїдного (85,1%) та гіпертичного (83,3%) типів тримають розумну відстань у взаєминах з дітьми, підтримують дитину, намагаються їй допомогти в її починаннях та справах; 38,2% батьків нестійкого типу (тих, хто декларує прийняття) прагнуть до симбіотичних стосунків з дитиною, при цьому 100% батьків (як тих, що приймають, так і тих, що не приймають) не довіряють дитині, сприймаючи її як соціально неспроможну.

Несприятливі особистісні особливості дитини відбиваються на її навчальній діяльності.

Дитині, що відчуває постійний емоційний дискомфорт і напругу, необхідна допомога [5].

Самореабілітації – самодопомога у продуктивному подоланні внутрішніх і зовнішніх перешкод.

Психологічна допомога сприяє розкриттю суб'єктивного потенціалу людини, стимулює самостійні пошуки внутрішньої цілісності, гармонійності, нових можливостей саморозвитку, самоздійснення, полегшує розробку індивідуальних стратегій перетворення проблемної ситуації, застарілого, хронічного конфлікту, хворобливого стану на етапи особистісного дорослішання, наближення до себе, до власного сутності.

Атмосфера сімейних відносин є вирішальним чинником становлення особистості дитини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баркан А. И. Практическая психология для родителей, или Как научиться понимать своего ребенка / А. И. Баркан. – М. : АСТ-ПРЕСС, 2003. – 196 с.
2. Детская психология : типы семейных отношений [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http:// azps. Ru.](http://azps.ru)
3. Нартова-Бочавер С. Психология личности межличностных отношений / С. Нартова-Бочавер. – М.: Вид-во ЭКСМО-Прес, 2001. – 210 с.
4. Прихожан А. М. Тревожность у детей и подростков : психологическая природа и возрастная динамика – Москва-Воронеж, 2000. – 180 с.
5. Захаров А. И. Как предупредить отклонения в поведении детей / А. И. Захаров. – М., 2003. – 230 с.

УДК 17.026.4-028.41:314/316

ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОСТІ ТА ЇХ ВКЛАД У РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Мігачов В. Є., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Складовою частиною філософської проблеми людини є проблема особистості і її взаємозв'язку із суспільством. Це зумовлено тим, що проблему людини неможливо розглядати у відриві від соціально-політичних, економічних, культурно-інформативних сенсів її існування. Адже без гармонізації відносин у системі людина – суспільство – держава важко говорити про можливість виживання не тільки окремого індивіда, але і суспільства в цілому.

Особистість – це найвищий ступінь духовного розвитку людини, що являє собою стійку сукупність соціально вагомих якостей, які характеризують індивіда як унікальну суб'єктивність, здатну освоювати і змінювати світ. Інакше кажучи, кожна особистість – людина, але не кожна людина є особистістю. Людським індивідом народжуються, а особистістю стають.

Індивід тільки тоді стає особистістю, коли він задіяний у суспільних відносинах, у спілкуванні з людьми. Тому поняття “особистість” слід розкривати через практичну діяльність, бо саме вона є основою формування і розвитку особистості.

За впливом на процес суспільного розвитку особистість політичного або іншого суспільного діяча може бути історично прогресивною, тобто сприяти позитивним перетворенням у суспільстві, або історично регресивною, тобто стримувати природний розвиток суспільства.

Людина стає особистістю в ході свого індивідуального розвитку шляхом засвоєння досвіду і ціннісних орієнтацій суспільства, у якому вона живе, і це становлення і розвиток є для неї найважливішою проблемою.

Людина може змінити світ настільки, наскільки може змінити себе. Ми маємо змінювати себе в кращу сторону, і тільки тоді світ навколо нас стане кращим. Людина, яка змінила світ, однією з перших зуміла зрозуміти, що комп'ютеризація – одна з великих революцій, геній інформатики, що не розучився мріяти, засновник Microsoft, мільярдер та благодійник – Білл Гейтс.

Лікар від Бога, без якого неможливо уявити серцеву хірургію в нашій країні і в світі, професіонал до мозку кісток, що наважився сперечатися з самою Смертю, автор численних праць з медичної кібернетики, академік, філософ, що мав власний нетривіальний погляд на систему світоустрою, експериментатор, який посмів своїми “трьома тисячами рухів” уповільнити течію річки часу – Микола Михайлович Амосов.

Жінка, яка стала відома у цілому світі через свою любов до ближніх і жертвовну працю заради них, черниця маленького зросту з посмішкою на вустах, що несла людям допомогу та співчуття, людина, яка зуміла зробити Євангеліє своїм життям, вбачаючи у кожному – найбіднішому, хворому, голодному Христа – Блаженна Мати Тереза.

Про людей, які залишили істотний слід в історії людства, написано чимало. Винахідники, географи – першовідкривачі, художники, письменники, відомі на увесь світ політики – усі вони так чи інакше працювали на благо суспільства, майбутніх поколінь. У цій когорті видатних людей світу можна виділити окрему групу видатних особистостей. Щиро піклуючись про інших, про свою країну, ці люди віддали своє життя за вистраждані ідеали загальнолюдського щастя.

Говорячи сьогодні про роль особистості в суспільстві, не можна не сказати про героїв Київського майдану. Тисячі співвітчизників вийшли на “Майдан Протесту” – протесту проти беззаконня, злочинності, свавілля можновладців, що, як ракові метастази, пронизало всі владні структури. Народ втомився терпіти несправедливість, корупцію та маніпуляції через ЗМІ. Активісти “Майдану” своєю діяльністю змінили світогляд багатьох людей нашої країни. Частина молоді буде звирятати своє життя за цими прикладами. А “небесна сотня” завжди судитиме вчинки людей.

Найцінніший скарб землі – люди, які зберегли в серцях незламність українського духу, рідну мову, віру, традиції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мамардашвили М. К. Сознание и цивилизация : тексты и беседы / М. К. Мамардашвили. – М. : Логос, 2004. – 234 с.
2. Дятлов А. М. Современный менеджмент : учеб. пособие. / А. М. Дятлов. – М., 2007. – 410 с.
3. Взірець милосердя – мати Тереза // Газета “2000”. – 2003. – № 87. – С. 51-57.
4. Білл Гейтс [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://wikipediia.ua/wiki/Білл_Гейтс

5. Мати Тереза [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://wikipedia.ua/Мати_Тереза
6. Микола Амосов [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://wikipedia.ua/Микола_Амосов
7. М. Амосов Автобіографія [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/amobiogr_u.html

УДК 316.624-053.6

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ

Охріменко К. С., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Як відомо, що підлітки характеризуються нестабільною поведінкою, неврівноваженістю, невмінням себе контролювати і регулювати в міжособових стосунках, самооцінка їх нестабільна і може бути завищеною чи заниженою в залежності від соціального статусу особистості в колективі. А це негативно впливає на розвиток особистості підлітка, його взаємин, психічної діяльності в цілому [1].

Серед підлітків виділені наступні види порушень поведінки: прогули уроків і окремих днів в школі, втечі з дому, крадіжки (бувають пограбування в вигляді вимагання грошей у слабких), дрібні спекуляції, участь в бійках, конфлікти в родині, вживання алкоголю, тютюну, наркотиків, зловживання снодійними і транквілізаторами, токсиматичні випадки, девіації сексуальної поведінки, схильність до суїцидальної поведінки тощо [2].

Психологи пояснюють девіантну поведінку підлітка тим, що він не може задовольнити свої соціально-психологічні потреби у визнанні, довірі, самоствердженні.

Якщо у підлітка з девіантною поведінкою, що виховується в позитивних умовах соціального оточення його самооцінка критична, адекватна, соціальний статус досить високий, то в умовах негативного впливу розвивається неадекватна чи занижений.

Важливою умовою формування саме такої поведінки сприяє провідна діяльність підлітка – інтимно-особистісне спілкування, яке сприяє встановленню гармонійного взаємозв'язку самооцінки підлітка і його соціального статусу [3].

В дослідженні були використані стандартизовані методики по визначенню коефіцієнту самооцінки, соціального статусу, бесіди для встановлення контактів з девіантними підлітками, спостереження за їх поведінкою тощо.

Висновки, щодо результатів: тривожність – виявили високий рівень 40%, середній рівень – 20%, низьку тривожність виявили 40% девіантних підлітків.

Конфліктність девіантних підлітків досить висока і становить 76% випадків, важкість спілкування з оточуючими виражена так: високого рівня у 14% підлітків, середнього – 68% і низького – 38%.

Психокорекційна робота, яка проводилась разом зі шкільним психологом була спрямована на подолання негативної поведінки та формування адекватної самооцінки і позитивних міжособових взаємин з однолітками.

Депресивність, як емоційна характеристика особистості у девіантних підлітків виявлена у 34%, а 66% виявили низьку депресивність і навпаки схильність до підвищеного фону емоційних станів, які характеризувались бравадою, насмішкуватістю, вередливістю, афективністю.

Низький рівень самооцінки виявлено у 26% девіантних підлітків, середній, критичний рівень у 28%, завищений рівень самооцінки у 46% девіантних підлітків; соціальну адекватність поведінки виявили лише 16% девіантних підлітків, з високим соціальним статусом виявлено 30% девіантних підлітків, середнім статусом – 25%, із низьким соціальним статусом – 45% підлітків.

Все це свідчить про те, що домінують серед підлітків з девіантною поведінкою підлітки, які мають низьку тривожність особистості, низький рівень недовіри до себе, десь середній рівень впевненості, високу конфліктність в міжособових стосунках, низький рівень розвитку навичок спілкування, високу самооцінку і низький соціальний статус їх особистості.

Таким чином, тільки цілеспрямована і систематична психотерапевтична робота з підлітками може виступити гарантом їх здорового способу життя і поведінки і сприятиме гармонійному психічному розвитку їх особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранов В. В. Дослідження автобіографії девіантного підлітка як один з прийомів виявлення його де соціалізації// Практична психологія і соціальна робота / В. В. Баранов, І. О. Похлебна. – 2001. – № 9. – С. 80-90.
2. Лидерса А. Г. Психологический тренинг с подростками : учеб. пос. / А. Г. Лидерса. – М. : Академия, 2003. – 256 с.
3. Личко А. Е. Психология и акцентуации характера у подростков / А. Е. Личко. – Л., 2006. – 308 с.
4. Немов Р. Н. Общие основы психологии / Р. Н. Немов. – М., 2009. – 215 с.
5. Овчарова Р. В. Технологии практического образования психолога / Р. В. Овчарова. – М., 2000. – 174 с.
6. Осипова А. А. Общая психокоррекция : учеб. пос. / А. А. Осипова. – М. : ТЦ Сфера, 2002. – 512 с.
7. Филонов П. Б. Детерминация возникновения и развития отрицательных черт характера лиц с отклоняющимся поведением / П. Б. Филонов. – М., 2001. – 92 с.

УДК 316.614.5

СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ, МАЛА СОЦІАЛЬНА ГРУПА

Чуприна Н. Д., студент групи ЗЕД 1 /2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Соціологія сім'ї – це галузь соціології, що вивчає формування, розвиток і функціонування сім'ї як соціального інституту, шлюбно-сімейних відносин у конкретних історичних умовах.

Сім'я – це соціальний інститут суспільства та мала соціальна група водночас, основою якої є шлюб або родинні зв'язки. Члени сім'ї пов'язані спільним побутом, взаємною допомогою, моральною та правовою відповідальністю.

Шлюб – це визначена державою сукупність формальних приписів, які визначають права й обов'язки чоловіка та дружини стосовно одне одного, щодо дітей, родичів і суспільства.

Ознаки сім'ї: шлюбні або кровноспоріднені зв'язки між усіма її членами; спільне проживання в одному приміщенні; загальний сімейний бюджет.

Функції сім'ї – це способи, методи прояву її активності, життєдіяльності всієї сім'ї і окремих її членів. Основні соціальні функції сім'ї: відтворення населення; господарсько-побутова; виховна; взаємне піклування членів сім'ї один за одного; організація та використання вільного часу; соціалізації особистості, та інші... [2].

Тільки в сім'ї дитина природно і найефективніше одержує першу соціалізацію своєї особи, здобуває своє Я. Саме в сім'ї дитина пізнає ази життя, зустрічається і з відносинами авторитету – посадового, батьківського і функціонального, заснованого на вищій компетентності батьків або старших братів і сестер, їх розвинутих навиків та уміння, успішності їх діяльності.

Виховання – велика справа: ним вирішується участь, доля людини. Виховання здійснюється в процесі повсякденного спілкування дитини з членами сім'ї, рідними, всіма людьми з якими сім'я вчить дитину жити серед людей, прищеплює їй основи певних ідейно-політичних поглядів, світоглядних рекомендацій, моральних норм і правил. Дитина в сім'ї пізнає і освоює моральні норми.

Батьківство – покликання спільне, проте реалізується воно чоловіком і жінкою неоднаково. Загалом народжують дитину обоє батьків, проте бути матір'ю і бути батьком – це різне. Батьками стають не для того, щоб мати дітей, а радше для того, щоб дати дітям можливість увійти у світ. Своєю любов'ю батьки створюють дитині можливість для розвитку, дають шанс навчитися любити.

В сучасних умовах середня сім'я в Україні складається здебільшого з 3 душ і майже третина сімей – з 4-5 душ. І, хоча з першої половини 90-х років кількість таких сімей значно зменшилась, все ж просте відтворення знаходиться під загрозою. Уже тепер смертність переважає народжуваність. На репродуктивну функцію сім'ї негативно впливають розлучення. Статистичні дані свідчать, що до 30% сімей страждають бездітністю, причому 40% з них з причин безплідності чоловіка.

Дослідження проблем, пов'язаних з сім'єю, стає дедалі важливішим як у теоретичному, так і в практичному, життєвому плані. Відомо, що не стабільність шлюбу та сім'ї, яка виявляється в зростанні кількості розлучень, характерна практично для всіх розвинених країн світу. Це пояснюється впливом урбанізації і викликаной нею інтенсивної міграції населення, емансипацією жінок, науково-технічною революцією, причинами соціально-економічного, культурного, етнічного, релігійного характеру.

Проблеми, які викликають конфлікт на тому чи іншому рівні, можуть бути найрізноманітнішими. Але по часу виникнення їх можна розділити на дві великі групи. Це причини, які виникли безпосередньо під час шлюбу, під час спільного життя і загального ведення господарства, і причини, які об'єктивно існували до моменту створення сім'ї.

Результати опитувань показують, що значна частина молодих людей (близько 1/3) брали шлюб на основі мотивів, які лежать поза сімейною сферою: бажання піти з рідного дому, здійснити відповідальний самостійний крок, піти просто за компанію з другом.

Культура подружнього спілкування – неодмінна умова без конфліктного сімейного життя. Знання правил культури спілкування дозволяє уникати багатьох конфліктів і зберігати добрі відносини, навіть якщо виникають серйозні розбіжності. Крім того, при явно вираженому конфліктному поводженні одного з членів родини застосування правил іншими значно знижує напругу, робить внутрішню сімейну обстановку набагато спокійною і створює сприятливу ситуацію для нормалізації відносин. Уміння знайти компроміс – дуже важливе уміння. Відвертий егоїзм, непоступливість, дитяча упертість приводять лише до більшого загострення розбіжностей.

Починаючи з народження й до самої смерті, людське життя пов'язане з родиною. Родина – наш захист в кризових умовах, найважливіше у житті кожного, світ, де людина може бути сама собою, де її вислухають і оцінять, зрозуміють все з півслова, або зовсім без слів.

Щоб зберегти щасливу сім'ю, чоловікові не потрібно домагатися абсолютної влади, а жінкам – бачити в їхньому чоловікові лише засіб реалізації своїх примх. Сім'я – невід'ємний осередок суспільства, і неможливо зменшити його значення. Жодна нація, жодне цивілізоване суспільство не обходилося без сім'ї. Недалеке майбутнє суспільства також не мислиться без сім'ї. Для кожної людини сім'я – початок початку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соціологія : підручник / за ред. В. М. Пічі. – Львів: Новий світ-2000, 2007. – 280 с.
2. Соціологія / В. І. Волович, Г. Т. Головченко, М. І. Горlach, І. М. Жилєнкова, В. Г. Кремень. – Х. : Видавничий будинок “Фактор”, 2006. – 767 с.
3. Социология : навчальное пособие / А. И. Кравченко. – Екатеринбург : Деловая книга, 1998. – 381с.
4. Сучасна українська сім'я: медико-соціальні аспекти / В. Лісовий, І. Шурма, В. Коробчанський та ін. – Харків, 2009. – 116 с.

УДК 316.613.5-053.6

РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СОЦІУМІ

Решетніков В. С., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський аграрний національний університет

З розвитком особистості виявляються типологічні й індивідуальні відмінності. Вони полягають у функціональних особливостях нервової системи, темпераменті, у потребах, інтересах, характерологічних рисах, моральних, вольових, емоційних, розумових якостей, тощо. При цьому складається неповторна специфічність особистості – її індивідуальність.

Становлення й розвиток особистості є складовими процесу соціалізації. Це процес входження індивіда до соціального середовища, засвоєння ним соціальних впливів, залучення до системи соціальних зв'язків.

Вирізняють три середовища соціалізації особистості: діяльність, спілкування й пізнання. Процес соціалізації має свої стадії. Дотрудова стадія охоплює період життя людини до початку трудової діяльності і складається з таких 2 етапів:

- а) рання соціалізація (від народження до вступу в школу);
- б) навчання.

У різні вікові періоди особистісного розвитку кількість соціальних інститутів причетних до формування особистості, та їхнє виховне значення різні. Процес власне особистісного розвитку під впливом взаємовідносин, що складаються з оточуючими людьми можна уявити так. У доступних для людини видах діяльності виникають відповідні форми спілкування, в яких засвоюються правила і норми людських відносин, розвиваються потреби, формуються інтереси і мотиви, що ставши спонукальною основою особистості, ведуть до подальшого розширення сфери спілкування і, отже, до появи нових можливостей для розвитку особистості.

Розвиток особистості в дитинстві відбувається під впливом різноманітних суспільних інститутів: сім'ї, школи, позашкільних закладів, засобів масової інформації (преса, радіо, телебачення) і живого,

безпосереднього спілкування дитини з оточуючими людьми. Відсутність єдиного погляду спонукає дітей до формування власної думки, їм мимоволі доводиться вибирати. У результаті в дітей поступово виробляються самостійність і незалежність мислення.

Відносини між людьми не завжди складаються гладко, мають чимало протиріч, зовнішніх і внутрішніх конфліктів, розв'язуючи які особистість просувається вперед у розвитку. Самі протиріччя у людських відносинах автоматично не стають рушієм особистісного розвитку, тільки породивши проблеми внутрішнього характеру, що зменшують людину змінювати своє ставлення і погляди, зовнішні протиріччя перетворюють у внутрішнє джерело активності, спрямоване на формування нових корисних особистісних якостей.

На кожній стадії розвитку людина або інтегрується у товариство, або відторгується. Дитина орієнтована на включення у певну соціальну групу, починає розуміти світ, як ця група. Але поступово формується “егоїдентичність”, почуття сталості та безперервності свого “Я”, незважаючи на те, що відбувається багато змін. Формування егоїдентичності – тривалий процес, він містить ряд стадій розвитку особистості. Кожна стадія характеризується завданням цього віку, а завдання висуваються суспільством.

Суспільство може і повинне допомагати молодому поколінню залучатися до активної діяльності, створюючи умови для його становлення та інтеграції в життя суспільства. Проте не досить лише створити умови для позитивно-мотиваційної діяльності, потрібно затратити багато енергії, щоб сформувати у молоді традицію аналізу свого становища, здатність нести відповідальність за свої вчинки, співпрацювати, приймати спільні рішення у групі, здійснювати реальну суспільну діяльність і розвивати необхідні для такої діяльності навички та вміння.

Розуміння людиною не об'єктів, а їх властивостей і зв'язків, значущості для себе та суспільства створює умови для актуалізації соціально-психологічних механізмів розгортання цілеспрямованої взаємодії. Предметом усвідомлення є інтелектуальна, емоційна діяльність, спрямована на пізнання себе, тобто внутрішньої інформації, яка дає змогу зрозуміти, чому людина обирає певний спосіб поведінки у взаємодії із соціумом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.
2. Цимбалюк І. М. Психологія : навч. посібник / І. М. Цимбалюк. – Київ : ВД “Професіонал”, 2004. – 216 с.
3. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські обриси / Н. М. Лавриченко. – К. : Віра інсайт. – 2000. – С. 129-131.

УДК 316.723

ВПЛИВ МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА ОСОБИСТІСНОГО “Я”

Власенко О. М., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грєхова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Субкультура – це система норм та цінностей, що відрізняє групу від більшості суспільства.

Молодіжна субкультура (МС) є одним з багатьох видів субкультур і особливою частиною суспільної культури.

Нерозуміння дорослих примушує молодь віддалятися, об’єднуватися та створювати власний світ. Перш за все, це і зумовлює формування неформальних об’єднань та МС в цілому.

Юнацтво відчуває себе некорисним і безпорадним у великому суспільстві, яке належить головним чином дорослим, воно потребує і чекає підтримки.

Саме тому молодь об’єднується за спільними проблемами й інтересами. Ці проблеми мають свій “мікросвіт”, до якого дорослим вхід заборонено. Це коло однодумців, як правило, заперечує “дорослу” культуру. На цьому етапі створюються неформальні молодіжні об’єднання, в яких домінуючим питанням є “Хто я?” та проблема само актуалізації. Тобто, поява різноманітних об’єднань, МС, викликана, по-перше, ідентифікацією себе з референтними однолітками, щоб не бути “білою вороною”, а по-друге – намаганням досягти індивідуальності.

Представники різних субкультур намагаються показати свою індивідуальність, сказати сірій масі: “Я-особистість!”, кинути виклик світу з його нескінченними буднями та вистроюванням всіх в один ряд.

Кожен представник субкультури приймає норми, цінності, картини світу, стиль життя та інше – за зразок свого існування. Але паралельно з цим існують і зовнішні атрибути, які свідчать про приналежність до певного угруповання.

За домінуючими цінностями та ознаками всі МС можна поділити на такі групи: музичні (металісти, репери, рейвери), епатажно-протестові (байкери, панки), розправно-самосудні (скінхеди, гопники), романтико-ескапітські (хіпі, готи, емо), гедоністично-розважальні (хакери, геймери, фуррі), релігійно-містичні (растамани, сатаніти).

Хоча у чистому варіанті жодного типу МС не існує, оскільки їх угруповання не відрізняються стійкістю та перетинаються, взаємопроникають один в одний, проте кожна субкультура має свої відмінності та характеристики.

Належність до МС – це своєрідний спосіб продемонструвати світові свої власні погляди на життя, адже молоді характерне протиставлення себе дорослим, прагнення до незалежності та самостійності.

Відносячи себе до МС, молода людина знаходить потрібні йому засоби самовираження, – чи то у цінностях, ідеях угруповання, чи у зовнішньому вигляді, манері одягатися, спілкуватися, чи у музиці.

Вплив МС має як позитивні, так і негативні наслідки, в залежності від того, яку МС обирає молода людина, формується її індивідуальність, визначаються життєві цінності.

Будучи учасником певного молодіжного об'єднання, молоді люди забезпечують свою потребу в неформальному, довірливому спілкуванні, головною метою якого є розуміння й саморозкриття; відкриття свого внутрішнього світу, який може не співпадати із зовнішньою поведінкою.

Звісно, є і негативні сторони окремих МС. У розважально-музичних – це інфантильність (дорослі діти), у ескапістських – десоціалізація (невміння співжити в суспільстві, досягати в ньому успіх), у деструктивних – кримінальна відповідальність. Майже у всіх – нездоровий спосіб життя.

Провідним фактором самоутвердження людини в період ранньої юності є усвідомлення своєї ролі у двох існуючих системах взаємовідносин з оточуючими – ровесниками і дорослими.

Взаємини з дорослими характеризуються складним протиріччям внутрішньої позиції молодої людини.

У період ранньої юності людина більше відчуває необхідність мати друга. Молодь вибирає друзів за схожістю поглядів на життя, тому між членами субкультур часто виникають дружні стосунки.

Одним з негативних наслідків приналежності до субкультури може бути завищена самооцінка, що також впливає на відносини з оточуючими.

Більшість молоді формує своє особистісне “Я” на основі таких факторів, як дружба, прагнення до незалежності, оптимізм та наполегливість у досягненні успіху. Тому, на формування особистісного “Я” в період ранньої юності молодіжна субкультура впливає в деякій мірі позитивно, тому що вирішує для молоді частину їхніх проблем та переживань: забезпечує підтримку друзів, підвищує самооцінку, адже в період юнацтва більшість молодих людей недооцінює себе та свої здібності.

МС також розвиває творчі здібності та нахили, зменшує рівень тривожності у молоді, сприяє становленню особистості в суспільстві, її соціалізації.

Але вплив МС на формування особистісного та соціального “Я” залежить від того, яку течію субкультури обере молода людина та в чому полягатиме зміст та характер її діяльності в середовищі МС.

Потрібно вчитися жити та працювати в неформальному суспільстві, серед неформальної молоді та вміти її виховувати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2001. – 150 с.
2. Заїка Н. Бути собою – головний принцип неформалів / Н. Заїка // Прес-центр. – № 7 (137) від 13.02.08. – С. 15-18.
3. Завгородня Т. Штрихи до портрету сучасного старшокласника / Т. Завгородня // Завуч. – 2001. – № 3. – С. 11-13.
4. Історія культури / За ред. Крип'якевича. – К., 1994. – 316 с.

УДК 004.738.5:314/316

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУСПІЛЬСТВО

Кушнір А. В., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Термін “Соціальна мережа” був введений задовго до появи Інтернету та власне сучасних Інтернет-мереж, ще в 1954 році соціологом з “Манчестерської школи” Джеймсом Барнсом. Уже в другій половині ХХ століття соціальні мережі стали активно розвиватися як наукова концепція. В 1995 році з’явилася перша, наближена до сучасних, соціальна мережа Classmates.com, яку створив Ренді Конрад. Цей сайт допомагав зареєстрованим відвідувачам знаходити і підтримувати стосунки з друзями, однокласниками, однокурсниками та іншими знайомими людьми.

Соціальна мережа – це спільнота людей, об’єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих людей, що мають інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Як відомо, метою створення соціальних мереж є, передусім, спілкування людей, але сьогодні ми спостерігаємо зовсім іншу картину: мережі наповнені непотрібною рекламою та непристойним матеріалом.

Із психологічної точки зору Інтернет сприймається людиною, чимось на рівні натовпу. А в натовпі, як відомо, обличчя і індивідуальність зникає, а із нею і відповідальність. Не даремно закон жорсткіше карає тих, хто бере участь у груповому злочині. Коли ж ми потрапляємо в Інтернет, ми, як і в натовпі, нібито зникаємо, відчуваємо себе анонімними та недоторканими, із легкістю можемо “качати” піратську продукцію, хоча, якщо задуматися, це те саме, що украсти річ у магазині, але ж в житті ми такого не зробимо – ну принаймні переважна більшість із нас.

Соціальна мережа “Вконтакте” надає людям, які навряд чи б коли-небудь зустрілися особисто, спосіб встановлення зв’язку. Але в той же час, “Вконтакте” дозволив людям, яким раніше необхідно було особисто зустрічатися один з одним, обходитися без цих зустрічей. Таким чином, він став ще одним елементом суспільства, яке зацікавлене в обміні особистою

інформацією. “Вконтакте” став своєрідною “віртуальною реальністю”, де люди можуть робити що завгодно для залучення уваги. Вони можуть жити альтернативною життям, якщо захочуть, і ніхто про це не дізнається. Сам факт того, що люди готові прийняти людину у друзі, ґрунтуючись на інформації, що розміщена в його профілі, багато що говорить про сучасне суспільство.

Вплив соціальних мереж на здоров’я та мовленнєву діяльність людини є дуже сильним. Наприклад, у мікроблогах на людину спрямований потік дуже лаконічних повідомлень, над яким не потрібно думати, що скорочує об’єм уваги. Інтенсивний обмін повідомленнями знижує рівень IQ людини, а довготривалий перегляд відеороликів розвиває синдром порушення уваги з гіперактивністю.

Довгий час знаходження в Інтернеті розвиває у людини примітивний дитячий нарцисизм. Вирази “My yahoo”, “My windows”, “My-email” стали вже слоганами індивідуалістичного мережного світу. В людей змінюється ставлення до часу і простору, моделі комунікації, пріоритети. Посилюються тенденції індивідуалізму, а також агресивність, оскільки агресивні (напористі) мовні тактики будуть скоріше почутими в Мережі.

Психолог С. Поляков підтверджує результати досліджень і крім того, з упевненістю заявляє, що з розряду розваг соціальні мережі переросли у справжню психологічну залежність. “Замість службових обов’язків, співробітники витрачають свій час на “пошуки друзів” і перегляд нових повідомлень, що в свою чергу негативно впливає не тільки на продуктивність працівника, але і на психологічний стан людини.

На Заході залежність від соціальних мереж останнім часом досягла апогею: згідно із опитуванням проведеним у Сполученому Королівстві, із 2,300 респондентів віком від 11 до 18 років, 45% заявили, що у віртуальному світі вони відчуваються щасливішими, ніж в житті, переважно через причини вказані вище та страх перед живим спілкуванням – очі в очі, адже в такому разі тобі недоступна функція все виправити, як це можна зробити за кілька секунд в Інтернеті.

Існує декілька простих правил, які допоможуть людині позбутися залежності від соціальних мереж. Наприклад: потрібно збільшити час живого спілкування, встановити часовий ліміт на перебування в соціальних мережах і так далі.

До позитивних рис соціальних мереж відносять перш за все, звичайно, це безмежне спілкування. Розмовляти з друзями з усієї земної кулі можна, не виходячи з дому, обмежує тільки вартість інтернет-трафіку.

Однак за привабливістю соціальних мереж ховаються деякі небезпеки, про які треба знати. Найважливіший недолік соціальних мереж – публікація у вільному доступі особистої інформації про людину. Більшість мереж збирають набагато більше даних, ніж фактично потрібно для реєстрації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Занько Т. Соціальні мережі як новітні медіа: провокативний вплив на масову свідомість. Виникнення мови ворожнечі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://h.ua/story/187673/>
2. Зарицка Ю. Ігри і соціальні мережі покращують інтелект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.utro.ua/ua/zhizn/igry_i_sotsialnye_seti_uluchshayut_intellekt1252386899, 2009.
3. Руденко Т. Діти в Інтернеті: реальні загрози віртуального світу: Асоціація підприємств інформаційних технологій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://apitu.org.ua/node/1336>

УДК 004.38-042.72

ПРОБЛЕМА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Лук'янчук Н. Ю., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

У наш час комп'ютери, устатковані різноманітними інформаційними, пізнавальними та ігровими програмами, не тільки застосовуються майже в усіх галузях науки й практики, але й стали найпопулярнішими розвагами дітей, підлітків і навіть багатьох дорослих. Широкого розповсюдження набувають і негативні наслідки взаємодії людини з електронними засобами. Одним із таких наслідків є комп'ютерна залежність, або комп'ютерна аддикція, яку в науковій літературі розглядають як психологічну неможливість подолати бажання постійно спілкуватися з комп'ютером.

Аналіз нових наукових публікацій показує, що нині в основному говорять про вплив комп'ютерної залежності на психічний розвиток дітей і підлітків, та ведуть дискусії навколо питання, чого більше у взаємодії людини з комп'ютером: позитиву чи негативу. Обмаль публікацій, присвячених науковим дослідженням комп'ютерної аддикції, що явно не відповідає складності даного явища.

Науковці й практичні психологи наполягають на необхідності довготривалих досліджень, оскільки їх відсутність унеможливорює одержання повної картини розвитку нового “захворювання” та не дає можливості прогнозувати перебіг комп'ютерної залежності у конкретного індивіда, враховуючи його психічні особливості.

Виявлено, що комп'ютерна залежність формується набагато швидше, ніж будь-які інші традиційні залежності (від паління, наркотиків, алкоголю, азартних ігор), – у середньому 0,5–1 рік постійного захоплення з добовим навантаженням 4–12 годин. Причому комп'ютерній залежності більше піддаються хлопці – у них може формуватися аддикція після 6 місяців. Діти й

підлітки в яких стаж спілкування з комп'ютером від 8 місяців до 2-х років регулярного навантаження до 12 годин на добу, як правило, вже мають виразну девіантну поведінку, причому більшість із них потребує лікування в психоневрологічних диспансерах та проведення психокорекційної роботи. Проблеми, спричинені психологічною залежністю підлітків від комп'ютера, ускладнюються тим, що на даному етапі вивчення лікувальна та психокорекційна робота дає можливість повністю її позбавитися лише в 52%.

Головні ознаки початку залежності: небажання залишати роботу або гру на комп'ютері; роздратування через вимушені відволікання; нездатність або небажання спланувати заздалегідь кінець роботи або гри на комп'ютері; нехтування власним здоров'ям, гігієною й сном на користь спілкування з комп'ютером; готовність задовольнятися нерегулярними, випадковими харчуваннями, не залишаючи комп'ютера тощо.

Можливості комп'ютера виявилися незрівнянно значущішими порівняно з усіма, що створено людиною досі. Ці можливості стимулюють "спілкування" з комп'ютером, яке має властивість витіснити на якийсь час усі інші потреби. Розглянемо ці можливості: 1) у науково-практичній діяльності, опосередкованій комп'ютером (програмування, проектування, моделювання, конструювання тощо.), ймовірність почуття успіху завершення роботи значно вищі, ніж від виконання тієї ж роботи без комп'ютера; 2) комп'ютерні технології дають можливість із реальної дійсності поринути в віртуальну реальність, де немає повсякденних життєвих проблем; 3) у кібернетичному просторі можна також позбутись агресивності, яка накопичується під час різноманітних життєвих непорозумінь із оточуючими; 4) безліч потужних інформаційних комп'ютерних систем дозволяє задовольняти пізнавальну потребу.

Унаслідок різноманітних соціально-економічних причин часто батьки віддають перевагу заповненню дозвілля дитини комп'ютерними іграми перед іншими способами, що потребують значних грошових витрат і безпосередньої участі батьків (спорт, мандри, заняття різними видами мистецтва тощо).

Як же запобігти небажаним наслідкам надмірного захоплення дітей комп'ютером? Батьки мають знати ознаки комп'ютерної залежності та вміти відстежувати її появу. Керуючись набором цих ознак, час від часу слід придивлятися до стану дитини. Противагою виникненню комп'ютерної залежності є розвиток у дитини самоконтролю. Батьки мають допомогти дитині крок за кроком виховувати волю, щоб у подальшому вона відчувала себе господарем комп'ютера, а не навпаки. З цією метою необхідно навчити її планувати тривалість комп'ютерної діяльності. Для цього можна, наприклад, запропонувати дитині регулярне виконання наступних вправ: призначити собі термін закінчення гри, по завершенню якого, незалежно від етапу гри, обов'язково вимкнути пристрій; заздалегідь визначити початок спілкування з комп'ютером і ввімкнути його тільки, коли цей момент настане.

Отже, людство все більш занурюється в комп'ютери й комп'ютерні мережі, і з кожним днем збільшується кількість людей, особливо дітей, які потрапляють у психологічну залежність від комп'ютерної діяльності. Це нова сучасна проблема. Науковці різних галузей мають об'єднатися для вивчення обговорюваного явища. Але батьки, педагоги, психологи повинні працювати з молоддю, щоб уникнути негативних наслідків цієї взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурлаков И. В. Психология компьютерных игр / И. В. Бурлаков // Прикладная психология. – 2010. – № 2. – С. 124-130.
2. Василюк Ф. Е. Методологический анализ психологических теорий / Ф. Е. Василюк. – М. : МГППУ Смысл, 2011. – 250 с.
3. Гурьева Л. П. Психологические последствия компьютеризации: функциональный, онтогенетический и исторический аспекты / Л. П. Гурьева // Вопросы психологии. – 2009. – № 3. – С. 107-117.
4. Иванов М. С. Влияние ролевых компьютерных игр на формирование психологической зависимости человека от компьютера // Сб. Психологическая зависимость / М. С. Иванов. – Минск: Харвест, 2011. – 245 с.

УДК 316.614:330.34

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Гнідий В. О., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – асистент Грехова-Бейгул О. Т.

Миколаївський національний аграрний університет

Соціалізація економіки – це проникнення у сфери економічної і позаекономічної діяльності таких відносин, що сприяють поліпшенню добробуту населення як безпосередньо, так і опосередковано, через формування умов до самовираження людини.

Соціалізація економічного розвитку – це процес соціальної переорієнтації виробництва та відтворення в цілому, відношення персоналу до місця праці, наповнення економічного життя людини соціальними нормами і принципами.

Соціальне планування і регулювання, соціальні цілі, соціальний консенсус і соціальне партнерство досі досліджуються в основному за сукупністю параметрів, що характеризують якість життя, рівень споживання матеріальних благ і послуг.

Проблеми соціалізації економіки, визначення місця та ролі соціальних критеріїв економічного розвитку досліджувалися представниками найрізноманітніших шкіл і течій у різні епохи та періоди. Зокрема, ці питання розглядалися у працях Дж. К. Гелбрейта, Ф. Енгельса, В. Леніна, К. Маркса, А. Сміта та інших видатних економістів.

Концептуально соціалізація передбачає радикальне поліпшення якості життя та суттєве підвищення рівня життя населення, що включає надзвичайно широкий спектр соціально-економічних явищ: характер зайнятості та умови праці; рівень освіти та професійно-кваліфікаційної підготовки; розмір і структуру доходів та витрат; споживання продовольчих і непродовольчих товарів, їх якість і обсяг; структуру та якість платних і безплатних послуг; забезпеченість житлом і його благоустрій; обсяги нагромадженого майна та особистих заощаджень; масштаби залучення до культурного життя; системи соціального забезпечення та соціального страхування; економічні умови життєдіяльності; стан генофонду населення суспільства.

Забезпечення економічного, а разом з ним і соціального розвитку України вимагає орієнтації усіх суспільних процесів на людину з її потребами щодо духовного, фізичного вдосконалення та забезпечення матеріального достатку на прийнятному рівні, що повинно визначати стратегію соціально-економічного розвитку.

Економічним відносинам завжди притаманні соціальні наслідки, тобто вони соціальні за своєю природою, тому цілком зрозумілим є посилення соціальної орієнтації економіки на людину для забезпечення сталого розвитку економіки.

Перехід до сучасної соціально орієнтованої економіки, що базується на новітніх технологіях та інформатизації, потребує розвитку трудової активності працівника, на якого це виробництво спрямоване.

Високий професіоналізм, ефективність сприйняття новацій, відповідальність за результати своєї діяльності, можливість безперервного самовдосконалення – це вже вимоги до якості трудової поведінки людини, які висуває розвиток НТР, що спричинює перетворення у технологічному способі виробництва, характері речових факторів виробництва, мінливості суспільних потреб, вимагає гуманізації праці, а найголовніше – потребує розвитку самої людини, надбання нею дедалі глибших і масштабніших універсальних знань про суспільство і виробничий процес. Саме тому трудова активність людини обумовлена її соціальним становищем, а економічний прогрес пов'язаний з прогресом соціальним.

Перехід до сучасної соціально орієнтованої економіки, що базується на новітніх технологіях та інформатизації, потребує розвитку трудової активності працівника, на якого це виробництво спрямоване.

Зростання соціалізації – це курс, що задає загальний напрям руху, коли неминуча соціальна нерівність має бути збалансована пошуками справедливості.

Зростання соціальної орієнтації потребує підтримки певної рівноваги між демократичними інститутами і сильною державною владою, державним, регіональним, підприємницьким регулюванням економіки і ринковим механізмом саморегулювання, приватною і державною власністю, економічною ефективністю і соціальною справедливістю.

Зміни у соціальній сфері перебувають у тісному зв'язку зі змінами в усіх сферах життєдіяльності суспільства, тобто їм притаманна причинно-наслідкова залежність з матеріально-виробничою сферою.

Соціально орієнтована економіка стає життєздатною тільки тоді, коли дотримуються необхідні межі соціального захисту, оскільки лише за таких умов забезпечуються суспільні умови для того, щоб людина могла збільшувати свій трудовий внесок, реалізувати свої можливості, а отже й доходи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пшеничнюк О. В. Соціологія : навч. посібник / О. В. Пшеничнюк, О. В. Романовська. – К., 2005. – 172 с.
2. Соціологія : навчальний посібник / під ред. М. І. Сазонова. – Харків : “Фоліо”, 2008. – 436 с.
3. Соціологія: підручник / І. С. Дзюбко, К. М. Левківський, В. П. Андрущенко та ін. – К. : Вища школа, 1998. – 415 с.
4. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підруч. / В. В. Москаленко. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 624 с.

СЕКЦІЯ “ПОЛІТЕКОНОМІЯ : ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ВИРІШЕННІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ”

УДК 330.1

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Мікуляк К. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к. е. н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Економіка завжди була і є найважливішою сферою життєдіяльності людей. Нею охоплені усі, без винятку, сторони життя, що безпосередньо пов'язані із задоволенням фізіологічних та духовних потреб людини. Економічні процеси, що відбувалися на різних етапах завжди цікавили людей, вивчалися ними.

Історія економічної думки, підпорядкована законам еволюційно-поступального розвитку та передбачає ґрунтовне знання її історії, основних етапів формування та розвитку.

Вперше, уявлення про економіку мали місце ще в первіснообщинну добу, по мірі становлення світу, еволюційно відбувалося вдосконалення людських якостей, майстерності, знарядь праці і зрештою поглядів на економічні процеси.

Класична політична економія прийшла на зміну меркантилізму. Вона була започаткована наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Ця школа, ставши засновником нової традиції економічної думки, отримала назву “класичної”.

Виникнення і розвиток, а також принципова новизна класичної політичної економії пов'язується з тим, що об'єктом дослідження стають матеріальне виробництво, об'єктивні закони економічного життя [1].

Класична політична економія на відміну від меркантилізму:

- орієнтувалась переважно на розвиток індустріального виробництва, представляла інтереси підприємців, капітали яких функціонували у промисловості, сільському господарстві, будівництві та у транспорті;

- спиралася не на суб'єктивні, а на об'єктивні підходи до законів економічного розвитку;

- не ототожнювала багатство з грошима, золотом і сріблом, а трактувала його як сукупність мінових цінностей. Джерелом же багатства визнавалась лише продуктивна праця;

- будувалась на основі трудової теорії вартості;

- висунула концепцію економічного лібералізму.

Особливістю розвитку економічної думки у останній третині XIX ст. стало виникнення маржиналізму як основи неокласичної економічної теорії. Зародження маржиналізму та перехід від класичної до неокласичної теорії у 70-80 рр. XIX ст. в економічній літературі розглядається як наукова “маржинальна революція”.

Об’єктивна необхідність появи маржиналізму пов’язується з новими реаліями розвитку капіталізму, а саме:

- суттєвими змінами у характері, структурі виробництва та методах управління економікою, які відбувалися під впливом науково-технічного прогресу;
- розвитком ринкових відносин, ускладненням господарських зв’язків та ринкової кон’юнктури;
- виникненням економіки монополістичного ринку;
- змінами у структурі споживчих потреб, формуванням ринку споживача на зміну ринку виробника;
- появою потреби у рекомендаціях щодо раціоналізації господарювання на мікроекономічному рівні на основі вивчення конкретних проблем ринкової економіки.

Розвиткові маржиналізму на першому етапі значною мірою сприяли книги В. С. Джевонса “Теорії політичної економії” (1871), Л. Вальраса “Елементи чистої політичної економії” (1874) та інші[2].

Наприкінці XIX ст. та в першій третині XX ст. в економіці найбільш розвинутих промислових країн відбулися значні зміни, які по суті означали завершення цілого ряду старих і відкриття нових технологічних горизонтів, зміну типу економічного зростання та механізмів регулювання ринкової економіки. Назріла необхідність нового підходу до пояснення суті економічних процесів, розробки нової концепції економічної політики держави. Це завдання виконала економічна теорія Джона Мейнарда Кейнса (1883-1946) – видатного англійського вченого-економіста, політичного і громадського діяча.

Сучасний етап розвитку вітчизняної економічної думки – це кінець 80-х років XX ст. – початок XXI ст.

Важливою стороною економічних досліджень цього періоду стали проблеми зміни господарського механізму економічної системи та відносини власності. Це був період, коли відбувалось переосмислення сучасної економічної науки.

В Україні проблематика нової економіки ще не отримала належної оцінки. Економічна політика країни дискутується навколо напрямків, котрі всі уряди називають “політикою реформ” [3].

Особливістю сучасного періоду розвитку української економічної думки полягає в тому, що вона все ще не пододала глибокої кризи та властивого їй консерватизму. Сьогодні українські вчені лише намагаються адекватно відображати у своїх дослідженнях реальні процеси, розробляють моделі економічного розвитку країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сарай М. І. Економічна думка минулого і сьогодення : навч. посіб. / М І. Сарай. – Одеса : Центр учбової літератури, 2000. – С. 203-204.
2. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В. М. Ковальчук. – К., 2008. – С. 73.
3. Леоненко П. М., Юхименко П. І. Історія економічних учень : навч. посіб. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. – К. : Знання, 2000. – С.65-66.

УДК 330.812

ІСТОРИЧНІ УМОВИ ВИНИКНЕННЯ МЕРКАНТИЛІЗМУ ТА ЙОГО ВИЗНАЧАЛЬНІ ОЗНАКИ

Власюк І. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Починаючи з XIV ст. в економіці передових країн Західної Європи натуральне господарство витіснялося товарно-грошовими відносинами, умовою господарського життя ставав товарний обмін. Багатство – як приватне, так і національне – стало виражатися тепер не сукупністю натуральних благ і послуг, що належали феодалам, а грошима, тобто загальним еквівалентом товарної економіки. Основним предметом економічної думки пізнього середньовіччя стали гроші, а сила держав почала вимірюватися безпосередньо їх грошовими ресурсами. Ця епоха характеризується швидким збільшенням лихварського та купецького капіталу, джерелом яких є сфера обігу.

Великі географічні відкриття (наприкінці XV ст.) помітно позначилися на економічному житті європейських держав:

- збільшились обсяги зовнішньої торгівлі, яка набрала міжконтинентального характеру;
- розширились ринки збуту продукції, яку виробляли європейські країни;
- європейські ринки забезпечувалися дешевою продукцією та сировиною завдяки створенню промислових і сільськогосподарських мануфактур у колоніях;
- великі поклади дорогоцінних металів на американському континенті стали надбанням європейських держав.

На основі узагальнення зазначених економічних процесів у країнах Європи на початку XV ст. виникло економічне вчення меркантилізм, основні постулати якого є результатом не теоретичного аналізу, а опису явищ економічного життя та їх класифікації. Меркантилізм емпірично встановив ряд закономірностей епохи первісного нагромадження капіталу, визначив сферу обігу як вирішальну для нагромадження багатства. Як економічне

вчення меркантилізм є обґрунтуванням економічної політики держави. Спочатку це вчення відігравало вторинну роль щодо вже існуючих методів збагачення держави, а з розвитком своєї економічної доктрини (особливо в XVII ст.) почало справляти вирішальний вплив на економічну політику.

У цілому для теорії меркантилізму характерні такі риси:

- предметом дослідження є виключно сфера обігу;
- гроші розглядаються як найвища й абсолютна форма багатства;
- нагромадження багатства у грошовій формі можливе лише за умови прибутковості зовнішньої торгівлі чи безпосередньо у процесі видобутку дорогоцінних металів;
- вороже ставлення до конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках;
- ідеологія активного державного втручання в економічне життя.

Виходячи з того, що меркантилізм виник спершу як економічна політика держави (передусім протекціоністська) і лише з часом набрав характеру теоретичних настанов, визначимо основні риси подібної державної політики:

1. Запровадження державної регламентації зовнішньої торгівлі: сприяння імпорту дешевої сировини; встановлення високого ввізного мита на промислові товари; заохочення експорту готової продукції.
2. Державне регулювання внутрішнього виробництва й ринку: надання привілеїв і монопольних прав у виробничій і торговельній діяльності; регламентація чисельності та кваліфікації робітників, а також цін, стандартів якості та умов виробництва продукту.
3. Сприяння збільшенню чисельності населення з метою підтримки низького рівня заробітної плати.
4. Недостатня увага до розвитку сільськогосподарських галузей.
5. Виправдання колоніальної експансії.
6. Абсолютна монополізація сфери зовнішньої торгівлі [1].

В еволюційному розвитку меркантилізм пройшов два етапи: ранній, або монетаризм (XV ст.) та пізній, або розгорнута меркантилістська система (XVI – початок XVIII ст.).

Ранній меркантилізм або монетаризм базувався на теорії грошового балансу, головними принципами якого були: зростання добування золота; збільшення ввозу грошей (золота) із-за кордону і заборона їх вивозу; обмеження ввозу товарів із-за кордону, через встановлення високого мита на них; заборона вивозу сировини з країни. Ранній меркантилізм виник ще до великих географічних відкриттів і був актуальним до середини XVI ст. Ідеї представників грошового балансу (монетаристів) були використані урядами Європейських держав як адміністративні системи нагромадження капіталу (грошей) у державній казні.

Пізній меркантилізм охоплює період з другої половини XVI ст. до другої половини XVIII ст. За теорією торгового балансу: торгівля є основою процвітання держави; збільшення грошових ресурсів можливе шляхом

активного зовнішньоторгового балансу; необхідність стимулювання розвитку галузей, особливо тих, які виробляють продукцію на експорт; обмеження імпорту [2].

Незважаючи на те, що концепція меркантилізму була спрямована на практичну економічну діяльність, її представники зуміли ввести до наукового обігу деякі економічні категорії, зрозуміти кількісну теорію грошей і принципи ведення зовнішньої торгівлі.

Меркантилізм дав поштовх для розвитку класичної політекономії у Франції та Англії. Він становив не стільки науковий напрям, скільки практичну політику і містив лише “зародки” науки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нестеренко О. П. Історія економічних вчень : навчальний посібник / О. П. Нестеренко. – К. : МАУП, 2002. – 128 с.
2. Любохинець Л. С. Історія політичних та економічних вчень : навчальний посібник / Л. С. Любохинець. – К. : ЦУЛ, 2013. – 294 с.

УДК 330.101

МЕТОДОЛОГІЯ КЛАСИЧНОЇ ШКОЛИ ПОЛІТЕКОНОМІЇ

Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к. е. н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Вивчення сучасних економічних теорій та прогнозування подальшого розвитку, як теоретичної, так і практичної складової економічної науки, неможливе без детального опрацювання засад, на яких базувались економічні теорії різних шкіл політекономії. Тому дослідження теми про методологію класичної школи політекономії є актуальною і потребує деталізації.

Варто зазначити, що предметом вивчення класичної політекономії була сфера виробництва, що вважалася головною та первинною сферою економіки. Багатством народу став вважатися матеріальний продукт, як безпосередній результат виробництва. Поява нового предмета вивчення економічної думки було пов'язано з тим, що розвиток класичної політекономії було відображенням поширення капіталістичних відносин у промисловості та сільському господарстві. Першому етапу класичної політекономії відповідав період розвитку мануфактурного виробництва, другого етапу – період “промислового перевороту” в Англії та Франції.

Особливостями предмету і методу вивчення класичної політичної економії є: по-перше, неприйняття протекціонізму в економічній політиці держави і переважний аналіз проблем сфери виробництва у відриві від сфери обігу, вироблення і застосування прогресивних методологічних прийомів

дослідження, включаючи причинно-наслідковий, дедуктивний та індуктивний, логічну абстракцію. Одночасно підхід з класових позицій на спостережувані “закони виробництва” і “продуктивну працю” знімав будь-які сумніви з приводу того, що отримані за допомогою логічної абстракції та дедукції передбачення слід було б піддати дослідній перевірці. В результаті властиве класикам протиставлення один одному сфер виробництва та обігу, продуктивної та непродуктивної праці стало причиною недооцінки закономірною взаємозв'язку господарюючих суб'єктів цих сфер, зворотного впливу на сферу виробництва грошових, кредитних і фінансових чинників та інших елементів сфери обігу. Більше того, класики при вирішенні практичних завдань відповіді на основні питання давали, ставлячи ці питання.

По-друге, спираючись на каузальний аналіз, класики (на відміну від меркантилістів) намагалися виявити механізм походження вартості товарів і коливання рівня цін на ринку не в зв'язку з “природою” грошей і їх кількістю в країні, а у зв'язку з витратами виробництва або за кількістю витраченої праці. Витратний принцип визначення рівня цін класичною школою не був пов'язаний з іншим важливим аспектом ринкових економічних відносин – споживанням продукту (послуги) при змінній потребі в тому чи іншому блазі з додаванням до нього одиниці цього блага. Тому цілком справедлива думка Н. Кондратьєва, який писав: “Попередній екскурс переконує нас у тому, що до другої половини XIX століття в соціальній економії немає свідомого і виразного поділу і розрізнення теоретичних суджень цінності або практичних. Як правило, автори переконані, що ті судження, які фактично є судженнями цінності, є настільки ж науковими і обґрунтованими, як і ті, які є судженнями теоретичними”. Кілька десятиліть потому, у 1962 році, багато в чому схоже судження висловив і Л. фон Мізес: “Громадська думка, – пише він, – до цих пір знаходиться під враженням наукової спроби представників класичної економічної теорії впоратися з проблемою цінності. Не будучи в змозі вирішити очевидний парадокс ціноутворення, класики не могли простежити послідовність ринкових угод аж до кінцевого споживача, але були змушені починати свої побудови з дій бізнесмена, для якого споживчі оцінки корисності є заданими“ [1].

По-третє, категорія “вартість” визнавалася авторами класичної школи єдиним вихідним поняттям економічного аналізу, від якої виростають інші похідні за своєю суттю категорії. Крім того, подібного роду спрощення аналізу та систематизації призвело класичну школу до того, що само економічне дослідження як би імітувало механічне слідування законам фізики, тобто пошук суто внутрішніх причин господарського добробуту в суспільстві без урахування психологічних, моральних, правових та інших факторів соціального середовища.

По-четверте, досліджуючи проблематику економічного зростання і підвищення добробуту народу, класики не просто виходили (на відміну від меркантилістів) з принципу досягнення активного торгового балансу

(позитивного сальдо), а намагалися обґрунтувати динамізм і рівноважний стан економіки країни. Однак при цьому, вони обходилися без серйозного математичного аналізу, застосування методів математичного моделювання економічних проблем, що дозволяють вибрати найкращий (альтернативний) варіант з певного числа станів господарської ситуації. Більш того, класична школа вважала досягнення рівноваги в економіці автоматично можливим.

По-п'яте, гроші, здавна і традиційно вважалися штучним винаходом людей, в період класичної політичної економії були визнані стихійно виділеним в товарному світі товаром, який не можна “скасувати” ніякими угодами між людьми. Серед класиків єдиним, хто вимагав скасування грошей, був П. Буагільбер. Водночас багато авторів класичної школи аж до середини ХІХ ст. не надавали належного значення різноманітним функціям грошей, виділяючи в основному одну – функцію засобу обігу, тобто трактуючи грошовий товар як річ, як технічний засіб, зручний для обміну. Недооцінка ж інших функцій грошей була обумовлена недостатнім розумінням зворотного впливу на сферу виробництва грошово-кредитних чинників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Автономова В. История экономических учений : учебное пособие / В. Автономова, О. Ананьина, Н. Макашева. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 784 с.
2. Сурин А. И. История экономики и экономических учений : учебно-метод. пособие / А. И. Сурин. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 200 с.
3. Борисов Г. В. История экономических учений : хрестоматия / Г. В. Борисов, С. Ф. Сутырин, М. В. Шишкин. – М. : Бизнес-Пресса, Сентябрь, 2003. – 384 с.

УДК 330.83

НАЙНОВІШІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Кадимський О. В., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Традиційний етап починає формуватися наприкінці ХІХ ст., коли об'єктом наукового аналізу в політичній науці, поряд з офіційними політичними інститутами, стали також неформальні. Саме в межах цього етапу в сферу політичного аналізу потрапили групи інтересів, а також різні варіанти груп тиску. Зосередженість на формальних і неформальних об'єднаннях спонукало оформлення в межах політичної науки потужного напрямку – інституціоналізму. Представниками “старого інституціоналізму” у першій половині ХХ ст. були Е. Баркер, Дж. Брюс, Т. Коул, Г. Ласкі,

К. Фрідріх та ін. У своїх дослідженнях вони основну увагу приділяли лише базовим інститутам – державі, владі у форматі трьох складових, політичним партіям, бюрократії. Відповідно державу трактували як головний інститут, який був над іншими інститутами нижчого рівня. Дослідження цих інститутів мало переважно нормативний характер. Також вивчали зовнішні чинники, які впливали на функціонування цих інститутів. Інституціоналізм завжди відчував на собі певний вплив консерватизму, оскільки в ньому низку суспільних інститутів – монархію, церкву, становий характер суспільства – розглядали як первинні, постійні та базові характеристики, які визначали суспільно-політичне життя й індивідуальну поведінку.

У цей же час формується і неолібералізм – течія в неокласичному вченні, що визнає можливість часткового, обмеженого впливу держави на економіку. Це свідчило про пристосування ідей лібералізму до нової дійсності, і отже, про початок нового етапу його розвитку. Неолібералізм є напрямком, що претендує на створення повної соціальної картини суспільства, визначення основних принципів його функціонування. Представники німецького неолібералізму ввели поняття “соціальне ринкове господарство”. Уперше цей термін використовував А. Мюллер-Армак у своїй книзі “Господарське керування й ринкове господарство” (1947). Розробки в цьому напрямі були продовжені В. Репке, Л. Ерхардом, В. Ойкеном та ін. Неолібералізм репрезентований багатьма школами, найвідомішими з них є лондонська (Ф. Хайєк), чиказька (М. Фрідмен), фрейбурзька (В. Ойкен та Л. Ерхард), паризька (М. Алле).

Одним з основоположників і головних теоретиків англійського неолібералізму вважають Фрідріха фон Хайєка (1899-1992), лауреата Нобелівської премії за праці з теорії грошей і кон’юнктурних коливань, а також взаємовпливу економічних, соціальних та інституціональних процесів. Основоположником неоліберального напрямку німецької економічної теорії по праву вважають Вальтера Ойкена, який у повоєнні роки заснував цілу школу, що займалась проблемами впровадження в життя неоліберальних ідей. Вона отримала назву фрейбурзької. До цієї школи належать такі відомі теоретики, як А. Мюллер-Армак, Ф. Бем, А. Рюстов, швейцарський професор Репке, Л. Ерхард та інші. Фрейбурзька школа сформувалася на базі критики деяких теоретичних положень німецької історичної школи. Ойкен вважав помилкою те, що історична школа залишала поза увагою домінуючу роль економіки, зосереджуючись на виховній та інституціональній функціях держави, які в кінцевому рахунку були поставлені на службу диктатурі.

Кейнсіанство – у економічній теорії XX століття – одна з чільних макроекономічних шкіл, закладених Джоном Мейнардом Кейнсом (1883-1846), та започаткована у 1936 році його працею “Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей”.

Прийнято вважати, що саме ця книга знаменувала собою початок так званої “Кейнсіанської революції”, яка є однією з найбільш значущих подій в історії економічного аналізу за останні два століття. Кейнсіанську революцію

можна трактувати різним чином. З одного боку, ця революція полягала в забезпеченні відособлення в самостійну дисципліну цілої гілки економічної науки – макроекономіки. З іншого боку, кейнсіанська революція була реакцією на недоліки неокласичного підходу до аналізу економічного життя.

Кейнсіанство поставило під сумнів не тільки метод аналізу, але й самі принципи класичного підходу. Біля джерел напряду стояв англійський економіст Джон Мейнард Кейнс, який висунув положення про те, що економічна система ринкового типу споконвічно є неврівноваженою і такою, що прагне автоматично відтворювати цей стан. Вона в принципі неврівноважена, оскільки через низку об'єктивних причин сукупний попит має тенденцію відставати від наявних економічних можливостей. Результат – хронічне недовикористання ресурсів і кризи. Усе це виявляється лише в процесі переходу на інший, макроекономічний рівень аналізу, де досліджуються агреговані показники сукупного попиту, сукупної пропозиції, національного доходу, заощаджень та інвестицій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Пер. с англ. проф. Н. Н. Любимова; под ред. д.э.н., проф. Л. П. Куракова. – М. : Гелиос АРВ, 2002. – 346 с.
2. Малюк А. Ставлення населення України до неоліберальних реформ. У книзі : Ворона, В. і Шульга, М. Українське суспільство 1992-2006. Соціологічний моніторинг. – К. : Інститут соціології НАН України, 2006. – 180 с.
3. Ядгаров Я. С. История экономических учений : учебник / Я. С. Ядгаров. – М. : ИНФРА _М, 2009. – 480 с.

УДК 330.342.146

РИНКОВА ЕКОНОМІКА: РИСИ ТА УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Рябоконт Н. С., студент групи Б 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринкова економіка – це специфічна соціально-економічна система. Вона, як і будь-яка система, має свій механізм функціонування, дія якого найбільш повно проявляється в центральній ланці цієї системи – на ринку. Що це за механізм і як він діє? Відповіді на ці запитання ми отримаємо, розглянувши спочатку його складові елементи. Їх в принципі чотири: попит, пропозиція, ціна й конкуренція.

Для сучасного ринку характерними є: економічна свобода, конкуренція, мобільність ресурсів, автономність дій учасників ринку,

вичерпна поінформованість суб'єктів, соціалізація та глобалізація економічних зв'язків.

Найважливіші функції ринку такі:

Функція регулювання. Ринок регулює всі економічні процеси – виробництво, обмін, розподіл і споживання, визначаючи пропорції і напрями розподілу економічних ресурсів на мікро- та макrorівні за рахунок розширення або звуження попиту й пропозиції.

Функція стимулювання. Ринок спонукає виробників товарів і послуг до зниження витрат, підвищення якості та споживчих властивостей товарів.

Розподільча функція. Доходи виробників і споживачів у ринковій економіці диференціюються через ціни, зумовлюючи соціальне розшарування суспільства за доходами.

Функція санації. Ринок через конкуренцію очищає економічне середовище від неконкурентоспроможних господарств і підтримує найефективніші.

Алокаційна функція. Ринок забезпечує виробництво оптимальної комбінації товарів та послуг за допомогою найефективнішої комбінації ресурсів.

Інформативна функція. Ринок через ціни інформує виробника, торговця, споживача про те, що вигідно виробляти й купувати, а що - ні, скільки чого треба запропонувати, на які верстви населення варто орієнтуватися у своїй господарській діяльності тощо.

Функція інтеграції. Ринок об'єднує суб'єктів економічної системи в одне ціле, сприяючи формуванню єдиного економічного простору як у межах окремої держави, так і в межах світової економіки.

Суб'єктів ринкового господарства досить багато. Це виробники і споживачі, підприємці та наймані працівники, промислові капіталісти, банкіри і торговці, власники позичкового капіталу та власники цінних паперів і т. ін.

Існують як позитивні та негативні риси ринкової економіки. Позитивні риси:

- висока економічна ефективність;
- якісні товари і послуги;
- раціональна структура економіки;
- практична відсутність дефіциту товарів та послуг;
- дієвий механізм мотивації праці;
- саморегулювання, надійний механізм адаптації до умов, що постійно змінюються;
- економічна свобода.

Недоліками ринку є :

- нескінченна циклічна природа, нестабільність;
- байдужість до фундаментальних наукових досліджень, проблем довкілля, вичерпності невідтворюваних ресурсів;

- неспроможність урегулювання “зовнішніх ефектів” економічної діяльності;
- байдужість до виробництва суспільних благ, необхідних як для тих, хто неспроможний оплатити та до вирішення соціальних проблем;
- неспроможність подолати монополізм, монополістичні тенденції в економіці.

Сучасний ринок усе більше перетворюється на ринок нових товарів, тому що постійне оновлення стає найважливішою властивістю товарів і послуг. Він захищає будь-яке нововведення, що сприяють попиту і конкуренції, і, в свою чергу, призводить до підвищення продуктивності праці, удосконалення структури продуктивних сил і модернізації. Але ринкова система байдужа до вирішення суспільних проблем таких, як бідність, несправедливість, задоволення потреб суспільства у послугах освіти, медичної допомоги тощо.

Таким чином, ринкова економіка повинна доповнюватися елементами державного “втручання” з метою подолання її недоліків. На практиці немає у “чистому вигляді” ринкової економіки. Умови функціонування ринку: економічна свобода, захист конкуренції, розвиток підприємницької діяльності, вільні ціни, приватна власність на засоби виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна теорія: політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича – К. : Знання–прес, 2010. – 419 с.
2. Економічна теорія : навч. посіб. / А. М. Андрющенко та ін. – К. : Центр уч. літ., 2009. – 600 с.
3. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб./ В. М. Семененко та ін., за заг. ред. В. М. Семененко та Д.І. Коваленко. – К. : Центр учб. літ., 2010. – 354 с.

УДК 331.5(477)

РИНОК ПРАЦІ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

Смутило Д. В., студент групи Б 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Золотих І. Б.

Миколаївський національний аграрний університет

Ринок праці – суспільно-економічна форма руху трудових ресурсів. Як економічна категорія ринок праці представляє собою систему виробничих відносин між робітниками, підприємцями і державою, по-перше, з приводу обміну індивідуальної здібності до праці на фонд засобів, необхідних для відтворення робочої сили, та, по-друге, з приводу розміщення робітників в системі суспільного розподілу праці у відповідності до законів товарного виробництва та обороту.

Ринок праці – складна система суспільних відносин, у якій відбувається обмін праці людини на засоби, необхідні для підтримання її життєдіяльності. Як динамічна структура ринок постійно перебуває під впливом певних чинників. Основними елементами його структури є попит, пропозиція і ціна робочої сили.

В загальному розумінні ринок праці – це система обміну індивідуальних здібностей до праці на фонд життєвих цінностей, необхідних для відтворення робочої сили, тобто, це система соціально-економічних відносин між роботодавцями та найманими працівниками з приводу купівлі-продажу трудових послуг за цінами, що складаються під впливом співвідношення попиту і пропозиції. Таким чином, основними елементами структури ринку праці є попит, пропозиція і ціна робочої сили.

За структурою ринку праці розрізняють його зовнішній та внутрішній види. Зовнішній ринок охоплює відносини з приводу наймання працівників відповідної професії та спеціальності продавцями і покупцями робочої сили в масштабах країни, регіону, галузі. Внутрішній ринок передбачає рух кадрів всередині підприємства, переміщення з однієї посади на іншу.

Крім класифікації ринків праці (дія певного фактора), в економічній літературі виділяються підходи до його сегментації (комплексний вплив багатьох факторів).

Сегментація ринку праці – це поділ робочих місць і працівників за об'єднуючими ознаками на відносно стійкі і замкнуті сектори, які обмежують мобільність робочої сили своїми кордонами. Найбільш поширеною та усталеною в світовій економічній науці є сегментація ринку праці на первинний і вторинний.

Початок становлення національного ринку праці в нашій державі пов'язують з ухваленням у 1991 р. Закону України “Про зайнятість населення”. Згідно з цим законом, держава відмовилася від монопольного права на працевлаштування і забезпечення абсолютної зайнятості населення і взяла на себе зобов'язання здійснювати матеріальне (допомога з безробіття) та соціальне (професійна перепідготовка, працевлаштування тощо) підтримання працівників, що втратили роботу й офіційно отримали статус безробітних. Саме в цей період в Україні були створені базові елементи інфраструктури ринку праці – Державна служба зайнятості та Державний фонд сприяння зайнятості населення.

Отож, формування ринку праці в Україні відбувалося вкрай повільно. Це було зумовлено, по-перше, слабкою структурною перебудовою економіки, внаслідок чого у ВВП зменшується частка найдинамічніших з огляду створення нових робочих місць галузей (машинобудування, харчова і легка промисловість) та зростає частка неперспективних галузей (зокрема чорної металургії). По-друге, це спричинене неефективністю роздержавлення і приватизації, що не привели до зростання продуктивності праці, появи реального власника, трансформації прихованого безробіття у відкрите і зменшення надлишкової зайнятості. По-третє, через недостатній розвиток

малого та середнього бізнесу працівники, які втратили роботу, не забезпечувалися новими робочими місцями.

На сучасному етапі, що характеризується активізацією процесів інтеграції України із світовою економічною системою, зокрема вступом країни до СОТ, все більшої актуальності набувають питання розвитку національного ринку праці, пов'язані із забезпеченням належного рівня економічної активності і зайнятості населення, формування відповідної конкурентоспроможності робочої сили, соціального захисту, заробітної плати і доходів з метою наближення їх до стандартів економічно розвинутих країн світу.

Однак економіка України ще не набула ознак сталого розвитку. При цьому причиною її вразливості є не лише зовнішні чинники, а й значною мірою – політична нестабільність, непослідовність та незбалансованість державної економічної політики.

Розвиток ринку праці залежить також від традицій участі населення в економічній діяльності, широти вибору видів діяльності та системи цінностей, які превалюють у суспільстві. Необхідність та привабливість економічної діяльності зумовлюють економічну активність населення і формують пропозицію робочої сили на ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волкова О. В. Ринок праці : навч. посібник / О. В. Волкова. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 194 с.
2. Гриньова В. М. Ринок праці: теоретико-методологічні засади та напрямки розвитку / В. М. Гриньова, В. В. Самойленко. – Х. : ІНЖЕК, 2007. – 208 с.
3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / О. А. Грішнова. – К. : Знання, 2006. – 223 с.
4. Корчун М. / Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці України // Україна: аспекти праці / М. Корчун. – 2008. – № 1. – С. 17-25.

СЕКЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА”

УДК 330.5.009.15(477)

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Григоренко В. Ю., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

Конфлікт економічних інтересів держави і бізнесу породжує тіньову економіку.

Тіньовий сектор національної економіки представляє собою сукупність неврахованих, нерегламентованих і протиправних видів господарчої діяльності, при яких не визнається загальновстановлений порядок отримання доходів, а держава позбавлена права в їх розподілі.

Функціонування тіньової економіки підкорюється дії об'єктивних економічних законів таких, як: закону спадної граничної корисності, закону Сея, законам попиту та пропозиції, закону заміщення, закону спадаючої доходності, закону рідкості, закону зростаючих відносних витрат, закону великих чисел, закону “синіх небес” та інших.

Тіньова економіка не є чимось абстрактним для сучасних українців.

З філософської точки зору тіньова економіка – це економіка в чистому вигляді, яка не “спотворена” втручанням держави. Структура тіньової економіки спрямована на задоволення всіх людських потреб (і тих, які не схвалюються державою). Більшість експертів оцінюють тіньовий оборот України, як ще один ВВП. Тінь охоплює усі стадії відтворювального циклу (виробництво, розподіл, обмін, споживання).

Характерною ознакою тіньової економіки є її висока дохідність, що забезпечується: шляхом привласнення ресурсів; на основі завищення цін легально виробленої продукції за рахунок заміщення затрат тіньової діяльності; за допомогою одержання пільг, дотацій без урахування доходів від тіньової діяльності, або незаконного користування цими пільгами при її здійсненні; ухиленням від сплати податків; організацією незареєстрованого підприємництва; здійсненням незаконних операцій на ринках [1].

Причини її розквіту загальновідомі – податковий тягар, надмірне регулювання державою ринків праці та продукції, недосконале законодавство. Серед наслідків – погіршення інвестиційного клімату, недовіра до керівництва держави як громадян, так і представників зарубіжних країн.

Боротьба з тіньовою економікою не може полягати лише в адміністративних та каральних заходах, вона, по-перше, неможлива без детального статистичного обліку тіньових капіталів. По-друге, як демонструє досвід інших держав, надзвичайно ефективним методом боротьби з нею є амністія тіньових капіталів як політична, так і правова.

Але, крім досконало продуманого підходу, ця міра потребує зламу загальнонаціональних стереотипів щодо того, що всі тіньові капітали – кримінальні. Як показують дослідження, більшість з них лише “загнано в тінь”.

На відміну від жителів розвинених країн – принаймні, більшості з них, ми постійно стикаємося з її проявами в повсякденному житті.

Зарплатня “в конверті”, піратська відео-, аудіо- та софт продукція, “сірі автомобільні дилери” – усе це є добре відомими українськими реаліями [2].

Цьому є досить просте пояснення. Згідно з розрахунками професор Фрідріха Шнайдера з Лінцського університету та його колег з Дрезденської університету та Світового банку, які вони робили для 162 країн світу, часта тіньової економіки в українському ВВП є найвищою в Європі – на рівні 46,8% від, офіційного показника ВВП.

Разом з Україною трійку європейських лідерів з рівня тінізації складають Білорусь (43,3%) та Молдова (44,3%), на четвертому місці йде Росія (40,6%).

Цілком можливо, свою роль грають й соціальні інститути, традиції та менталітет, що залишилися на спадок від Радянського Союзу.

Розрахунок розміру тіньової економіки є важливим для правильного планування економічної політики, тому в багатьох країнах державні служби намагаються його робити.

В Україні таке дослідження проводить Міністерство економічного розвитку і торгівлі. За його інформацією витрати населення на придбання товарів і послуг у 2012 році склали 1 179,1 млрд грн, а оборот роздрібної торгівлі склав 804, 3 млрд грн. Тобто, різниця між витратами населення на придбання товарів і послуг та обігом роздрібної торгівлі склала – 374,8 млрд грн, що і є джерелом “тіньового” обороту товарів та послуг, з яких податки не були сплачені.

Рівень тіньової економіки в Україні за методом “витрати населення – роздрібний товарообіг” в 2012 р. становив 45% до офіційного ВВП [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Озерський І. В. Тіньовий сегмент економіки / І. В. Озерський. – 2005. – С. 45-56.
2. Предборський В. А. Тіньова економіка як загроза національній безпеці // Формування ринкових відносин в Україні / В. А. Предборський. – 2005. – С. 65-78.
3. Коваленко С. О. Тіньова економіка в Україні / С. О. Коваленко, А. В. Базиліук. – К. : НДІЕІ Мінекономіки України, 1998. – С. 20-40.

УДК 328.184:339.35(477)

ЛОБІЗМ ЯК СПОСІБ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ТОВАРОВИРОБНИКА

Власенко О. М., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – к.е.н, доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах жорстокої конкурентної боротьби держава може проводити заходи підтримки національного виробника. Таких способів багато, одним з них може бути лобізм.

Лобізм (від англ. слова “lobbi”, що означає вестибюль, передпокій, кулуари) можна вважати однією з найпоширеніших форм впливу добровільних об’єднань людей (груп інтересів) на органи влади в сучасних демократичних суспільствах. Це явище набуло в ХІХ столітті у США. Тоді міністри й сенатори у вестибюлях готелів, де вони відпочивали, часто зустрічалися з виборцями, громадянами країни, вислуховували їхні прохання [1].

Лобізм у його позитивному сенсі постає життєво необхідним інститутом демократичного процесу, бо є системою організаційного оформлення представництва різноманітних групових інтересів, формою законного впливу груп тиску на прийняття управлінських рішень державних органів із метою задоволення інтересів певних соціальних структур (організацій, територіальних асоціацій, верств суспільства тощо).

Лобізм, як і будь-який соціальний засіб впливу, корегування соціальної дії, позиціонування та конструювання соціального простору, може бути орієнтований як на благо суспільства, так і на забезпечення власних, корпоративних інтересів, що зумовлено соціально-економічним і політичним устроєм, культурними традиціями тощо [3].

Використовуючи можливості лобістської діяльності, різні соціальні групи, бізнесові, благодійні, комерційні та інші організації, що не спроможні захищати власні інтереси шляхом забезпечення свого представництва в парламенті, можуть у певний спосіб впливати на законотворчий процес, зокрема за допомогою прийняття тих чи інших законів, а також реалізацію політичних рішень.

Реалізація завдань, які стоять перед групами інтересів у європейських країнах, тісно пов’язана з діяльністю політичних партій. Здійснюючи тиск на представників публічної влади та чиновників держапарату, вони намагаються вибороти необхідний для їхніх патронів політичний курс, державні замовлення, дешеві джерела сировини, ринки збуту продукції [2].

Таким чином, група інтересу, що діє як лобістська структура в сфері економіки, являє собою досить складне утворення, що включає: підприємство чи групу підприємств; інформаційно-аналітичний центр, що

підготовляє обґрунтування; оформлення конкретного інтересу, програму дій по його реалізації; громадську організацію що надає конкретному питанню статус загальної проблеми і тим сприятливу винесенню інтересу в різні сфери суспільної думки й організації, відповідальні за прийняття рішень; зв'язку в засобах масової інформації, використовувани для створення суспільної підтримки і посилення впливу на організації приймаючі рішення; засоби, що можуть бути спрямовані на фінансування аналітичних центрів, підтримку громадських організацій, оплату послуг засобів масової інформації, оплату організаційних і рекламних витрат і т.д.

Об'єктом впливу груп інтересів найчастіше є умови господарської діяльності: власність і право розпорядження нею; право на заняття конкретною діяльністю; податки, квоти, ліцензії; державне замовлення.

Спілки та асоціації вирішують багато практичних питань щодо захисту інтересів галузей. Зокрема, важливою функцією спілок є підготовка та внесення в Уряд пропозицій щодо захисту внутрішнього ринку. Союзи вже здатні кваліфіковано готувати і вносити пропозиції щодо державної підтримки експортерів, у тому числі щодо надання кредитів для виконання експортних контрактів. Союзи в змозі сприяти і формуванню системи інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

Перспективним напрямком реалізації позитивного потенціалу лобізму стає посилення ролі галузевих союзів у виробленні заходів щодо захисту внутрішнього ринку та у зовнішньоекономічній діяльності.

“Що добре для General Motors, добре для країни”, – заявив в 1952 році сенатському комітету кандидат на пост міністра оборони Чарльз Вілсон - і був затверджений. У радянські часи у нас звикли цитувати цю фразу як приклад безмежного цинізму, але тепер під нею підпишеться будь-який російський підприємець, поставивши, втім, на місце GM назва власної фірми. Вітчизняний бізнес, зрозуміло, треба підтримувати і захищати.

Сучасний цивілізований лобізм – це підтримка напрямів, сфер економіки, які перебувають на вістрі національних інтересів, відповідають передовим технологіям і гарантують залучення у виробничі процеси сотень підприємницьких структур, створення багатьох нових робочих місць.

В умовах ринкової економіки цивілізований лобізм має дуже серйозне значення. Промисловці і підприємці, незалежно від політичної кон'юнктури, розглядали і розглядають це поняття як поглиблення прозорого й рівноправного діалогу між владою та бізнесом, їх уміння разом приймати оптимальні рішення, які відповідають законам економіки [4].

Позитивний потенціал лобізму полягає в тому, що цей інститут відносин органів державної влади та управління, з одного боку, і соціуму, з іншого, сприяє становленню і розвитку плюралістичної моделі демократії і ринкових відносин у суспільствах перехідного періоду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буряг Р. Регулирование лоббизмом в странах ЕС / Р. Буряг // Право и защита. – 2009. – № 9. – С. 5-12.
2. Шрамович В. Особенности национального лоббизма / В. Шрамович // Известия в Украине. – 2008. – № 3. – С. 21-29.
3. Надрин О. С. Лоббизм : реалії та перспективи / О. Надрин // Известия. – 1994. – № 6. – С. 13-20.
4. Бинецкий А. Е. Лоббизм в современном мире/ А. Е. Бинецкий. – М. : ТЕИС, 2004. – С. 48-54.

УДК 338.1:504.03

ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА

Кушнір А. В., студент групи ЗЕД 1/2

Науковий керівник – к.е.н., доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

Основою економічного розвитку в Україні є зростання обсягів виробництва продукції. Є два види шляхів розвитку національної економіки, у тому числі окремих підприємств як основної ланки матеріального виробництва: інтенсивний і екстенсивний.

Екстенсивний шлях розвитку – спосіб збільшення обсягів виробництва шляхом кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, насамперед факторів виробництва при незмінному рівні технічної основи виробництва.

Інтенсивний шлях розвитку – це процес суспільного виробництва, що базується на застосуванні ефективних засобів виробництва, предметів праці, кваліфікованої робочої сили, передових форм і методів організації праці, зростаючої інформованості у відповідності з найновішими досягненнями науково-технічного прогресу. Тобто при меншій кількості залучених ресурсів суспільство забезпечує більшу кількість кінцевого результату – обсягу продукції.

Для того, щоб збільшити обсяг виробництва, необхідно зробити глибокий аналіз, виявити непродуктивні витрати й забезпечити раціональне використання всіх ресурсів. Цьому допоможе розуміння сутності оцінних показників підприємницької діяльності, що характеризують інтенсифікацію і підвищення її ефективності. Під виробництвом розуміють кожну діяльність людини, спрямовану на отримання благ, що служать для задоволення її особистих і виробничих потреб. У процесі виробництва застосовуються різноманітні види виробничих ресурсів, які ще називають факторами виробництва. Загальновідомо три категорії факторів виробництва: земля, праця і капітал. Однак останнім часом до них поправу додають ще підприємницький талант виробника та інформацію.

Існує беззаперечна пряма залежність між кількістю виробленого продукту і кількістю використаних виробничих ресурсів. Це співвідношення описує так звану виробничу функцію. Вона характеризує максимально можливий випуск продукції, який можна отримати при даній комбінації виробничих ресурсів. Виробнича функція для виробника представляє певну аналогію функції загальної корисності для споживача, якщо останній намагається максимізувати корисність, а виробниче – збільшити випуск продукції.

Формування витрат фірми відрізняється в короткому і тривалому періоді часу. Короткостроковий період часу – це час, протягом якого один чи більше виробничих факторів не можуть змінитися. Фактори виробництва, обсяг яких неможливо змінити на даному проміжку часу, називають постійними (фіксованими). Наприклад, якщо випуск заданого обсягу продукції має бути здійснений за три робочих дні, то за цей час змінити певну частину вхідних факторів, скажімо виробничих потужностей неможливо.

Довгостроковий період часу – це час, достатньо тривалий для того, щоб змінити обсяги усіх задіяних ресурсів, у тому числі виробничих потужностей. Довгостроковий період – це період змінних потужностей. У цьому періоді всі виробничі фактори є змінними.

Слід зазначити, що короткостроковий і довгостроковий періоди відрізняються в кожному конкретному випадку. Так, у легкій промисловості розміри виробничих потужностей можна змінити за декілька днів, тоді як для важкої промисловості зміна виробничих потужностей вимагатиме декілька років.

Можливо передбачити, що поведінка підприємства на ринку факторів виробництва аналогічна поведінці споживача на ринку товарів. Основна відмінність полягає в тому, що підприємство купує особливі товари, а саме виробничі ресурси. Воно намагається збільшити не загальну корисність, а випуск продукції у натуральному вираженні.

Для підприємства можна вирахувати свого роду криві байдужості. Крива байдужості для фірми носить назву “ізокванта”, тобто “лінія рівного випуску”. Ізокванта – це крива, усі точки якої представляють можливі комбінації ресурсів, необхідних для випуску однієї і тієї ж кількості продукції. У ізокванти можуть бути кінці кривої зворотно зігнуті, що показує, як надмірність кількості фактора у виробництві призводить до зниження випуску продукції. Цікавим окремим випадком конфігурації ізокванти є ламана ізокванта. Випукла ізокванта відбиває факт існування нескінченної кількості альтернативних технологій, при використанні яких фактори виробництва можуть поєднуватися у будь-яких довільних комбінаціях. В реальній економіці найчастіше для виробництва певного товару існує одна технологія або обмежена їх кількість. Кожній реальній технології відповідає цілком визначена комбінація факторів для забезпечення

заданого рівня виробництва, причому співвідношення факторів при збільшенні об'єму виробництва залишається постійним.

Взаємозв'язок між змінним виробничим фактором і обсягом випуску продукції не означає, що останній завжди зростає пропорційно до зростання змінного фактора. Це знайшло відображення у законі спадної віддачі, або спадної граничної продуктивності, який був сформульований англійським економістом Д.Рікардо ще на початку XIX ст. Найбільш вагоме зростання загального продукту приносять початкові прирости змінного фактора. Потім настає момент, після якого такі ж його прирости приносять щораз менший ефект. Із часом можливою стає ситуація, коли приріст змінного фактора призводить до зменшення загального обсягу випуску.

Збільшення випуску продукції базується на впровадженні передових досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, застосуванні нових технологій, підвищенні рівня освіти й кваліфікації працівників, поліпшенні форм і методів організації виробництва, економній витраті людських, фінансових і природних ресурсів.

УДК 004.738.009.13

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ

Черевчук Е. В., студент групи ЗЕД 1/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Біліченко О. С.

Миколаївський національний аграрний університет

Конкуренція – це боротьба між товаровиробниками за найвигідніші умови виробництва і збуту товарів і послуг, за привласнення найбільших “прибутків”. Одним з найбільш ефективних інструментів конкурування є соціальні мережі.

Соціальна мережа – інтерактивний багатокористуваний ресурс, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Ресурс являє собою автоматизовану соціальне середовище, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом.

Кількість користувачів соціальних мереж перевищило позначку в 1 млрд., повідомляє дослідницька компанія InSites Consulting. Виходить, що в соціальних мережах сьогодні сидять приблизно 70% інтернет-юзерів.

Самі розумієте, що така популярність соціальних сервісів веде до накопичення величезного масиву інформації, що природно вкрай цікаво конкурентної розвідки, а значить нею використовується.

Методи конкурентної боротьби(які застосовуються у соціальних мережах): використання реклами; дезінформація споживачів; використання

товарного знака без дозволу господарського суб'єкта, на ім'я якого вони зареєстровані; поширення неправдивих повідомлень про товари своїх конкурентів.

Найпоширенішим методом конкуренції є реклама. У рамках дослідження Synovate респондентам було поставлено питання про те, чи помічають вони взагалі рекламні та спонсорські повідомлення, розміщені на сайтах соціальних мереж. З'ясувалося, що в цілому по світу 53% всіх користувачів соціальних мереж звертають свою увагу на рекламу в мережах. Особливої уваги спонсори удостоюються в США (66%), Сербії (65%) і Росії (64%). Реклама привертає також увагу в Індонезії (86% опитаних), Польщі (83%), Німеччини і ПАР (80% в обох країнах) [1].

Реклама в соціальних мережах має ряд переваг перед звичайними сайтами: кількість користувачів, можливість цілеспрямовано рекламувати свій товар, рекламодавці можуть здійснювати таргетовану рекламу (від англ. “Target” - “мета”. Реклама, яка показується тільки цільовій аудиторії).

Наприклад, у Facebook введено кілька інновацій. Зокрема, мова йде про сервіс “Ринок” (Marketplace). Тут зареєстровані користувачі можуть безкоштовно розмістити рекламні оголошення про продаж, покупку, оренду, оголошення про роботу, здавання під найм і т.д.

Дезінформація є одним з нечесних видів конкурентної боротьби, але досить таки дієвим. Зважаючи на кількість користувачів соціальними мережами, застосувати цей метод дуже просто. Досить тільки повідомити споживачам (юзерам) декілька варіантів неправдивої інформації, щодо продукції певної фірми-конкурента, ці дії введуть споживача в оману, дезінформують його. Тоді його цікавість до конкретного виробника впаде, що дозволить нанести збитки конкурентові та переманити споживача на свій бік.

Використання товарного знака без дозволу господарського суб'єкта – дає змогу реалізувати товар, можливо, гіршої якості під видом розкрученого бренду, без яких-небудь економічних наслідків, для підприємця який реалізовує свою продукцію.

Поширення неправдивих повідомлень про товари своїх конкурентів. Така інформація, звичайно, завдає шкоди діловій репутації конкурентів і негативно відбивається на результатах їхньої комерційної діяльності.

Крім перелічених методів конкуренції є ще і інші. Наприклад використання інформація соціальні мережах, яка міститься в них в необмеженій кількості, також може дати свої плоди. Спеціалісти “HP Labs” в Пало-Альто виявили, що між кількістю згадок назви нового фільму в Twitter і касою, яку кіно збере в прокаті, простежується явний зв'язок, причому прогнози, складені за цією методикою, виявляються точніше інших. Або ось результати дослідження співробітників університету Індіани. За допомогою засобів автоматичного аналізу тексту вони відкликали з потоку повідомлень Twitter середні показники емоційного стану користувачів. З'ясувалося, що знання того, як змінюється цей показник, дозволяє з дивовижною точністю

(87,6%) передбачити, що станеться з біржовим індексом Dow Jones через кілька днів.

Якщо розглядати конкурентну боротьбу двох підприємств, то успішнішим може бути те, яке веде свою експансію у соціальних мережах, через створення в них власних акаунтів. Це дасть змогу розширити аудиторію споживачів, та покращити реалізацію продукції. Також, можна використовувати рекламу одразу на акаунті, що дасть змогу заощадити.

Якщо обирати конкуренцію в соціальних мережах, то краще це робити в таких: “Вконтакте” (29143 тис/міс відвідувачів); “Однокласники” (25265 тис/міс); “Мой мир” (22831 тис/міс); “Facebook” (15404 тис/міс) та ін. [2].

Соціальні мережі мають високу ефективність через їх багато кількісну аудиторію користувачів, необмежене розміщення та використання інформації, що дає змогу краще орієнтуватися як споживачам, так і підприємцям (координувати споживачів, та конкурувати з іншими підприємцями).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Реклама в соціальних мережах / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://revolution.allbest.ru>.
2. Дослідження аудиторії російських соц. мереж / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://research.cmsmagazine.ru/audience-research-russian-social-networks>].

УДК 331.56

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сидорчук Я. Ю., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Надмірне зростання рівня безробіття в країні є центральною соціальною проблемою сучасного суспільства і не може бути припустимим ні в економічному, ні в соціальному плані.

Безробіття – це складне соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку [1].

Видаляють такі види безробіття:

- фрикційне, що пов'язане зі зміною робочого місця на краще, а також з переїздом із однієї місцевості до іншої;

- структурне, спричинене структурними змінами в економіці або на окремому підприємстві. Воно відрізняється від фрикційного передусім тим, що працівники, які втратили роботу в одних галузях економіки, не можуть бути використані на тих самих робочих місцях, що пропонуються в інших

галузях. Такий вид безробіття є тривалим і має, як правило, хронічний характер;

- циклічне, що виникає при циклічних спадах, коли відбувається скорочення обсягів виробництва. Цей вид безробіття постійно змінюється за своїми масштабами, тривалістю і складом, що пов'язано з циклом ділової кон'юнктури;

Також на ринку праці розрізняють такі види безробіття:

- застійне, що охоплює найстійкіший контингент безробітних – жебраків, волоцюг та ін.;

- хронічне, виникнення і розширення масштабів якого зумовлені розвитком ринкової економіки. Це пов'язано з тим, що інвестиції у створенні нових робочих місць відстають від попиту на робочу силу;

- приховане, зумовлене неможливістю працевлаштування за основною кваліфікацією;

- інституціональне, зумовлене функціонуванням самих інститутів ринку праці і чинниками, які впливають на попит і пропозицію праці, зокрема правовими нормами.

Безробіття виникає з багатьох причин, саме до економічних причин виникнення безробіття належать:

- 1) Висока ціна робочої сили, тобто зарплата, яку вимагають її продавці. Поведінка роботодавця на ринку робочої сили визначається в даних умовах співвіднесенням витрат на купівлю робочої сили та доходу, який він отримає від її використання протягом певного періоду часу з тими витратами, які він понесе на покупку машини, що замінює робочу силу і того результату, який принесе йому ця машина. Якщо таке порівняння буде на користь машини, то підприємець відмовиться від покупки робочої сили і віддасть перевагу машині. Робоча сила людини буде непроданою, а сам він опиниться в ролі безробітного. Науково-технічний прогрес і підвищення технічної будови виробництва є однією з причин зростання безробіття в сучасних умовах.

- 2) Низька ціна робочої сили, тобто зарплата, яку встановлює покупець.

У цьому випадку найманий робітник відмовляється продавати за безцінь свою робочу силу і шукає іншого покупця. Протягом певного часу він може залишатися без роботи і відноситься до категорії безробітних.

- 3) Відсутність вартості, а відповідно і ціни робочої сили.

У суспільстві завжди існують люди, які не можуть бути залучені в процес виробництва через відсутність у них робочої сили як такої або наявності робочої сили настільки низької якості, що покупець, тобто роботодавець, не бажає її купувати. Це інваліди, бродяги, декласовані елементи, тощо. Ця категорія людей, як правило, назавжди втрачає роботу і надію її знайти і потрапляє в розряд постійних безробітних.

Отже, основною причиною виникнення безробіття є порушення рівноваги на ринку робочої сили. Ця нерівновага особливо посилюється в періоди економічних спадів, стихійних лих, воєн та ін.

Безробіття – це невід'ємний супутник ринкової економіки. Резерв робочої сили в межах природної норми є одним з факторів її ефективного функціонування.

За показниками Державної служби статистики України кількість зареєстрованих безробітних на січень 2013 року становила 506,8 тис. осіб, а на січень 2014 року становить 525 тис. осіб [2].

Існують шляхи вирішення проблеми безробіття, які включають низку заходів, наприклад такі: запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці; приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів; реалізацію Державної та регіональних програм зайнятості; сприяння стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств; зниження податків для підприємств, за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників); забезпечення збереження ефективно функціонуючих робочих місць та створення нових; створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних; надання державою пільгових кредитів для виплати зарплати додатково зайнятим на виробництві, які за розміром будуть дорівнювати зарплаті; легалізацію тіньової зайнятості [1].

Хоча й спостерігається значна тенденція до зменшення безробіття та вихід України з кризи, все ж існують певні проблеми та причини виникнення даного економічного явища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полторак В. А. Соціальний маркетинг та регулювання соціальних проблем у кризовому суспільстві / В. А. Полторак, Д. І. Акімов // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. – 2010. – Вип. 4. – С. 260-266.
2. Ринок праці [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 336.143.232

ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Мікуляк К. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к. е. н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Достовірна оцінка доходів та видатків бюджету його дефіциту має велике значення для прийняття виважених рішень при коригуванні поточного курсу фінансової політики.

Бюджетний дефіцит – це вже традиційне явище для вітчизняної економіки. Для його покриття використовуються державні запозичення, що провокує виникнення державного боргу [1].

Думки вчених-економістів з приводу дефіциту бюджету різні: багато з них вважає, що нормальним явищем є збалансованість доходів і видатків. Перевищення доходів над видатками (профіцит) означає фінансову стабільність держави, але воно не може бути суттєвим, тому що не потрібно збирати зайві податки.

На сьогодні практично у всіх країнах світу спостерігається значне за своїми масштабами перевищення державних витрат над доходами, наслідком чого є стрімке зростання бюджетних дефіцитів.

Причини дефіцитного стану бюджету такі:

- спад суспільного виробництва;
- масовий випуск незабезпечених товарною масою грошей;
- невиправдано зростаючі витрати на фінансування військово-промислового комплексу;
- значні соціальні програми;
- великомасштабні обороти “тіньового” капіталу тощо.

Бюджетний дефіцит є негативним явищем в економіці, але бездефіцитність бюджету ще не означає “здоров’я” економіки. Необхідно чітко уявляти, які процеси відбуваються всередині фінансової системи, які зміни відтворювального циклу відображають дефіцит бюджету [2].

Реальний фінансовий стан держави краще характеризує структурний дефіцит – це дефіцит який мав би місце при даній системі формування доходів і витрат держави за умов повної зайнятості, тобто фактичний ВВП дорівнює потенційному.

В Україні за період з 1996 до 2000 року дефіцит бюджету становив від 4,9 до 1,5% до ВВП, у 2001 році був профіцит у розмірі 0,5% до ВВП. Дефіцит державного бюджету у 90-і роки ХХ ст. був вимушений. Рівень оподаткування (прямого і прихованого) був настільки високий, що підвищувати його далі було практично неможливо. Нестача доходів бюджету зумовлювалась недостатнім обсягом доходів підприємств і громадян, тобто дефіцит бюджету відбувався не через фінансову політику держави у сфері доходів, а через дефіцит фінансових доходів у суспільстві. Саме це зумовило проблему дефіциту в нашій країні, тому що при створенні її державності, розладі виробничої сфери для зменшення видатків бюджету передумов не було.

Доходи та видатки державного бюджету України за період 2009-2012 рр. мають тенденцію до зростання: у 2009 р. доходи зросли на 5,77%, видатки зросли на 8,27%; у 2010 р. доходи збільшились на 3,95%, а видатки зросли на 12,25%; у 2011 р. темпи росту доходів випереджують темпи росту видатків – 19,17% та 11,35% відповідно; дані за 2012 р. показують, що темпи росту доходів та видатків державного бюджету дуже подібні один до одного, а саме, доходи збільшились на 23,06%, а видатки на 20,69%.

Тож, у 2009-2010 рр. випереджувальними темпами зростали видатки державного бюджету, у 2011р., навпаки, швидше збільшувались доходи. Однак, у 2012 р. показники росту доходів та видатків майже зрівнялись.

Якщо розглянути динаміку абсолютних значень доходів та видатків державного бюджету, то ми побачимо, що протягом 2008-2012 рр. видатки завжди перевищували доходи [3].

Темпи росту дефіциту не мають єдиної тенденції: значне збільшення у 2009-2010 рр. порівняно з 2008-2009 рр., помітне зменшення у 2011 р. та знову збільшення обсягів у 2012 р. Зменшення темпів росту у 2010 р. (на рівні 67%) зумовлено тим, що саме у цей період темпи росту доходів були більшими ніж видатків. Отже, 2011 р. у цьому контексті можна вважати періодом позитивних змін у бюджетній системі країни. Однак, на жаль, ця тенденція не мала свого продовження у 2012 р. – видатки значно збільшились, доходи зросли не так швидко й бюджетний дефіцит збільшився на 9,8%.

Боргове навантаження відволікає значні ресурси з економіки України, провокує інфляцію та кризовий стан, поглиблює фінансову нестабільність [4].

Протягом періоду 2008-2012 рр. в Україні державні видатки були більші за державні доходи. Бюджетний дефіцит зростав протягом 2008-2010 рр., досягнувши максимуму у 2010 р., трохи зменшився у 2011 р., однак у 2012 р. знову зріс. Державний борг має стійку тенденцію до зростання. Поєднавши ці результати ми можемо зробити висновок, що державна політика у бюджетній сфері потребує реформування. З цією метою слід звернути особливу увагу на інструменти та важелі (у податковій та інвестиційній сферах), які дозволять збільшити державні доходи та зменшити видатки з державного бюджету.

Зменшення і подолання бюджетного дефіциту можливе лише шляхом ліквідації причин, що його зумовлюють, таких як: зменшення приросту національного доходу; збільшення непродуктивних державних видатків; циклічні спади в економіці; непослідовність фінансово-економічної політики; нецільове використання бюджетних коштів; зростання державного боргу тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456%D0%B0-17/paran11#n11>
2. Ганіч А. Є. Суть державного бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток України / А. Є. Ганіч // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 180-185.
3. Огонь Ц. Доходи бюджету України: теорія та практика : монографія / Ц. Огонь. – К. : КНТЕУ, 2009. – 580 с.
4. Пасічник М. Д. Дефіцит державного бюджету в умовах трансформаційної економіки України / М. Д. Пасічний // Наукові праці НДФІ. – № 46. – 2011. – С. 10-18.

УДК 330.55(477)

ДИНАМІКА ВВП В УКРАЇНІ

*Малиновська І. О., студент групи Ф 2/1**Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.**Миколаївський національний аграрний університет*

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – один із найважливіших показників розвитку економіки, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності економічних одиниць-резидентів у сфері матеріального і нематеріального виробництва.

Аналізуючи динаміку ВВП (рис. 1) можна зробити висновок, що економіка нашої країни пройшла нелегкий шлях становлення за останні роки – від різкого падіння показників зростання ВВП (1991-1999 роки) до незначного та нетривалого зростання. Однак, на сьогодні, в Україні, на жаль, не вдалось ще подолати стрімкий економічний спад і досягти значних темпів зростання реального ВВП. До 2000 року економіка нашої держави залишалась досить розбалансованою, для неї було характерним високе падіння виробництва та постійно зростаюче безробіття. Починаючи з 2000 року спостерігається більш сприятлива ситуація: достатньо високі темпи зростання реального ВВП.

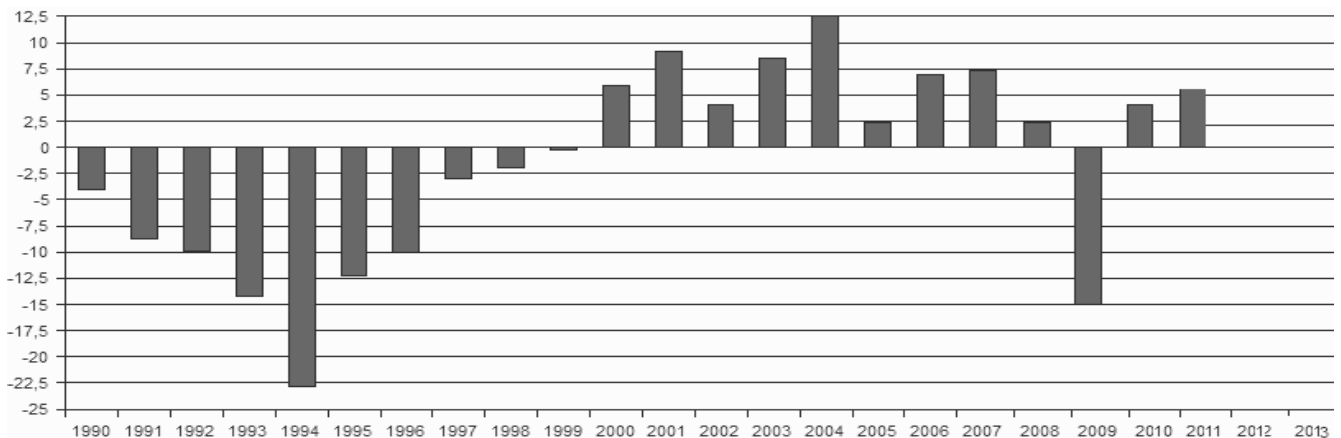

Рисунок 1 – Динаміка ВВП України з 1990 по 2013 роки, у відсотках

Загалом, антиінфляційна політика та заходи виконавчої гілки влади дозволила досягти прийнятних результатів: з 2001 по 2003 р. індекс споживчих цін не перевищував 110%, а 2002 рік взагалі відмічено дефляцією (99,4%), хоча в подальшому індекс споживчих цін не знижувався менше 110% [3]. Досить значні темпи збільшення реального ВВП, що спостерігалися на початку 2001-2005 років залишились у минулому. Статистичні показники ВВП за 2009-2012 роки, дозволяють стверджувати, що початковий потенціал зростання економіки, на сьогодні, вичерпує себе.

Згідно з підрахунками Державної служби статистики, в 2013 році ріст ВВП України склав 0%. Зауважимо, що номінальний ВВП за минулий рік відповідає показникам 2012 року і дорівнює 1444 млрд грн. За прогнозами Міжнародного рейтингового агентства Standard&Poor's на 2014 рік ВВП України може знизитись на 0,5 відсоткового пункту до 1%, а його рівень у 2014 р. складе порядку 200 млрд доларів.

Одним з найбільш точних способів оцінки економічного розвитку держави являється обсяг ВВП, що припадає на душу населення. Відповідні дані містяться у останньому звіті “Index of Economic Freedom – 2014” стратегічного дослідницького інституту The Heritage Foundation. У 2013 році обсяг ВВП в розрахунку на душу населення в Україні становив 7373,99 \$, що в свою чергу розміщує нашу державу на 103-тій позиції серед 186 країн світу за якими було проведено дослідження. Сусідні позиції за рейтингом займають Суринам – 102 місце та Федеративні Штати Мікронезії – 104 місце. Наші сухопутні сусіди мають на багато вищі показники розвитку економіки, приміром в Білорусії ВВП на душу населення більш, ніж в двічі вищий – 15633,70 \$, Росії – 17708,74\$, Угорщині – 19637,59\$, Польщі – 20591,75 \$. Протягом останніх 23 років, на відміну від України, вони здійснили значний стрибок в розвитку. Про це свідчить динаміка ВВП на душу населення 1991-2012 роки, за даними Світового Банку. У 1991 році наша держава мала хороші стартові економічні можливості, наприклад рівень ВВП на душу населення був вищий, ніж світовий (5532,90 \$ проти 5044,72 \$). Вже в 2012 році ВВП на душу населення України мав одне з найменших значень в регіоні – 7298,09 \$, а світовий – 12221,71 \$. Протягом останнього двадцятиріччя наші сусіди та країни пострадянського простору, що мали менш розвинену економіку, ніж Україна, суттєво збільшили свої виробничі потужності, серед них: Румунія – 12808,08 \$, Казахстан – 13892,83 \$, Туреччина – 15001,41 \$, Білорусія – 15633 \$, Польща – 20591,75 \$ обсяг виробництва товарів та послуг з розрахунку на одного громадянина [1].

Проблема погіршується не стабільним або навіть критичним політичним станом у країні, обмеженими можливостями консолідації бюджету, а також низькими темпами економічного розвитку протягом останніх десяти років.

Отже, незважаючи на значний природний та людський потенціал, приватизацію переважної більшості виробничого потенціалу країни, численні міжнародні кредити – виробничі потужності України не були модернізовані, об'єкти промисловості набули високого ступеня зношення, а технологічну базу оминули новітні розробки. В своїй більшості вітчизняна продукція галузей переробки втратила конкурентоспроможність на міжнародному ринку товарів, а широкий внутрішній попит в значній мірі забезпечують імпортовані товари. Ситуацію могли б врятувати закордонні інвестиції, та з року в рік Україна втрачає інвестиційну привабливість. В якості альтернативи для підвищення рейтингу країни, органи влади мають розробити та запровадити

програму реформ, яка приведе до зниження зовнішніх та бюджетних дефіцитів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Звіт Index of Economic Freedom 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/index/heatmap>
2. Дослідження структури ВВП : матеріали дослідницького відділу Action Data Group, лютий 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.actiondatagroup.com/ua>.
3. Макроекономічні показники [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 339.97(73)

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА США

Кушнарьова А. А., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Підвищення рівня конкурентоздатності і збереження лідируючих позицій в світовому господарстві – невід'ємні елементи стратегії всіх без виключення американських адміністрацій. Досягнення цих цілей формується в рамках національної економічної безпеки і тісно ув'язується з нею. Особлива увага приділяється розробці і реалізації глобалістської за формою і експансіоністською по суті стратегією, направленою на закріплення лідерства у всіх сферах. Крім того, економічна стратегія США тісно пов'язана із задачами в області оборонної і зовнішньої політики. Військово-політичній сфері завжди віддається пріоритет. В основі будь-якої стратегії лежить опора на військову силу.

До того ж з початку минулого року спостерігається тенденція її поступового зміцнення. Так, протягом першого півріччя 2013 року ВВП США підвищився приблизно на 2,5%, що в основному було досягнуто завдяки зростанню обсягів внутрішнього споживання в країні, а також збільшенню експорту та капіталовкладень у житловій та промисловій галузях. Крім того, зменшився дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами. Зокрема, за підсумками січня-травня минулого року зовнішньоторговельний дефіцит США склав 209 млрд. дол. США, в той час, як за цей же період 2012 року він становив 236 млрд. дол. США. При цьому загальний експорт США зріс до 934 млрд. дол. США, а імпорт – до 1,143 трлн дол. США [1]. Найбільшими торгівельними партнерами США в 2012-2013 роках, як і в попередні п'ять років залишилися Канада (товарообіг - 568 млрд. дол.), Китай (528 млрд дол), Мексика (451 млрд дол), Японія (209 млрд.

дол.) і Німеччина (148 млрд дол). У десятку найбільших партнерів також входили Великобританія, Південна Корея, Франція, Саудівська Аравія і Бразилія [2].

У 2012 році США продовжували проводити політику, спрямовану на підтримання сприятливого інвестиційного клімату, привабливого як для вітчизняних, так і іноземних інвесторів, а також на сприяння американським компаніям, що здійснюють свою діяльність за кордоном.

Крім підтримки інвестицій всередині країни, Адміністрація США також реалізує ряд програм зі сприяння діяльності американських інвесторів за кордоном. Основне її завдання – створення спочатку вигідних стартових позицій для компаній США в різних країнах і регіонах. Важливу роль у цьому відігравали спеціалізовані державні установи – Корпорація закордонних приватних інвестицій (ОПІС) і Агентство з торгівлі та розвитку (ТДА) [2].

Позитивне значення для економічного розвитку США має започаткування переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Сполученими Штатами та Європейським Союзом. Перший раунд переговорів пройшов 8 липня минулого року у Вашингтоні під егідою Офісу Торгівельного представника США. Відповідну угоду з даного питання передбачається укласти за 1,5-2 роки. На погляд експертів, ліквідація ввізних мит між Сполученими Штатами Америки та Європейським Союзом, а також уніфікація правил експорту та імпорту основних видів товарів і послуг (автомобілів, ліків, медичного обладнання, сільськогосподарської продукції, транспортних перевезень тощо) сприятиме зростанню ВВП США на 0,4% та ВВП ЄС – на 0,5%, що становитиме приблизно 116 млрд дол. США за рік. Крім того, це дасть змогу створити близько 2 млн робочих місць.

Важливим досягненням США стало також виведення на новий рівень стратегічного партнерства з КНР. Це стало можливим після зустрічі Президента Сполучених Штатів Америки Б.Обами з Головою КНР, Генеральним секретарем ЦК Комуністичної партії КНР Сі Цзіньпіном на початку червня цього року у Вашингтоні. Зокрема, передбачається покращити координацію макроекономічної політики США та КНР, що позитивно позначиться на розвитку національних економік обох країн та сприятиме сталому і збалансованому економічному зростанню країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону та світу загалом.

В цілому все це створює сприятливі умови для усунення тенденції послаблення США як провідного центру сили у світі. Наприклад, економічне зміцнення надає Сполученим Штатам Америки відповідні можливості для відновлення своїх воєнно-політичних позицій. Про це свідчить активізація політики США в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, а також інтенсифікація заходів оперативної та бойової підготовки американських збройних сил, які скорочувалися через зменшення військових видатків. Зокрема, виділення оборонному відомству США додаткових майже 300 млн дол. в повній мірі відновило інтенсивність польотів американської бойової авіації [1].

Таким чином, важливість вивчення зовнішньополітичного лідерства США полягає в тому, що ця країна – безперечний лідер. І не тільки політичний, а й загалом всебічний лідер. США мають найбільшу кількість векторів зовнішньої політики. Сполучені Штати мають велику сферу інтересів в світі. Можна сказати, що увесь світ є сферою політико-економічних інтересів США. Сучасне суспільство повинно чітко усвідомлювати, що діяльність існуючого лідера впливає не тільки на загальну атмосферу сьогодення, цей вплив безпосередньо відображається на кожному члені суспільства. І цей вплив має як позитивний так і негативний характер. Треба чітко зрозуміти, які наслідки лідерства США має кожен з членів нашого соціуму і визначити подальші шляхи співіснування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Перспектива відновлення економічного розвитку США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bintel.com.ua/uk/analytics/perspektiva-vozobnovlenija-jekonomicheskogo-razvitija-ssh/>
2. Портал зовнішньоекономічної інформації : Огляд основних напрямків зовнішньоекономічної діяльності США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/us/about_us/ved_us/
3. Зовнішня політика Сполучених Штатів Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kymu.edu.ua/vmv/confs/2012_04_24/homenko.pdf

УДК 338.532.41(477)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКУ ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ ЦІН В УКРАЇНІ

Сердечна Ю. С., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Індекс споживчих цін (ІСЦ) – це показник, який характеризує зміни у часі загального рівня цін на товари та послуги, що купує населення для невикористаного (власного) споживання. Він є показником зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг постійної якості з постійними характеристиками у поточному періоді порівняно з базисним.

Індекс споживчих цін на товари та послуги розраховують для всього обсягу товарів та послуг, які споживаються в секторі домашніх господарств, а також окремо за продовольчими товарами, непродовольчими товарами та платними послугами.

Індекс споживчих цін розраховується в Україні з 1991 року, а за діючою методологією – з 1994 року в рамках програми опрацювання макроекономічних показників, заснованих на міжнародних стандартах, і є найважливішим і найбільш поширеним показником, який характеризує

інфляційні процеси в економіці країни, є важливим інструментом у разі прийняття рішень з багатьох питань державної політики, аналізу і прогнозування цінових процесів у економіці, перегляду розмірів грошових доходів та мінімальних соціальних гарантій населенню, вирішення правових спорів [2].

Основними складовими розрахунку ІСЦ є дані про зміни споживчих цін (тарифів), одержані шляхом щомісячної реєстрації цін (тарифів) у міських поселеннях, та дані про структуру фактичних споживчих грошових витрат домогосподарств, які використовуються в якості вагової структури при побудові індексу. На даний час ваговою структурою слугують витрати міського населення, а з січня 2007 року розрахунки ІСЦ здійснювалися на базі витрат всього (міського та сільського) населення [1].

Розрахунки середніх цін та індивідуальних індексів цін на регіональному рівні складаються з двох етапів. Перший етап включає розрахунки середніх цін на кожний товар (послугу) у кожній адміністративно-територіальній одиниці за поточний та попередній місяці на основі порівняльних цін, зареєстрованих у підприємствах торгівлі та сфери послуг. На другому етапі визначаються середні ціни за попередній та поточний періоди по регіонах на основі середніх цін на кожний товар (послугу) представник, одержаних від адміністративно-територіальних одиниць, як середньоарифметичні зважені. За базу зважування приймається питома вага середньорічної чисельності наявного міського населення адміністративно-територіальної одиниці, де проводиться реєстрація, у загальній чисельності наявного міського населення регіону.

Реєстрація цін (тарифів) на товари та послуги проводиться за вибіркоким колом підприємств торгівлі, сфери послуг, на ринках всіх форм власності, вибір яких є дуже важливим процесом. Правильність та чіткість його здійснення – це одна з передумов досягнення якості та достовірності показника ІСЦ.

Перш ніж відібрати конкретне підприємство, фахівці територіальних органів державної статистики складають перелік потенційних підприємств, які надалі відвідують, щоб порівняти асортимент, який пропонується, з тим, який потрібен для реєстрації цін, а також переконатися, що вони користуються найбільшою популярністю серед населення, і, таким чином, надійно відображають споживчі звички. Крім того, підприємства, які відібрані для реєстрації, повинні бути рівномірно розташованими територіально, тобто як у центральних районах міського поселення, так і віддалених від центру.

Слід зазначити, що існують певні обмеження щодо використання ІСЦ для розрахунків: а) помісячний розрахунок ІСЦ було розпочато з серпня 1991 року, а за рік в цілому він був визначений експертним шляхом, тому грошова сума, яка відноситься, скажімо, до червня згаданого року, може бути перерахована, виходячи з ІСЦ за рік в цілому, або з індексу за період

серпень-грудень 1991 року; б) ІСЦ розраховується в цілому за місяць, тому неможливо перерахувати грошову суму за менший період [1].

ІСЦ характеризує зміни протягом часу загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Він є показником зміни вартості фіксованого набору товарів та послуг у поточному періоді відносно його вартості у базисному періоді. Розрахунок ІСЦ провадиться об'єднанням двох інформаційних потоків: даних про зміни цін, здобутих реєстрацією цін і тарифів на споживчому ринку; даних про структуру фактичних споживчих витрат населення [2].

В офіційних довідниках ІСЦ ототожнюють з індексом інфляції, який розраховується в Україні Державною службою статистики України щомісяця і публікується у пресі не пізніше 10 числа місяця, наступного за звітним. Повідомлені засобами масової інформації з посиланнями на офіційне джерело ці показники є можуть використовуватися для проведення перерахунків грошових сум або для прийняття управлінських рішень [3].

Державна служба статистики проводить цілеспрямовану роботу щодо адаптації світової практики розрахунку цього показника до національних особливостей економіки країни та, враховуючи зміни, які відбуваються на споживчому ринку країни та у міжнародній практиці розрахунку ІСЦ, постійно працює над удосконаленням методів збирання, опрацювання, аналізу та поширення статистичної інформації щодо ІСЦ [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Індекс споживчих цін : сприйняття та реальність [Електронний ресурс] / За ред. Ю. М. Остапчука // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ct/isc/posibnyk.pdf>
2. Герасименко С. С. Динаміка споживчих цін Статистика [Електронний ресурс] / С. С. Герасименко, А. В. Головач, А. М. Єріна. – Режим доступу : <http://www.lection.com.ua/statistics/stat/dinamika-spozhyvchih-tsin-statistika>
3. Михайловська І. М. Гроші та кредит [Електронний ресурс] / І. М. Михайловська. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/14561215/finansi/pokazniki_vimiryuvannya_inflyatsiyi

УДК 336.748.3(477)

КОЛИВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ В УКРАЇНІ

Ковач Е. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із основних важливих показників стабільності фінансового ринку є валютний курс, оскільки, саме він в значному обсязі впливає на соціально-економічний розвиток країни. Тому й ефективне управління

валютним курсом з метою його підтримання на оптимальному рівні для економіки є вирішальною проблемою валютно-курсової політики. Адже рівень інтеграції валютно-фінансової системи України з міжнародною валютно-фінансовою системою зумовлює ефективність існування міжнародної торгівлі, а значить, прямо впливає на рівень економічного розвитку будь-якої країни [1].

Результати зовнішньоекономічної діяльності кожної країни в більшості пов'язані з курсом національної валюти. Національна грошова одиниця, яка використовується в міжнародних розрахунках стає валютою. Після проведення аналізу економічної діяльності валютного ринку України, встановлено, що валютний курс є необхідним для створення пропорцій обміну валют у міжнародній торгівлі товарами і послугами, що пов'язано з рухом капіталів у вигляді інвестицій і кредитів, для порівняння цін на світових товарних ринках і вартісних показників різних країн, переоцінці рахунків в іноземній валюті фірм, банків, урядів і приватних осіб.

Динаміка курсу національної валюти залежить від співвідношення темпів інфляції в окремих країнах. Великі відхилення відбуваються в застосуванні валютного курсу, який коливається під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку.

Причинами знецінення національної валюти є:

- ріст внутрішнього та зовнішнього державного боргу, за останні 1,5 року більш ніж на 80 млрд грн.;
- скорочення майже половини золото-валютного запасу країни, за три роки на 15 млрд дол.;
- збільшення грошової маси для обслуговування державних кредитів, внутрішніх – 10-13%, а зовнішніх 8-10%;
- негативне сальдо зовнішнього торгівельного балансу – перевага імпорту над експортом товарів та послуг в розмірі 15 млрд дол., що в свою чергу сприяло відтоку доларів з країни;
- зменшення обсягів розміщення прямих іноземних інвестицій та згортання інвестиційної діяльності значного числа іноземних компаній, які працювали в українській економіці;
- сповільнення темпів приросту ВВП, за даними Держкомстату ріст ВВП становив нульовий приріст, а в промисловості падіння становило 5-6%;
- основна причина – це політична ситуація.

Внаслідок цього курс американського долара підвищився, а курс гривні зменшився [2].

Зростання цін пояснюється тривалим подорожчанням продуктів харчування і девальвацією гривні, що вплинула на ціни імпортованих товарів. Згідно з валютним “індикатором”, за минулий місяць національна валюта ослабла до долара з 8,69/8,74 грн за долар до 9,45/10,28 грн за долар. Котирування долара підскочили на 8,7-17,6%. У січні девальвація була помірною - на 3,9-4%. Найсуттєвіше девальвація вплинула на ціни паливно-мастильних матеріалів (+4,1%). Однак реальне зростання цін було вище за

статистичні дані. У лютому також подорожчали автомобілі (+4,6%) і товари домашнього вжитку (+0,7%). Набагато менше девальваційний чинник вплинув на харчові продукти – в лютому вони подорожчали на 1,3 % (у січні - на 0,4 %) [3].

Також відбулись обмеження інвестиційної діяльності та довгострокового кредитування, а значні коливання курсу вносять непевність для суб'єктів господарювання в прийнятті управлінських рішень, звідси витікає сповільнення економічної активності.

Для зміцнення національної грошової одиниці потрібні структурні економічні зміни, які передбачають бездефіцитний бюджет, тобто зменшення витрат на другорядні статті, зростання виробництва, позитивне торговельне сальдо експортно-імпортних операцій, зниження ресурсної залежності та орієнтація на розвиток інноваційних конкурентоспроможного виробництва, зрештою грамотна прогнозована монетарна політика Нацбанку.

Вирішальну роль у стабілізації валютного курсу відіграє державне регулювання, яке спрямоване на подолання негативних наслідків ринкового регулювання валютних відносин і на досягнення сталого економічного зростання, рівноваги платіжного балансу, зниження росту безробіття та інфляції в країні.

У сфері валютного регулювання необхідно приділити більшу увагу процесу курсоутворення, захистити ступінь конвертованості національної грошової одиниці, підвищити регулювання платіжної функції іноземної валюти, покращити організацію внутрішнього валютного ринку, збільшити нагляд за банківською діяльністю з валютними цінностями, посилити регулювання процесів утворення та руху валютного капіталу, встановити певний режим та обмежити вивіз та ввезення через кордон валютних цінностей [3].

Отже, необхідно захищати заощадження громадян від падіння валютних курсів, а з іншої сторони – інтереси підприємницьких суб'єктів від підвищення курсів основних валют по відношенню до гривні. Для виконання цієї мети громадянам необхідно зберігати валютні цінності в банках та страхувати їх від зниження курсів валют, а державі – застосовувати валютні резерви з метою стабілізації валютних курсів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Холопов А. В. Валютний курс як інструмент макроекономічного регулювання / А. В. Холопов // “Міжнародна економіка і міжнародні відносини”, 2010. – № 12. – С. 25-33.
2. Рух цін : випадковість чи закономірність [Електронний ресурс] / В. Келасев // “Валютний спекулянт”. – Режим доступу : <http://euromoving.kiev.ua/rux-cin-vypadkovist-chy-zakonomirnist.php>
3. Новини [Електронний ресурс] // Фінанси України. – Режим доступу : <http://www.finance.ua>

УДК 339.72.053(477)

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ

Власюк І. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Платіжний баланс – співвідношення між сумою грошових надходжень, отриманих країною з-за кордону і сумою платежів за кордон протягом певного періоду (рік, квартал, місяць). Платіжний баланс на певний період (місяць, квартал, рік) складається на основі статистичних показників про здійснені за цей період зовнішньоекономічні дії і дає змогу аналізувати зміни в міжнародних економічних зв'язках країни, масштабах і характері її участі у світовому господарстві.

При побудові платіжного балансу враховується той факт, що всі зовнішньоекономічні операції можна поділити на кредитні (які приносять іноземну валюту) і дебетні (пов'язанні з її витратами). Тому в балансі перші йдуть зі знаком “+”, а другі зі знаком “-”. Таким чином, експорт товарів і запозичення, одержані країною – це кредитні операції, а імпорт і кредитування інших країн – дебетні [1].

Платіжний баланс складається з таких розділів: торговельний баланс, тобто співвідношення між вивезенням та ввезенням товарів; баланс послуг і некомерційних платежів (баланс “невидимих” операцій); баланс руху капіталів та кредитів.

На стан платіжного балансу впливають такі фактори: нерівномірність економічного і політичного розвитку країн, міжнародна конкуренція; циклічні коливання економіки; зростання закордонних державних витрат; посилення міжнародної фінансової взаємозалежності; зміни в міжнародній торгівлі; вплив валютно-фінансових факторів; негативний вплив інфляції; надзвичайні обставини: неврожаї, стихійні лиха, катастрофи.

Активне сальдо платіжного балансу призводить до зростання золотовалютного резерву центрального банку. Пасивне сальдо – має протилежні наслідки.

Розглянемо платіжний баланс України. Профіцит платіжного балансу України, за попередніми оцінками Національного банку, в 2013 році становив 2,021 млрд дол., тоді як за 2012 рік платіжний баланс був зведений з дефіцитом 4,175 млрд дол., повідомляється на сайті Нацбанку.

За інформацією НБУ, в грудні 2013 року платіжний баланс, був зведений з профіцитом, який становив 1,6 млрд дол. порівняно з дефіцитом у грудні 2012 року у розмірі 839 млн грн. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу за 2013 рік становив 16,1 млрд дол., що на 1,8 млрд дол. перевищує показник за 2012 рік. У той же час, у грудні минулого року дефіцит поточного рахунку становив 2,070 млрд дол.

Імпорт товарів у 2013 році скоротився на 5,8% – до 84,468 млрд дол., за рахунок скорочення енергетичного імпорту на 17,2% і продукції машинобудування – на 12,6%. Експорт товарів у 2013 році також скоротився – на 7,6% – до 64,9 млрд дол., за рахунок зниження експорту продукції АПК на 4,8%, продукції машинобудування – на 20,1%, хімічної продукції – на 13,8%, металургії – на 7%.

Профіцит капітального і фінансового рахунку платіжного балансу в 2013 році становив 18,2 млрд дол., що на 8,1 млрд дол. перевищує показник 2012 року за рахунок значних обсягів розміщення цінних паперів уряду, а також єврооблігацій приватного сектору в першій половині року.

Сальдо за кредитами і облігаціями в 2013 році досягло 7,974 млрд дол. Чисті залучення кредитів і облігацій уряду в 2013 році зросли на 3 млрд дол. до 5,4 млрд дол. Велику частину залучень було здійснено за рахунок розміщення єврооблігацій, у т. ч. у грудні 2013 року на 3 млрд дол.

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2013 році скоротився в 2 рази порівняно з 2012 роком і становив 3,3 млрд дол. Традиційно основним одержувачем інвестиційного капіталу був реальний сектор економіки, в який у 2013 році було направлено 80% чистої виручки. Одночасно зросли вклади іноземних акціонерів у формі портфельних інвестицій. У 2013 році чисті надходження коштів у формі акціонерного капіталу становили 1,2 млрд дол., що в 2,4 рази більше, ніж у 2012 році.

Відплив готівкової валюти за межі банків у 2013 році скоротився в 2,1 рази – до 3,8 млрд дол. порівняно з 2012 роком.

Дефіцит платіжного балансу України за підсумками 2012 року збільшився в 1,7 рази порівняно з 2011 роком – до 4,174 млрд дол.

Дефіцит поточного рахунку за 2012 рік зріс на 40,6% – до 14,407 млрд дол., а профіцит рахунку операцій з капіталом і фінансових операцій збільшився на 31,4% – до 10,233 млрд дол. [2].

Стан платіжного балансу країни визначається її економічним потенціалом, особливостями структури економіки, участю економічних агентів країни в міжнародній кооперації, зв'язками із світовим ринком позичкових капіталів, станом державного регулювання економіки і зовнішньоекономічних відносин. Тому платіжний баланс чітко відображає економічне становище країни, широко використовується в інтересах прогнозування і макроекономічного регулювання.

Національний банк України під час складання платіжного балансу об'єднує банківську статистику з іншими допоміжними інформаційними джерелами. Банківська звітність щомісячно забезпечує інформацію про рух валюти на кореспондентських рахунках у зарубіжних банках за операціями платіжного балансу, на рахунках фізичних та юридичних осіб-резидентів України за кордоном та на рахунках нерезидентів у національній валюті, інформацію про рух готівкової іноземної валюти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підручник / С. Я. Боринець. – К. : Знання, 2008. – 583 с.
2. Профіцит платіжного балансу України у 2013 році [Електронний ресурс] / УНІАН. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance>.
3. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: теорія і практика : підручник / В. О. Шевчук. – К. : Знання, 2008. – 664 с.

УДК 330.34/35

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Бадах А. Ю., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

В економічній літературі багато уваги приділяється вивченню категорій “економічний розвиток” та “економічне зростання”, оскільки проблема їх забезпечення завжди була визначальною в діяльності практиків і теоретиків з початку нового часу. І хоча дослідженням природи багатства, його нагромадження, ефективного розподілу та перерозподілу займалися такі апологети економічної думки як У. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, Ж. Б. Сей, Л. Вальрас, А. Маршал, Дж. М. Кейнс, Й. Шумпетер. Лише в кінці 30-х років ХХ ст. вивчення цієї проблеми стало окремим напрямком економічної теорії [1].

Поняття “розвиток” і “зростання” знаходяться між собою, як правило, у співвідношенні: зростання валового продукту супроводжується змінами в технології виробництва, пов’язане з появою нових видів продукції і цілих галузей. Іншими словами, зростання викликає якісні зміни в економіці, сприяє її загальному розвитку. Зі своєї сторони позитивні якісні зміни у відносинах власності, розподілу і перерозподілу доходів, фінансової стабілізації активно впливають на економічний ріст.

Економічний розвиток можна визначити як перехід від одного етапу економіки до іншого, коли в новому періоді не тільки збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, що вже вироблялися раніше, а має місце й виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій порівняно з минулим періодом.

Економічне зростання означає регулярне, стійке розширення масштабів діяльності господарської системи, яке виявляється у збільшенні розмірів застосованої суспільної праці і виробленого продукту – товарів і послуг. При розгляді економічного зростання головною стає проблема кількісного та якісного розвитку виробництва і поліпшення його структури. Головна увага

приділяється таким показникам, як валовий продукт, національний дохід, зайнятість.

Економічне зростання може відбуватися і за умов відсутності економічного розвитку, в той час як економічний розвиток без економічного зростання неможливий. Можна сказати, що економічне зростання становить зміст розвитку, є його складовою частиною.

Розрізняють два основних типи економічного зростання – екстенсивний та інтенсивний. За екстенсивного типу економічне зростання досягається внаслідок кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, насамперед, факторів виробництва, за незмінного рівня технічної основи виробництва.

За інтенсивного типу економічного зростання збільшення масштабів випуску продукції досягається внаслідок якісного вдосконалення всієї системи продуктивних сил, насамперед, речових і особистих факторів виробництва. Основою інтенсифікації є науково-технічний прогрес, а в наш час радикальна форма його розвитку – НТР, що розгортається.

Економічне зростання реалізується людиною і в інтересах людини. Це об'єктивний процес якого зупинити не можливо, як зупинити продуктивну діяльність суспільства. Він тільки може бути загальмований в окремих країнах або в групі країн за певних обставин. Тому спостерігаються неоднакові його темпи у різних державах або в регіонах.

В країнах з правовою ринковою економікою і кваліфікованою робочою силою темпи економічного зростання є досить високими. У країнах, які перелічені чинники відсутні економічне зростання незначне, або взагалі відсутнє. Сюди належать країни Латинської Америки, Африки, Азії. До них нажалі належить і Україна. Великі потенційні можливості для швидкого розвитку мають сьогодні країни, які достатньо забезпечені природними ресурсами (нафта, газ, залізні руди, ліс, землею). Створений природою капітал є важливим джерелом для збільшення виробництва дешевих товарів і в становленні конкурентних переваг на світовому ринку.

Україна має достатній природний потенціал для успішного розвитку, але через неякісний людський чинник і відсутність вище перелічених умов не спроможна його раціонально визначити і передбачити розвиток національної економіки.

Головним чинником економічного зростання є неперервність підвищення продуктивності праці. Якщо працівники щорічно збільшують виробництво ВВП, то вони зумовлюють економічний розвиток. Це означає, що ефективніше працюють фірми і кожен спеціаліст, виробник щораз більше на своєму робочому місці продукує товари і послуги.

Сьогодні у розвинутих країнах 2/3 національного продукту збільшується за рахунок зростання продуктивності праці і лише 1/3 – за рахунок зростання капіталу. На жалі рівень продуктивності суспільної праці в Україні у 10 разів нижчий ніж в розвинутих країнах. При цьому чітко

виявляється економічна закономірність: менше виробляємо – менше споживаємо.

Отже, економічне зростання – це найважливіша макроекономічна категорія, яка є показником не лише абсолютного збільшення обсягів суспільного виробництва, але і здатності економічної системи задовольняти зростаючі потреби, підвищувати якість життя. Саме тому економічне зростання включається до числа основних цілей суспільства поряд з економічною свободою, економічною ефективністю тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мочерний С. В. Економічна теорія : підручник / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2004. – 856 с.
2. Політекономія : підручник / Ред. Ю. В. Ніколенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
3. Економічний розвиток та економічне зростання: аспекти з позицій економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65465.doc.htm
4. Юхименко П. І. Економічна історія : підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання-Прес, 2008. – 567 с.

УДК 339.727.2(477)

ЗМІНА РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Каратай Т. М., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Пилипенко Т. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Рівень інвестиційної привабливості – це не тільки фінансово-економічний показник, а й модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального правового) і внутрішнього позиціонування країни у ньому, оцінка фінансово-технічного потенціалу країни, що дає змогу впливати на кінцевий результат діяльності. Оцінка інвестиційної привабливості України проводиться Європейською бізнес асоціацією і ґрунтується на регулярному моніторингу бізнес-клімату першими особами компаній-членів Асоціації.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежить соціально-економічна динаміка, ефективність залучення в світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі національної економіки.

Україну можна вважати інвестиційно привабливою країною для інвестування, опираючись на такі фактори:

- наявність високого природо-ресурсного потенціалу;

- культурна спорідненість з іншими європейськими та північноамериканськими країнами;
- високий рівень освіти населення і належна професійна підготовка;
- великий споживчий ринок, що наздоганяє ринок високо розвинутих держав.

Найсприятливішими вважають такі види економічної діяльності України, як промисловість (машинобудування, хімічна, паливна та інші) і фінансова діяльність. Найменш привабливим сегментом є сільське господарство, куди за останні 10-15 років масштабні інвестиції не надходили. Велику проблему становить спрацьованість устаткування, а також неможливість швидкого повернення інвестором вкладеного капіталу. На даний час сільське господарство повністю фінансується державою.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України у 2013 році становив 3722,0 млн дол, що становить 86,2% до відповідного періоду 2012 року та 78,5% до відповідного періоду 2011 року [1].

Динаміка інвестицій в Україну показує, що інвестиції в країну надходять, і з кожним роком їхній обсяг збільшується, але їх все ж замало для того, щоб досягти рівня розвитку країн Західної Європи.

На сьогоднішній день в Україні можна виділити цілу низку проблем, що перешкоджають поліпшенню інвестиційного клімату України:

- відсутність сталої стратегії економічного і політичного розвитку;
- обмеженість державних підприємств, що підлягають приватизації, і в яких зацікавлені потенційні інвестори;
- незабезпечення усім суб'єктам економічних відносин, у тому числі й іноземним інвесторам, рівних економічних прав і свобод у здійсненні фінансово-економічної діяльності;
- складність податкової системи та суттєве податкове навантаження;
- відсутність надійної інвестиційної історії, що формується роками внаслідок успішних капіталовкладень інвесторів та інші [2].

Наприкінці 2013 року загострена ситуація в країні призвела до суттєвого падіння індексу інвестиційної привабливості до найнижчого рівня за всю історію його вимірювання – до 1,81.

Президент Європейської бізнес асоціації Томаш Фіала зазначив, що в поточному році приплив зовнішніх інвестицій знизився удвічі. Це взагалі перший відтік іноземних інвестицій за дуже довгий час, навіть під час кризи 2008-2009 років не було відтоку прямих іноземних інвестицій. Він не виключив, що вже в найближчому майбутньому до 5-10% міжнародних компаній можуть піти з українського ринку. Т. Фіала заявив, що скоріше мова може йти про обмеження і не нарощування рівня присутності іноземних компаній в Україні, ніж про відхід з ринку [3].

Проаналізувавши розглянуті вище проблеми, необхідними завданнями державної політики слід назвати: вдосконалення нормативно-правових

актів; побудова відповідних ринкових інститутів; реструктуризація банківської і страхової системи; відтворення фінансових ринків; проведення ефективної інвестиційної політики держави та вибір чіткої стратегії її розвитку.

Дослідивши стан інвестиційного клімату України можна зазначити, що світова фінансова криза відчутно вплинула на інвестиційний клімат країни, що призвело до зменшення надходження інвестиційних ресурсів вдвічі та зниження позицій України у міжнародному рейтингу більше, ніж у два рази. Також на погіршення інвестиційного клімату негативно вплинула нестабільна політична та економічна ситуація в країні. Тому перед Урядом України стоять першочергові завдання подолання всіх негативних факторів, які впливають на інвестиційне середовище країни. При цьому необхідно захистити вітчизняних виробників та залишити стратегічні, провідні національні підприємства в державній власності. Адже стратегічним завданням держави є, насамперед, захист загальнонаціональних інтересів країни та підняття її конкурентоспроможності на світових ринках.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk>
2. Магун Н. І. Інвестиційна привабливість України : стан, проблеми, перспективи [Електронний ресурс] / Н. І. Магун // Економічні науки. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Economics/60026.doc.htm
3. Дашук О. В Україні зафіксували найнижчий рівень інвестиційної привабливості [Електронний ресурс] / О. В. Дашук // Інтернет-газета “Преса України”. – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/12609>

СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКА І СОЦІАЛЬНА ДУМКА: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”

УДК 128.123.1

СЕНС ЖИТТЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ

Давід І. С., студент групи Е 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Проблема сенсу життя постає перед кожною людиною, і тоді вона задає собі питання, на які немає і бути не може однозначних відповідей: “В ім'я чого, навіщо я живу?”. А з часом людина розуміє, якщо вона сама не зможе знайти відповідь, не привнесе певний сенс у своє власне життя, то за неї цього ніхто й ніколи зробити не зможе. Перед лицем вічності, перед лицем смерті кожен, зрештою, залишається наодинці з самим собою.

Екзистенціалізм або філософія існування (фр. *existentialisme* від лат. *exsistentia* – існування) – напрям у філософії ХХ ст., що позиціонує і досліджує людину як унікальну духовну істоту, що здатна до вибору власної долі. Основним проявом екзистенції є свобода, яка визначається як відповідальність за результат свого вибору.

Звичайно, в суспільстві людина не відчуває себе самотньо, але, як стверджують екзистенціалісти, лише до пори до часу, поки він не зрозуміє, що у інших, таких же, як він, своє життя і що вони стоять перед необхідністю так само самостійно вирішувати ті ж самі глибоко особисті проблеми - про сенс власного життя і своє призначення.

Звідси проблема самотності у філософії екзистенціалізму, та й у філософської антропології в цілому стає однією з головних в аналізі людського буття. “Хіба ми часто говоримо про тих, хто помер?” – питає Ж.-П. Сартр (1905-1980), найбільший представник екзистенціальної філософії і продовжує: “Нам не вистачало часу. Ні. Мене ніде не чекають. Я не залишу порожнечі. Метро набито битком, ресторани переповнені, голови тріщать від купи дрібних турбот. Я вислизнув з життя, а вона залишилася незмінною, повною, як яйце. Я повинен пам'ятати, що “я” замінимо. А я хотів бути незамінним. Для чогось і для когось”[1].

Проблема сенсу життя і проблема смерті, на нашу думку, є найголовнішими і найскладнішими для людини. І хоча в усі часи зазначені проблеми глибоко хвилювали людей, лише у ХХ столітті вони набули особливий, драматичний сенс і актуальність, оскільки поява глобальних проблем поставила вже не тільки перед окремою людиною, а й перед усім людством фатальне питання: “Бути чи не бути?”. У цьому зв'язку й давня

суперечка про співвідношення біологічного й соціального, колективного та індивідуального начала в людині отримала інше звучання.

Як біологічна істота кожна людина смертна, але смертна вона і як істота соціальна. У сучасній науці виділяється чотири стадії настання смерті, яка приходить поступово – у зворотному порядку в порівнянні з тим, як розвивається життя. Передують цим стадіям незворотні біологічні зміни в організмі, що характеризують його старіння. Реально відхід з життя людини починається тоді, коли настає соціальна смерть, що характеризується віддаленням людей і ізолюванням від суспільства. Смерть психічна, коли для людини кінець життя стає очевидним і невідворотним. З настанням мозкової смерті відбувається повне припинення діяльності головного мозку, припиняється контроль над різними функціями організму. І завершується цей процес фізіологічної смертю, за якої всі функції людини, що характеризують його як живий організм, остаточно згасають.

Конкретна людина може і не усвідомлювати перераховані вище стадії свого згасання (та здебільшого так воно і є), але свідомо чи з натхнення, день за днем вибудовуючи свою життєву лінію, він вже відповідає на питання: навіщо, в ім'я чого він живе? Відповідає своїми вчинками, дією, і якщо вони ще не отримали повного осмислення, то рішення такого завдання залишається однаково безмірно важкою справою і для того, хто ще тільки обирає свій життєвий шлях, і для того, хто на схилі років, озираючись назад, підсумовує прожите [2].

У цьому одвічному прагненні людей неодмінно залишити свій слід на Землі проявилася загальна закономірність, що відображає природну потребу всього живого зберегти спадкоємність, щоб не зникнути безслідно. Намагаючись осмислити своє призначення, людина, таким чином, з необхідністю приходить до ідеї безсмертя – безсмертя духу, справ і вчинків.

Так, людина смертна за природою своєю, але, розуміючи це, вона не хоче, навіть, не може змиритися з думкою, що все, укладено в короткому відрізку часу, обмеженому датами її народження та смерті. Звідси спроби пов'язати свою долю з цілями соціально значущими, з духовним відродженням. Без віри в свою душу та її безсмертя, зазначав Ф. М. Достоевський, буття людини неприродно, немислимо й, що найважливіше, нестерпно. У цьому він вбачав одну з головних проблем самогубства. На питання про сенс життя відповідь самогубець “отримати не може і знає це, бо хоча й усвідомив, що є, як він висловлюється, “гармонія цілого”, “Але я ж, – каже він, – її не розумію, зрозуміти ніколи не в силах, а що не буду в ній сам брати участь, то це вже необхідно і само собою виходить”. Ось ця ясність і докінчила його. У чому ж біда, в чому він помилився? Біда єдино лише у втраті віри в безсмертя”.

Який з цих шляхів або інший, відмінний від них, вибере людина, залежить тільки від неї самої. Судити ж про правильність обраної лінії в житті, в кінцевому рахунку, доведеться їй самій, повною мірою пізнаючи

глибину вислову античного філософа Марка Аврелія: “Наше життя є те, що ми про нього думаємо”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнко, М. П. Требін. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – С. 296-325.
2. Філософія : навчальний посібник / За ред: І. Ф. Надольного – 6-те видання. – К. : Вікар, 2006. - С. 371 – 388, 449 – 463.

УДК 129.124.2

СМЕРТЬ З ФІЛОСОФСЬКОЇ ТОЧКИ ЗОРУ

Мірошниченко І. В., студент групи Е 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Людина – єдина жива істота, яка усвідомлює власну смертність та робить її предметом обміркування. Саме усвідомлення скороминучості життя спонукає людину болісно розмірковувати над сенсом життя. Але усвідомлення надзвичайної скороплинності буття народжує ще одну особливість людини – прагнення до безсмертя.

Першою реакцією, яка слідує за усвідомленням власної смерті, може бути почуття безнадійності та розгубленості. Однак людина все життя існує, знаючи про свій неминучий кінець. І це знання стає керуючим в подальшому духовному розвитку людини. І тоді перед людиною стає питання про сенс і мету життя.

Роздуми над цим питанням для багатьох людей є початковим пунктом в опрацюванні того, що прийнято називати основною “лінією” життя. Відхилення від цієї “лінії” нерідко призводить до тяжких моральних колізій в життєдіяльності, а її втрата – до аморальної, або і до фізичної загибелі людини. Мета і сенс індивідуального життя кожної людини тісно пов'язана з соціальними ідеями і діями, які зумовлюють мету і сенс всієї людської історії, суспільства, в якому людина живе і працює, людства як цілого, його призначення і відповідальність на Землі і у Всесвіті. Цією відповідальністю чітко окреслюються межі того, що можуть і чого не можуть ні при яких умовах робити на індивідуальному і соціальному рівні людина і людство[1].

Пошуками відповіді на це запитання займалися і займаються міфологія, різні релігійні вчення, мистецтво, багаточисельні напрямки філософії.

На відміну від міфології та релігії філософія, якщо вона не є догматичною, апелює передусім до розуму людини і виходить з того, що людина має шукати відповідь самостійно, прикладаючи до цього власні духовні зусилля.

Розуміння смерті як природного завершення життєвого шляху властиве стародавньо-єврейському світогляду і знайшло відбиток у старозавітних джерелах. Але оскільки людина бачиться тут не як природна, а як надприродна істота, то й смерть також має надприродний сенс – це покарання людини за перворідний гріх. Звідси ідея спокути та спасіння, другого приходу та воскресіння з мертвих. Ці основні мотиви у розумінні смерті збереглися і в сучасній філософії, культурі, хоча у нових умовах набувають нового звучання.

Кожна культура виробляє певну систему цінностей, в якій переосмислюються питання життя і смерті. Вона творить також певний комплекс образів і символів, з допомогою яких забезпечується психологічна рівновага індивідів[2].

В сучасних умовах по-новому стоїть питання визначення смерті. Тривалий період вважалося, що смерть – це зупинення трьох пульсацій життя: роботи серця, дихання, кровообігу. У 70-х роках ХХ ст. серед медиків одержало визнання визначення смерті як припинення діяльності мозку. Визначення смерті має не тільки медичне або біологічне, але й метафізичне значення, оскільки вказує на те, що навіть якщо людина живе біологічно, а процеси відмирання мозку незворотні, вона мертва як особистість[1].

У сучасній культурі утвердилось розуміння самоцінності людського життя, визнається невідривне право людини на життя. Але з'ясовується, що досі це право не має безумовних гарантій, оскільки єдиною такою гарантією може бути тільки право людини на природну смерть. Людство ще далеко не реалізувало його і навіть повністю не утвердило в сфері свідомості та світогляду. Санкціоноване суспільством вбивство ворога на війні досі залишається реальністю сучасності, а з приводу смертної страти хоча і точаться гострі дискусії і в багатьох країнах смертна страта заперечується, та все ж в ряді країн існує смертна страта як винятковий засіб покарання.

Різко змінилося ставлення до самогубства під впливом християнства, за яким, той, хто приречує себе на смерть, кидає Богу його дар – життя. А це блюзнірство, найбільш великий гріх. У світські закони введено пункт про відповідальність за самогубство, передбачалася конфіскація майна самогубця, йому відмовляли від поховання на кладовищі та ховали на перехресті шляхів. Самогубців, які залишалися живими, присуджували до каторжних робіт, як за вбивство. Суворо засуджують самогубство іслам, іудаїзм, буддизм, індуїзм.

Сучасне суспільство продовжує осуджувати самогубство, хоча і не в таких жорстких формах, як раніше. Тому в сучасних дискусіях про “право на смерть” мають на увазі не самогубство як активну дію суб'єкта, а людину, яка вмирає і їй штучно уповільнюють прихід смерті. Проблема “права на смерть” трансформувалась у проблему евтаназії (від грец. – легка смерть) – неболісної, легкої смерті. Поняття евтаназії сягає аж до Платона, який вважав, що не слід чинити перешкоди смерті фізично слабких.

В епоху Відродження знов виникло поняття “спокійної та м'якої смерті”. Розпочинаючи з XVIII ст. переважно відмовляли людині самій вирішувати власну долю. У XX ст. поняття евтаназії дискредитовано нацистами, які проводили у межах “Програми евтаназії” акції з стерилізації та знищення людей. Тому після Нюрнберзького процесу це слово тривалий період не вживалося. Юристи оцінювали евтаназію як злочин та прирівнювали її до вбивства. Тільки починаючи з 50-х років ця проблема почала знову широко обговорюватися. Філософи, юристи, лікарі прагнуть розв'язати два найбільш фундаментальних питання: чи може взагалі евтаназія мати моральне обґрунтування та за яких умов її можна узаконити. На ці питання немає однозначної відповіді.

Отже, ставлення до смерті змінювалось у різні історичні епохи. Це ставлення навіть вважають еталоном, індикатором цивілізації. Сучасна людина дедалі більше приходить до думки про необхідність зруйнувати “табу смерті”, яке тривалий період панувало в культурі, відмовитись від примітивного оптимізму, коли кожний прикидається, що смерть не має до нього ніякого відношення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коган Л. А. Свобода – самость созидания / Л. А. Коган // Вопросы философии, 2009. – № 7. – С. 48-64.
2. Попович М. Смысл і свобода / М. Попович // Філософська думка, 2009. – № 4. – С. 5-20.

УДК 101.1.125

ТЕОРІЯ НАДЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРІВ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ФІЛОСОФІВ

Бурковська А. І., студент групи Е 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Прагнення до досконалості властиве людству в усіх його проявах: від створення пірамід, унікальних, ідеально зорієнтованих відносно космічних об'єктів усипальниць-обсерваторій, до мозаїк і фресок епохи Відродження і аж до сучасних високотехнологічних багатовимірних проєктів. Не менше уваги приділялося в усі часи і досконалості людської особистості. Змінювалися критерії ідеального, але головне залишалося незмінним: людина прагнула досягнути неосяжне, зрозуміти таємниці Всесвіту, пізнати себе. Змінювалися епохи, вносячи свої корективи у розуміння досконалого у людині. Фізичну силу воїнів і мисливців замінювали розум та хитрість політичних діячів на постаменті людських ідеалів [1].

Людська уява наділяла досконалими рисами героїв-полубогів, увічнивши їх у міфах, легендах, сагах. Та раз на сотні років з'являлися такі особистості, що змінювали хід історії завдяки своєму таланту, вмінням або просто збігу обставин. Та якою б не була причина їхнього приходу до влади, історія пам'ятає їх видатними особистостями, рівними силою, розумом, мужністю античним героям-полубогам. Олександр Македонський, Наполеон Бонапарт, Сулейман Пишний, Петро Перший – всі вони увійшли до історії як зразки блискучого таланту, втіленого у людині. Вважається, що те, що вони здійснили, під силу лише особливій людині – надлюдині.

Хто ж така надлюдина? Чи можна виокремити особливі риси притаманні лише їй? Звідки вона походить і де черпає своє натхнення? На ці питання намагається дати відповідь Ф. Ніцше у своєму творі “Так говорив Заратустра”. Тут лунає думка, що надлюдина повинна бути як метою і смыслом для кожної людини. У людині цінним є тільки те, що служить наближенню, ствердженню надлюдини. Але, коли мова заходить про саму надлюдину, Ніцше завжди використовує образи, красиві порівняння, афоризми, але не поняття, не дефініції. Надлюдина – “це блискавка”, “божевілля”, “білява бестія”, “творець” і т. д. Але в головному, в основному характеристика надлюдини дається Ніцше через критику сучасної людини, людини декаденсу. Через критику пороків сучасного йому суспільства, системи цінностей цього суспільства Ніцше показує, якою не повинна бути надлюдина, якою не повинна бути її система цінностей. І все-таки, виходячи з цих двох підходів Ніцше до характеристики надлюдини, можна виділити її характерні риси [2].

Надлюдина – це, насамперед, людина з високо розвиненою волею до влади, тому що воля до влади не просто характерна риса життя, саме «життя тільки окремий випадок волі до влади...». Тому “воля до влади” у Ніцше ніяк не може бути витлумачена як прагнення просунутися по службовим сходинкам в галузі політики або будь-якої іншої галузі людської діяльності, хоча в Ніцше і можна зустріти міркування, що припускають подібне трактування. Так, Ніцше нерідко говорить про те, що будь-хто, навіть найменша людина прагне до панування над ще меншим. Але це є лише доказ того, що “воля до влади” властива всім людям і не тільки їм. Що ж стосується надлюдини, то в неї “воля до влади” нерозривно пов'язана з тим, що вона “творець”, “винахідник нових цінностей”.

Усі недоліки, пороки декаденсу властиві сучасній європейській людині, вважає Ніцше. Тому вустами свого героя Заратустри він проголошує: “Дивіться, я вчу вас про надлюдину! Надлюдина – смисл землі”. “Людина – це канат, натягнутий між твариною і надлюдиною... У людині важливим є те, що вона міст, а не мета: у людині можна любити тільки те, що вона перехід і загибель”[2].

На думку Ніцше, надлюдина має народитися тоді, коли людство дійде певної стадії розвитку. Філософ передбачає, що людство вступить в епоху, коли люди будуть жити довго, бо знищать всі хвороби, що спричиняють

смерть, робота перестане бути тяжкою, а стане для людини заняттям, що приносить задоволення, люди перестануть розуміти, що таке кохання. Ця епоха буде передувати появі надлюдини, що стане володарем світу, бо розумітиме зміст усіх речей.

Теорія надлюдини зачіпається і у творі Ф. Достоевського “Злочин і кара”. Цей роман є своєрідною проекцією майбутнього людства, якщо воно не усвідомить справжніх законів, що керують світом. Підтвердженням цієї думки слугує вся історія двадцятого століття.

Родіон Раскольников не претендував на роль володаря світу, але в його теорії надлюдини передбачався поділ людства на дві категорії: звичайних людей, що живуть слухняно і є консерваторами і незвичайних – тих, що здатні “сказати нове слово”.

Найголовніше полягає у тому, що незвичайна людина має неофіційне право дозволити своєму сумлінню перейти через деякі перешкоди, якщо здійснення його ідеї цього вимагає.

Можливо, за інших обставин теорія про право одних людей мати перевагу над іншими не привела Родіона до вбивства, але у даному випадку роздуми про сутність і право надлюдини підштовхнули Раскольникова до злочину.

Отже, теорія надлюдини, не розглядалася поодинокі, а була детально проаналізована у творах мислителів і митців усіх часів. Думка кожного з них додавала певних штрихів до загального портрету. Але основними спільними рисами, що визначають надлюдину були сила волі та розуму, здатні освітити шлях інших людей, щоб вивести їх з полону страху і подолати кризу зневір'я. Тому надлюдина – це лідер, що завдяки своїм високим моральним якостям і вмінням, беручи на себе відповідальність за долі людей, веде їх до кращого майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Подольська Є. А. Філософія : підручник / Є. А. Подольська. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 179-325.
2. Причепій Є. М. Філософія : підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2008. – С. 143-200.

ДОЛЯ І ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ

Груздова Є. О., студент групи Е 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Перед кожною людиною завжди постає вибір: який шлях обрати, яке майбутнє чекає на нього. Від цього залежить подальша доля людини, який шлях вона обере. Роздуми про власне майбутнє – це роздуми, де навчатися і працювати. Це вибір певної лінії поведінки, вибір життєвих позицій, визначення особистої системи цінностей. Знаю точно: що кожен хоче бути Людиною. Так, саме Людиною у високому розумінні цього слова. Важко бути щирим, відвертим, порядним з іншими людьми, водночас не забуваючи й про власну індивідуальність та інтереси, вважатися хорошим другом. Людина залежить від власного минулого, що безпосередньо впливає на сьогодення; вона залежить і від ставлення до майбутнього, від сподівань, бажань, мрій. Уявлення про минуле, теперішнє і майбутнє переживають одночасно і визначають поведінку людини всі разом.

Час життя визначає насамперед інтервал від народження до смерті, тривалість, протяжність існування. Це хронологічні рамки життя, від яких залежать, наприклад, співіснування поколінь, тривалість первинної соціалізації дітей тощо.

Життєвий цикл передбачає, що плин життя має певні закономірності. Його етапи, котрі мають назву віків, циклічно повторюються. Особистість засвоює нові соціальні ролі, виконує їх все більш досконало, щоб поступово залишити. Всі ці цикли сімейних, батьківських, професійних ролей пізніше повторюють нащадки. Зміна поколінь у суспільстві також відбувається циклічно: молодші спочатку вчаться у дорослих, згодом активно і самостійно діють поруч із ними, потім у свою чергу соціалізують нове покоління. Індивідуальна біографія настільки складна, що її досить умовно можна розчленувати на окремі цикли. Підпорядкувати життя якомусь окремому ритмові майже неможливо. У кожної людини, крім визначеної траєкторії розвитку завжди є також чернетки, гіпотези, варіації і незаплановані імпровізації [1].

Життєвий шлях завжди переживається як відкритий, незавершений, і не лише тому, що нікому не відомо, коли і як він скінчиться. Адже навіть факт фізичної смерті не є для особистості останньою крапкою. Живуть нащадки, продовжуються справи, залишаються думки, твори, відкриття. Близькі люди подумки звертаються за порадами, спілкуються, залишають померлого у своєму життєвому просторі, серед живих. Його постать продовжує впливати на оточення, інколи цей вплив навіть посилюється після фізичної кончини.

Історичне уявлення про цінність життя знаходило вираз насамперед у тих чи інших релігійних, а пізніше і в філософських концепціях життя, в яких відображались (інколи спотворено) окремі етапи історичного розвитку людини та її уявлень про саму себе. Вони обумовлювались об'єктивними Законами соціально-економічного розвитку культури кожного конкретного суспільства (народу, нації). Для будь-якого індивіда сенс іншої людини та її власного життя – взаємозалежні феномени, тісно пов'язані між собою.

Ціннісне значення людини полягає в тому, що їй належить особливе місце у світі. Це підкреслював у свій час Протагор своїм афоризмом “Людина – міра всіх речей”. Без прямого посилання на давньогрецького мудреця В. І. Вернадський стверджував: “Мисляча людина є міра всьому. Людина – це особлива, абсолютна цінність. З її інтересами як родової та соціальної істоти співвідносяться решта цінностей - матеріальні та духовні. Всі вони так чи інакше пов'язуються з цінністю людини, виявляючи різні відношення до неї або, як говорив Кант, до людства в собі та в іншій людині. Абсолютною цінністю людина є з самого початку, але лише в потенції. Історичний прогрес у цьому відношенні стверджує її абсолютною цінністю, але вже реально [1].

Життя має сенс, якщо є прагненням до найвищого та абсолютного добра і водночас ствердженням і збагаченням самої людини, і в той же час те абсолютне добро є добром для всіх. М. Монтень писав: “Життя саме по собі ні добро, ні зло з огляду на те, що ми самі перетворюємо його”. Відповіді на складне питання про сенс життя найбільшою мірою допоможе філософії. Ознайомлення з її духовним змістом спрямовує пошук у потрібному напрямку, сформує на основі одержаного інтелектуального багатства позицію, завдяки якій людина стає Особистістю.

Доля пов'язана з усвідомленням людиною самої себе наче б то з боку, наче б то з чогось зовнішнього відносно себе. Доля – це все наше життя, сублімоване як зовнішня сила. У ній відбувається перетворення досвіду життя, його подій у позначки шляху, в орієнтири життєвої траєкторії. А оскільки це перетворення пов'язане з уже прожитою частиною життя, то ці знаки визначають репертуар накопичених можливостей, реалізація яких набуває доленосного вигляду.

Доля і сенс життя – суть явища одного порядку організації, проте доля, разом з тим, виражає інтенцію процесу, а сенс життя є результатом, усталеною аксіологічною функцією.

У долі, що має справжній і останній зміст тільки для людини, ми бачимо “міст”, сполучну ланку між “Я” і зовнішнім соціальним середовищем, взаємодію процесів індивідуалізації і соціалізації особистості.

Вчені-філософи дійшли висновку, що прийнятної для всіх відповіді на запиті “Навіщо ми живемо?” – не існує. Так само, як немає єдиного рецепта щастя. Для когось сенс життя полягає у власному щасті родини. Інші сенс життя вбачають у безкорисливому служінні загальному благу. Чимало й таких, хто всі думки та енергію спрямовує на досягнення добробуту або на сходження кар'єрними сходинками.

Питання про сенс життя хвилює кожного, адже воно впливає із природи самої людини. Кожен має усвідомити цінність життя, цінність кожної його миті, знайти своє місце і призначення, адже, на жаль, чимало людей даремно розтрачують життя, живуть так, ніби у них попереду – безмежна вічність: для них нічого не варто згайнувати годину чи день.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія філософії : підручник: у 2-х т. / В. І. Ярошовець, Г. Є. Аляєв, І. В. Бичко; За ред. В. І. Ярошовця. – К. : Видавничополіграф. Центр “Київський університет”, 2008. – 340 с.

УДК 101.3

СФЕРИ БУТТЯ ЛЮДИНИ

*Семенчук Л. О., студент групи ЗЕД 2 /1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Буття людини охоплює різні сфери (аспекти, виміри), які тільки в єдності уможливають таку складну істоту, як людина. Як зазначалося, вона є передусім біологічним організмом, тілом. “Я” зливаюся зі своїм тілом, не існую поза ним. Однак “Я” не тільки тіло, “Я” ототожнює себе також зі своїми переживаннями, думками, емоціями, сподіваннями: “Я” думаю, хочу та ін. “Я», отже, зливаюся з моєю психікою (свідомістю). Крім цього, “Я” є членом суспільства (сім'ї, робочого колективу, суспільних і політичних організацій). “Я” є, наприклад, батько, викладач філософії. Тут “Я” ототожнює себе з певною соціальною роллю, задає соціальний вимір своєму буттю. І нарешті, “Я” може визначити себе як духовну (культурну) істоту.

До виникнення філософської антропології, яка вивчає структуру буття людини і взаємозв'язок між його сферами, філософи, як правило, абсолютизували певний вимір людини. Так біологізаторські концепції (зокрема, ніцшеанство) надають перевагу тілу. Психологізаторські (психоаналіз, феноменологія, екзистенціалізм) – психіці (свідомості). Соціологізаторські – абсолютизують соціальний вимір людини (марксизм, концепції, що зводять людину до homo economicus (людини економічної) та ін.). Культурологізаторські концепції розглядають людину як передусім релігійну, моральну чи правову істоту [1].

Виміри, сфери буття людини існують у нерозривній єдності. Тільки уві сні чи за психічного захворювання людина перетворюється на біологічний організм. А в нормі будь-який вияв людини включає майже всі виміри її буття. Так, споживання їжі є задоволенням біологічних потреб, але воно здійснюється за участю свідомості та культурних норм; кохання є соціальним

почуттям, але включає тілесність людини і культуру – один в коханій людині бачить вільну істоту, інший зводить її до речі.

З усіх відношень, у які можуть вступати різні сфери буття людини, філософської антропології стосуються передусім ті, в яких задіяна сфера тіла. Це відношення: тіло – психіка (свідомість), тіло – соціальність, тіло – культура. Інші відношення є предметом вивчення інших наук, які можна розглядати як відгалуження філософської антропології. Наприклад, відношення соціальності та свідомості вивчає соціологія. Відношення між різними сферами буття людини передбачають взаємовплив, взаємодетермінацію, тобто охоплюють як прямий, так і зворотний вплив.

Вплив тіла на свідомість можна охарактеризувати поняттями “умова – зумовлене”. Тіло не є причиною свідомості (нею є суспільство), але воно задає умови, параметри буття свідомості. Тіло укорінює свідомість в реальне буття. “Я” (свідомість) має реальне буття (займає місце в просторі) тільки завдяки тілу, якщо не брати до уваги релігійні та деякі філософські концепції (Платон, Декарт), які розглядали душу (свідомість) як окрему субстанцію, самостійний вид буття.

Тіло задає і часові межі буття свідомості. Вона прокидається до життя в тілі й завершує (принаймні своє земне буття) в ньому. Тіло зумовлює просторово-часову перспективу сприймання світу. Ближчі в просторі й часі предмети людина бачить чіткіше, ніж віддалені. Взагалі вона сприймає світ перспективно, з позиції місця (з квартири, Землі, Сонячної системи) і часу. Тілесна істота не може вискочити з власного тіла і сприймати світ безперспективно. Цим сприймання світу людиною відрізняється від сприймання трансцендентального суб'єкта класичної філософії та безтілесних істот (ангелів, демонів), якщо припустити їх існування. Тіло індивідуалізує “Я” людини. Завдяки тілу “Я” не є абстрактною людиною взагалі, а є чоловіком чи жінкою, що має певний вік, зовнішній вигляд, набір хвороб тощо. Саме завдяки тілу людина відрізняється від інших людей, її впізнають [2].

У зворотному ракурсі (погляд на тіло з позиції свідомості) тіло постає як зовнішня обмеженість свідомості, як межа, поставлена людині її тілесними можливостями. Вона прагне подолати цю межу. Їй (свідомості) хотілося б бути водночас у різних місцях, жити в різні часи, бути всемогутньою та ін. У свідомості людина прагне бути мало не Богом. Для подолання меж, заданих тілом, свідомість створює техніку, яка посилює її могутність, медицину, що розширює часові межі буття, науку, яка долає перспективізм її сприймання світу. Традиція, згідно з якою тіло розглядається як обмеженість (темниця) душі, йде від Платона і християнства. Вона засвідчує справді діалектичну ситуацію: те, що прив'язує людину до життя, що вкорінює в нього, неминуче обмежує її.

У контексті тілесності й соціальності також виникають філософські проблеми. У ситуації, за якої тілесність визначає соціальність, тіло є основою конститування (формування) таких соціальних груп, як діти, юнаки,

дорослі, літні люди, жінки, чоловіки, інваліди та ін. Кожну з них можна досліджувати під кутом зору філософської антропології.

Навіть в науці, зокрема в фізиці, простежується роль тіла, що зумовило поділ фізики на вчення про світло, звук, теплоту. Отже, тіло людини відіграло істотну роль у формуванні культури. Культуру загалом можна розглядати як штучний, створений людиною світ, згармонізований з людиною (її тілом). Існує і зворотний вплив культури на тіло. Культура існує як певна символічна система, яка кожному включеному в неї предмету надає свого відмінного від природного, значення. Так відбувається і з тілом людини, воно набуває культового неприродного значення. Цим зумовлені заборона канібалізму, поховання тіла, поклоніння мощам, татуювання, прикрашання тіла та ін. Від народження, коли немовля обгортають “крижмою” – полотном, що символізує його перехід із світу природи у світ культури, тіло людини потрапляє в новий світ, в якому його діяльність регламентується не природним, а культурним чином.

Загалом структура сфер буття людини відкриває доступ до розуміння багатьох явищ людського життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бичко К. А. Історія філософії : підруч. / К. А. Бичко. – К. : Академія, 2001. – 549 с.
2. Подольська Є. А. Філософія : підручник / Є. А. Подольська. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 179-325.

УДК 101.9

ЕМОЦІЇ ЛЮДИНИ

*Каючкіна К. А., студент групи ЗЕД 2/1
Науковий керівник – асистент Шарін О. В.
Миколаївський національний аграрний університет*

Наш світ повний несподіванок і загадковостей. Кожен день нам дарує щось нове. Усе для того щоб ми формувалися, як особистість.

Ми зустрічаємо різних людей, які не завжди є провідниками добра. Часто вони є тими, хто намагається нас зламати. У Біблії можна зустріти таке твердження: “Бог посилає нам те испытання, которые мы готовы выдержать”. Тож усе, що трапляється – усе на краще. Ми повинні бути вдячними рідним, які нас люблять, ворогам, які нас загартовують і просто пересічним людям, які допомагають багато чого зрозуміти.

Переглядаючи якийсь фільм, ми порівнюємо деякі ситуації зі своїм життям. Лише зі сторони можна об’єктивно розмірковувати над чимось. Дуже добре, коли людина може дивитися на речі не суб’єктивно. Коли так не виходить, ми звертаємось до близьких нам людей. Поталанило тим, у кого

вони є, а в іншому випадку люди часто губляться у фарбах буденності, які часто не мають світлих відтінків. І ось тут виникає конфлікт, який може тривати усе життя. Часто ми багато чого хочемо від інших людей, не розуміючи, що вони нічого нам не зобов'язані. Ми самі є ковалями своєї долі і рішення проблем має лежати на наших плечах.

Є твердження: “Злих людей немає, є нещасливі”. Чому ж так стається?! Одним усе, а іншим нічого; одні купаються в обіймах долі, а інші відчуженими... Це все стається не тому, що ми не такі, чи карма якась погана. Все стається тому, що люди народжуються у різний час, у різних місцях, спілкуються з різними людьми. Це все життєві ситуації. Але ж бідні стають багатими, тяжко хворі одужують. Дива бувають! Головне, щоб бути на самому, мати односторонність [2].

Ісус Христос був багатою людиною. Його внутрішній світ був не просто багатограним, він був на подив добрим та свідомим. Людина, яка не закінчувала вищих закладів, не був на високих посадах. Але він не зламався, бо мав мету. Мені здається, що варто подумати щодо нашого місця в житті, про те, що, можливо, саме ми є тими наступниками Ісуса Христа. Можливо, саме в наших руках потребує людство [1].

У Біблії ми можемо прочитати твердження Ісуса Христа, що злих людей не має, є нещасливі. Усі ми народжуємось будучи маленькими створіннями. Ми є чудом кохання – найвищої сили. Але чомусь будучи благословленими на добрі справи діти дорослішають і становляться вбивцями, злодіями, насильниками. Але ми ніколи не замислювались над тим, що такими вони стають не свідомо, а від безвихідності. Я не захищаю їх, просто кожен ситуацію треба розглядати з обох сторін. Необхідно розуміти психологію різних типів людей, тоді легше зрозуміти ситуацію. У когось немає рідної домівки, тож вони змушують красти; хтось безмежно злий на життя, яке відібрало близьку людину, тож ті стають вбивцями; хтось просто не може домогтися кохання, тож ті стають насильниками. Звісно, усе це не виправдовує цих людей, але хто знає, що було б, як би життя у них було б зовсім іншим. Вони є нещасливими, бо не мають гармонії з собою, з світом. Такі люди намагаються так виживати. “Злою” людина стає тоді, коли не бачить зацікавленості у собі. Коли прийшовши додому не відчуває потреби у собі, бо ніхто її не чекає, не бігає маленьке дитя, чи не дзвенить телефон без перестану, бо про неї забули, а можливо, навіть ніхто і не згадував. Людина стає агресивною, в очах немає того блиску, який є у інших. Щастя це така тонка річ, до якої дуже довго йдеш, а воно триває рівно секунду, але є такою насиченою, що розумієш, що заради цього варто жити.

У нещасливих людей усе навпаки. І ми говоримо, що вони злі, ні, вони просто нещасливі. Усі ми від Бога, а Бог-добро. Тож звідки взятися злій людині. Таких не має, є, ті, які не вміють бути щасливими. Щастя ж заключається у різному. Бачити усміхнені очі перехожих, насолоджуватися подихом осені, спостерігати за людьми, робити щось приємне для когось. Ощасливити когось і відчувати віддачу є безмежним щастям. Проблема

людей у тому, що ми не можемо відокремлювати моменти щастя із простих життєвих моментів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія філософії : підручник: у 2-х т. / В. І. Ярошовець, Г. Є. Аляєв, І. В. Бичко; За ред. В. І. Ярошовця. – К. : Видавничополіграф. Центр “Київський університет”, 2008. – 340 с.
2. Петрушенко В. Л. Тлумачний словник основних філософських термінів / В. Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во Львів.політехніки, 2009. – 264 с.

УДК 101.1

ФІЛОСОФСЬКІ МОТИВИ ЛІРИКИ ОМАРА ХАЙЯМА

Гавриленко О. М., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Обрана тема актуальна, тому що проблеми, викладені у творчості Омара Хайяма, залишаються дійсними і зараз. Розуміння цього питання необхідно для усвідомлення не тільки поезії, але й філософії Близького Сходу в цілому.

Реаліями сьогодення стало набуття популярності творчими здобутками поетів Близького Сходу, що приваблює читачів незвичністю та яскравістю іншої культури. Зокрема, став популярним Омар Хайям: широкому загалу добре відомі його вірші – рубаї, тобто чотири вірші, де римуються 1,2 та 4 рядки, а третій містить деякий висновок.

Класичний приклад його рубаї (доречи, цей та інші – у перекладі Германа Плисецького):

Много лет размышлял я над жизнью земной.

Непонятного нет для меня под луной.

Мне известно, что мне ничего не известно!

Вот последний секрет из постигнутых мной.

Зокрема, слід зазначити, що видатний митець ліричного слова добре знався на таких науках, як астрономія і математика. Він випередив європейських вчених років так на 500 (їхні праці не знали навіть цифри 0), створив календар, точніший за варіант теперішнього григоріанського: з 33-х річним періодом (7 високосних років по одному у 4 роки та 8-й раз – в 5 років) і у результаті пропадав тільки 1 день на 4,5 тисячі років.

Але нас цікавить дещо інше: яке відношення Омар Хайям та його рубаї мали до світової релігії – ісламу. Для ісламу Омар Хайям – не просто поет. Насамперед, це філософ, сатирик, суфій (суфізм – це школа внутрішнього прозріння, а не обговорення. Тобто, перетворення, розуміння, а не

заучування інформації, отриманої з інших рук. Те, що має відношення до просвітління, не може бути виражене словами. Тому суфії стверджують: “Те, що може бути висловлено, суфізмом не є”).

Наприклад, візьмемо таке рубаї:

Ты, всевышний, по-моему, жаден и стар.

Ты наносишь рабу за ударом удар.

Рай – награда безгрешным за их послушанье.

Дал бы что-нибудь мне не в награду, а в дар!

За такого характеру рядків консерватори ісламу не дарма ненавиділи богохульника Хайяма.

Також за вченням ісламу всі вчинки людини зумовлені Аллахом із самого початку. Але тоді, відповідно до цієї ж логіки, все зло у цьому світі через Всевишнього [1]:

Наполнил зёрнами бессмертный Ловчий сети,

И дичь попала в них, польсётся на зёрна эти.

Назвал он эту дичь людьми и на нее

Взвалил вину за зло, что сам творит на свете.

Або:

Зокрема, – саркастично вигукує Хайям, – може бути, вчинення гріха – це і є справжнє служіння Аллаху:

Если я напиваюсь и падаю с ног –

Это богу служение, а не порок.

Не могу же нарушить я замысел божий,

Если пьяницей быть предназначил мне бог!

Як бачимо, на перший погляд Омар Хайям – язичницький поет еротики і п'яниці, якого цікавить тільки вино і земні задоволення:

Несовместимых мы всегда полны желаний:

В одной руке бокал, другая – на Коране.

И так вот мы живем под сводом голубым

Полубезбожники и полумусульмане.

А також:

Принесите вина – надоела вода!

Чашу жизни моей наполняют года,

Не к лицу старику притворяться непьющим,

Если нынче не выпью вина – то когда?

На Сході немає суперечок щодо віршів Омара та їх значення: автор шанується як великий релігійний поет. Його вихваляння вина і любові являють собою класичні суфійські метафори: під вином розуміється духовна радість, любов – захоплена відданість Богові, а наповнена чаша означає завершення відміряного людині життя:

Благородство страданием, друг, рождено,

Стать жемчужиной – всякой ли капле дано?

Можешь всё потерять, сбереги только душу, –

Чаша снова наполнится, было б вино!

На думку Омара Хайяма, є люди, в яких вплив чуттєвого світу переважає над духовним початком. Ці люди не здатні до самостійної духовної діяльності. Вони повинні задовольнятися прямим, без роздумів і тлумачень, читанням Корану та хадисами, неухильно дотримуватися приписів шариату і релігійних авторитетів. Для таких людей загальнообов'язкове релігійне вчення – їхній життєвий хліб, бо вони не здатні зрозуміти внутрішній сенс священного писання. Нижчим душам не можна відкривати вищі таємниці релігії – езотеричне вчення.

Омар не виставляв свого знання напоказ, а завуалював його. Абсурдно ставитися до подібної людини як до бражника та нероби, тому що його глибокі вірші, що здаються на перший погляд поверхневими, вводять в оману і змушують задуматися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство): підруч. / за ред. М. І. Горлача. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 982 с.

УДК 123.1

ЛЮБОВ ЯК СПОСІБ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ

Бережєвська Ю. М., студент ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

У повсякденному житті ми часто зустрічаємося зі словами “вищі людські почуття”, “любов”, як правило вживаючи їх у досить вузькому сенсі. Часто ми говоримо про любов, як відносини між чоловіком і жінкою, як найбільш характерний прояв цього почуття. Суть і значимість цих відносин намагалися розкрити багато філософів протягом всієї історії існування людської думки: починаючи з античності і до сьогодення. Проте жодна епоха не змогла дати повного визначення поняття “любов”, відкриваючи лише окремі грані цього феномена людської душі.

Філософський аналіз феномену любові є, перш за все, аналіз формальних, “чистих” умов любові взагалі як людської здатності, як інваріанта, що залишається незмінним у різних культурних формах, в різних історичних епохах.

Складність і важливість любові обумовлені тим, що в ній зливаються в одне ціле і фізичне і духовне, індивідуальне і соціальне, особисте й загальнолюдське, зрозуміле і незрозуміле. Немає такого розвиненого суспільства, і немає такої людини, який був би не знайомий з любов'ю. Однак, що ж таке любов? Досить чіткого визначення ще не вдалося дати

нікому. І ця трудність з'являється перш за все через різноманіття видів і форм любові, бо любов'ю відзначена вся людська діяльність в усіх її проявах.

Можна говорити про еротичну любов та любов до самого себе, любові до людини і бога, любові до життя і до батьківщини, любові до істини і до добра, любові до свободи і влади. Виділяються також любов романтична, лицарська, платонічна, братська, батьківська. Існують любов-пристрасть і любов-жалість, любов-потреба і любов-дар, любов до ближнього і любов до дальнього, любов чоловіка і любов жінки [1].

Однак в нашому поколінні, молодь під поняттям любові розуміє її, як найщиріші відносини між чоловіком і жінкою.

Любов – одне з фундаментальних властивостей людської істоти. Таких же, як совість, розум, честь, свобода. Любов – це буттєве визначення людини, оскільки вона не має жодних зовнішніх причин для свого існування. Не можна пояснити виникнення любові за допомогою якої-небудь причини (наприклад, краси, розуму, сили тощо), бо якщо такі причини дійсно зіграли свою роль, то ніякої любові немає, а є лише її імітація. Завжди знайдуться сотні, тисячі людей більш красивих, розумніших, більш сильних, і незрозуміло, де критерій вибору, чому я зупинився на цій людині, а не на іншому. Люблять не за щось, люблять, тому що люблять, хоча психологічно любов завжди пояснюють конкретними причинами, і люблячий щиро вірить в те, що його бранець найкрасивіший та розумний. Людина любить тому, що не може не любити, навіть коли виявляється, що коханий насправді не володіє особливими достоїнствами. Але люблячому часто немає до цього справи, його душу переповнює величезна енергія, що вимагає виходу. Він знаходиться в стихії любові, в якій не тільки творить сам себе як людину, але і намагається творити інших. У цьому сенсі любов до ближнього, до людини є творчість, випромінювання творчої енергії. Інтенсивність любові, отже, пояснюється і визначається не стільки предметом любові, скільки здатністю любити. Любов не пояснюється фізичними, фізіологічними, психологічними умовами людського існування. Немає законів природи, за якими ми повинні любити один одного [2].

Часто люди розуміють, що живуть тільки тоді, коли кохають, що тільки любов вириває їх з монотонної механічної повторюваності повсякденного побуту. Любов, як і всі фундаментальні вираження буття людини таємниця. Таємниця в філософському сенсі – це не те, що десь заховано не те, що рано чи пізно можна відкрити; таємниця – це те, що лежить на поверхні, всім видиме і тим не менш недоступне. Людині ніколи не випробував почуття любові, марно пояснювати, що цетаке. Якщо полюбить – дізнається.

Також в стосунках між жінкою і чоловіком виділяють еротичну любов. В. Соловйов зводить еротичну любов на вершину ієрархії і говорить про те, що “і у тварин, і в людини статеві любов є вищий розквіт індивідуального життя”. Але якщо у Соловйова еротична любов, при всій її значимості, не поширюється на інші види любові, то З. Фрейд максимізує це поняття і в усіх формах дружніх і любовних стосунків, у всіх прихильності, чи то до себе, до

батьків або до батьківщини, бачить одне сексуальне джерело. Вчення Фрейда сприяло поширенню спрощеного поняття, як будь-яка любов – це еротична любов. Рене Декарт у трактаті “Пристрасті душі” (1649) стверджує, що “любов є хвилювання душі, викликане рухом духів”, який спонукає душу добровільно з’єднатися з предметами, які здаються їй близькими”. Любов за Гоббсом, Локка і Кондільяка – цесильне бажання приємного, та йгоді.

Кожний філософ писав та вважав по своєму, в принципі як і кожна людина для себе визначає що для неї є любов, та кожний по своєму познає істину цієї любові. Я вважаю що “любов” – початок всіх початків. Ніхто не може точно знати, коли відвідає його це почуття. Але вона змінює на краще або кидає у прірву назавжди.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петрушенко В. Атрибутивні риси свідомості / В. Петрушенко // Філософська думка, 2007. – № 10. – С. 3-18.
2. Соколова О. Генеза розуміння феномена свідомості / О. Соколова // Філософська думка, 2008. – № 3. – С. 109-122.

УДК 159.964.21

РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ

Деревянко А. О., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Історія – це складний і багатогранний процес, що має внутрішню логіку і розвивається на основі своїх законів, але разом з тим історія – продукт діяльності людей, кожен з яких переслідує свої цілі та інтереси. Таким чином, історія являє собою єдність об’єктивного і суб’єктивного, тобто, з одного боку, розвивається вона незалежно від волі і бажань людей, а з іншого – вона є їх історія.

Питання про те, хто створює історію, завжди знаходилося в центрі уваги філософії та історії. Так, філософ Н. К. Михайлівський стверджував, що вирішальна роль в історії належить героєві: “називати людину, що захоплює своїм прикладом, масу на хороше або погане, шляхетне або підле, розумне або безглузде”. Інший російський філософ – П.Л. Лавров – писав, що історію творять особистості, і вони можуть її на свій розсуд повернути в будь-яку сторону і що “прогрес людства лежить виключно на критично мислячих особистостях: без них він, безумовно, неможливий”. Якщо особистості є головними двигунами людства, то вони і створюють нові моделі товариства і реалізують їх у своїй практичній діяльності. На них покладалася вся надія вирішення складних соціальних та економічних

завдань. Причому з приходом нового, історія починала заново переписуватися, її зводили до політичної історії, де більшість людей – рядові особистості, представники народної маси. Скільки на землі дорослих і нормальних людей – стільки й особистостей [1].

Роль особистості в історії надзвичайно велика. Вона може впливати на перебіг історичних подій, зумовлювати їх прискорення чи уповільнення. Видатні особистості, як правило, згуртовують навколо себе маси, запалюють їх передовими ідеями, організовують як суспільно творчу силу. Людина є єдиним творінням у світі, яке усвідомлює свою смертність, тому її життя для неї самої виступає як проблема. Для людини, як істоти, що воліє мислити, творити, думка про смертність власного існування є нестерпною, якщо не знайдений духовний зміст цього існування. Проблема сенсу життя виникає як потреба певного виправдання власної присутності в світі, своєї долі та призначення.

Розуміння ролі особистості в історії залежить від змісту, який вкладається в її визначенні. Отже, якщо “індивід” є констатацією й означенням людини як елемента соціальної статистики, то особливості людини як “індивідуальності” і як “особистості” є принциповими для розуміння ролі останньої в історії. Рівень індивідуальності є такою якістю особи, яка полягає в її прагненні до пізнання загальнозначущих істин. Історична ж особистість характеризується тим, що присвячує своє життя практичній реалізації таких істин.

Класичні концепції ролі особистості в історії базувалися на суперечці про те, що визначає роль особистості в історії – розум чи почуття. Така постановка питання була не менш безпідставною, ніж висування в якості визначальної ролі особистості в історії “факторів”, які зводилися до різних областей індивідуальної свідомості. Але особистість є цілісною істотою. Її потужність залежить не від її сліпих поривів і не від раціональної холонокровності, а від гармонічного сполучення того й іншого. Не випадково в “Філософії історії” Гегель стверджував: “Ніщо велике в історії не здійснювалося без пристрасті”, а Оноре де Бальзак писав про великих людей так: “Усі великі люди народжуються в утробі певного століття, але під їхньою оболонкою б'ється вселюдське серце”.

Російський філософ Г. В. Плеханов при розгляді ролі видатних особистостей головну увагу звертає на суспільні умови. Щоб людина, що володіє відомим талантом, стала великою, необхідні, принаймні, дві умови: по-перше, його талант повинен зробити його більш відповідним суспільним потребам епохи. Якби Наполеон замість свого військового генія володів музичним даруванням Бетховена, то він, звичайно, не став би імператором. По-друге, існуючий суспільний лад не повинен змусити дорогу особистості, що має дану особливість, потрібну і корисну саме в цей час: “Великих людей створюють великі часи”, – сверджує Плеханов.

Карл Ясперс вважав, що видатною особистістю є та, “яка відчуває свою відповідальність за свободу інших”. Державний діяч, стверджує німецький

філософ, “особистість, що позбавляє свободи інших, не є великою особистістю”. Цезар, на думку Ясперса, не є великою людиною, так як він ліквідував республіку і встановив диктатуру. Якщо виходити з цієї точки зору, то жоден диктатор не може вважатися великою людиною, бо він завжди обмежує свободу в ім’я досягнення спільних цілей. Зате видатними виявлялися безвольні і нерішучі індивіди, що приводять державу або до кризи, або до повного краху. Парадокс історії полягає в тому, що як раз при діяльності диктаторів, як правило, держава досягає великих економічних і політичних успіхів [2].

Тож існують різні відповіді на питання про те, кого вважати великою особистістю. Одні більше уваги звертають на історичну необхідність її появи та на виконання завдань всесвітнього значення, інші – на облік громадських інтересів, треті – на реалізацію свободи. Усі точки зору аніскільки не суперечать одна одній, за умови, якщо їх розглядати не абстрактно, а в конкретно-історичних ситуаціях.

Отже, історичний процес складається з життєдіяльності людей. Вони працюють, виробляють матеріальні і духовні цінності. Вони передають ці цінності, а також традиції, звичаї, культурні досягнення з покоління в покоління. Інакше кажучи, народ – суб’єкт історії. Але в цьому нескінченному процесі історії особистість відіграє певну роль та виконує ті чи інші функції, які залежать від займаного нею в Товаристві становища. Особливо велика роль індивідів. Їхні дії та вчинки впливають на долі мільйонів людей, на устрій світу і міжнародні відносини. І якщо вони працюють на благо народу, вирішують історичні завдання по реалізації соціального прогресу, на гуманізації суспільства, то такі діячі залишаються в історії як видатні особистості, і народ їх пам’ятає завжди.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Малахов В. Людина в боротьбі за буття / В. Малахов // Філософська думка, 2010. – № 2. – С. 158-162.
2. Тульчинский Г. Л. Новая антропология: личность в перспективе постчеловечности / Г. Л. Тульчинский // Вопросы философии, 2009. – № 4. – С. 58-71.

УДК 101.1

**ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ФІЛОСОФ**

Мосінзова Ю. А., студент групи ЗЕД 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

“Він мав змогу лишитися в Європі в сузір’ї найученіших людей свого часу й читати лекції в тамтешніх університетах, міг виїхати до столиці Російської імперії, як це робило багато видатних людей України, і стати в ній осипаним почесними державним мужем. Він цього не зробив, бо те було не в його характері і просто не поєднується з його людським образом”. Позиція Г. Сковороди і вся лінія його життя продиктовані патріотичними переконаннями, відлуння яких вчуваємо ось у цих словах: “Русь не руська бачиться мені диковинкою, подібно до того, коли б народилася людина з риб’ячим хвостом або з собачою головою... Всяк мусить пізнати свій народ і в народі себе. Чи ти рус? Будь ним... Чи ти лях? Ляхом будь. Чи ти німець? Німечествуй. Француз? Французуй. Татарин. Татарствуй. Все добре на своєму місці і в своєму образі, і все красно, що чисто, природно, що не є підробкою, не перемішано з чужим по роду...” [2].

Постать Григорія Сковороди ось уже третє століття викликає великий інтерес і захоплення. Ми пишаємося, що наш земляк-українець дивував своєю універсальною обдарованістю, глибокими знаннями багатьох великих людей своєї епохи і наступних часів. Його філософські погляди вивчають і сучасні вчені, знаходячи в них багато важливого для нас.

Постать Григорія Сковороди в українській літературі є однією з найпомітніших. Він був звичайною людиною – і став творцем людських душ, він був мандрівником – і пам’ятає земля сліди його ніг, він був мислителем – і досі люди знаходять у його творах щось незвичайне для себе, він сіяв духовну культуру – і проросли зерна, посіяні ним. Він був народним філософом.

Звертаючи увагу на проблеми, яких торкався Г. Сковорода у своїх філософських та літературних творах, можна дійти висновку, що їхнє основне спрямування зводиться до дослідження людини, її існування. Науку про людину та її щастя Сковорода вважав найважливішою з усіх наук. Міркування щодо цієї проблематики у Сковороди мають релігійно-філософський характер, вони невідривне пов’язані із зверненнями до Біблії та християнської традиції, а тому спираються на головні християнсько-світоглядні категорії: любов, віру, щастя, смерть та ін. Шляхом міркувань про них філософ шукає відповідь на питання, ким є людина, який зміст її життя, які основні грані людської діяльності. Не втративши авторитету проповідника та вчителя, Сковорода, прагнучи навчити як власним

прикладом, так і словом, закликав почати філософське освоєння світу з простого: пізнати віру та любов у всій їхній повноті, бо це і є пізнання людини. Поділяючи світ надвоє – на істинне та тлінне, віддаючи перевагу Вічності, Богу, Сковорода по суті пропонує подвійне співвідношення духовного та тілесного. Він вважає, що буквальный аспект розуміння віри та любові складається у повсякденній буттєвій необхідності цих понять. Людина без віри може піднятися до найвищих вершин. Але прозрівши, здобувши віру, вона опиняється перед усвідомленням їх мізерності. Там, де кінчаються межі розуму, починається віра. Буквальне тлумачення положення про необхідність і нерозривність любові та віри обумовлене усвідомленням Сковородою неможливості існування людини у звичайному світі поза цією єдністю [2].

“Скрізь любов та віру людина пізнає себе”, – твердить Сковорода. Принцип “Пізнай себе”, як відомо, не вперше з’являється у Сковороди. Пріоритет у цьому плані, звичайно ж, належить Сократу. Але принципово новим у Сковороди є те, що він не просто стверджує думку про необхідність пізнання природи людини, а звертає увагу на пізнання природи людської душі з урахуванням чинників її формування – віри, надії, любові. Більше того, мислитель іде ще далі, він розглядає віру і любов не тільки як підґрунтя душі, а й як органічний прояв духовності людини, а причиною цього прояву є, як він вважає, насамперед природні прагнення людини [1].

Григорій Сковорода своїм власним життям утверджує оригінальну думку, що заклик “пізнай себе” – це не тільки вираження необхідності пізнання людської душі, а й вказівка основного шляху цього пізнання. А суть її в тому, що найкраще себе може пізнати сама людина, бо шлях пізнання – це не тільки раціональне осягнення людського життя, це насамперед переживання його. Мабуть, тому Г. Сковорода прагнув самотності, бо найвищим щастям він бачив досягнення глибин власної душі.

Філософія Григорія Сковороди – це джерело справжнього гуманізму та співчуття людині. Вона змушує замислюватися над важливими питаннями життя. Філософа турбують вічні теми, які існують з часів виникнення людства. Він знаходить відповіді на багато запитань і ділиться ними з кожною людиною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнко, М. П. Требін. – К. : Центр навчальної літератури, 2008.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій : навч. посіб. – 5-те видання / В. Л. Петрушенко. – Львів : Новий світ-2000, 2007. – 160 с.

РОЗДУМИ ПРО СЕНС ЖИТТЯ

Камашев А. В., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Сенс буття – одна з найважливіших і центральних проблем філософського світу, яка не давала спокою мислителям уже декілька тисячоліть. Досліджуючи цю проблему, філософи намагаються дати відповідь на одвічне питання призначення людини, мети її існування. С свою чергу це потребує відповідей на декілька питань, відповівши на які людина зможе повністю відкрити для себе цю таємницю.

Існує дуже багато гіпотез філософів різних епох. Так давньогрецький філософ Арістотель казав, що все що людина робить, все це покликано на досягнення щастя. На мою думку, це певною мірою суб'єктивне твердження, так як щастя також є проблемним поняттям і для кожного воно має своє значення. Але все ж таки, що можна назвати сенсом життя? Служіння ідеології або релігії?

Навіщо комусь самому шукати життєві цінності, формувати переконання, якщо можна просто стати поплічником певної, уже сформованої ідеології. Людина по природі істота дуже лінива, тому хапається за все, що може полегшити її життя. Служіння богам, вищим силам? В цьому разі людина не може сама пояснити мету свого існування і повністю довіряє вищим силам, яким і прагне служити. Існує багато релігій, але всіх їх об'єднує, що земна людина є тільки проміжною ланкою життєвого шляху, кожна релігія дає чіткі вказівки в які і вкладено поняття про сенс життя для того, хто є їх прихильником [2].

Та все ж таки ці твердження також не є головними для всіх, а в теперішньому інформаційному суспільстві люди все рідше звертаються до духовного, зараз все більше утверджується культ особистості, де кожна людина розглядається як носій ідей, як самостійна потужна сила, яка не завжди повинна наслідувати чужі думки, щоб бути шанованою.

Що штовхає людину до дій, навіщо ми існуємо в цьому світі. Я вважаю, що кожна людина починає задумуватися про сенс життя, хоча в кожного ці роздуми з'являються у різному віці. Я не думаю, що наше життя є абсурдним, так як кожен існує задля чогось, часто навіть не розуміючи задля чого. За своє життя людина дає відповіді на безліч питань і часто відповідаючи на одне питання, людина відразу отримує інше. Інші люди і ти сам. Але так як питань є безкінечна кількість, то повністю ти не будеш задоволений ніколи. Людина має обмежену кількість часу але повинна дати свої відповіді і переможе не той, хто дасть відповідей на більшу кількість

питань, а той хто дасть відповіді на найважливіші питання. Для кожного вони свої.

Людина завжди шукає відповіді на низку питань, відповідаючи на них стає сильнішою, розвивається у всіх тлумаченням цього слова.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Добронравова І. С. Новітня західна філософія науки : підручник / І. Добронравова, Т. Білоус, О. Комар. – К. : Парапан, 2006. – 216 с.
2. История и философия науки : учебное пособие. – СПб : Издательство СПб университета, 2010. – 152 с.

УДК 123.1

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ

Ніцак С. В., студент групи ЗЕД 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Процес соціально-культурної трансформації передбачає набуття українським суспільством нової якості не лише в усіх сферах функціонування соціуму, але, що сьогодні більш актуальне, у формуванні світоглядних орієнтирів особистості. Цей процес обумовлений низкою факторів. Можна виділити дві основні групи факторів еволюції світогляду – природні (фізіологічні, географічні, вікові, стан здоров'я) та соціальні (історія, тип соціальності, рівень технологічного розвитку, ідеологія, рівень освіти, етнокультурні чинники, суб'єктивний внутрішній світ людини, індивідуальний “життєвий досвід”, соціальна активність, особисті смаки та уподобання) в межах об'єктивно-суб'єктивних координат.

Суспільство через набуті властивості історичного “ми” постійно чинить вплив на індивіда через свої структури, інституції, мову, символіку та інші “внутрішні” закони. Загальновизнаною є відсутність індивідуального вибору (свободи волі) у первісному соціумі для людини. К. Юнг висловив та довів думку про існування більш глибокого шару в структурі особистості, яким він назвав колективним несвідомим.

Географічний фактор визначається наявністю колонізованої території – предметом володіння господарів та предметом зазіхання, “ласий шматок” для сусідів та суб'єктів глобалізації на сучасному етапі. Світоглядні особливості географічного положення об'єктивно сприяли формуванню уявлення про хиткість та нестабільність оточуючого світу людини, відсутності цілісності уявлення про Батьківщину, прагматизм у стосунках з сусідами. Поділ України на Захід та Схід з відмінними ідентичностями –

вагомий чинник впливу на формування світоглядних орієнтацій українця. Ми вважаємо, що саме такою, “роздертою”, сприймають українську державу деякі громадяни та представники міжнародної спільноти. Закріпленню цього образу країни сприяє і протистояння політичних еліт. Значний потенціал географічного розташування, наявності корисних копалин та історично сформованих економічних зв’язків не використовується в повній мірі Україною.

Одним із факторів формування світогляду людини виступає її матеріальне становище. В залежності від наявності або відсутності матеріальних благ, світоглядні орієнтації людини та моделі поведінки змінюються. Розбіжність позиції еліти й маси позначається в різноманітних формах: явному або неявному опорі, інформаційних бар’єрах. Проблемою є можливість та здатність отримувати та використовувати досвід багатьох народів, різних верств населення. Виникають області соціокультурної невідповідності еліти і значної частини суспільства. З переходом суспільства до відтворюючого господарства на перший план виходять соціальні фактори еволюції світогляду людини. Суспільний розподіл праці починає висувати вимоги до членів соціуму. Він потребує від людини відповідності штучно створеним стандартам та диктує набір корисних для нього функцій. Колективне несвідоме, яке представляє собою архів слідів пам’яті людства, виражає думки та почуття, які є результатом спільного емоціонального минулого. Як говорив сам К. Юнг, в колективному несвідомому міститься весь духовний спадок людської еволюції, який відродився в структурі розвитку кожного індивіда. Саме ці вимоги формують світогляд людини. Необхідність та здатність створювати матеріальні ресурси, які б гарантували виживання та продовження роду, оновлення стилю життя та образу суспільства вимагає багато енергії, що породжує в певній мірі хаос. На нашу думку, у хаотичних змінах суспільства потенційно стають можливими незвичні комбінації елементів, стереотипи соціальної поведінки розхитуються, еволюціонують. Таким чином з хаосу поступово вибудовується новий характер буття [2].

У формуванні світоглядних орієнтацій особливе місце належить зараз та належатиме в майбутньому освіті як системі закладів та процесу здобуття знань. Істотною умовою в даному випадку виступає здатність людини реалізувати свій освітній потенціал. Я вважаю, що реалізувати його можна двома шляхами. Перший шлях полягає у наданні пріоритету соціуму, колективності, загальному стосовно індивіда. Домінуючі позиції тут займають процеси зовнішньої зумовленості життєдіяльності особистості. Другий шлях – визнання безумовної вартості індивіда, пріоритетності його інтересів у співставленні з інтересами спільностей.

Хиткість економічного та соціального життя об’єктивно спонукає народ до пошуку джерел стабільності, таких як наука, освіта, духовне об’єднання. Важливим фактором формування світогляду людини виступає її суб’єктивний внутрішній світ: ментальність, знання, воля, цінності, ідеали,

тощо. “Життєва мудрість” здобута як синтез знань, цінностей, практичного досвіду та результатів цього досвіду виливаються у систему фільтрів поглядів та поведінки, які керують людиною у різних ситуаціях. Ці норми відрізняються в різних ситуаціях, співтовариствах та при реалізації різноманітних практик. Отже, постійні зміни закладають основи якісно нового нормативного стану людини та суспільства в цілому, що дозволяє їм обом вийти на якісно новий рівень розвитку.

Чинником формування світогляду виступає, також, соціальна активність людини. Зміна умов життя та виживання, особисті проблеми, фізичні загрози досі є факторами, що спонукають людину до дії. Можливість вибору громади, соціального оточення та прийомів власної актуалізації – “подарунок” глобалізації світові. При чому, соціум може бути як реальний, так і віртуальний. Соціальна активність людини змінює характер її ставлення та сприйняття влади. Держава сприймається як структура, що надає права та обов’язки, перелік яких чітко визначений Конституцією. Також на світоглядні орієнтації українця впливають такі фактори: трансформація українського соціуму; процес глобалізації та формування нового світового порядку; зростання рівня світоглядної свободи та духовних пошуків індивіда [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство) : підручник / За ред. М. І. Горлача. – К. : ЦУЛ, 2008. – 982 с.
2. Тофтул М. Етика : навчальний посібник / Михайло Тофтул; Ред. О. З. Лебедева-Гулей. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – 414 с.

УДК 316.6

БІОЛОГІЧНЕ І СОЦІАЛЬНЕ В ЛЮДИНІ

Романчик М. В., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Останнім часом все частіше піднімається питання, чого в людині проявляється більше – біологічного чи соціального. Дехто вважає, що людина – це соціальна істота, яка вже давно відмовилася від усього біологічного. Для когось людина спроможна лише задовольняти свої біологічні потреби. Інші сприймають її як поєднання біологічного та соціального.

Людина – частина природи, має біологічні властивості. Водночас вона – істота соціальна, є носієм суспільних характеристик і поза суспільством як

людина не існує. Звідси й виникає проблема співвідношення біологічного та соціального в людині.

З погляду сучасної науки й наукової філософії сутність людини (тобто те, що визначає її специфіку, відмінність від інших живих істот) соціальна, але необхідно визнати наявність, значення й відносну самостійність її біологічної природи. Вчені вважають, що біологічне в людині “зняте” соціальним. Це означає, що воно (це біологічне начало) перетворене, значною мірою підпорядковане соціальному, але не усунуте, зберігається, утворює з соціальним діалектичну єдність.

Безперечно, людина, з одного боку, – це частина природи, вона належить до вищих ссавців, особливого виду *Homo sapiens*. Кожний людський індивід біологічно унікальний, має неповторний набір генів, отриманих від батьків. Однак, як і будь-який біологічний вид, людина характеризується певною сукупністю видових ознак. Кожна із них може змінюватись в досить значних межах під впливом різних, у тому числі і соціальних факторів. Наприклад, згідно із науковими дослідженнями середня тривалість людського життя становить 80-90 років, це за умови, що людина має нормальну, здорову спадковість, відсутні інфекційні та інші хвороби тощо, але історичні факти свідчать, що ця цифра здатна змінюватися під впливом соціальних умов життя. Адже відомо, що середня тривалість життя відчутно змінювалася протягом певного історичного проміжку. Так, у прадавності вона дорівнювала 20-22 роки, у XVIII ст. – 30 років, у першій половині XX ст. у Західній Європі – 56 років, а на кінець століття в найбільш розвинених європейських країнах – 75-77 років [1].

Біологічними ознаками людини є будова її тіла, колір шкіри, волосся, здатність засвоювати різні види їжі, опановувати мову в ранньому віці. Біологічно обумовлена також тривалість дитинства, зрілості та старості, період репродуктивного віку жінок. Значною мірою біологічно обумовлена обдарованість людей у різних сферах діяльності – співі, музиці, живописі тощо.

Кожна людина є унікальною та неповторною, не схожою на інших. Але сутність людини далеко не визначається лише біологічними ознаками, біологічне не головне в ній. Це лише основа становлення людини як суспільної істоти. Визначальним у людині є соціальне. Людина є невід’ємною частиною суспільства. Саме суспільство формує індивіда як людину. В людині не лише відтворюється суспільне, а й навпаки, в суспільстві і людина реалізується як людина. Свідомість та мислення людини виникають лише в процесі існування в суспільстві. Адже на основі суспільного буття виникають і реалізуються матеріальні та духовні потреби, які визначають сутність людини.

У процесі з’ясування ролі біологічного та соціального в становленні та розвитку людини інколи спостерігається перебільшення значення того чи іншого фактора, в результаті чого з’явилися різноманітні концепції. Одна із них – це так звана біологізаторська, прибічники якої абсолютизують роль

природних, біологічних начал у людині. До цієї концепції належать, зокрема, расизм та соціал-дарвінізм. Протилежною біологізаторській є соціологізаторська концепція. Вона принижує біологічне в людині, зневажливо ставиться до людської індивідуальності, як до чогось другорядного, надає абсолютний пріоритет соціальному. Прихильники цієї концепції вважають, що людиною можна безмежно маніпулювати задля досягнення певного соціального ідеалу.

Проблема співвідношення біологічного і соціального начал у структурі особистості людини є однією з найскладніших і дискусійних у сучасній філософії.

Якщо розглядати біологічне і соціальне в людині за А. Маслоу, то ядро особистості утворюють гуманістичні потреби в добрі, моральності, доброзичливості, з якими народжується людина і які вона може реалізувати за певних умов. Однак, ці потреби в самоактуалізації задовольняються лише під час задоволення інших потреб і передусім фізіологічних. Більшості ж людей не вдається досягти задоволення навіть нижчих потреб. Ієрархія потреб, згідно з А. Маслоу, охоплює: фізіологічні потреби; потреби в безпеці; потреби в любові й прихильності; потреби у визнанні та оцінці; потреби в самоактуалізації – реалізації здібностей і талантів.

Одним із найслабших положень у теорії А. Маслоу є те, що дані потреби знаходяться у заданій ієрархії і “вищі” потреби (наприклад, в самоактуалізації) виникають лише після того, як задовольняються більш елементарні, наприклад, фізіологічні потреби. Не лише критики, але і послідовники А. Маслоу доводять, що дуже часто потреба в самоактуалізації домінує і визначає поведінку особистості, незважаючи на те, що її фізіологічні потреби залишилися незадоволеними [1].

На основі вищесказаного можна зробити висновок, що в людині присутнє як біологічне, так і соціальне. Кожна людина в тій чи іншій мірі проявляє себе як біологічна, так і соціальна істота. Відмовившись від чогось одного вона не зможе бути повноцінною частиною суспільства. З психологічної точки зору біологічне і соціальне в сучасної людини є нероздільним одне від одного. Навіть, якщо брати до уваги піраміду потреб А. Маслоу, вона включає в себе як біологічні, так і соціальні потреби. Людина – це органічна єдність соціального і біологічного.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Причепій Є. М. Філософія : підруч. / Є. М. Причепій., А. М. Черній. – К. : Академія, 2005. – 435 с.

УДК 159.9.01

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЛЮДИНИ

Тимошенко А. А., студент групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Впродовж життя людина формує своє розуміння світу, свій підхід до дійсності і до свого місця в ній, а також всебічну уяву про себе. Система поглядів на світ, що включає знання, оцінки, ідеали, переконання, які визначають загальне розуміння світу, життєву позицію та поведінку людини називається світоглядом.

Світогляд є складною суб'єктивно сформованою системою поглядів, переживань, почуттів, і відрізняється своїми особливостями у кожної людини, тому можна виділити, в залежності від ступеня адекватності сприйняття дійсності, реалістичний, викривлений або фантастичний; егоїстичний або альтруїстичний; оптимістичний чи песимістичний світогляди.

Формування світогляду не проходить в одну мить. Це тривалий процес, котрий починається з моменту народження дитини і може закінчитися як у період юності, так і наприкінці життя. Світосприйняття людини може змінюватися протягом її життя, під дією різних факторів. Так, ще в дитинстві, під час процесу виховання – системи заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості, дитина вчиться розрізняти красу та огиду, добро і зло, правду і кривду. Ціннісним орієнтиром з малих літ для дитини виступають її батьки, на дії котрих в майбутньому дитина орієнтуватиметься. Саме вони закладають змалку ті ідеали, норми та переконання, котрі дитина приймає як реалії життя.

Важливим фактором впливу на розвиток та формування світогляду є сімейне виховання. Саме воно є найважливішою сходинкою становлення та розвитку життєвих позицій у житті людини. Сім'я, поведінка батьків та духовні цінності рідних – те, що дитина з малих літ сприймає як нормативи життя. Матір, батько, бабусі, дідусі, сестри, брати та інші члени родини є прикладом для дитини. Саме їх поведінка стане для неї орієнтиром на все життя [2].

Що ж таке дитина?! Це своєрідний механізм, комп'ютер, котрий вивчає все, запам'ятовує, записує на свій “жорсткий диск”, та в майбутньому відтворює ту модель поведінки, котра була звичною для нього змалку. Відомо, що дитина від дня свого народження і до трьох років сприймає та обробляє стільки інформації, скільки не отримує навіть протягом життя від трьох років та до кінця своїх днів. Звісно, в дитинстві це не є свідомими діями, проте, вони є суттєвими, адже наше “it” (від англ. – воно, підсвідоме)

на думку Фрейда є навіть більш важливим для подальшого розвитку людини. Саме воно відповідає за більшу частину наших вчинків, за нашу поведінку та свідомість.

Розглянемо декілька прикладів, використовуючи праці дослідження психоаналізу відомого австрійського психолога минулого століття З. Фрейда.

Існує не один приклад виникнення та розвитку неврозу з подальшим психозом у дитини, яка росте у неповноцінній або неблагополучній сім'ї. Так, дитина, спостерігаючи як її батько спивався та бив матір, отримувала певні психічні травми, розлади нервової системи, котрі згодом, частіше у підлітковому віці, виражалися через агресію та копіювання (у психології дане явище ще називається "ефектом заміщення") поведінки батька. Така людина, як показує практика, частіше за все стає соціопатом з маніакальними замашками. Її психологічні розлади безпосередньо мають вплив на підсвідомість, а, отже, й на формування світогляду.

Отже, коли дитина, яка змалку росте без любові та виховання, спостерігає лише насильство та грубість, то вона не зможе стати повноцінною особистістю. Отримуючи численні психологічні травми раз за разом, в її свідомості все частіше формується думка про те, що вона не є бажаною, що світ жорстокий, що життя не має сенсу, що вона нікому не потрібна і т.п.

Дитина копіює в майбутньому поведінку батьків, адже, для неї найціннішим є той досвід життя, котрий вона отримала змалку. Оскільки вона змалку дивилася на взаємовідносини батьків, які, в свою чергу, є найбільш авторитетними в очах дитини, вона підсвідомо вважала, що це і є нормою, і в цьому немає нічого поганого. Саме через це частіше за все вбивці та маніяки не вбачають у своїх діях нічого протиправного чи ненормального.

Отже, виховання в сім'ї, атмосфера в якій дитина знаходиться змалку та взаємовідносини між членами родини – є вирішальними факторами у формуванні світогляду особистості, самовираженні дитини та її подальшому соціальному розвитку.

Друга стадія формування світосприйняття – соціалізація індивіда. Не менший вплив на формування світогляду має оточуюче середовище, оточуючі нас люди.

Те, яким буде цей ідеал залежить від багатьох факторів, які формуються під впливом різних аспектів життя. Змалку ідеалом такої особистості є батько й мати, пізніше, коли дитина дорослішає і поступово починає вирішувати в першу чергу для себе яку ланку в соціумі вона займає у неї з'являється зовсім інші кумири та ідеали. Потрапляючи у певну компанію, в якій існує гармонія та усіх членів якої об'єднує спільна ідеологія, ми починаємо піддаватися впливу і саме через це відбувається зміна пріоритетів та перегляд життєвих, моральних цінностей. Ми потрапляємо в середовище, котре так чи інакше має значний вплив на духовному рівні [1].

Наприклад, людина, потрапивши у середовище наркоманів та п'яниць, під їх впливом стає однією з них, проте, потрапивши у середовище людей, котрі займаються спортом та ведуть здоровий спосіб життя, вона ставить для себе на перше місце пріоритети стати спортсменом та досягти чогось у житті.

Підбиваючи підсумки усього вищевикладеного, можна стверджувати, що сімейне виховання дійсно має значний вплив на формування світогляду людини, проте, пізніше, під час періоду соціалізації людини, з'являються й інші значні фактори впливу, котрі можуть змінити як закладені змалку ціннісні орієнтири, так й світосприйняття людини в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кармин А. С. Философия / А. С. Кармин, Г. Г. Бернацкий. – СПб: Знание, 2001. – 485 с.
2. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство): підруч. / за ред. М. І. Горлача. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 982 с.

УДК 123.1

ВПЛИВ ФІЛОСОФІЇ НА ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ

Човага С. В., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Найбільш вагомим елементом духовного світу людини виступає її світогляд. Він формує внутрішню мотивацію активності людини з урахуванням її соціальних якостей як індивіда.

Світогляд – це основа духовної культури особистості. Основну частину своїх вчинків і дій людина осмислює і оцінює, а світогляду, у цих процесах, належить вирішальна роль. Світогляд людини постійно змінюється від рівня розвитку суспільства: науки, культури, релігії тощо. Найповніше цей вплив можна побачити, якщо прослідкувати етапи розвитку суспільства від давнини і до сьогодення [1].

Протягом багатьох тисячоліть в духовному житті первісного суспільства панував міфологічний світогляд. Синкретична культура того часу ґрунтувалася на міфах, які передавалися з покоління в покоління і в яких розповідалося про походження світу, тварин, людей, про діяння богів. У них описувалися події, що відносяться до минулого, але мають вирішальне значення для сьогодення. Нерозвиненість мови, відсутність можливостей висловити абстрактні поняття, невміння древніх людей розрізняти зв'язки між частинами цілого свідчить про те, що світогляд того часу був слабо

систематизованим, включав в себе значну частку образних і емоційних компонентів.

Міф представляв собою не тільки розповідь. Через обряди, в яких відтворювався і передавався його зміст, він був органічно включений в життя людей. У міфі відбивалося єдність роду. У ньому закріплювалися всі норми поведінки людей. Чужий міф, в який не могли бути присвячені члени роду, не міг мати для них жодного значення. Відображаючи традиції роду, міф не мав потреби в перевірці. Індивідуальний досвід був не в змозі якось впливати на нього. Поза своїм родом людина існувати не могла. Тому традиційність “міфологічного” мала життєво важливе значення для первісного суспільства.

Видатні давньогрецькі філософи Платон, Аристотель вважали, що людей філософствувати підштовхнуло здивування.

У міру розпаду міфологічної культури світоглядні аспекти духовного життя суспільства стали концентруватися на виникаючій в цей час особливій формі світогляду – філософії. І з тих пір систематично розвинений і обґрунтований світогляд став створюватися на її основі. Але це зовсім не означає, що в інших сферах культурного життя суспільства (наука, література, мистецтво, релігія тощо) не формувалося світоглядно цінне знання. Однак у них воно виникало в контексті спеціальних завдань відповідних видів людської діяльності, в їх мові тощо. І, звичайно, воно не могло бути ні систематизованим, ні в достатній мірі обґрунтованим.

В історії європейської культури прагнення до раціонально обґрунтованого світогляду виявилось найбільш чітко в Стародавній Греції. Тут народилася філософія як вид теоретичного, доказового і систематизованого роздуму над світоглядними проблемами.

Світогляд середньовічної Європи склався в результаті синтезу християнства і античної культури. Його формування супроводжувалося інтенсивною взаємодією численних релігійних вірувань, що привело в підсумку до виникнення наднаціональної світової монотеїстичної християнської релігії [1].

Як відомо, процес адаптації давнього світогляду до нових засад, що їх принесло християнство, був тривалим, суперечливим і, зрештою, незавершеним. Але порівняно швидко засвоєно християнський погляд про визначення місця людини в світі як наслідок взаємин людини з Богом. Оскільки тексти Святого Письма і богословські твори були доступні лише обмеженому колу тодішнього суспільства, переважна більшість людей пізнавала християнське віровчення в колективній та індивідуальній молитві. Велике значення мала “наочна теологія”, тобто відображення основ релігії в символіці храму і святих образах – іконах. Київська Русь прийняла християнство від Візантії через 150 років після подолання іконоборства і відновлення шанування ікон.

Отже, на Русі, як і в християн Західної Європи, було прийнято вшанування Бога в антропоморфному зображенні. Цим православ'я і католицизм принципово відрізняються від іудейської та мусульманської

релігії з їхньою засадою про неможливість зображення божества. В Україні, як і в інших регіонах поширення православ'я, Бога Отця ікони репрезентували як творця Всесвіту, Ісуса Христа – як Бога, який страждав за людей задля спокути їхніх гріхів.

Погляд про створення світу Богом був обґрунтуванням переконання в незмінності світу, непорушності його підстав. Як видно з деяких писемних пам'яток і з фольклору, в релігійній думці українців та інших православних народів, як і в католицько-протестантській думці Середньовіччя та початків нової доби, переважав песимістичний погляд про марноту життя в земному світі, що внаслідок первородного гріха став долиною сліз.

Основою самосвідомості середньовічної людини було почуття нерозривного зв'язку з її общиною, станом і соціальною функцією. Усе життя людини від народження до смерті було регламентоване. Вона майже ніколи не покидала місце свого народження. Її життєвий світ був обмежений рамками общини і станової належності. Як би не склалися обставини, дворянин завжди залишався дворянином, а ремісник – ремісником. Соціальний стан для неї був так само органічним і природним, як власне тіло. Кожному стану властива своя система чеснот, і кожний індивід повинен знати своє місце. “Становий” індивід не відокремлював себе від своєї соціальної належності. Середньовічна людина, виконуючи безліч традиційних ритуалів, бачила в них своє справжнє життя [2].

Однак, як би не були сьогодні різноманітні світоглядні орієнтації людей, для нашого часу характерно визнання гуманних цінностей і прав людини, її економічної та політичної свободи, свободи совісті та вибору світогляду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бичко К. А. Історія філософії : підруч. / К. А. Бичко. – К. : Академія, 2001. – 549 с.
2. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. / В. С. Горський. – К. : Знання, 2001. – 374 с.
3. Причепій Є. М. Філософія : підруч. / Є. М. Причепій., А. М. Черній. – К. : Академія, 2005. – 435 с.

СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ОЧИМА СТУДЕНТІВ”

УДК 159.9.072.43

НАСИЛЛЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ

Верещак І. А., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Красномовним свідченням актуальності питання про насилля є той факт, що це питання червоною ниткою проходить через всю історію філософії. На мою думку, якщо поспостерігати за історією людства на нашій планеті, то на жаль вона нагадувала б панораму розвитку та ескалації насильства і несправедливості.

Насильство як вид агресії, що відбувається тільки в суспільстві, є продуктом спотвореної, хворої свідомості людини, сумою негармонійно усвідомлених станів – хибно організованої психосоціальної енергії. Носієм психосоціальної енергії може бути тільки людина, бо тільки вона здатна до дієвого контролю над неусвідомленими мотивами через усвідомлені цілі діяльності, в досягнення яких вона включається”.

Проблема виправданості насильства пов’язана не взагалі зі свободою волі, а з її моральною визначеністю, із її конкретно-змістовної характеристикою як доброї чи злої волі. Коли говорять про виправданість насильства, то зазвичай розглядають тільки один аспект – проти кого воно спрямоване. Але не менш важлива й інша сторона – хто б міг, маючи достатні підстави, чинити насильство, якби ми визнали, що в якихось випадках вона цілком виправдано. Адже недостатньо вирішити, хто може стати жертвою. Треба ще відповісти, хто гідний бути суддею [2].

Україна відновлює свою ідентичність та намагається знайти рівновагу між управлінням та наснаженням. Окремі люди, сім’ї та громадяни прагнуть відновити та виразити свою індивідуальність і спроможність. Невпевненість та боротьба часто постають у проявах насильства до тих людей, які поруч.

Деякі філософи вбачають насильство вже в прагненні людини або якоїсь соціальної групи нав’язати свою думку, свій спосіб життя і т.д. іншим членам суспільства. Ряд дослідників вважають гнів, лайку, прагнення щонебудь змінити і т.п. формами насильства. Інші переконані, що насильство пов’язане з прямим фізичним і матеріальним збитком і виявляється в таких формах, як убивство, грабіж і т.п. Поряд з ними існує насильство, яке пронизує психологічну й інтелектуальну сфери і виявляється непомітно у вигляді спотворень інформації, нав’язування власних переконань опоненту і т.д.

Особливо гострою проблемою є насильство над дітьми, хоча ніяким іншим формам насильства я не надаю виправдання. Адже стан, який переживають скривджені діти стосуються кожного громадянина суспільства.

У суспільно-політичній площині насильство набуває значних розмірів, про що свідчать війни, збройні конфлікти, акти непокори, а також бійки у громадських місцях.

У психологічній площині – це явища, що відбуваються у психіці людини, а також у їхніх стосунках. Головний зміст цього виду насильства – страждання жертви, її безсиллі, внутрішньому розладі, приниженні.

Насильство має три спільних елементи: завжди являється наслідком продуманої дії, отже не є випадковим; пов'язується із порушенням певних прав особи чи групи осіб; присутній елемент послаблення здатності до захисту [1].

Насильство дуже часто присутнє в нашому житті і ми відіграємо в ньому певну роль. Залежно від ситуації ми є свідками, жертвами або ж кривдниками. Трагічність ситуації в тому, що свідки чи жертви насильницької діяльності переносять модель кривдницької поведінки у власне життя та продовжують чинити насильство. Власне створюється коло насильства: жертви стають кривдниками.

У сучасного людства є тяжкий гріх – це обездолені діти. Про це багато пишуть та говорять, дехто намагається їм допомагати. Але кількість дітей, які потрапили в біду, не зменшується, а навпаки, збільшується. І сьогодні діти всього світу потребують захисту. 250 млн. існують лише за рахунок важкої праці, крадіжок. 30 млн. дітей від 6 до 11 років не мають можливості відвідувати школу.

Щороку від хвороб вмирає до 5 млн. дітей, з них 3,5 млн. – від хвороб, які можна вилікувати. Поширилось використання дітей, від яких відмовились батьки, для трансплантації органів. Щоденно в Україні підлітки скоюють 104 правопорушення, серед яких вбивства, пограбування, насилля, побої.

Інші фактори, такі як житлові проблеми в Україні, посилюють домашнє насильство, бо жінки не мають альтернативного безпечного місця проживання.

Численні заклади соціальної сфери потребують дедалі більше фахівців різного профілю і рівнів сучасного типу, здатних враховувати і опиратися на соціальні та економічні реформи, ефективно діяти в сучасних умовах розвитку суспільства, вміло вивчати та ефективно застосовувати перевірений життям вітчизняний та зарубіжний досвід соціальної роботи.

Дитинство – найважливіший, самобутній і неповторний період у становленні особистості. Саме в цей час дитина формується фізично, психічно й інтелектуально, набуває необхідних знань, умінь, навичок. І саме в цей період вона потребує найбільшої уваги і захисту. Тож державні органи повинні більше приділяти увагу до сімей у яких є маленькі діти, проводити з батьками співбесіди. Більш широко проводити різні акції, такі як “16 днів протидії гендерному насильству”, який проводився в нашій області з 25

листопада по 10 грудня велися співбесіди у школах та ліцєях, різні тренінги, лекції, з метою надання різнобічної допомоги різним верствам населення, які постраждали від насильства.

На мою думку, у нашій області для покращення роботи потрібно створити притулки для постраждалих від насильства та жорстокого поводження з метою соціальної реабілітації, де б людина могла б отримати кваліфіковану допомогу психолога та юриста. Потрібно проводити інформаційно-просвітницьку роботу на вулицях, у ВНЗ та ЗОШ (розповсюдження різних буклетів флаєрів, плакатів та ін.).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Причепій Є. М. Філософія : підруч. / Є. М. Причепій., А. М. Черній. – К. : Академія, 2005. – 435 с.
2. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2005. – 516 с.

УДК 130.31

ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ

Куліш О. А., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Філософія користується безліччю категорій, які допомагають осмислити цінність життя – “буття”, “існування”, “безсмертя”. Проте в ній є й інший ряд категорій – “смерть”, “небуття”, “руйнування”. Зрозуміти життя можна тільки порівнявши їх.

З біблійних текстів відомо – щоб прийти до вічного життя, потрібно спочатку померти. У свою чергу, життя – одна з форм існування матерії, що відрізняє світ організмів від всієї іншої дійсності. Вона закономірно виникає при певних умовах розвитку матерії.

У центрі філософії життя – його розуміння як нескінченного, абсолютного, унікального початку світу, яке активно, різноманітне, вічно рухається.

Наприкінці ХІХ – у першій чверті ХХ ст. в Європі набула популярності “філософія життя”, найпомітнішими представниками якої були Ф. Ніцше, З. Фрейд, А. Бергсон, А. Шопенгауер, В. Ділетей, О. Шпенглер та ін.

“Філософія життя” – це ірраціональний напрямок, що сформувався в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Він виник як реакція на кризу класичного західного раціоналізму [2].

У широкому розумінні філософія життя – це будь-яка концепція, що розглядає питання сенсу, мети, цінності життя, особливо коли вона недооцінює чи й ігнорує теоретичне знання, звертаючись до подібної

повноти безпосереднього переживання, прагне “зрозуміти життя з нього самого”. Вона надає перевагу почуттям, інстинкту, виступає проти інтелекту, захищає ірраціоналізм і містику від раціоналізму, споглядання від поняття, “творче начало” від “механічного”. Засновниками сучасної філософії життя вважаються А. Шопенгауер і Ф. В. Ніцше.

Початковий поштовх розвитку філософії життя дало осмислення ідеї А.Шопенгауера, викладених у його творі “Світ як воля і уявлення”. У даній роботі робилася спроба вийти за рамки панлогизма, класичного раціоналізму і культурно-історичного оптимізму. А. Шопенгауер стверджував, що воля, тобто мотиви, бажання, спонукання до дій і самі процеси реалізації цих дій є специфічними відносно самостійними. При цьому, головне, що воля визначає спрямованість і результати розумового пізнання. Тобто на місце розуму має бути поставлена воля, яка незалежна від контролю з боку розуму і не має причин і основи

Крім того, воля пронизує весь світ, вона – першоначало й абсолют. Світ, за А. Шопенгауером, є нічим іншим як “волею і уявою”.

А. Шопенгауер стверджував, що проповідувати мораль легко, а обґрунтувати важко. Тому він високо цінував етичний смисл своєї філософії, оскільки вона визнає волю сутністю людини. Індивід сам себе творить, а тому вчинки людини є справді її власними вчинками, а отже, можуть бути поставленими їй у провину.

Уявлення філософа про волю як основу світу мали істотний вплив на становлення напрямку “філософія життя”. Можна сказати, що для філософії життя відправною точкою мислення були не Бог, дух, ідея, а “діюча людина”.

У рамках даного напрямку була зроблена спроба пояснити світ з людини, з особливостей його екзистенції і ціннісних орієнтації. Така установка визначила коло проблем, найбільш значущих для філософії життя питання антропології, культурології філософське осмислення життя в творчості. Ведучими категоріями даного напрямку є “життя” і “воля”, які, фактично, замінюють собою категорію буття. Життя трактується як первинна реальність, цілісний процес, подальша диференціація якого дає все розмаїття явищ і подій. При цьому в даному філософському напрямку категорія житті досить невизначена і допускає численні варіанти розуміння від визначення життя як волі до влади (Ф. Ніцше), життєвого пориву (А. Бергсон), до її розуміння як потоку переживань (Г. Зіммель). У трактуванні категорії життя проявляється одна з особливостей цього напрямку філософії спроба поєднання філософської рефлексії з конструктивними ідеями природознавства [1].

Філософія життя від початку була націлена на критичне переосмислення всієї минулої філософії. При цьому стверджувалося, що як немає жодної безумовно цінною істини, так немає і жодної безумовно істинної цінності. Істина – лише один із засобів, ступінь у процесі актуалізації цінностей, створюваних нашою волею. При такому розумінні гносеологія і онтологія знаходили сенс лише у своїй співвідпорядкованості з

етикою. Інтелект у філософії життя виступає як знаряддя волі, а пізнання – як специфічний прояв волі до влади. Кінцевою метою людини є не істина, користь, краса, благо, а саме життя. Воно в даному філософському напрямку трактується як єдина мета волі. При цьому ідея прогресу, як ідея вдосконалення життєвих форм, відкидається, замінюючись ідеєю волі до влади, яка розуміється в тому числі і як методологічний принцип тлумачення процесів становлення життя.

Отже на основі вищенаведених фактів, можна зробити наступні висновки, філософія життя знаменувала собою поворот до людини, її проблем і переживань, до антропологічної й аксіологічної проблематики. Сама назва цього ірраціонального напрямку в філософії вказує на його центральне поняття – “життя”. Воно виступає в ролі первинної реальності, цілісного процесу, як безперервне творче становлення “живого”. Життя протистоїть нежиттю, всьому неорганічному, застиглому. Тому, якщо “життя” перебуває в постійному русі і протиріччі, наука не може бути ефективним засобом пізнання цього життя. Це пояснюється тим, що наука, використовуючи аналітичний метод, розкладає явища життя на окремі частини. Зв'язки між ними наука здатна пояснити, а тому вона може змінити світ на користь людини, створювати нові предмети, процеси тощо. Але зрозуміти сутність світу наука (розум) безсила. Розум завжди людяно орієнтований, має мету, а “життя” вище будь-якої цілеспрямованості. Тому на перше місце переміщуються не раціональні, а інтуїтивні форми пізнання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. / В. С. Горський. – К. : Знання, 2001. – 374 с.
2. Кармин А. С. Философия / А. С. Кармин, Г. Г. Бернацкий. – СПб: Знание, 2001. – 485 с.

УДК 123.1

СПОРТ ЯК СКЛАДОВА ФОРМА СВІТОГЛЯДУ

Кравченко К. О., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Світогляд надає людській діяльності організований, осмислений і цілеспрямований характер. Всьому цьому сприяє і спорт, наприклад, плавання.

Плавання – це не просто вид спорту, завдяки якому можна поліпшити своє здоров'я, фігуру (швидше чоловікові, ніж жінці) або просто навчитися плавати. Стрибаючи в воду, зникають всі проблеми, ви звільняєтесь від

думок, просто пливете вздовж доріжки, не думаючи ні про що. Цей вид спорту не тільки загартовує ваше тіло, а й характер, роблячи його витриваліше й міцніше. Також у вас з'являється мета – домогтися кращого результату, перемогти, поліпшити здоров'я і т.д. У кожного мета своя.

Плаваючи, можна відчувати боротьбу зі своїми життєвими проблемами. Адже ви постійно боретесь з водою, розсікаючи її руками і відштовхуючись ногами. Це надає людині більше впевненості в собі, вона розуміє, що може боротися з цими життєвими негараздами.

Цілеспрямований характер є частиною світогляду. У кожного спортсмена є своя мета, але дійшовши до неї головне не зламатися. Адже спорт це важка праця, яка вимагає часу і сил.

У всьому світі існує безліч спортивних шкіл, басейнів для масового плавання. У нашій країні повсюдно організовуються і проводяться індивідуальні та групові заняття з навчання плаванню людей різного віку, все більше будується дитячих садків і шкіл з басейнами.

Актуальність цього очевидна, адже плавання – життєво необхідний навик і можливість навчитися плавати повинна бути у кожного.

Плавання – вид спорту чи спортивна дисципліна, що полягає в подоланні вплав за найменший час різних дистанцій. При цьому в підводному положенні, за діючими нині правилами, дозволяється проплисти не більше 15 м після старту або повороту (у плаванні брасом подібне обмеження сформульовано по-іншому); швидкісні види підводного плавання відносяться не до плавання, а до підводного спорту.

Малюнки на археологічних знахідках свідчать, що люди в Давньому Єгипті, Ассирії, Фінікії і в багатьох інших країнах вміли плавати за кілька тисячоліть до нашої ери, і відомі їм способи плавання нагадували сучасні кроль і брас. У той час плавання носило чисто прикладний характер - при риболовлі, полюванні за водоплавною дичиною, підводному промислі, у військовій справі. У Древній Греції плавання стало використовуватися як важливий засіб фізичного виховання.

Перші змагання з плавання відносяться до рубежу XV-XVI століть (так, в 1515 році пройшли змагання плавців в Венеції). Перша спортивна організація плавців виникла в Англії в 1869 році (“Асоціація любителів спортивного плавання Англії”), слідом подібні організації з'явилися Швеції (1882), Німеччині, Угорщині (1886), Франції (1887), Нідерландах, США (1888), Нової Зеландії (1890), Росії (1894), Італії, Австрії (1899). Зростання популярності спортивного плавання в кінці XIX століття пов'язана з початком будівництва штучних басейнів.

У 1896 році плавання увійшло в програму перших Олімпійських ігор, і з тих пір незмінно входить в олімпійську програму. У 1899 році в Будапешті пройшли великі міжнародні змагання за участю спортсменів з декількох європейських країн; далі вони стали проводитися щорічно в різних країнах Європи і носили назву “першість Європи”.

Перед початком Олімпійських ігор 1908 ФІНА розробила і затвердила “Правила ФІНА”, що включали перелік дистанцій для проведення змагань, порядок комплектування та проведення запливів, порядок реєстрації світових рекордів. Тоді ж були зареєстровані перші світові рекорди, найбільш раннім з них став результат Золтана Халман на дистанції 100 м вільним стилем (1.05,8), показаний 3 грудня 1905.

Вільний стиль – дисципліна плавання, в якій плавцю дозволяється плисти будь-якими способами, довільно змінюючи їх по ходу дистанції. В даний час всі плавці використовують кроль.

У ході розвитку плавання використовувалися наступні стилі: брас, кроль, плавання на спині і батерфляй.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бичко К. А. Історія філософії : підруч. / К. А. Бичко. – К. : Академія, 2001. – 549 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посіб./ В. Л. Петрушенко. – Львів : Каравела, 2004. – 528 с.

УДК 128

СЕНС ЖИТТЯ

Сербенюк О. О., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

У житті сучасної людини поліфонічне поєднані сенси багатьох культур, що генерують смислову перспективу персонального, особистісного ставлення до життя, що досягається. Можливість і здатність осмислити навколишнє і своє життя з'являється у взаємодії індивіда із зовнішнім світом, у спілкуванні з іншими людьми і самим собою.

Людина осмислює (наділяє сенсами) все, що її оточує, а також власні дії, вчинки, моральне значення своєї діяльності – для самоствердження. На певному рівні соціально-психологічної зрілості особистості в структурі самосвідомості виникає потреба, задоволення якої являє собою складне і необхідне завдання: осмислення буття людини і визначення сенсу власного життя, свого призначення, покликання.

Філософсько-релігійне розуміння сенсу життя в середні віки, яке потіснило антропоцентричні погляди античних філософів, зв'язало цінності життя людини з потойбічним, божественним світом і підкорило сенсо-життєвий вибір людини волі Бога. Тепер сенс життя вбачався у служінні Всевишньому, подоланні в собі гріховності, моральному бутті заради досягнення Божої благодаті. Епоха Відродження з новою енергією

активізувала проблему обґрунтування сенсу життя реальної людини як творчої індивідуальності, яка здатна бути тим, ким бажає [2].

У пошуках сенсу життя для людини неприпустимі позиції інших, бо це буде не свій, а чужий сенс. Безперечно, особистісний сенс не утворюється ізольовано від суспільства, його цінностей та ідеалів, які індивід опановує в процесі формування свідомості і самосвідомості. Але вивчити, виховати сенс життя неможливо, а кожній людині потрібний власний життєвий сенс, можливість чого лежить у площині індивідуального бажання, усвідомленого пошуку і утвердження як результату самостійної творчості особистості. І, незважаючи на те, що, як свідчать соціологічні дослідження, сенси життя різних людей достатньо типові, кожен з них індивідуальний, неповторний, унікальний за емоційною і змістовою наповненістю, як унікальна і неповторна кожна людина. Сенс життя тісно пов'язаний з головною метою життя людини. Головна чи кінцева мета життя – це стійка, істотна мета, що виражає корінні інтереси особистості, відносно якої усі інші проміжні життєві цілі служать засобом. Мета життя виступає провідним орієнтиром життєвої діяльності, зв'язуючи останню з ідеалом особистості. І саме в цій своїй якості мета життя близька до поняття сенсу життя, але не тотожна йому. Визначення мети життя – один із способів усвідомлення його сенсу. Злиття ідеалу і мети надають життю людини сенс.

Слід ще раз підкреслити, що у суспільній свідомості містяться сенси, вже накопичені поколіннями, ціннісні переваги різних культур і суспільно заохочені життєві цілі та ідеали. У духовному світі окремого індивіда ці смисли фіксуються у вигляді стійких соціальних стереотипів, якими людина користується, надаючи сенс своїм діям. У процесі набуття життєвого досвіду ці сенси переробляються, опрацьовуються й обираються особисто найбільш значущі. Сенс життя може бути пов'язаний із суспільно значущими цілями та ідеалами, а також індивідуалістично орієнтований.

За умов обмежених можливостей задоволення елементарних потреб, сучасна людина зневірюється в цінності завдань суспільного прогресу, все більш замикаючись на проблемах життєзабезпечення, розв'язання яких визначає його життєві цілі. Суперечливий характер досягнення таких цілей ускладнює узгодження кінцевої мети і моральних ідеалів життя, внаслідок чого сенс життя, позбавлений морального змісту, усвідомлюється як прагматична, утилітарна мета. Такі уявлення вважаються морально шкідливими, але вони відбиваються у способах і результатах досягнення індивідом провідних цілей і можуть призводити до відчуття невдоволеності власним життям [1].

Отже, сенс життя можна визначити як стійку, домінуючу спрямованість моральної свідомості, що безпосередньо виявляється у соціальній діяльності особистості чи суспільної групи і має соціальну цінність та зумовлює провідні ціннісні орієнтації і стратегічні цілі як граничні підвалини вибору способу життя. Базою індивідуального вибору сенсу життя є відображення у свідомості людини об'єктивних основ

людського буття, подолання суперечностей між вимогами суспільного ідеалу і змістом власної діяльності, суб'єктивними задумами і об'єктивними результатами і, нарешті, рівень розуміння і обґрунтування свого призначення і покликання, покладання цілей і перспективи власної життєдіяльності у контексті життя суспільства, соціальної групи, референтного оточення.

Сенс життя, сенс буття – філософська та духовна проблема, що має відношення до визначення мети існування, призначення людства, людини як біологічного виду, одне з основних світоглядних понять, що має величезне значення для духовно-морального становлення особистості.

Питання про сенс життя також може розумітися як суб'єктивна оцінка прожитого життя та відповідності досягнутих результатів початковим намірам, як розуміння людиною змісту та спрямованості свого життя, свого місця у світі, як проблема впливу людини на навколишню дійсність та постановки людиною цілей, що виходять за рамки його життя. У цьому випадку мається на увазі необхідність знайти відповідь на питання: “У чому полягають життєві цінності?”, “Що є метою життя?”, “Навіщо (Для чого) мені жити?”.

Питання про сенс життя люди ставили і ставлять досі, висувуючи конкуруючі між собою гіпотези, філософські, теологічні та релігійні пояснення. Отримані відповіді на ці питання формували науку. У даний момент наука в змозі відповісти з певною часткою достовірності на конкретні запитання на кшталт “Як саме...?”, “За яких умов...?”, “Що буде, якщо...?”. Ненауково поставлені запитання, типу “У чому (що є) мета (сенс) життя?”, “Навіщо мені жити?” залишаються в рамках тільки філософії і теології. Біологічні основи виникнення подібних питань досліджуються також в психології.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство) : підручник / За ред. М. І. Горлача – К.: ЦУЛ, 2008. – 982с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко – Львів, 2004. – 528 с.

УДК 101.1

ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Юрченко О. Г., студент групи Б 2/2

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Процес творчої діяльності людей, що формує їх знання, на основі яких виникають цілі та мотиви діяльності, називають пізнанням. Пізнання спрямоване на збагнення як зовнішнього світу, так і свого внутрішнього

стану. Результати пізнання закріплюються в індивідуальному досвіді у вигляді узгоджених між собою компонентів.

В сучасному суспільстві інтенсивно йде пошук ефективніших методів пізнання, які забезпечили б найкоротший шлях формування стратегічного напрямку переходу соціуму в систему високорозвинених країн. Важливою складовою цього соціокультурного процесу має бути інтенсивний розвиток філософії.

Сьогодні відомо, що основу глобального розвитку цивілізації складають економічні інтереси, як окремих людей, так і суспільства в цілому. Саме економіка була й лишається матеріальною основою життєдіяльності соціуму, станом економіки в решті решт визначаються всі інші аспекти життя людства: динаміка чисельності людей на планеті; рівень розвитку культури у всіх її проявах у різних народів; можливість і доцільність воєнних дій одних держав проти інших; зовнішня й внутрішня політика; взаємодія між людиною, суспільством і навколишнім природним середовищем тощо.

Саме філософія, займаючись граничними і всезагальними основами людського буття, пропонує найбільш ємні сенси життя людини й суспільства. А якщо так, то її категоріально-понятійний інструментарій дає змогу методологічно коригувати часткові і загальні види управління складними системами – природа-суспільство, суспільство-особистість.

У процес наукового пізнання філософська методологія принесла загальний метод, і предметом її дослідження в даному випадку виступають самі універсальні принципи мислення, всякого пізнання. Наївно вважати, щоб філософія через загальність свого методу давала істинне знання в конкретній науковій галузі. Звичайно, абсурдно навіть подумати, щоб за допомогою одних тільки загальних принципів вдалося, наприклад, побудувати будинок. Такий підхід приводить до фальсифікації самої методологічної функції, перетворюючи її на набір застиглих і незмінних рецептів, і відмовляючи у здатності розвиватися, збагачуватися реальними досягненнями сучасної науки.

В історії науки методологія розвивалась як вчення про найзагальніші закономірні зв'язки, становлення, розвиток буття і пізнання, а також застосований на цьому вченні творчий метод мислення, як вчення про об'єктивну суперечливість буття, тотожність протилежностей: кінечне – безкінечне, перервне – безперервне, сталість – мінливість тощо. Вказані ознаки не нейтралізують одна одну, а реалізуючись як рух, розвиток і творчість, розгортаються в багатоманітність конкретних форм суцього.

У XIX-XX століттях чільне місце у філософській методології посіла діалектика – вчення про розвиток у його найповнішому і глибокому розумінні, вчення про відносність людського знання, яке дає нам віддзеркалення реальності, що вічно розвивається. Вона виступає в єдності двох своїх сторін – суб'єктивної і об'єктивної. Як теорія розвитку мислення, пізнання, боротьби ідей в науці, мистецтві, філософії, в духовному житті, вона постає як суб'єктивна діалектика, тобто розгортається в свідомості

суб'єкта як відображення зв'язків і розвитку існуючого незалежно від людини і людства об'єктивного буття – діалектики об'єктивної [2].

Методологія виражається в системі філософських принципів, категорій і законів, які є засобом осмислення нею дійсності у всіх суттєвих формах її прояву: в природі, суспільстві і самому мисленні. В історії науки свого часу особливо активно зарекомендувала себе діалектика, як спосіб філософствування, заснований на всезагальних принципах зв'язку і розвитку. Теорія і метод філософської рефлексії дають змогу суб'єкту філософії розглядати і пояснювати універсальні зв'язки світу, людського мислення, суспільного існування та культури через взаємозв'язок, взаємодію, боротьбу і єдність протилежних початків, аспектів, сторін буття, що постійно змінюється.

Важливим критерієм істинності і адекватності наукового знання є пристосована перетворююча діяльність, матеріальна й ідеальна, для досягнення поставленої мети. Матеріальна діяльність полягає в перетворенні суспільних і природних явищ, ідеальна – у виборі, перетворенні і застосуванні знання. Досягнення мети виражається в збігу отриманого результату і мети, який зазвичай називається успіхом. Знання вважається прагматично адекватним, якщо воно в процесі свого застосування веде до успіху, і навпаки, успіх є свідомством прагматичної адекватності вибраних засобів, зокрема знання. Однією з особливостей прагматичного критерію адекватності є пріоритет кінцевого результату над проміжними кроками і ланками [1].

Оскільки орієнтування людини в соціальному і природному середовищі забезпечується його органами чуття, остільки властивості предметів практичної діяльності повинні бути кінець кінцем чуттєво сприйнятими. Конкретно-чуттєвий характер діяльності людини веде до того, що прямій перевірці підлягає не все наукове знання, а лише ті його елементи, які порівнюються з чуттєво сприйнятими явищами.

Ефективним критерієм для наукового знання служить несуперечність або послідовність у міркуваннях і висновках учених, яка забезпечується дотриманням основних законів логіки, сформульованих ще Арістотелем і розвинених у сучасній символічній логіці. Одним з таких законів є вимога недопущення суперечності в міркуваннях. Незважаючи на свої пізнавальні та методологічні можливості й достоїнства у цьому відношенні, філософія є найбільш незахищеною галуззю культури у суспільних відносинах. Така, на перший погляд, дивна позиція, зумовлена тим, що філософія відображає всезагальні закономірності розвитку суспільства, в той час як владні структури завжди віддзеркалюють лише приватні інтереси значної меншості населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство) : підручник / За ред. М. І. Горлача. – К. : ЦУЛ, 2008. – 982 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – Львів, 2004. – 528 с.

УДК 123.1.123.2

ІЗГОЇ СУСПІЛЬСТВА

*Бенедишина А. С., студент групи Б 2/2**Науковий керівник – асистент Шарін О. В.**Миколаївський національний аграрний університет*

Актуальність запропонованої теми у тому, що сучасний світ змінився, досяг вершини, винайшов нове, піднявся на сходинку вище, але забув, що таке допомога, увага, турбота і впевненість. Шкода, що саме ті, хто стали на сходинку вище, забули про тих, хто нижче. Тема йтиме саме про тих людей, яких суспільство, світ, люди перестали помічати.

Чому викликають таку реакцію слова “сирота”, “ветеран”, “хворий”, “ув'язнений”? Так, згодна все це набір негативних слів і, мабуть, викликають неприємне відчуття.

Ми сильне, доросле, розумне покоління чому забули, що вони теж – люди. Що вони гідні жити. Чому дитину-сироту вважають ізгоєм суспільства? У чому його провина? Чому ветеран, який дарував нам життя тепер не гідний хоч краплини вашої уваги? Про хворих людей важко судити, адже спочатку ми усі однаково народжені людьми, за визначенням. Згодна, що діти – в'язні, саме каже про себе “за щось”, зрозуміло, вони заслуговують на покарання, але вони також люди!

Кожен може сказати “Я допомагаю!”, але це не ті слова, які їм потрібні.

Дитина просто щаслива, коли з нею грають. Коли ці маленькі рученята тримають тебе, ти щасливіший за все, та розумієш, що йому це необхідно. Чому не бути щасливим та дарувати щастя іншим? Боляче бачити безліч оченят, котрі приймають тебе, мене за сильного, веселого, доброго, а іноді, навіть за рідного. Ви навіть не уявляєте, як боляче чути, розуміти та відчувати, коли ця дитина тримає твою руку і тихо-тихо питає: “Мама, ти ще приєднешь?” Саме у цю хвилину набігають сльози, з сильної, незалежної людини я перетворююсь у безпомічну. А знаєте, як хочеться відповісти: “А я и не ухожу”, “Да, конечно”, або “Конечно, я вернусь и не раз (но я не мама)!”. Колись спілкувалась з дівчинкою з дитячого будинку, запитала про її мрії (на той час їй було 15 років). Думала, що чоловік, одяг, гаджети, прикраси та інше, але ні. Її мрії інші: “Все кричат о свободе, самости и желании быть независимыми и принадлежать только себе. Я знаю других людей, они мечтают о заботе, о границах родного дома, и они очень хотят быть “мамиными и папиными” им просто необходимо от кого-нибудь “зависить”. Ось вам мрія! Ці слова підтверджують тільки те, що їй необхідна увага, турбота і любов. Чому у більшості людей слово “сирота” викликає неприязнь? Вибачте, цього мені не зрозуміти! Єдине, що я бачу на данну мить це виділення їх з незалежного суспільства вільних людей [1].

Рівнозначно актуальною є тема стосовно старих, пращурів наших. Що сталося?!

Всі такі вдячні за те, що живуть? Світ лишився розуму. Ті, хто дали вам життя заслуговують турботи, а що вони отримали? Самотність, старість, образи, смуток. Про старих взагалі забули, кому тепер це потрібно? Адже ви, я, інші також будемо старими, слабкими та без розуму, і будемо вимагати уваги до себе. Відвідуючи будинки для літніх людей склалося враження: “Ви у нас рідні (старі), звісно є, але ви не потрібні”. Заважають? Тоді живи невдячне!

Так вони сумні, повільні, часто негативні, а ви спробуйте хоча б один раз пересилити себе та вислухати про “той час”, “про молодість”, “про все”. Ви самі помітите наскільки людина вдячна вам. “Мене всі кинули, залишили одну ще десять років назад, кому я потрібна?” Боляче чути! Як це кому, як це? “Кинули”, це що сміття? Сміття нормального суспільства. Прикро!

Діти-ув'язнені. Все зрозуміло “Вони заслуговують!”, “Куди вони дивилися?” та інше. Але я відважуся нагадати – “вони діти!” Жоден не знає з якої причини вони там, і як це сталося. Жоден, але судять усі. Та відвернулися усі. Чому? “Що я міг зробити, якщо намагався вижити?” Можете вважати це їх девізом!

Добре та приємно, що є спонсори, волонтери, медперсонал. Вони піклуються та допомагають, але вони не суспільство, не люди, не світ в цілому.

А ті про кого йде тема – ізгої? Страшне слово, але точно описує відношення сучасного контингенту людей. Кожен міг бути на їх місці і розуміти, що це все означає. Яка провина хворих дітей, дітей-сиріт, ветеранів, старих, дітей-ув'язнених у цьому? Немає відповіді, її просто не існує. За що неприязнь, образи, відраза, цікаво за що?

Не закликаю бути добріше, бігти допомагати, жертвувати, але хоча б змінити своє ставлення до цих людей. Хоч раз поставити себе на їх місце. Ні, звісно ні, жахливо. Зрозумійте, вони люди та гідні жити. Гідні бути єдиним цілим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мовчан В. Етика : навчальний посібник / В. Мовчан. – 3-тє вид., виправл. і доп. – К. : Знання, 2007. – 483 с.
2. Тофтул М. Етика : навчальний посібник / М. Тофтул; Ред. О. З. Лебедева-Гулей. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – 414 с.

УДК 316.6

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЛЮДИНУ

Марченко І. Б., студент групи Б 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

З появою Інтернету людство зробило великий крок вперед. Більше можна було не чекати листи по декілька тижнів, а це можна було зробити буквально за декілька секунд, відправивши на так званий “email”.

Після з'явився такий тип зв'язку як скайп, з можливістю не тільки вести переписку але і говорити і навіть бачити співрозмовника, що дуже полегшило життя багатьом людям і зробила нас більш комунікабельними.

Але як і скрізь у всьому хорошому є свої вади. І “Інтернет” що в перекладі означає “мережа” не стала винятком. Інтернет захопили так звані “соціальні мережі” з колосальною базою людей на даний момент. По неофіційним даним 1/3 усього світу відвідує різні сайти.

Соціальна мережа – це спільнота людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, що мають інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Сучасні Інтернет-сервіси забезпечують користувачів усіма можливими інструментами для спілкування одне з одним – відео, чати, зображення, музика, блоги, форуми тощо. Для бізнесу ж соціальні мережі виступають новим каналом комунікації із споживачем, та інструментом дослідження уподобань аудиторії. Серед них, Facebook, V Kontakte, Twitter, Instagram та інші.

Першим засновником соціальної мережі є Марк Цукерберг разом з сусідами по гуртожитку в Гарвардському Університеті: Едуардом Совереном, Джастіном Масковіцем і Крісом Хьюзом. Початкова ідея Цукерберга була об'єднання так званих “братств”, у які його не приймали. Він вирішив створити єдину мережу де учасники всіх мереж “братств” могли вибрати найкращу дівчину серед усіх студенток Гарварду.

На той момент це було першою соціальною мережею, так званою “общагою”, яка не вимагала ні реєстрації ні будь-яких даних. Все було відносно анонімно, з розсилкою на особисту пошту “email”. В першу ж хвилину цей сайт набрав близько 1000 переглядів. А в наступні 10 хвилин його перегляди перевищували 100 000 переглядів.

Наступним кроком Цукерберга було створення мережі для “Братства”, яке по суті, не є сайтом або власне цього самого “Братства”. Сайт функціонував як повне автономне утворення, що не залежало не від кого. Першочергова назва цього сайту було TheFacebook, яка з часом отримала трохи скорочену назву, а саме просто “Facebook”. Як стверджував сам Цукерберг “кожен хоче знати хто з ким спить” - це й стало поштовхом для створення першої соціальної мережі.

Розвиток нового сайту вразить самого творця, оскільки буквально за півроку він вже включав в себе близько 10 000 000 чоловік, що давало йому стимул рухатися далі, а так само давало стимул для тих, хто був у тіні всі ці роки і боявся проявити себе в напрямку програмування та створення чогось більшого, ніж просто шаблону з картинками.

Після цього ідею розвитку соціальних мереж підхопив Павло Дуров, який у 2008 році почав працювати над проектом “Вконтакте” (Вк), практично скопіювавши раніше відому мережу Facebook. Таким чином, у країнах СНД з'явилася перша соціальна мережа, що об'єднала мільйони людей з різних місць, а незабаром й сусідніх країн.

З появою соціальної мережі люди стали менше проводити часу на вулиці, і більше вдома, скажімо, як якісь “домашні тварини».

З роками Вк розвивався і все більше затягував в себе не тільки молодь, але й більш старших людей на так звані “додатки” – ігри, які почали займати своє місце і в цьому кібер-світі, забираючи вільний час у відвідувачів сайту.

Інтернет сприймається людиною як щось на рівні натовпу. А в натовпі, як відомо, обличчя та індивідуальність зникають, а з ними – й відповідальність. Навіть закон жорсткіше карає тих, хто бере участь у груповому злочині. Коли ж людина потрапляє до Інтернету, вона, як і в натовпі, нібито зникає, відчуває себе анонімною та недоторканою. В мережі можна легко написати будь-яку образу, можна принизити людину, можна влаштувати скандал, який затягне всіх, хто в цей час опинився на сайті і т.д. Практично кожен дію в соціальних мережах може бути скориговано, тому людина перестає усвідомлювати наслідки своїх вчинків у реальному світі. І в результаті не в змозі правильно інтерпретувати навколишній світ.

За оцінками експертів, багато людей тепер витрачають щонайменше 50 відсотків свого неспання на онлайн час. Для багатьох, велику частину цього часу витрачається на сайтах соціальних мереж, таких як Вконтакте. Люди віддають величезні частини їхнього особистого життя, коли вони залишають свої почуття, інтереси та ідеї в Інтернеті. Але така відсутність особистого життя, насправді, користувачів Вконтакте, здається, задовольняє. Вони додають дуже особисті і дуже інтимні речі в свої профілі, де кожний, хто стає їхнім другом, може їх переглянути. Здається, що наше суспільство змінилось, і стало набагато більш відкритим для розміщення інтимної інформації в Інтернеті, але й досить анонімним в тому сенсі, що користувачі один одного не бачать, не зустрічаються, а просто спілкуються [1].

Якщо підсумувати усе сказане, то вимальовується така картина: молоді люди (і не лише), які відкриті для світу, нових ідей та прагнуть змін, завдяки новітнім технічним засобам здатні до самоорганізації у неформальні соціальні структури. Слід відзначити, що більшість користувачів використовують соціальні мережі для спілкування з близькими друзями, з якими вони не мають можливості бачитися щодня. Але все ж, чому такий спосіб спілкування не втрачає популярності? В багатьох випадках соціальна мережа стає порятунком для людей, котрі незадоволені власним життям,

мають проблеми зі спілкуванням, тому мережа, стає можливістю знайти нових друзів, підняти самооцінку тощо, але й має приховані небезпеки (Інтернет-залежність, втрата відчуття реальності життя, самотність та небажання реального спілкування, відчуження у сім'ях тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія філософії : підручник: у 2-х т. / В. І. Ярошовець, Г. Є. Аляєв, І. В. Бичко; За ред. В. І. Ярошовця. – К. : Видавничополіграф. Центр “Київський університет”, 2008. – 340 с.

УДК 101.1

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЛОСОФІЇ ТА МІФОЛОГІЇ

Ковальчук А. С., студент групи Б 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Започатковується філософія з постановки питання про єдність речей, цілісність світу. І для того, щоб це питання з'явилося у людській свідомості, необхідні були тисячоліття практичного перетворення одних речей в інші, практично-мисляче виділення із кола цих речей таких, що використовувались як засіб перетворення всіх інших.

Історично першою формою світогляду прийнято вважати міфологію (від грецьких слів: перекази, оповіді, слово, учення) – розповіді або переповідання про богів, першопредків, початкові події світу та ін. Вихідною для людського суспільства системою загальних знань про світ була міфологія. Міфологія – спосіб розуміння та освоєння природної і соціальної дійсності на ранніх стадіях суспільного розвитку. Міфологічного свідомості архаїчного суспільства властиві нерозчленованість мислення й емоційно-афективне сприйняття середовища, олюднення природи, одухотворення космосу і разом з тим розмежування раннього (сакрального) героїчного минулого та поточного (профанного) сьогодення. Міф виступає як спосіб відображення світу в свідомості людини, що характеризується чуттєво-образними уявленнями про навколишній світ. У цьому сенсі він включає в себе сукупність відомостей, переказів, норм, табу, обрядів, вірувань, в яких робилися спроби дати відповідь на походження і устрій світу, походження людини та її роду (племені). Міф регламентував поведінку членів роду, забезпечував гармонію у відносинах між світом і людиною, природою і суспільством, регулював взаємовідносини між пологами і племенами, пояснював різні явища природного і соціального життя – дощ, сніг, мороз, війну, сім'ю і т.д. Традиційний міф – не ідеальне поняття, не ідея, це саме життя. Для міфічного суб'єкта це є справжня життя з усіма її надіями і

страхами, очікуваннями і відчаєм, з усією її реальної повсякденністю і особистою зацікавленістю. Міф завжди надзвичайно практичний, емоційний, афективний, життєвий. І навіть таке наївне (з позицій нашого часу) сприйняття світу, виражене в оповідях, емоціях, образах, метафорах, формувало світовідчуття людини. Воно характеризувалося не тільки наївністю, але і антропоморфізмом – уподобленням природних явищ людині, гілозоїзма – пожвавленням всього, анімізмом – одушевленням неживого та іншими специфічними характеристиками[2].

Отже, можна зробити висновок про те, що історично філософія виникла шляхом виділення із первинного, синкретичного міфологічного світогляду; причиною її виділення постало формування дискурсивного – усвідомленого та послідовно розгорнутого типу мислення.

Звідси випливають деякі суттєві відмінності між філософією та міфологічним світоглядом, які дають можливість краще зрозуміти особливості філософії. Перш за все філософія постає свідомою та усвідомленою інтелектуальною діяльністю; через це ми не можемо називати міфологію філософією архаїчної людини; адже міфологія формується та функціонує стихійно, а філософія – усвідомлено. По-друге, філософія постає авторською формою мислення та інтелектуальної творчості саме тому, що вона є усвідомленою думкою, міфологія ж не має автора; у певному сенсі ми навіть не можемо сказати, що її створив ось цей народ, оскільки історія знає багато прикладів того, коли певні міфологеми передавались від одного народу до іншого або коли міфи різних етносів зливались, об'єднувались. По-третє, поява філософії знаменувала собою не лише виділення людини із природи, а й виділення окремого індивіда із людської первинної спільності, тобто філософія постає індивідуальною формою світоглядного самовизначення людини. По-четверте, міф розповідає, а філософія намагається пояснювати свої твердження. Нарешті, міфологічна свідомість синкретична, а філософське мислення дискурсивне, тобто, аналітико-синтетичне.

Філософія і міфологія – дві різні форми суспільної свідомості – два типи світогляду. Але міфологічний спосіб пізнання відноситься до емоційно-образного, а філософський – до логіко-розсудливого, понятійного. Відмінні риси міфу: 1) нездатність відділення людини від природи; 2) мислення невід'ємне від емоцій; 3) культурні та природні об'єкти зіставляються метафорично; 4) природні форми олюднюються; 5) фрагменти космосу одушевляються; 6) немає чіткого поділу суб'єкта та об'єкта, предмета і знака, речі і слова, істоти та імені, просторових і часових відносин; 7) слабо розвинений аналіз причинності; 8) походження або витвір пояснює події; 9) час ділиться на ранній період, в якому знаходиться первонапочало і першопричин, а на основі подій раннього періоду передвіщаються події поточного, причому різниця між сучасним і стародавнім мало помітна; 10) міф сприймається як правда і первинна реальність; 11) міф синкретичний – у ньому злиті абстрактні символи, образи, алегорії і все це невід'ємно

пов'язане. Гея – жінка + породжує початок + земля; Афіна – персонаж і абстрактне поняття розуму і т.п.; 12) в світі немає протиставлення віруючого і об'єкта віри, міф виключає рефлексію – носій міфологічної свідомості виключає можливість іншого погляду; 13) відносини людей представляються у вигляді сукупності напівфантастичних істот, творять свої стосунки [2].

Раціональний початок у міфі практично відсутній. До того ж, міф з цієї причини є властивим традиційному складу мислення. Як тільки виникає можливість сумніву, раціоналізації, і з'являється гіпотеза про те, що існує щось що не може бути пояснено з допомогою міфу міфологічна свідомість руйнується, так як принцип раціоналізації суперечить багатьом його основоположним рисам. Міфологічний світогляд руйнується і на його місці зароджується філософський і релігійний світогляд.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи філософських знань (філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство): підруч. / за ред. М. І. Горлача. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 982 с.
2. Філософія : навчальний посібник / За ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2005. – 516 с.

СЕКЦІЯ “СУЧАСНІ КОМП’ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ”

УДК 159.9

ВПЛИВ КОМП’ЮТЕРНИХ ІГОР НА РОЗВИТОК ЛЮДИНИ

Вербовенко Ю. В., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Технічний прогрес ХХІ століття можна сміливо назвати революцією. Комп’ютерні ігри дуже часто заволоділи увагою як дитини, так і дорослої людини. В останні роки комп’ютерні ігри накладають значний відбиток на розвиток особистості сучасної людини. Потужний потік нової інформації, застосування комп’ютерних технологій. Ці проблеми в своїх дослідженнях торкалися: Р. Гусманов, А. Шувалов, Д. Гроссман й інші.

Комп’ютерні ігри – це такі програми, які створені, щоб розважати людину, займати вільний час. Граючи в ігри люди відпочивають, поринають з головою у віртуальний світ. Іноді заспокоїти дитину можна тільки за допомогою комп’ютерних ігор, та не всі люди замислюються над тим, як впливають комп’ютерні ігри на людську психіку.

Перелік популярних ігор ХХІ століття очолюють наступні ігри. World of Tanks (worldoftanks.ru) – це масова багатокористувальницька он-лайн гра, повністю присвячена броньованим машинам середини ХХ століття. Walking Dead (<http://www.walking-dead.ru/game.html>) – ця гра виконана у вигляді інтерактивного “квесту”, де можливість пересуватись локаціями часто змінюється сюжетними роликами, в яких гравець може брати активну участь. Call of Duty (<http://www.callofduty.com>) – серія комп’ютерних ігор в жанрі “шутера” від першої особи, присвячених другій світовій війні, боротьбі з тероризмом, а також третій світовій війні. World of Warcraft (<http://eu.battle.net/wow/ru/>) – це багатокористувальницька рольова он-лайн. Ця гра, розроблена і видається компанією Blizzard Entertainment.

Дітям психологи не рекомендують зловживати подібними іграми, так як це шкідливо впливає на дитячу несформовану психіку. Дитина може вирости нервовою та жорстокою. Якщо людина звикає з дитинства до того, що жорстокість – це добре, то в майбутньому вона не зможе відрізнити межі віртуального світу від меж реальності, така людина не здатна контролювати ситуацію, дотримуватись норм і законів.

Так як головне завдання ігор – це суперництво, то саме це і є тим, що впливає на психіку, в процесі гри не все виходить з першого разу, відповідно дитина дратується, стає нервовою, не контролює свої емоції. Дитині, яка з

раннього дитинства грає в комп'ютерні ігри, важче знаходити спільну мову з ровесниками. Дитина мовчазна, сором'язлива, скута.

На дорослих подібні ігри впливають не менш ніж на дітей, як позитивно, так і негативно. Так як людина граючи в комп'ютерні ігри може забути про реальність, то таку залежність можна прирівняти з курінням, алкогольною залежністю, наркотиками, азартними іграми.

Наша тема комп'ютерних ігор тісно пов'язана з он-лайн іграми. В більшості випадків такі ігри створені для того, щоб розробники отримували прибутки. Поринувши у гру гравець буде згодний на внесення певної суми коштів для поліпшення умов гри, свого комп'ютерного героя, щоб бути кращим серед кращих, тобто зробити все для перемоги, на що і сподіваються розробники і власники ігор.

Рисами комп'ютерної залежності є характерний ряд психологічних та фізичних симптомів, тісно пов'язаних між собою [1]:

Психологічні симптоми:

- хороше самопочуття або ейфорія за комп'ютером;
- неможливість зупинитись;
- збільшення кількості часу, який людина проводить за грою;
- зневага родиною і друзями;
- брехня роботодавцям або членам сім'ї про свою діяльність;
- проблеми з навчанням або з роботою.

Фізичні симптоми:

- синдром карпального каналу (тунельне враження нервових стовбурів руки, пов'язане з тривалою перенапруженою м'язів, сухість очей) [2];
- головний біль;
- болі в спині;
- нерегулярне харчування;
- недотримання особистої гігієни.

Серед всіх негативних факторів ігри мають і декілька переваг, вони змушують боротися. Кожна комп'ютерна гра може чомусь навчити: стратегії, логіці, вчать міркувати і робити висновки, прагнути до чогось.

У висновку ми хотіли б додати, що проблема формування комп'ютерної залежності у підлітків є чинною, важливою і соціально значущою. Ми вважаємо, що перевіреним способом не дати людині опинитись в залежності від комп'ютера – це зацікавити її до діяльності не пов'язаною з комп'ютерами, щоб електронні процеси та ігри не стали заміниками реальності. Показати й довести, що існує велика кількість цікавих розваг, які тренують тіло і розум.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Панюлайтите А. Влияние компьютерной зависимости на психику подростков [Електронний ресурс] / “Познавательный” открытый журнал, 8.01.2013. – Режим доступу : познавательный.рф/all/vlijanie-kompyuternoï-zavisimosti-na-psihiku-podrostkov.html
2. Синдром карпального канала [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.neurosurgery.com.ua/index_ru.php?p=213

УДК 331.5:004.9

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ЗАЙНЯТОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМ ЄТНАСП ТА ЄІАС(.NET)

Гнідий В. О., студент групи ЗЕД 2/2

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Якісне інформаційне забезпечення процесів Державної служби зайнятості виступають важливою умовою забезпечення ефективності управління макроекономічними явищами і процесами. Це зумовлене тим, що зміни, які відбуваються на ринку праці, є визначальним індикатором соціально-економічного розвитку окремого регіону та держави в цілому.

Інформаційне забезпечення – це сукупність форм документів, нормативної бази і реалізованих рішень щодо обсягу, розміщення і форм організації інформації, яка циркулює в системі автоматизованого оброблення економічної інформації чи в інформаційній системі [1]. Основними принципами створення інформаційного забезпечення є: цілісність; достовірність; контроль; захист від несанкціонованого доступу; єдність і гнучкість; стандартизація та уніфікація; адаптивність; мінімізація помилок введення-виведення інформації.

Для розвитку інформаційної системи служби зайнятості сприяє інформатизація її діяльності на основі програмного продукту – Єдиної інформаційно-аналітичної системи на платформі .NET (ЄІАС.NET). Це масштабний та складний проект, який не має аналогів в Україні щодо впровадження сучасних інформаційних технологій у галузі надання послуг населенню. Інформаційно-аналітична система ЄІАС.NET призначена для інформаційної підтримки та автоматизації організаційно-технологічних процесів у структурних підрозділах центрів зайнятості відповідно до регламенту ЄТНАСП (Єдиної технології надання соціальних послуг) [2].

Метою створення єдиної аналітичної системи є:

1) реалізація державної політики зайнятості населення, професійної орієнтації, підготовки й перепідготовки, працевлаштування та соціальної підтримки тимчасово непрацюючих громадян;

2) аналіз і прогноз попиту та пропозиції на робочу силу, інформування населення та державних органів управління про стан ринку праці;

3) ефективна участь у підготовці перспективних і поточних державних та територіальних програм і заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття;

4) сприяння розвитку економіки держави шляхом допомоги роботодавцям в оперативному комплектуванні робочих місць.

Починаючи з 2012 року, в ДСЗУ (Державні стандартні зразки України)

запроваджена удосконалена ЄТОНН (Єдина технологія обслуговування незайнятого населення) зі зміненою назвою: Єдина технологія надання соціальних послуг (ЄТНаСП), що означає розповсюдження технології ЄТОНН та ЄІАС (Єдина інформаційно-аналітична система служби зайнятості) не лише на обслуговування безробітних та роботодавців, а також на обслуговування інвалідів, пенсіонерів та інших верств населення, яким мають надаватися соціальні послуги [3].

Щодо характеристик технології ЄТНаСП та системи ЄІАС.Net як технології і системи, які мають забезпечити надання соціальних послуг в режимі реального часу, то характеристика щодо забезпечення роботи в режимі реального часу залишається однією з основних характеристик ЄТНаСП та ЄІАС.Net і умовою, яка має входити до переліку вимог технічного завдання на проектування програмного забезпечення ЄІАС.Net [3].

Впровадження удосконаленої ЄТНаСП у діяльність державної служби зайнятості України дає змогу оптимізувати роботу базових центрів зайнятості, створити додаткові можливості для державного і регіональних центрів зайнятості у наданні практичної допомоги спеціалістам базових центрів, посилити контроль за правильним виконанням ними виробничих процедур і операцій при наданні послуг населенню і роботодавцям.

Таким чином застосування удосконаленої Єдиної технології допоможе створенню в Україні важливого елементу нової, адаптованої до сучасних умов системи сприяння досягненню продуктивної і вільно обраної зайнятості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальна характеристика інформаційного забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/80/5658.html>
2. Державна служба зайнятості впровадила новітні інформаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article>
3. Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості України / Ю. Маршавін, Л. Фокас, Л. Ляміна, Д. Маршавін. – К. : Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України, 2010. – 482 с.

БЕЗКОШТОВНІ СЕРВЕРИ ДЛЯ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЙ

Крохмаль К. О., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Відеоконферензв'язок – це дво- або багатосторонній зв'язок для передачі звуку і зображення, який може використовуватися для всіх типів нарад, коли поряд з передачею звуку необхідна ще й візуалізація. Учасники розділені географічно, проте вони все одно можуть бачити і чути один одного. Відеоконференції можуть бути проведені між двома або кількома студіями як усередині країни, так і між різними країнами. Багатосторонні конференції часто координується зовнішньої організацією. Сьогодні відеоконференції використовуються для консультацій пацієнтів, зустрічей і нарад тощо.

В доповіді ми розглянемо найбільш розповсюджені безкоштовні сервери для проведення професійних відеоконференцій: ooVoo (www.oovoo.com/home.aspx), Skype (www.skype.com/ru), Google+Hangouts (www.google.ru/hangouts) [1].

ooVoo – зовнішній вигляд цього додатка, доступного для платформ Windows, Mac і Android, не розташовує до ділового спілкування: все тут як-то весело, з “мультяшним” інтерфейсом. Однак насправді цей безкоштовний сервіс зарекомендував себе як надійний сервіс з розвиненим функціоналом. У ньому дозволяється проводити відеоконференції з 12 учасниками одночасно. В “месенджер” вбудована можливість обмінюватися файлами (обмеження за розміром – до 25 Мб), записувати і відсилати відеозаписи, спілкуватися за допомогою текстових повідомлень. Будь-який зроблений за допомогою програми відеозапис можна “в один клік” відправити на YouTube. Якщо авторизуватися на сервісі через Facebook, то книга контактів автоматично поповниться тими друзями, які теж вже використовують це рішення. Запрошувати їх “поговорити” можна буде прямо з Facebook. Ще одна корисна можливість – можливість “будувати” “кімнати відеорозмов” прямо на своїх сайтах, блогах або стрічках соцмереж. Очевидних мінусів, крім дизайну самого додатка у цього сервісу не виявлено [3].

Skype – найпопулярніший інструмент для проведення відеоконференцій у світі. Цією програмою вже користуються сотні мільйонів людей, і це важлива конкурентна перевага сервісу: навчати співробітників користуватися немає потреби. У цього рішення є ще, як мінімум, дві сильні сторони: безкоштовний базовий функціонал і досить надійний метод шифрування переданих даних. Без недоліків, звичайно, теж не обійшлося. Skype – досить ресурсомісткий інструмент: для коректного відображення відео йому потрібно швидкий і стійкий доступ в Інтернет. По-друге,

безкоштовно в ньому можна проводити конференції не більш ніж з п'ятьма учасниками одночасно. Якщо конференція передбачає участь від п'яти до десяти людей, то хоча б у одного з них має бути акаунт Skype Premium. Плюс до всього, на групові відеодзвінки поширюються обмеження: не більше 100 годин відеоконференції в місяць, не більше 10 годин на день і не більше 4 годин на кожний груповий відеодзвінок. Після того як ці ліміти будуть вичерпані, функція відеозв'язку буде відключена. В адміністрації сервісу такий підхід пояснюють бажанням “запобігання зловживань” [2].

Google Hangouts – потужний комунікаційний інструмент від корпорації Google, що прийшов на зміну попередньому сервісу Google Talk. З його допомогою можна проводити будь-які наради, переговори з ключовими клієнтами, давати вказівки працівникам, працюючим у віддаленому режимі. При цьому вікно будь-якого відкритого на комп'ютері додатку можна показати співрозмовникові. Hangouts дозволяє учасникам конференції обмінюватися файлами з Google Drive, спільно працювати над нотатками і документами, і зберігати файли на загальному віртуальному диску. Тут є навіть інтеграція з календарем Google, що дає можливість співрозмовникам прямо з вікна сервісу призначати зустрічі один одному і ділитися планами на робочий тиждень. Мінус рішення в тому, що одночасно в конференції Hangouts може брати участь не більше десяти осіб. Кожні 150 хвилин учасникам необхідно підтверджувати свою участь у відеокімнаті. Платна версія Hangouts також не знімає це обмеження. Сервіс доступний на Android, iOS і всіх настільних комп'ютерах, на яких може запуститися Google Chrome – Hangouts для ПК представлений у вигляді розширення до цього браузеру [4].

На нашу думку, із запропонованих серверів, не зважаючи на виявлені мінуси, найкращим є – Skype. Інтерфейс Skype є зрозумілим і зручним у користуванні. Цей сервер забезпечує високу якість з'єднання. Також дуже приємним і зручним є безкоштовні дзвінки і дуже дешеві дзвінки з комп'ютера на звичайні і мобільні телефони по всьому світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бесплатные конференции [Електронний ресурс]. WebMeetings. – Режим доступу : http://www.webmeetings.ru/tags/besplatnye_videokonferencii
2. Skype предлагает намного больше, чем вы думаете... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.skype.com/ru/features>
3. ooVoo [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://xetcom.com/programs/internet/messaging/829-ooovo>
4. Google apps for work [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.google.ru/hangouts>

УДК 336.7:004

ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ У ХХІ СТ.

Молочко Т. І., студент групи Б 2/1

Науковий керівник – к пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Оскільки ми живемо в столітті інформаційних технологій та глобалізації, електронного вигляду можуть набувати будь-які речі, що нас оточують, у тому числі й гроші. Але те, що вони віртуальні не означає, що вони не мають таких самих функцій, як і реальні. Електронні гроші за своєю функціональністю абсолютно ідентичні традиційним. Їх можна отримати, заробити, подарувати, продати, ними можна оплатити товар або послугу. Причому швидкість розрахунків і операцій моментальна, як у випадку з матеріальними грошима, а дальність розрахунків і можливості такі ж широкі, як у випадку з операціями з банківським рахунком.

Історія електронних грошей розпочалася в 1918 р. в США, коли Федеральний Резервний Банк США переказав гроші через телеграф. З тих пір пройшло багато часу і електронні гроші істотно еволюціонували, їх широке застосування стало можливо завдяки розвитку сучасних технологій комунікації. Великий внесок у розвиток електронних грошей зробив Девід Чаум, який запропонував нову технологію для їх реалізації – систему eCash [1].

Електронні гроші є цілком реальним платіжним засобом, який має всі властивості грошей традиційних, проте зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, а також є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Управляти грошима у своєму гаманці користувач може за допомогою електронних платіжних системи (англ. Electronic Payment Systems). Такі системи призначені для здійснення платіжних операцій у всесвітній мережі Інтернет. Так, наприклад, WebMoney – це електронна система миттєвих Інтернет-розрахунків, середовище і технологія для ведення бізнесу та електронної комерції. Вона заснована в Росії, проте нині вже має міжнародне розповсюдження, в Україні працює з 2003 р. та використовується понад 2 млн. українцями. Система забезпечує проведення електронних розрахунків у реальному часі за допомогою облікових одиниць (титульні знаки WebMoney). WebMoney є небанківською системою. Управління титульними знаками на своєму рахунку здійснюється за допомогою клієнтської програми WebMoney Keeper Classic або веб-інтерфейсу WebMoney Keeper Light. Для проведення розрахунків електронними грошима платник частіше за все не ідентифікує себе оскільки використовує лише реквізити отримувача коштів. Водночас, електронні гаманці можуть бути персоніфікованими або корпоративними.

В Україні регулювання відносин, що пов'язані з електронними грошима, здійснюється загальним та спеціальним законодавством, а саме:

- 1) Цивільним кодексом України № 435-ІУ від 16.01.2003 р.
- 2) Законом України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” № 2346-ІІІ від 5.04.2001 р.
- 3) Постановою Правління Національного банку України “Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів” № 223 від 30.04.2010 р.
- 4) Постановою Правління Національного банку України “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей” № 481 від 04.11.2010 р., що затверджує Положення про електронні гроші.

Електронними грошима можна сплачувати за різні товари та послуги, аналогічно тому, як це робиться з банківського рахунку. Готівка, яка слугує забезпеченням електронних грошей так само, як золото виступає забезпеченням паперових грошей при золотому стандарті, приймається компанією-оператором платіжної системи та зберігається на її рахунках у банках. Вибір банків та управління цими рахунками здійснює компанія-оператор.

Перевагою електронних грошей є те, що отримувати і здійснювати перекази не виходячи з дому, причому оплата електронними грошима здійснюється миттєво і на будь-якій відстані. Вони зручні для оплати таких товарів, які можуть бути придбані через Інтернет (наприклад, особливі пін-коди, музичні і текстові файли тощо). На відміну від готівкових грошей, оплата за допомогою електронних грошей не вимагає присутності платника та одержувача, так як передача може здійснюватися дистанційно за допомогою Інтернету. При цьому електронні гроші дозволяють зберігати анонімність, що полегшує здійснення грошових операцій, оскільки не вимагає посвідчення чи кредитоспроможності замовника.

Незважаючи на суттєві плюси такого технологічного нововведення, існують і суттєві недоліки. Наприклад, електронні гроші не є загальноприйнятим платіжним засобом, обов'язковим до приймання. Через це всі платежі, які ви можете зробити за допомогою ваших електронних грошей, зводяться до того набору, який надає вам оператор системи, довільні платежі в рамках системи неможливі. Це дуже обмежує застосування електронних грошей досить спеціальними випадками. Втім, розвиток систем призвело до того, що покривається досить широкий спектр побутових платежів. Проте, незважаючи на це можна зробити висновки, що електронні гроші є достатньо гнучким інструментом, що дозволяє розширити сферу застосування готівкових грошей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гетманенко А. История электронных денег [Електронний ресурс]. STATIAMl.py – Режим доступу : <http://statiami.com/s/internet/istoria-elektronnyh-deneg.php>

УДК 004.77:614

ВПЛИВ Wi-Fi НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ*Молчанова Т. В., студент групи Б 2/1**Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.**Миколаївський національний аграрний університет*

Wi-Fi – це сучасна безпроводна технологія з'єднання комп'ютерів в локальну мережу і підключення їх до Інтернету. Технологія Wi-Fi призначена для сполуки ноутбука з MP3-плеєром, принтером і навіть домашнім кінотеатром [1]. Історія розвитку Wi-Fi починається з середини 1990 р. Дана технологія передачі інформації по радіоканалу була розроблена і застосована в основному в локальних мережах великих корпорацій і компаній Силіконової долини США. Зв'язок з мобільним абонентом (звичайно це був співробітник компанії, забезпечений ноутбуком з безпроводним мережевим адаптером) був організований через “точки доступу”. При цьому в радіусі дії кожної такої точки (декілька десятків метрів) могло знаходитися до 20 абонентів, що одночасно використовують ресурси мережі. Спочатку термін “Wi-Fi” використовувався тільки для позначення технології, що забезпечує зв'язок в діапазоні 2,4 ГГц і працює за стандартом IEEE 802.11b [2].

В нашій доповіді розглянуто питання впливу Wi-Fi на здоров'я людини. Це питання і досі є суперечливим. Існує низка випадків, коли Wi-Fi підозрювали у небезпеці для життя, зокрема в 2002 р. Каліфорнійський департамент охорони здоров'я вклав сім мільйонів доларів у дослідження, яке показало, що електромагнітне випромінювання безпосередньо пов'язане з підвищеним ризиком виникнення раку грудей, викиднів, хвороби Альцгеймера, лейкемії, раптової смерті від серцевої недостатності та раку кісток у дітей і дорослих. Ще на початку 2003 року шведські вчені опублікували доповідь, у якій описуються можливі пошкодження нервових клітин у мозку ссавців під впливом мікрохвиль, випромінюваних мобільними телефонами стандарту GSM. Ми звернули увагу на те, що серед можливих наслідків опромінення виокремлюють таке: зниження можливості засвоєння кальцію, головні болі та навіть загроза слабоумства. У травні 2007 р. журнал “The Bulletin” опублікував велику статтю, присвячену цій проблемі. У ній було вказано, що безпроводні технології передачі даних можуть чинити негативний вплив на кору головного мозку. Згідно з дослідженнями вчених більше 3% людей страждають від так званої гіперелектрочутливості [3].

Вчені з університету Вагенінген у Нідерландах протягом трьох місяців досліджували вплив випромінювання Wi-Fi на групу дерев – ясенів, поставивши випромінювачі в безпосередній близькості від них. В кінці експерименту у дерев з'явилися ознаки променевого ушкодження. Їх листя потьмяніли і потемніли, спостерігалось витікання живиці, в корі утворилися тріщини та інші симптоми загибелі. Як вважають самі вчені, якщо п'ять років

тому в Нідерландах симптоми опромінення спостерігалися у 10% дерев, то сьогодні ця цифра наближається до 70%. Звичайно, дані цього дослідження не можна прямо переносити на людину, однак це ще один привід задуматися, адже це не єдина заява. Спеціалісти із Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) рекомендують утриматися від використання системи безпроводного доступу до Інтернету Wi-Fi в навчальних закладах для дітей, тому що електромагнітне випромінювання створює додаткове навантаження на організм дитини [4].

Провайдери мереж Wi-Fi заперечують негативну дію випромінювання на організм людини, ґрунтуючись на даних деяких досліджень. Якщо бути відвертими до кінця, то, звісно ж, є науковці, які стають на захист безпроводних мереж і намагаються довести, що вони не приносять шкоди ні людям, ні оточуючому їх середовищу або вважають їх шкідливість мінімальною. Так, зокрема професор Малкольм Сперрін зазначає, що у технології Wi-Fi використовуються радіохвилі дуже низької інтенсивності. За довжиною хвилі вони аналогічні тим, що застосовуються в побутових мікрохвильових печах, проте рівень радіації в них у 100 тисяч разів менший, ніж у згаданих мікрохвильовках. Він зазначає: «Якщо вони мали б негативний ефект на здоров'я, ми б його вже помітили» [3].

Незважаючи на те, що вчені не виявили особливої шкоди від випромінювання Wi-Fi, для точної інформації, дослідження повинні проводитися протягом десятиліть. Куріння раніше теж вважалося нешкідливою справою. Щодо випромінювання Wi-Fi то, за інформацією, яка сьогодні є, приводу для паніки немає. Потужність випромінювання в цій технології нижча, ніж в мобільних телефонах.

Отже, за знайденою інформацією щодо впливу Wi-Fi на здоров'я людини та живі структури, можна зробити наступні висновки. Випромінювання Wi-Fi негативно впливає на всі «живі структури» і тому доцільно було б більш ширше впроваджувати пристрої для біобезпеки, що зробить його безпечним для живих організмів і людини. Механізм впливу Wi-Fi поки не вивчено всебічно. А наявна інформація за цим питанням вказує на необхідність проведення комасштабних досліджень. Так, зокрема, експерти рекомендують вимикати Wi-Fi хоча б на ніч і тримати мобільні телефони в 1,5 метра від ліжка.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мережі Wi-Fi [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bukvar.su/kommunikacii-i-svjaz/155182-Seti-Wi-Fi.html>
2. Безпроводна мережа Wi-Fi, її будовання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bestreferat.ru/referat-184480.html>
3. Wi-Fi: дві сторони медалі [Електронний ресурс]. ORGANIC UA. – Режим доступу : <http://organic.ua/uk/lib/1780-wi-fi-dvi-storony-medali>
4. WI-FI ШКІДЛИВИЙ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я? [Електронний ресурс]. чаРівне. – Режим доступу: <http://charivne.info/news/Wi-Fi-shkidliviy-dlya-zdorovya>

УДК 651:004

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В КРАЇНАХ ЄС

Христюк Д. П., студент групи Б 4/3

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Позиція ЄС щодо правового регулювання електронного документообігу включає в себе досягнення деяких результатів – це головним чином розвиток однакових законів у незалежних державах які суттєво розрізняються правовими системами та традиціями. Для того, щоб усвідомити всю складність питання, необхідно пам'ятати, що мета Європейського Співтовариства полягає не в створенні однакового законодавчого порядку, а в сприянні торгівлі, розвитку інвестиційної діяльності і свободи пересування громадян [4]. Тому, незважаючи на присутність гармонізації законодавства, до певної міри вона являється лише одним із засобів досягнення головної мети, і вже ніяк не є самою метою.

Найбільш важливим законодавчим інструментом, який використовується ЄС для надання законної сили своїм рішенням, є Директиви. У них міститься обов'язковий результат, який держави-члени ЄС повинні досягти протягом зазначеного терміну, але форми і методи досягнення результату залишені на розгляд держав.

У сфері електронного документообігу існує дві директиви: “Директива про електронну комерцію” 2000 року, яку необхідно було запровадити в національне законодавство державами-членами ЄС до 17 лютого 2002 року, і “Директива про електронний підпис” 1999 року, термін введення в дію якої 19 липня 2001 року [3].

Директива про електронну комерцію встановлює загальні засади для розвитку електронної комерції. Стаття 9 Директиви вимагає від держав надання законної сили договорам в електронній формі, усунення створення бар'єрів в їх використанні і забороняє заперечення їх юридичної сили виключно з приводу електронної форми. Зобов'язання і вимоги, що впливають з Директиви про електронну комерцію, дійсні тільки в межах ЄС.

Директива про електронні підписи є більш деталізованою та встановлює основи для юридичного визнання електронних підписів і вимоги до держав-членів в області їх сертифікації. Стаття 5 встановлює, що «електронні підписи, засновані на кваліфікованому сертифікаті й створені за допомогою захищеного засобу» еквівалентні власноручним підписам. Проте надалі у статті зазначено, що електронний підпис не може бути позбавлений юридичної сили виключно на тій підставі, що він створений без використання кваліфікованого сертифіката або захищеного засобу. Незважаючи на наявність таких визначень, текст Директиви залишається

технологічно нейтральним: мета вимог полягає в гарантуванні того, щоб була досягнута максимальна безпека, замість вказівки на конкретний пристрій або метод створення електронного підпису.

У статті 2 міститься визначення “електронного підпису”, який повинен відповідати наступним вимогам:

- бути однозначно пов’язаним з особою, що підписала;
- достатнім для його ідентифікації;
- створюватися з використанням засобів, що перебувають під одноосібним контролем особи, яка підписала;
- пов’язаним з даними, до яких він відноситься, таким способом, що будь-яка наступна зміна цих даних стає очевидною.

Для перевірки електронного підпису використовується «сертифікат». Сертифікат являє собою електронне посвідчення, яке пов’язує дані перевірки електронного підпису з певною особою і підтверджує ідентичність цієї особи. Кваліфікований сертифікат являє собою сертифікат, що відповідає спеціальним вимогам і виданий сертифікаційним органом.

Наприклад, німецький підхід до надання юридичної сили договорам в електронній формі в частині вимоги власноручного підпису полягає в побудові жорсткого режиму. Так у Німеччині в 1997 році набув чинності Закон “Про цифровий підпис” (Singaturgesetz) та Закон “Про регулювання основних умов надання інформаційних і комунікаційних послуг” [1]. Анульований у 2004 році, даний акт надавав юридичну силу електронним підписам в електронній комерції. Додаткові технічні вимоги були закріплені в тому ж році в Постанові “Про цифровий підпис”. Дані нормативні акти спільно формували правову основу для створення і підтвердження цифрових підписів сертифікаційними органами, які мають державну ліцензію.

Нині у Німеччині відбувається процес регулювання використання криптографії з відкритим та закритим ключем, в процесі чого закріплюються технічні вимоги до сертифікаційних органів, які повинні повністю відповідати закону для того, щоб отримати дозвіл на здійснення такої діяльності. Основний наголос закону зроблений на створення інфраструктури цифрових підписів, а не на визнання юридичної сили договорів в електронному форматі. Нежиттєздатність даної спроби обумовлюється відсутністю специфічних положень, що стосуються дійсності і сфери використання цифрових підписів в електронних угодах. Натомість закон містить технічні норми до сертифікаційних органів, яким вони повинні відповідати при отриманні ліцензії.

У Франції 13 березня 2000 року уряд прийняв закон, що вносить зміни до глави VI Цивільного кодексу, яка головним чином стосувалася форми і доказової сили договорів. Основний наголос зроблених змін спрямований на створення загальних правил, що дозволяють зрівняти юридичну силу електронних документів і підписів з власноручним формою у всіх сферах правовідносин [2].

Стаття 1316 Цивільного кодексу тепер визнає як докази букви і цифри або будь-який інший знак або символ, значення якого може бути легко з'ясовано, незалежно від способу створення та передачі. Для більшої визначеності стаття 1316-1 визначає умови допустимості доказів у електронній формі: можна з достатньою часткою впевненості визначити особу, від якої виходять дані, і спосіб їх створення що гарантує цілісність.

Дотримання принципу функціональної еквівалентності набагато ліберальніше, ніж в законодавстві Німеччини, де визнається юридична сила лише певного виду електронного підпису. Стаття 1316-2 вказує, що у разі виникнення розбіжностей між електронною і паперовою копією, суд визначає, яка з них має більшу доказову силу, ґрунтуючись на ретельному вивченні всіх обставин і на неупередженому ставленні до використовуваного носія.

Підводячи підсумок проведеного вище аналізу, можна узагальнити, що для Німеччини характерний державний підхід до регулювання багатьох сфер діяльності, внаслідок чого і електронний документообіг опинився під жорстким контролем держави.

Взагалі, електронний документообіг – це нова проблема. Ще не встигла виробитися практика, не проаналізовано проблеми та їх розв'язання. Різні країни по-різному підійшли до проблеми використання електронного документообігу. Наприклад, у Німеччині вирішили, що електронний документообіг, а особливо електронні підписи – самостійна сфера діяльності в галузі телекомунікації, а, отже, повинна бути поставлена під жорсткий контроль держави. У Франції, навпаки, набагато більш вільний підхід до регулювання електронного документообігу, що виявляється в наданні сторонам свободи вибору технології електронного документообігу при здійсненні підприємницької та інших видів діяльності – електронний документ та електронний підпис закріплені в нормах Цивільного кодексу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агеев В. Правовое регулирование цифровой подписи и отметок времени в Германии [Електронний ресурс]. Право и Интернет. Law & Internet Researching. – Режим доступу : <http://www.netlaw.spb.ru/articles/paper04.htm>
 2. Дайнен Д. Л. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Л. Дайнен; пер. з англ. М. Ю. Марченко. – К. : К.І.С., 2006. – 696 с.
 3. Мусис Н. А. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. А. Мусис ; пер. з англ. Н. А. Мусис. – К. : К.І.С., 2005. – 465 с.
- Повідомлення Комісії – Європейська політика сусідства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/what_eu/neighbourhood_policy_eastern_partnership/index_uk.htm.

УДК 343.72:336.7

ШАХРАЙСТВО З КРЕДИТНИМИ КАРТКАМИ

Шеремет Є. Г., студент групи Ф 2/1

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Пластикова картка – це персоніфікований платіжний інструмент, що надає користувачеві можливість безготівкової оплати товарів або послуг, а також отримання готівкових коштів у філіях банків і банківських автоматах (банкоматах). Приймаючи таку картку, підприємства торгівлі або сервісу та відділення банків створюють мережу точок обслуговування картки (або прийомну мережу). Інтенсивне впровадження банківських пластикових карток як інструмента безготівкових розрахунків за товари і послуги в Україні супроводжується, як і у всьому світі, шахрайствами, пов'язаних з їх використанням. А злочини у сфері обігу пластикових карт накладають тінь на їх авторитет як фінансового інструменту [1].

Сьогодні багато хто знає про шахрайство з кредитними картками вже з власного досвіду. Число таких злочинів постійно збільшується, викликаючи при цьому тривогу у споживачів і часто завдаючи шкоди їх кредитоспроможності. Аферисти застосовують широкий набір прийомів, щоб обманювати як власників кредитних карток, так і компанії, що їх випускають. У випадку шахрайства з кредитними картками не виключена відповідальність і власника магазину, якщо нові коди карток були зчитані неточно. Самі банки також опиняються в чималому мінусі. Звичайно, для захисту фінансових інтересів банки використовують всі доступні способи мінімізації втрат від шахрайства з пластиковими картками. Однак, як показує практика, близько 60% втрат від шахрайських дій відбувається раніше, ніж банк дізнається про втрату клієнтом картки.

Картки при розрахунку перевіряють дуже поверхово, що стає причиною популярності шахрайств з ними. Багато продавців навіть не обтяжують себе порівнянням даних, записаних на магнітній смужці із зворотного боку кредитної картки (ім'я власника, номер рахунку, дата закінчення терміну дії), з інформацією на її лицьовій стороні. На багатьох підроблених картках ці дані не співпадають.

Звичайно, кожен знає, що пін-код треба зберігати в таємниці, номер ніколи і нікому не давати і не показувати. Однак, найчастіше шахраї не обмежуються просто крадіжкою кредиток. Наприклад, підглянути номер, який людина набирає на банкоматі, а потім відібрати кредитну картку і гроші – метод зовсім низько кваліфікованих шахраїв. У цій сфері існує велика кількість більш “гідних” афер.

Нині з відомих видів шахрайств лідирує повна підробка карти. На заготовки фальшивих карток наносяться логотип емітента, поле для

проставляння підпису, точно відтворюються всі ступені захисту. У даному випадку використовуються справжні реквізити існуючих карт. Зовні фальшиві картки так схожі на оригінал, що продавець або касир у магазині навряд чи зможуть помітити підробку. Найчастіше шахраї використовують пристрої, які при установці на банкоматі, допомагають їм отримати відомості про картку. Наприклад, спеціальна насадка, яка одягається на справжню клавіатуру і зовні повторює оригінальні кнопки. Підроблена клавіатура запам'ятовує всі натиснуті клавіші, в тому числі і пін-код. Свого часу шахраї встановлювали в отвори для кредиток спеціальні пристрої, що запам'ятовували дані вставленої в банкомат карти.

Можна перехопити дані, які банкомат відправляє в банк, щоб упевнитися в наявності запитованої суми грошей на рахунку. Для цього шахраям треба підключитися до відповідного кабеля, і, не розриваючи його, зчитати необхідні дані. Технічно цей варіант складний для виконання, але спрацьовує майже завжди. Є також пристрій під назвою “Ливанская петля” (англ. Lebanese loops). Це пластикові конверти, трохи більше кредитної картки – їх закладають у щілину банкомату. Господар кредитки намагається зняти гроші, але банкомат не може прочитати дані з магнітної смуги. Через конструкції конверта назад вийняти карту не виходить. Власник картки вирішує, що картка залишилася в банкоматі, і йде, щоб зв'язатися зі своїм банком. Шахрай сам спокійно дістає кредитку разом із конвертом за допомогою нехитрих підручних засобів. Залишається тільки ввести заздалегідь підглянутий пін-код і зняти гроші з рахунку. Іноді доходить до того, що шахраї ставлять у людному місці свій власний “банкомат”. Він, правда, зазвичай не працює і грошей не видає, але при цьому дуже успішно зчитує з картки всі необхідні дані.

З розвитком глобальної мережі Інтернет і появою так званих “віртуальних магазинів”, де можна зробити замовлення з персонального комп'ютера на отримання товару поштою, розширилося і поле діяльності для шахраїв. Щоб здійснити оплату в Інтернет-магазинах, досить вказати реквізити карти. Отже, будь-який витік такої інформації небезпечний для власників певними втратами [2]. Нажаль, в нашій країні законодавство не відображає всіх реалій життя. Зараз шахрайства, пов'язані з оборотом банківських пластикових карт, кваліфікуються за ст. 200 Кримінального кодексу України (незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення) та ст. 190 (шахрайство).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шахрайство з кредитами [Електронний ресурс]. Віньковецький РВ УМВС України в Хмельницькій області. – Режим доступу : http://vinmvs.at.ua/news/shakhrajstvo_z_kreditami_jak_nestati_zhertvoju_shakhrajiv/2014-07-25-156.
2. Кредитки [Електронний ресурс]. Енциклопедія шахрайств та лохотронів. – Режим доступу : <http://history.lohotron.in.ua/afery-z-finansamy/kredytyky>.

УДК 004.056.5

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПISУ

Щербак М. М., студент групи Б 4/3

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Кірей К. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасне життя неможливо уявити без комп'ютерів і високих технологій. З появою комп'ютерів – життя людини помітно полегшилося. Обчислювальні машини стали впроваджуватися в усі сфери життя суспільства. Розвиток глобальних комунікацій в діловому і повсякденному житті привів до появи нової області взаємовідносин, предметом яких є електронний обмін даними. У такому обміні даними можуть брати участь органи державної влади, комерційні і некомерційні організації, а також громадяни в своїх офіційних і особистих стосунках.

Проблема збереження електронних документів від копіювання, модифікації і підробки вимагає для свого вирішення специфічних засобів і методів захисту. Одним з поширених в світі засобів такого захисту є Електронний цифровий підпис (ЕЦП), який за допомогою спеціального програмного забезпечення підтверджує достовірність інформації документу, його реквізитів і факту підписання конкретною особою [1].

Варто звернути увагу на трактування електронного підпису в країнах Євросоюзу. Так, Директива 1999 року Європейського парламенту та Ради від 13 грудня 1999 року “Про систему електронних підписів” надає два терміни. Електронний підпис – це “дані, подані в електронній формі, які додаються чи логічно поєднуються з іншими електронними даними та які служать в якості методу засвідчення достовірності”. Удосконалений електронний підпис – це електронний підпис, який відповідає певним вимогам, а саме, знаходиться під повним контролем особи, яка його ставить, і пов'язаний винятково із цією особою, дозволяє за підписом ідентифікувати особу і пов'язаний з даними таким чином, що будь-яку зміну даних після додавання підпису можна виявити.

У всі часи необхідно було відправляти повідомлення, захищені від шпигунів та ворогів. Спершу це були замкнені скрині, а потім сувої, що містять незрозумілий набір букв. Людство давно придумало безліч різних способів шифрування, але для кожного секретного послання потрібен був ключ. У шпигунських фільмах зазвичай ключем стає якась книга, номери сторінок, рядків і букв які містяться в посланні. Надійність такого шифру не вище, ніж у замкненій скрині – відправник все одно повинен був спершу передати ключ.

У сучасному світі, коли за кілька годин можна заробити мільйон, втратити мільярд, перетнути два континенти, розмовляючи при цьому з діловим партнером, в сучасному світі просто необхідно було засіб, який

дозволить юридично замінити папір і людський підпис кульковою ручкою на ньому.

У 1976 році – Уїтфілд Діффі і Мартіном Хеллманом було вперше запропоновано поняття “електронний цифровий підпис”, хоча вони всього лише припускали, що схеми ЕЦП можуть існувати.

У 1977 році – Рональд Ривест, Аді Шамір і Леонард Адлеман розробили криптографічний алгоритм RSA, який без додаткових модифікацій можна використовувати для створення примітивних цифрових підписів.

Незабаром після RSA були розроблені інші ЕЦП, такі як алгоритми цифрового підпису Рабіна, Меркле.

У 1984 році – Шафі Гольдвассер, Сільвіо Мікалі і Рональд Ривест першими строго визначили вимоги безпеки до алгоритмів цифрового підпису. Ними були описані моделі на алгоритми ЕЦП, а також запропонована схема GMR, що відповідає описаним вимогам.

У 1994 році – Головним управлінням безпеки зв’язку та інформації був розроблений перший стандарт ЕЦП - Р 34.10-94.

У 2002 році – для забезпечення більшої криптостійкості алгоритму заміну Р 34.10-94 був введений стандарт Р 34.10-2001, заснований на обчисленнях в групі точок еліптичної кривої. Відповідно до цього стандарту, терміни “електронний цифровий підпис” і “цифровий підпис” є синонімами. Отже, новій Закон від 6 квітня 2011р. встановлює такі види ЕП: простий електронний підпис (ПЕП); посилений електронний підпис (УЕП); посилений некваліфікований електронний підпис (НЕП); посилений кваліфікований електронний підпис (КЕП).

Простий електронний підпис, як зрозуміло з назви, істотно простіше у використанні, ніж кваліфікований. Простий підпис не вимагає звернення до засвідчують центри, не використовує способи захисту від змін документа, а єдиною характеристикою є ідентифікація особи, яка підписала документ.

Електронний документообіг є одним із тих інструментів, які в змозі забезпечити потреби сьогодення в швидкому інформаційному обміні. А використання електронного цифрового підпису, що підтверджує оригінальність документа і надійно захищає його від підробок, – ефективне рішення для всіх, хто не хоче чекати приходу кур’єрської пошти за багато сотень кілометрів, щоб перевірити дійсність отриманої інформації або підтвердити факт укладення договору. Документи можуть бути засвідчені електронним цифровим підписом і передані до місця призначення протягом декількох секунд, адже електронний документ передається за допомогою швидкісних телекомунікаційних систем, однією з яких є, наприклад, Інтернет. За таких умов усі учасники обміну електронними документами незалежно від відстані мають однакові можливості в електронному інформаційному обміні.

Отже, можна сказати, що документообіг з використанням електронного цифрового підпису невдовзі посяде домінуюче місце у системі опрацювання, підготовки, підписання та надсилання документа, оскільки традиційні схеми:

розроблення проекту документа в електронному вигляді, створення паперової копії для підпису, пересилання паперової копії з підписом, розгляд паперової копії, перенесення її на комп'ютер – є малоефективними, трудомісткими та такими, що потребують забагато часу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беляев А. В. Методы и средства защиты информации : курс лекций [Електронний ресурс]. Citforum. Библиотека on-line. – Режим доступа : http://citforum.ru/security/belyaev_book.

УДК 343.72:336.7

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ AUTOCAD ELECTRICAL В КОНСТРУКТОРСЬКІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Гримак О. Я., студент групи Ен 6/1

Науковий керівник – старший викладач Борян Л. О.

Миколаївський національний аграрний університет

Інформація та комп'ютеризація інженерної освіти відкрила нові перспективи для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, проте процес впровадження в нарисну геометрію та інженерну графіку комп'ютерних технологій автоматизованого проектування призвело до дефіциту часу на вивчення дисциплін традиційного графічного циклу. Справа в тому, що інженерна графіка в технічному вузі є важливою складовою базової загально інженерної підготовки, що закладає фундамент системи класичної технічної і професійної освіти фахівця.

AutoCAD – універсальна графічна система, в основу структури якої покладено принцип відкритої архітектури, що дозволяє адаптувати і розвивати багато функцій AutoCAD відповідно конкретним завданням і вимогам.

Більше 20 років AutoCAD є стандартом в області систем автоматизованого проектування (САПР) та підготовки конструкторської та технічної документації. Програма дозволяє виконувати архітектурні, будівельні, машинобудівні креслення, та креслення інженерних систем: вентиляція, електрика, каналізація, водопостачання, опалення, плани вулиць [3].

AutoCAD Electrical – це AutoCAD для інженерів-електротехніків, призначений для проектування електричних систем керування. Він містить всі функціональні можливості AutoCAD, а також повний набір інструментів для автоматизації типових проектних завдань, таких як побудова схем, нумерація проводів і формування звітів. AutoCAD Electrical надає бібліотеку, яка містить більше 650 тисяч електричних символів і компонентів,

контролює помилки в режимі реального часу, а також дозволяє розробникам електричних і механічних частин виробів спільно працювати з цифровими прототипами, створеними в Autodesk Inventor. Функціональні можливості AutoCAD Electrical дозволяють автоматизувати електротехнічне проектування і підвищити ефективність випуску робочих креслень. AutoCAD Electrical підтримує міжнародні стандарти оформлення креслень і містить великі бібліотеки стандартних компонентів і умовних позначень.

Повний набір спеціалізованих функцій і засобів для електротехнічного проектування дозволяє підвищити продуктивність роботи. Автоматична перевірка дозволяє виявити помилки до випуску виробу у виробництво. Програма дозволяє збільшити швидкість і точність створення і зміни електричних схем.

Як відомо, жодна САПР не внесе достатньої автоматизації в працю проектувальника, не маючи якісної бази даних адаптованої під стандарти певної країни, конкретної проектною організації або безпосередньо проекту.

Основні вимоги, які пред'являються до баз даних (БД) для всіх САПР, виражаються в наступному:

- відповідність умовних графічних позначень (УГП) нормам;
- повнота бази даних в частині умовних графічних;
- можливість поповнення та зміни БД;
- зручність пошуку і вибору потрібного елемента з БД.

База даних САПР AutoCAD Electrical має можливість відповідати всім вище наведеним вимогам.

База даних для САПР AutoCAD Electrical складається з трьох складових:

1. Графічна частина – умовно графічні образи для схем і креслень і компонувальні образи електротехнічних виробів відповідно до габаритних розмірів.
2. Текстова частина – перелік марок і типів виробів різних виробників з основними параметрами.
3. Допоміжні файли, котрі пов'язують графічну і текстову частини.

Завдяки використанню автоматизованого проектування на комп'ютері, значно збільшується швидкість створення кінцевого продукту. На екрані комп'ютерів ми бачимо як із задумок інженерів, архітекторів і конструкторів, поступово народжуються деталі, машини, нові винаходи, цілі сучасні будівлі з усією інфраструктурою та інженерними комунікаціями. Виконання креслень в програмах САПР дозволяє підвищити не тільки швидкість, але і якість самої роботи.

В числі головних переваг висококласних САПР машинобудівного напрямку – можливість віртуального параметричного 3D-моделювання деталей і складальних вузлів, повна асоціативність, що забезпечує миттєве отримання безпомилкових аксонометричних і двовимірних проекційних зображень створених електронних моделей реальних виробів і забезпечення високої стандартної якості конструкторської документації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Быков А. Н. Желаемое и действительное в геометрическом моделировании / САПР и графика. – М. : КомпьютерПресс, 2002. – № 1. – С. 20-25.
2. Татарников И. И. 3D шагает в массы с AutoCAD 2011 / САПР и графика. – М. : КомпьютерПресс, 2010. – № 5. – С. 14-18.
3. Полещук Н. Н. AutoCAD 2006/2007. Новые возможности / Н. Полещук, Н. Карпушкина – СПб. : Питер, 2004. – 204 с.

УДК 343.336.

МІФИ І РЕАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Коваль С. Ю., студент групи Б 5/1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Ксьонжик І. В..

Миколаївський національний аграрний університет

В останні десятиріччя світом пройшлася “електронна епідемія” – багато звичних для світу речей вже набули свого електронного вираження: електронна пошта, електронна бібліотека, електронна торгівля і навіть електронні цигарки. Не стали винятком і засоби розрахунку – з’явилися електронні гроші і електронні гаманці.

Відповідно до законодавства України, електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов’язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [5]. Випуск електронних грошей в Україні може здійснювати виключно банк, який і бере на себе зобов’язання з їх погашення в обмін на готівкові або безготівкові кошти. Відмінність українського законодавства від європейського полягає в тому, що європейське законодавство не обмежує коло емітентів лише національними банками, а й надає таке право іншими установам які дотримуються встановлених вимог:

1. Валюта зберігається на електронному пристрої.
2. Емітується валюта при отриманні коштів у кількості не меншій, ніж емітована грошова вартість.
3. Валюта приймається як засіб платежу установами іншими ніж емітент [3].

Відносно нещодавно цифрові гроші отримали принципово нове вираження у вигляді криптовалют. Це відносно нове явище в економіці створило справжню інформаційну “бомбу” і практично відразу після свого виникнення стало предметом суперечок серед спеціалістів в області фінансів. Це і зумовило актуальність обраної теми, яка була досліджена за допомогою бібліографічного, логічного методів, а також методів аналітичних групувань і системного підходу.

Криптовалюта – це особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією. Такі електронні гроші не регулюються ні однією з державних систем, у тому числі Національним банком України. Функція спостерігачів і контролерів у цьому випадку лежить на користувачам мережі і власникам криптовалют.

Роком зародження криптовалют прийнято вважати 2009 рік, коли особа чи об'єднання осіб під псевдонімом Сатосі Накамото заснувала свою платіжну систему Bitcoin. Вона використовувала метод захисту Proof-of-work і мала відкритий вихідний код, який був використаний для створення різноманітних форків біткоіна. Форки – це ті платіжні системи які побудовані на базі біткоіна, і, в своїй більшості, є його копіями, але мають деякі особливості, що надають їм перевагу перед біткоіном (наприклад швидкість обробки запиту, комісія, максимальний поріг емісії). Деякі форки були створені зі спекулятивною метою і особливого поширення не набули. При цьому слід зазначити, що біткоін, по своїй суті, не був революційним винаходом, а ідея використання криптовалюти бере свої витoki з 90-х років. Основним мотиваційним чинником створення криптовалют було не стільки збагачення чи слава його засновників, скільки забезпечення анонімності платіжної системи та створення альтернативи сучасній фінансовій системі, до якої довіра поступово втрачається [9].

Прабатьками біткоіна вважаються три цифрові валюти: “B-Money” В. Дая (Wei Dai), “Bit gold” Н. Сабо (Nick Szabo) і “ecash” Д. Чаума (David Chaum). У кожній з них були свої недоліки. “B-Money”, наприклад мала схильність до ризику гіперінфляції, а “Bit gold” – відсутність анонімності [9]. Варто відзначити, що біткоін є найбільш вдалою реалізацією альтернативної фінансової системи з точки зору безпеки, стабільності, маркетингу і т.д.

Основними особливостями криптовалют, які відрізняють їх від звичайної валюти, є їх децентралізація, тобто відсутність регулятивного органу, який би регулював криптовалюту та спосіб її емісії. Емісія криптовалюти має назву майнінг, і полягає у використанні потужностей комп'ютерних систем для генерації унікальних наборів символів які утворюють криптовалюту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дубенский В. С. Эволюция Bitcoin. Почему валюты боится власть? / В. С. Дубенский // 2015 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://chp.com.ua/all-news/item/37954-evolyutsiya-bitcoin-pochemu-valyuty-boitsya>
2. Закон України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 23.07.2015 р. № 569-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
3. Поливка Н. М. Криптовалюти і «різноманітні біткоіни» / Н. М. Поливка // 2015 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yur-gazeta.com/publications/practice/informatsiyne-pravo-telekomunikatsiyi/kriptovalyuti-i-riznomanitni-bitkoini.html>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ “ОБЛІК, АУДИТ І АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ”

<i>Романченко К.А.</i> ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	4
<i>Шпак Є.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	6
<i>Грицевська О.А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ОЦІНКА	8
<i>Двойнісюк Т.В.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	10
<i>Сухорукова В.В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	12
<i>Кулик Л.В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	14
<i>Мельнік В.</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РИНКОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	16
<i>Тебенко О.М.</i> НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОБ’ЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	18
<i>Корнієнко Н.О.</i> НАПРЯМИ НАРОЩУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ	22

СЕКЦІЯ “ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АПК
УКРАЇНИ”

<i>Вєтрова А.В.</i> РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АПК УКРАЇНИ	25
<i>Коник Г.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОСТАЧАВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ	27
<i>Семенчук Ю.М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ	29
<i>Онищенко О.О.</i> РОЛЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	31
<i>Величинський В.С.</i> РОЗВИТОК МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СЕЛІ	33
<i>Коршунова Н.В.</i> ЕКОНОМІЧНА КОН’ЮНКТУРА РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	36
<i>Дорога С.О.</i> СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЕЛА	38

СЕКЦІЯ “СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ”

Черевчук Е.В. ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	41
Лебедєва А.А. НАРКОМАНІЯ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З НИМИ	43
Шведова Н.П. ВПЛИВ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ	44
Мігачов В.Є. ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОСТІ ТА ЇХ ВКЛАД У РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА	46
Охріменко К.С. ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ	48
Чуприна Н.Д. СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ, МАЛА СОЦІАЛЬНА ГРУПА	50
Решетніков В.С. РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СОЦІУМІ	52
Власенко О.М. ВПЛИВ МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА ОСОБИСТІСНОГО “Я”	54
Кушнір А.В. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУСПІЛЬСТВО	56
Лук'янчук Н.Ю. ПРОБЛЕМА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	58
Гнідий В.О. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	60

СЕКЦІЯ “ПОЛІТЕКОНОМІЯ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ВИРІШЕННІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ”

Мікуляк К.А. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ	63
Власюк І.М. ІСТОРИЧНІ УМОВИ ВИНИКНЕННЯ МЕРКАНТИЛІЗМУ ТА ЙОГО ВИЗНАЧАЛЬНІ ОЗНАКИ	65
Малиновська І.О. МЕТОДОЛОГІЯ КЛАСИЧНОЇ ШКОЛИ ПОЛІТЕКОНОМІЇ	67
Кадимський О.В. НАЙНОВІШІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.	69
Рябоконт Н.С. РИНКОВА ЕКОНОМІКА: РИСИ ТА УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	71
Смутило Д.В. РИНОК ПРАЦІ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ	73

СЕКЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА”

<i>Григоренко В. Ю.</i> ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	76
<i>Власенко О.М.</i> ЛОБІЗМ ЯК СПОСІБ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ТОВАРОВИРОБНИКА	78
<i>Кушнір А. В.</i> ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА	80
<i>Черевчук Е.В.</i> СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ	82
<i>Сидорчук Я.Ю.</i> ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	84
<i>Мікуляк К.А.</i> ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	86
<i>Малиновська І.О.</i> ДИНАМІКА ВВП В УКРАЇНІ	89
<i>Кушнарєва А.А.</i> ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА США	91
<i>Сердечна Ю.С.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКУ ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ ЦІН В УКРАЇНІ	93
<i>Ковач Е.М.</i> КОЛИВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ В УКРАЇНІ	95
<i>Власюк І.М.</i> ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ	98
<i>Бадах А.Ю.</i> ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК	100
<i>Каратай Т.М.</i> ЗМІНА РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ	102

СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКА І СОЦІАЛЬНА ДУМКА: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ”

<i>Давід І.С.</i> СЕНС ЖИТТЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ	105
<i>Мірошниченко І.В.</i> СМЕРТЬ З ФІЛОСОФСЬКОЇ ТОЧКИ ЗОРУ	107
<i>Бурковська А.І.</i> ТЕОРІЯ НАДЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРІВ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ФІЛОСОФІВ	109
<i>Груздова Є.О.</i> ДОЛЯ І ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ	112
<i>Семенчук Л.О.</i> СФЕРИ БУТТЯ ЛЮДИНИ	114
<i>Каючкіна К.А.</i> ЕМОЦІЇ ЛЮДИНИ	116
<i>Гавриленко О.М.</i> ФІЛОСОФСЬКІ МОТИВИ ЛІРИКИ ОМАРА ХАЙЯМА	118
<i>Бережєвська Ю.М.</i> ЛЮБОВ ЯК СПОСІБ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ	120
<i>Деревянко А.О.</i> РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ	122
<i>Мосінзова Ю.А.</i> ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ	125
<i>Камашев А.В.</i> РОЗДУМИ ПРО СЕНС ЖИТТЯ	127
<i>Ніцак С.В.</i> ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ	128

ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ

<i>Романчик М.В.</i> БІОЛОГІЧНЕ І СОЦІАЛЬНЕ В ЛЮДИНІ	130
<i>Тимошенко А.А.</i> ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЛЮДИНИ	133
<i>Човага С.В.</i> ВПЛИВ ФІЛОСОФІЇ НА ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ	135

СЕКЦІЯ “ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ОЧИМА СТУДЕНТІВ”

<i>Верещак І.А.</i> НАСИЛЛЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ	138
<i>Куліш О.А.</i> ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ	140
<i>Кравченко К.О.</i> СПОРТ ЯК СКЛАДОВА ФОРМА СВІТОГЛЯДУ	142
<i>Сербенюк О.О.</i> СЕНС ЖИТТЯ	144
<i>Юрченко О.Г.</i> ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ	146
<i>Бенедишина А.С.</i> ІЗГОЇ СУСПІЛЬСТВА	149
<i>Марченко І.Б.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ЛЮДИНУ	151
<i>Ковальчук А.С.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЛОСОФІЇ ТА МІФОЛОГІЇ	153

СЕКЦІЯ “СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ”

<i>Вербовенко Ю.В.</i> ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР НА РОЗВИТОК ЛЮДИНИ	156
<i>Гнідий В.О.</i> ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ЗАЙНЯТОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМ ЄТНАСП ТА ЄІАС(.NET)	158
<i>Крохмаль К.О.</i> БЕЗКОШТОВНІ СЕРВЕРИ ДЛЯ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЙ	160
<i>Молочко Т.І.</i> ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ У ХХІ СТ.	162
<i>Молчанова Т.В.</i> ВПЛИВ Wi-Fi НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	164
<i>Христюк Д.П.</i> ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В КРАЇНАХ ЄС	166
<i>Шеремет Є.Г.</i> ШАХРАЙСТВО З КРЕДИТНИМИ КАРТКАМИ	169
<i>Щербак М.М.</i> ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПISУ	171
<i>Гримак О.Я.</i> ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ AUTOCAD ELECTRICAL В КОНСТРУКТОРСЬКІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ	173
<i>Коваль С.Ю.</i> МІФИ І РЕАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ	175

Наукове видання

УЧАСТЬ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ

Матеріали 28-ї студентської науково-теоретичної
конференції
м. Миколаїв, 22-24 березня 2015 р.

Технічний редактор:	І.В. Ксьонжик
Комп'ютерна верстка:	Ю.В. Антонович

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,8

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. П. Комуни, 9
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.